

QUẦN THƯ TRỊ YẾU 360

SÁCH QUÝ TRONG VIỆC TỀ GIA TRỊ QUỐC

群書治要

TIÊN SỸ THÁI LỄ HỨC CHỦ GIẢNG

子曰：“Lược giảng sách Quần Thư Trị Yếu 360”

「亂之所生也，

則言語為之階。

君不密則失臣，

臣不密則失身，

機事不密則害成。

是以君子慎密而不出也。」

卷一 周易

CHUYỂN NGỮ: MINH HẢI

TIẾN SỸ THÁI LỄ HỨC CHỦ GIẢNG
“Lược giảng sách Quân Thư Trị Yếu 360”

QUÂN THƯ
TRỊ YẾU
360

SÁCH QUÝ TRONG VIỆC
TÈ GIA TRỊ QUỐC

CHUYỂN NGỮ: MINH HẢI

MỤC LỤC

“Quần Thư Trị Yếu 360” - Sách Quý Trong Việc Tề Gia Trị Quốc (Tập 1).....	2
“Quần Thư Trị Yếu 360” - Sách Quý Trong Việc Tề Gia Trị Quốc (Tập 2)	17
“Quần Thư Trị Yếu 360” - Sách Quý Trong Việc Tề Gia Trị Quốc (Tập 3)	33
“Quần Thư Trị Yếu 360” - Sách Quý Trong Việc Tề Gia Trị Quốc (Tập 4)	50
“Quần Thư Trị Yếu 360” - Sách Quý Trong Việc Tề Gia Trị Quốc (Tập 5).....	67
“Quần Thư Trị Yếu 360” - Sách Quý Trong Việc Tề Gia Trị Quốc (Tập 6)	86
“Quần Thư Trị Yếu 360” - Sách Quý Trong Việc Tề Gia Trị Quốc (Tập 7).....	103

“Quần thư trị yếu 360” - Sách quý trong việc tề gia trị quốc (Tập 1)

Kính chào quý vị pháp sư, kính chào tổng giám đốc Hồ, chủ tịch Ngô, kính chào các bậc trưởng bối, các vị đồng tu!

Chúng ta nói tới “đồng đạo”, có một thành ngữ gọi là “đồng đạo trung nhân” (người cùng một đạo), vì giá trị lớn nhất của đời người là đời này có thể thành tựu trí huệ viên mãn, đức năng viên mãn, phước báo viên mãn. Muốn được trí huệ, đức năng, phước báo viên mãn thì bắt buộc phải tu đạo. Bản thân chúng ta thật sự có đức năng trí huệ rồi mới có thể giúp được những người xung quanh.

Cho nên đề tài khóa học lần này của chúng ta là “Sáng nghiệp hưng gia, giáo học vi tiên” (Gây dựng gia nghiệp, dạy học làm đầu). Chữ “tiên” này rất quan trọng, đời người việc gì cũng có thứ tự trước sau, nặng nhẹ, hoãn gấp, nắm rõ như vậy cuộc đời mới hạnh phúc mỹ mãn. Nếu như không nắm vững sự nặng nhẹ hoãn gấp này, rất có thể sẽ điên đảo gốc ngọn.

Trong giới doanh nghiệp chúng tôi nghe được một tin, lúc đó là rất nhiều năm trước ở Trung Quốc. Lúc đó tôi nhìn thấy một báo cáo: Các doanh nghiệp vừa và nhỏ có tuổi thọ bình quân là 2.9 năm, cái này là rất nhiều năm về trước. Các vị trưởng bối đồng đạo, xin hỏi mọi người con số này bây giờ càng nhiều hay càng ít? Có thể là càng ít, đúng không? Vì con người ngày càng nông nổi, ngày càng thiếu đức, sự nghiệp của họ rất khó lâu dài. Doanh nghiệp lớn tuổi thọ bình quân bảy đến tám năm, mọi người thử nghĩ coi, những doanh nghiệp lớn dung nạp cả trăm ngàn người, thậm chí cả vạn nhân công. Chúng tôi từng gặp qua một doanh nghiệp ở Trung Quốc, nhân công của họ cộng thêm thân nhân sống ở vùng đó khoảng tám mươi vạn người, tương đương với dân số của một đất nước, tám mươi vạn người. Doanh nghiệp lớn bảy tới tám năm thì đóng cửa. Đóng cửa rồi không phải là hết chuyện, một đóng người mất việc, tiền bạc của nhà nước hoặc của nhà đầu tư đều đổ vô đó. Vậy doanh nghiệp vừa và nhỏ 2.9 năm cũng có thể là mượn tiền từ bạn bè người thân, sau cùng phá sản, mọi người đều bị liên lụy. Nhưng dân tộc chúng ta, có doanh nghiệp đã được hơn ba trăm năm, Đồng Nhân Đường sống lâu hơn nước Mỹ hơn một trăm năm, một doanh nghiệp hơn ba trăm năm. Tại sao họ có thể ba trăm năm không suy? Bây giờ Đồng Nhân Đường phát triển rất hưng vượng ở Trung Quốc. Đây không phải vận may, đây hoàn toàn là do con người này hoặc doanh nghiệp này khi kinh doanh họ có nắm được cái căn bản hay không, hay là chỉ nắm được cái nhánh cái ngọn mà thôi. Cho nên ngày nay chúng ta muốn gây dựng gia nghiệp, muốn kinh doanh sự nghiệp, phải học ai? Tôi giới thiệu cho mọi người một doanh nghiệp, nó đã năm ngàn năm rồi, hơn nửa đời đời sanh Thánh hiền, doanh nghiệp này tên “Dân tộc Trung Hoa”. Hơn nữa đây là doanh nghiệp duy nhất trên thế giới truyền được năm ngàn năm không gián đoạn, những dân tộc khác đều không kéo dài được. Cho nên bốn văn minh lớn cổ xưa bây giờ chỉ còn lại dân tộc Trung Hoa, những văn tự khác chỉ là kí hiệu mà thôi, rất khó thể hiện trí huệ cao độ đằng sau những kí hiệu đó, nhưng lão tổ tiên chúng ta sáng lập chữ viết thực sự là Thánh nhân mới có thể làm ra những chữ này.

Lúc này chúng tôi và tổng giám đốc Hồ còn nói tới chữ “quốc” trong từ “quốc gia” viết thế nào? Trong một quốc độ, bên trong đó có chữ “hoặc”, hoặc có người nam hoặc có người

nữ, hoặc có sĩ nông công thương, hoặc có da vàng da trắng da đen, hoặc có Cơ đốc giáo, Thiên chúa giáo, Phật giáo, hoặc có các tôn giáo dân tộc khác nhau, toàn bộ không phân chia này kia đều nằm trong một quốc độ gọi là “quốc”. Chỉ một chữ này thôi cũng đã thể hiện sự độ lượng của dân tộc Trung Hoa. Đại lục Trung Quốc có năm mươi sáu dân tộc chung sống với nhau, hơn nữa là một xã hội đại nhất thống trên toàn thế giới, xã hội Tây phương một ngàn năm trước đã không còn tồn tại được nữa, sau khi La Mã kết thúc, Tây phương chỉ còn một Âu châu, quốc độ đó không lớn lắm nhưng không biết phân chia thành bao nhiêu quốc gia. Chỉ riêng Nam Slavic bây giờ đã có mấy nước rồi? Nhưng chúng ta coi, Thần châu đại địa này của chúng ta là một đại nhất thống, chúng ta có thể hiểu được sức mạnh văn hóa của dân tộc này, tiếp nhận văn hóa của dân tộc này rồi thì tấm lòng con người cũng thay đổi.

Ở đảo Java Indonesia, tín đồ Hồi giáo, tín đồ Islam rất hiền lành, bởi vì đạo Islam trên đảo Java do ai truyền? Do Trịnh Hòa truyền xuống Tây dương, trong đạo Islam của ông lại dung hòa văn hóa Trung Hoa, cho nên từ những tình hình quốc tế này, nhìn từ lịch sử, chúng ta dần dần có thể hiểu được cái gì gọi là “Trung Hoa dân tộc bác đại tinh thâm”, vĩ đại sâu rộng, dòng chảy nối dài, trước đây khi viết văn tôi đều viết như vậy, thật ra chính mình cũng không hiểu, dù sao cũng phải đi thi, học thuộc nhiều chút là được. Sau khi học rồi mới biết giá trị của nó, cho nên chúng ta coi văn tự của Trung Quốc, chữ “quốc” này đại diện cho sự bao dung, tôn trọng lẫn nhau, yêu thương lẫn nhau. Làm sao có thể xảy ra đại chiến thế giới thứ hai? Đại chiến thế giới thứ hai chẳng qua là do người Đức cảm thấy họ ghê gớm nhất, họ đi giết người Do Thái, dân tộc Do Thái, việc này tuyệt đối không thể nào xuất hiện trong văn hóa Trung Hoa chúng ta.

Mọi người nghĩ thử coi, văn hóa truyền thống của dân tộc Trung Hoa chúng ta, khách tới nhà, những thức ăn ngon cả năm cũng không được ăn đều dọn ra hết, có không? Quý vị không có phản ứng gì hết? Hồi nhỏ quý vị không phải thế này sao? Chúng ta đều rất mong có khách tới, trong nhà mình có khó khăn túng quẫn tới đâu, khách lâu lâu mới tới, người thân bạn bè, đồ gì ngon đều dọn ra hết, hiếu khách, không ích kỉ. Thậm chí đối với những người vốn không hề quen biết, đi trên đường, vừa hay tới giờ ăn cơm, chúng ta đều nhìn thấy ông nội bà nội mình, kể cả những ông bà cụ hàng xóm, “Vô ăn cơm chung nhé!”, đây là tiếng Phúc Kiến, tôi không có nói tiếng Anh. Liên kêu lên “Tới đây tới đây, vô nhà chúng tôi ăn cơm”. Người không quen biết, ở trước cửa nhà để một bình nước, cho những người đi đường giải khát. Đối với những người không quen biết mà cũng lo nghĩ cho họ như vậy, cho nên dân tộc Trung Hoa rất coi trọng nhân ái. Trong “Luận ngữ” từ “nhân ái” xuất hiện cả trăm lần, từ “nhân” này cũng là một kí hiệu trí huệ, “nhân” có hai người, nghĩ tới mình thì nghĩ tới người, suy nghĩ vì người khác.

Chúng ta đều cảm nhận được rằng “Văn hóa Trung Hoa bác đại tinh thâm”, nhưng lão tổ tiên rất từ bi, câu đầu tiên trong mỗi một quyển kinh điển quan trọng là giá trị quan trọng nhất trong cuộc đời chúng ta. Quý vị đọc hiểu câu đó rồi thì cuộc đời quý vị sẽ đổi khác. Ví dụ, chúng ta có đọc qua “Đại học” chưa? Không phải university, là cuốn “Đại học” trong tứ thư “Luận ngữ”, Mạnh Tử”, “Đại học”, “Trung dung”. Đại học là gì? Cái học của đại nhân? Đại nhân là gì? Người có tấm lòng thiên hạ là đại nhân. Là người hy vọng trong công việc, trong hành nghiệp của mình có thể hoàng hóa đạo đức, đều là đại nhân. Cho nên dân tộc chúng ta khởi gia bằng cái gì? Có rất nhiều dân tộc khởi gia không giống nhau, có người khởi gia bằng

hàng hải, phương thức sinh sống của các dân tộc đều không giống nhau. Dân tộc này của chúng ta khởi gia bằng đạo đức luân lí, thiên tử của chúng ta đều là Thánh nhân. Đạo đức khởi gia, vì là đạo đức khởi gia cho nên “nhà tích thiện ắt có điều vui”, cho nên năm ngàn năm không suy, là do tổ tiên hộ trì cho con cháu đời sau. Những nền văn minh cổ khác đều không còn, đấy không phải ngẫu nhiên. Đạo đức khởi gia, cho nên không chỉ thiên tử là Thánh nhân, vua Nghiêu vua Thuấn, Văn Võ Chu Công, Nghiêu Thuấn Vũ Thang đều là Thánh nhân, ngay cả các ngành các nghề đều là Thánh hiền nhân. Cho nên trong thương nghiệp thì có thương đạo, theo y thì có y đạo, theo giáo dục thì có sư đạo, thậm chí làm mẹ, làm vợ đều là Thánh hiền nhân.

Mọi người nghe xong những lời này của tôi có cảm thấy sao mà khoa trương quá không? Điều này không khoa trương chút nào. Xin hỏi mọi người, một người chồng gọi một nửa của mình là gì? Là “thái thái”. “Thái thái” nghĩa là gì? Có điển cố gì? Hai chữ này ý nghĩa sâu xa, hai chữ này cho chúng ta biết cái đại căn bản của sự an định trong thiên hạ là ở đâu? Thời Chu là thời đại sanh ra nhiều Thánh nhân nhất, mọi người có hy vọng con cháu mình sanh ra cũng là Thánh nhân không? Hình như quý vị không hy vọng lắm. Có hy vọng không? Hy vọng. Được, vậy bây giờ phải chú tâm mà nghe, những lời sau đây rất là quan trọng.

Thời Chu, ba người vợ của ba quân vương liên tiếp, tên là Thái Khương, Thái Nhậm, Thái Tự. Những người phụ nữ ba thế hệ này, con họ đều là Thánh nhân. Ví dụ, Thái Khương sanh ra Thái Bá, Trọng Ung, Vương Lý, đều là Thánh nhân. Sau đó Thái Nhậm sanh được Chu Văn Vương, Thái Tự sanh được Vũ Vương, Chu Công. Những người tôi vừa nêu ra đều là Thánh nhân, người nữ trong ba đời của họ dạy ra được những Thánh nhân đó. Vì những người nữ đó bản thân là Thánh nhân, cho nên hậu thế sau đời Chu gọi vợ mình là thái thái. Cho nên ý nghĩa này, khi chồng gọi một nửa của mình là thái thái, có nghĩa là “Xin chào nữ thánh nhân”. Tại sao? Có người nữ tốt, có thái thái tốt, mới có con cháu tốt, họ mới có thể giúp chồng dạy con. Một người nam, cả đời ở ngoài lập nghiệp, xin hỏi mọi người, có bao nhiêu cám dỗ? Có bao nhiêu cảnh giới thử thách? Có bao nhiêu trắc trở? Nhưng có một người nữ tốt, có thể chỉ một câu nói cũng giúp cho người nam này vượt qua chướng ngại cả một đời. Một câu động viên của người nữ cũng giúp cho người nam vươn mình đứng lên từ đáy sâu, cho nên “thê hiền phu họa thiếu” (vợ hiền thì chồng bớt tai họa). Khi một người vợ hiền đức, rất nhiều phiền não cuộc đời của chồng cô ấy đều được hóa giải hết. Giả sử người vợ không hiền đức, ngày nào cũng một đống thị thị phi phi, vậy thì người nam cũng không còn lòng dạ nào làm việc, mỗi lần điện thoại reo là bắt đầu run, vợ mình bữa nay không biết gây chuyện gì nữa đây? Tâm của họ không an thì còn lập nghiệp gì nữa? Cho nên người vợ tốt sẽ giúp chồng không có nỗi lo về sau, toàn tâm toàn ý phát triển sự nghiệp của chồng, nhất định có thể thành tựu rất tốt. Cho nên người Hoa chúng ta rất coi trọng hôn nhân đại sự. Lấy một người vợ tốt có thể thịnh ba đời, lấy một người vợ không tốt thì sao? Chúng ta phải biết từ một suy ra nhiều, phải biết học. Lấy một người vợ không tốt sẽ ra sao? Bại ba đời? Không đúng, thất bại tan tành, phía sau không còn gì nữa. Cái này ở Trung Quốc chúng ta gọi là Khoa học phát triển quan, phải biết suy đoán, phải dụng tâm để cảm nhận những đạo lí này quý vị sẽ thể hội được rất nhiều thứ. Thậm chí nói thẳng ra, quý vị nhìn một người nữ mặc quần áo thì cũng biết nhà đó sẽ hưng hay sẽ bại, có khoa trương không? Chỉ cần nhìn thấy họ mặc đồ hàng hiệu, cầm túi xách Chanel, thì phiền phức rồi. Chồng

họ là công chức, họ cầm túi Chanel, chắc chắn bại gia. Có phải vậy không? Đúng vậy, người chồng mỗi lần đi mua sắm với họ thì bệnh tim cũng muốn phát tác. Cô vợ ở đó “Ôi, mua mua!”, người chồng ở bên cạnh “Đừng đừng!”. Cho nên không thể vui trên nỗi đau khổ của người khác, như vậy không thỏa đáng.

Cho nên chúng ta thấy lão tổ tiên rất từ bi, sự từ bi của họ thể hiện ở đâu? Làm tấm gương tốt nhất cho con cháu đời sau, cho chúng ta học theo. Hơn nữa lại dùng thánh đức hộ trì chúng ta, sau đó lại phát minh loại chữ viết tốt nhất, còn có văn ngôn. Không có văn ngôn thì sao chúng ta biết Khổng Tử đã dạy những gì? Sao chúng ta biết những Thánh vương như Nghiêu Thuấn đã dạy những gì? Chúng ta có thể học theo Nghiêu Thuấn, đều là Thánh nhân hơn bốn ngàn năm trước. Cả thế giới Ai Cập, họ làm sao học theo tổ tiên bốn ngàn năm trước? Những nhà khảo cổ học ngay cả chữ viết cũng không hoàn toàn hiểu hết được, vậy trí huệ đằng sau chữ viết có thể hội được không? Dân tộc chúng ta thực sự có phước báo, có những tổ tiên đại từ đại bi.

Bản thân tôi rất hổ thẹn, hồi cấp ba học Hoa văn rất tệ. Có lần đi thi, đứng thứ hai cả lớp, thứ hai từ dưới đếm lên, bốn mươi bốn điểm, người đứng cuối là bốn mươi hai điểm. Thầy giáo cầm bài thi của tôi mà run lên: “Sao em coi thường môn quốc văn của tôi?”. Thực ra mà nói, lúc đó tôi thực sự rất muốn học, nhưng học không vô. Mỗi lần đọc tới: “Tử viết” là đầu óc căng ra, tại sao? Lại phải thi. Những thứ này quý vị học một câu thì có thể lợi ích cả đời, sao lại đem nó đi bó buộc trong chuyện thi cử? Khiến cho hứng thú học tập của chúng tôi cũng không được khơi dậy. Quý vị coi khi dạy “Nhạc Dương lâu kí”, “lo trước nỗi lo thiên hạ...”, quý vị phải biết đọc, thủ tướng Malaysia của chúng ta cũng biết đọc, người Hoa quý vị không biết đọc, không được. Quý vị coi, có lần thủ tướng đã giảng câu danh ngôn thiên cổ này của Phạm công. Lời giáo huấn hay như vậy, giả sử tiếp đó thầy giáo giảng tiếp về tấm lòng của Phạm công cho chúng ta nghe thì nó sẽ biến thành giá trị quan của cuộc đời chúng ta. Nhưng sau khi đọc xong câu đó thì nói tiếp: “Đọc thuộc, khi thi sẽ hỏi, hai điểm nhé”. Quý vị coi, tâm thái đó hoàn toàn khác. Cho nên người làm thầy rất quan trọng. “Sư tai sư tai, đồng tử chi mệnh dã” (thầy giáo là vận mệnh của học trò). Cuộc đời của đứa nhỏ này, người học trò này, huệ mạng của chúng đều dựa vào sự dẫn dắt của người thầy, đem tấm lòng của Thánh hiền truyền tải trong một câu kinh văn như vậy, đứa nhỏ sẽ rất ghê gớm.

Hồi học cấp hai tôi học tệ nhất môn Hoa văn, thi đại học môn Hoa văn cũng không đạt, đối với Hoa văn luôn rất tự ti. Xin hỏi mọi người có ai thi Hoa văn đứng thứ hai từ dưới đếm lên trong cả lớp không? Quý vị đều ghê hơn tôi, tôi đã từng thi với thành tích tệ hại như vậy, nhưng bởi vì nghe lời sư trưởng, lão giáo sư Thích Tịnh Không, khi dạy dỗ chúng tôi ngài nói: “Văn ngôn là ân trạch lớn nhất của tổ tiên dân tộc Trung Hoa dành cho thế hệ sau, họ sáng tạo ra văn ngôn vì trí huệ của họ quan sát được, ngôn ngữ khi nói và văn tự khi viết phải phân khai, vì khi nói sẽ có thay đổi”. Mọi người nghĩ thử coi, bây giờ đi nói chuyện với một thanh niên hai mươi tuổi, quý vị có phát hiện ra có một số từ ngữ họ dùng mình không nghe hiểu được, cái gì là LKK, lão khấu khấu (người già), họ dùng rất nhiều từ ngữ như vậy, những thứ xuất hiện sau ba mươi năm quý vị chưa chắc đã biết, cứ theo đó mà viết ra thì người phía sau đều không hiểu quý vị đang làm gì, đúng không? Ba mươi năm, giả sử viết và nói như nhau, nó có chút xíu thay đổi, ba trăm năm thì có thay đổi rất lớn, người sau này hoàn toàn coi không hiểu.

Nhưng bất kể nói như thế nào, khi viết vẫn viết theo văn ngôn, vậy lời giáo huấn của Khổng Tử hơn hai ngàn năm trăm năm, “Luận ngữ”, quý vị đều có thể coi hiểu được. Cho nên học được văn ngôn thì nắm được chìa khóa kho tàng trí huệ năm ngàn năm, kinh cú quý vị đều có thể mở ra được.

Khi đó nghe được những lời này tôi rất hổ thẹn, lão tổ tiên để lại cho chúng ta thứ quý báu như vậy, tôi lại xếp nó qua một bên, không biết trân trọng. Khi đó nghe xong thật sự là chảy nước mắt, rất hổ thẹn với chính mình. Kì diệu thay, nghe xong những lời đó, tôi mở quyển Luận ngữ ra coi thì không có chút khó khăn gì, rất thân thuộc, bởi vì câu nào cũng là sự từ ái của lão tổ tiên, của Khổng Tử, của Thánh nhân dành cho chúng ta. Cảm nhận được điều đó thì quý vị và tổ tiên không còn khoảng cách.

Cho nên thực sự từ đó tôi thể hội được rằng, chướng ngại cuộc đời không nằm bên ngoài, nằm ở đâu? Do trong tâm có chướng ngại. Tự mình cảm thấy nó rất khó thì nó sẽ càng ngày càng khó. Mình cảm thấy nó là sự từ bi của tổ tiên thì thoáng chốc nó không còn chướng ngại với mình. Cho nên tất cả pháp từ tâm tưởng sanh, tâm quý vị sanh khởi sự biết ơn, quý vị học sẽ thấy rất nhanh, tâm quý vị cảm thấy nó rất khó thì nó sẽ chướng ngại trùng trùng.

Được, cho nên chúng ta tin rằng, người như tôi đây còn học được, quý vị sẽ học càng tốt. Hơn nữa các vị trưởng bối đồng đạo, con cái các vị sẽ “con hơn cha, trò hơn thầy”, từ nhỏ chúng đã bắt đầu học “Đệ tử quy”, học “Liễu Phàm tứ huấn”, có không? Quý vị không có phản ứng? Mọi người cũng học qua “Liễu Phàm tứ huấn” rồi, toàn bộ đều trả lại cho thầy giáo rồi sao? Con cháu các vị khi năm tuổi tám tuổi đã bắt đầu học “Liễu Phàm tứ huấn”, học “Đệ tử quy”, vậy thì đời sau của chúng ta chắc chắn càng trí huệ càng có học vấn hơn chúng ta. Như vậy mới là bậc cha mẹ bậc trưởng bối có trách nhiệm. Thân làm cha mẹ làm trưởng bối, thể hiện ở đâu? Thể hiện ở việc quý vị đem trí huệ nhân sinh truyền lại cho đời sau, đem những thái độ làm người làm việc quan trọng nhất trong cuộc đời chúng trồng sâu vào tim chúng, giúp chúng thọ dụng cả đời, đó mới là bậc trưởng bối tốt.

Làm trưởng bối không hề dễ, làm trưởng bối có cần học không? Làm cha mẹ có cần học không? Cần, đáp án tiêu chuẩn. Xin hỏi có người nào con sắp ra đời đã đi học ba tháng “Đệ tử quy”? Có không? Nếu có thì thật sự lợi hại, con cái họ sau này chắc chắn là nhân vật Thánh hiền, vì con họ từ khi thai giáo đã bắt đầu học, cái cơ sở đó không giống nhau. Cho nên rất kì lạ, đời này của chúng ta khi đang diễn rất nhiều vai diễn nhân sinh quan trọng, hình như không đem việc học đặt ở vị trí đầu tiên. Bây giờ chúng ta là người lãnh đạo, mọi người có học qua lãnh đạo học? Hơn nữa cái lãnh đạo học mà quý vị học đúng hay không đúng? Quý vị phải học những thứ đúng. Học sai một tâm thái thì tâm thái sai lầm đó sẽ chướng ngại mình cả đời.

Mọi người thử nghĩ coi, cả thế giới giờ đang học theo ai? Học tới nổi thiên hạ đại loạn, có nhìn thấy không? Bây giờ sự xung đột giữa nước này với nước kia nhiều như vậy, chúng ta nhìn thấy Anh quốc, ở châu Âu văn hóa đất nước nào vượt quá Anh quốc? Vừa nhắc tới Anh quốc, gentleman đúng không? Tất nhiên cũng có lady. Gentleman là gì? Thân sĩ, người rất có tu dưỡng, nhưng cách đây không lâu ở Anh xảy ra chuyện gì? Bạo động. Người bạo động là ai? Người trẻ tuổi, điều này không đáng để dân tộc một đất nước suy ngẫm sao? Một Anh quốc với nền văn hóa cổ xưa, họ nuôi dưỡng ra một thế hệ lại đi phá hoại đất nước xã hội. Thực ra mà

nói, Anh quốc giáo dục thế hệ sau của họ cũng không áp dụng tốt lời giáo huấn của “Thánh kinh” của lão tổ tiên. Bây giờ học theo ai? Học theo “Nhị Lang thần”, tức là “Tài lang” và “Sắc lang” (sói tiền và sói sắc), đều học theo chủ nghĩa công danh lợi lộc, thấy lợi quên nghĩa, cho nên nguy nan lớn nhất của một quốc gia của một dân tộc là gì? Buông bỏ kinh điển, không học theo Thánh nhân, học theo sự tham lam công lợi, bây giờ không phải là vấn đề của một quốc gia mà toàn thế giới đều có vấn đề này.

Sau cách mạng công nghiệp, loài người điên cuồng chạy theo sự hưởng thụ và thỏa mãn vật chất, bước vào một thời đại sai lầm, chỉ hai ba trăm năm ngắn ngủi đã tàn phá người mẹ Trái đất phải mất mấy tỉ năm mới thành tựu được đến nỗi sắp không cư trú được, lúc này phải làm sao? Đây đều là vấn đề mà thế hệ chúng ta phải đối mặt. Xin hỏi mọi người, thế hệ sau của quý vị sẽ uống nước gì? Thế hệ sau của quý vị hít thở không khí gì? Thế hệ sau này sẽ trồng những lương thực gì? Phun bao nhiêu thuốc sâu, dùng bao nhiêu phân bón? Quý vị nói những người ở thế hệ đó có phước báo không? Xin hỏi mọi người hồi hai mươi năm trước quý vị ăn cái bô xôi thấy ngon hay bây giờ thấy ngon? Ăn củ cải đỏ hai mươi năm trước thơm hay bây giờ thơm? Còn táo thì sao?

Mọi người thử nghĩ coi, con người bây giờ nhìn có vẻ rất có phước báo, người bây giờ thật ra trên thực chất mà nói càng ngày càng không có phước báo, nội tâm ngày càng không vui vẻ, sao có phước báo được? Xin hỏi mọi người, ba mươi năm trước sáu anh chị em cùng ăn một que kem thì thơm hơn hay là ba mươi năm sau mỗi người ăn hai que thì thơm hơn? Đã ngộ ra chưa? Cái hạnh phúc niềm vui chân thực không nằm bên ngoài mà nằm trong tâm. Tất cả đều chạy theo hưởng thụ là tự tư tự lợi, sao không gây xung đột cho được? Cứ tự tư tự lợi như vậy sau cùng sẽ là gì? Ngay cả cha con cũng vì tài sản mà ra pháp đình, anh em tố cáo lẫn nhau, cha mẹ qua đời còn chưa mai táng anh em đã bắt đầu kiện tụng. Trong năm ngàn năm nay đây là những việc chưa từng xảy ra, trước đây chưa từng có, tại sao bây giờ có? Văn hóa không truyền thừa xuống, nếu truyền thừa văn hóa rồi thì không thể nào xuất hiện tình trạng này.

Cho nên chúng ta bình tĩnh phân tích tình hình bây giờ, suy ngẫm tiếp một câu nói, một vị đại học gia lịch sử triết học Anh quốc đã nói: “Giải quyết những vấn đề xã hội của thế kỉ hai mươi mốt chỉ có học thuyết Khổng Mạnh và Phật pháp Đại thừa”. Học thuyết Khổng Mạnh và Phật pháp Đại thừa đều là nguyên tố quan trọng nhất trong văn hóa Trung Hoa, ba nguyên tố trung tâm nhất của văn hóa Trung Hoa là Nho Thích Đạo, lời giáo huấn của Nho gia, Phật gia, Đạo gia. Câu nói này của Toynbee mọi người đã nghe rõ chưa? Trước đây đã nghe qua chưa? Có ai chưa nghe qua câu nói này không? Đều đã nghe qua. Tốt, xin hỏi mọi người nghe xong câu nói này có cảm thấy cuộc đời mình đã thay đổi? Trạng thái thân tâm không như trước nữa? Đều không có sao? Vậy vấn đề này nghiêm trọng rồi. Tại sao? Khi học trước tiên chúng ta phải phá vỡ một quán tính, chúng ta dùng tâm để học hay dùng não để nhớ? Nhớ bằng não gọi là trí thức, học bằng tâm gọi là trí huệ, không giống nhau. Nhưng con người thời đại này của chúng ta đại đa số học đều dùng não để nhớ. Tại sao? Vì chúng ta có một mục tiêu gọi là thi cử, nhớ xong rồi rất thú vị, mọi người nhớ lại một chút hỏi chúng ta học đại học, sắp thi rồi, trước đó một tuần nước tới chân mới nhảy, thứ gì cũng nhét vào, đúng không? Nửa đêm thức trắng, thời đó cũng không có cà phê linh chi để uống, đúng không? Ráng, ráng, cuối cùng cũng thi xong, mê man mất mấy ngày, ngủ bù li bì, trong vòng ba ngày toàn bộ những thứ đã nhớ đều quên

hết, có không? Xin hỏi những ngày tháng đó chúng ta đã sống bao lâu? Hơn mười năm! Những ngày tháng thanh xuân đều trôi mất theo mấy chuyện thi cử. Giả sử trong mười năm đó, mỗi ngày đều tám rưỡi bắt đầu lên lớp, học tới tám giờ tối, ghé gồm lăm! Mọi người đều thành Thánh hiền hết, đúng không? Lời tôi nói còn có một trọng điểm, sau khi kết thúc năm ngày, những ngày sau này của mọi người cũng như vậy, mỗi ngày sáng tám giờ hơn bắt đầu học, học tới tối tám giờ hơn, thậm chí ngủ cũng nằm mơ thấy Chu công, “Thánh dữ hiền, khả tuần chí” (Thánh và hiền, ai cũng có thể do học mà đạt). Có làm được không? Nhất định được. Quý vị nói, nhưng tôi đang kinh doanh sự nghiệp, làm gì có nhiều thời gian như vậy để đọc sách. Khi đang kinh doanh sự nghiệp tức là quý vị đang hoàn toàn thực thi kinh điển, sự thể ngộ của quý vị không ngừng nâng cao. Hễ có thời gian quý vị lại đọc sách, hễ đọc sách thì cảm hứng, cảm ngộ rất là nhiều. Bởi vì hàng ngày quý vị đều đang làm theo, giải hành vừa tương ứng thì trí huệ quý vị không ngừng tăng trưởng, cho nên mục tiêu của làm sự nghiệp là gì? Cái này phải làm cho rõ. Mục tiêu thực sự của làm sự nghiệp là gì? Lát nữa chúng ta sẽ giảng, do tôi sợ tiết sau quý vị không tới nữa.

Mọi người phải hiểu, những vấn đề này của chúng ta là gì? Vấn đề lớn. Mục đích của quý vị là gì, chính là mục tiêu của quý vị. Mục tiêu của quý vị sai lệch thì cả đời quý vị có nỗ lực đến đâu tất cả đều tổn công vô ích, thậm chí còn phản tác dụng. Vậy xin hỏi mọi người, một người sống trên đời có mục đích là gì? Rất nhiều người nói là hạnh phúc vui vẻ, đúng không? Nhưng các nhà khoa học nói, con người khi được một hai tuổi, bình quân mỗi ngày cười một trăm tám mươi lần. Quý vị coi mấy đứa nhỏ, mấy bé một tuổi vẫn chưa biết đi, để nó trong nôi, không có người nói chuyện với nó, tự nó ở đó mỉm cười một mình. Quý vị coi mấy đứa nhỏ một hai tuổi, nhìn thấy mẹ tới nó giống như người hạnh phúc nhất trần đời, có không? Đi còn chưa vững, còn đứng đó lắc lư, “Mẹ...!” cái gì nó cũng thấy thỏa mãn, nó thấy nó hạnh phúc nhất, một ngày cười một trăm tám chục lần. Sau khi người ta trưởng thành, bình quân một ngày cười bảy lần, chúc mừng mọi người hôm nay đã cười quá bảy lần rồi. Chúng ta đem cái average đó, cái mức bình quân đó nâng cao lên, như vậy là có cống hiến cho thế giới. Đúng vậy, kéo mức bình quân lên tức là quý vị đang thúc đẩy một phong khí xã hội tươi cười.

Vậy chúng ta thử nghĩ coi, con người ta sống thì phải truy cầu hạnh phúc vui vẻ, sao càng sống thì càng cười không nổi, vậy cái phương hướng này có gì sai lạc không? Mục tiêu có sai lạc không? Vậy tôi xin hỏi mọi người có nhìn thấy ai càng lớn tuổi cười càng xán lạn không? Người đó chính là mục tiêu mà quý vị nên học hỏi. Mọi người có gặp qua sư trưởng của tôi chưa? Lão giáo sư Thích Tịnh Không. Nụ cười của ngài không khác gì trẻ thơ, phản phác quy chân (khôi phục trạng thái tự nhiên ban đầu), như vậy là sống đúng rồi. Nếu càng sống càng cười không nổi thì là sống sai. Mọi người có nhìn thấy cô Hứa Triết không? Nụ cười đó hoàn toàn giống trẻ thơ, hơn một trăm tuổi, nụ cười của cô quý vị học theo chưa chắc đã học được, quý vị mà học theo nụ cười đó của cô chắc sẽ trật quai hàm, tại sao? Mấy cơ thịt của cô ấy biên độ lớn quá, quý vị ráng căng mặt ra cười như vậy trong chốc lát sẽ khiến người ta nổi da gà, nụ cười kiểu da cười thịt không cười là không được, cứ từ từ.

Cho nên lão tổ tiên từ bi, chúng ta xem mỗi một bộ kinh điển đều nhìn thấy sự từ bi đó. Kinh điển chúng ta quen thuộc nhất là “Tam tự kinh”, nhân chi sơ tính bản thiện, câu này quý vị nghe hiểu rồi thì rất lợi hại. Trước tiên sẽ tiêu trừ chướng ngại lớn nhất trong cuộc đời quý

vị, chướng ngại lớn nhất trong cuộc đời là gì? Là không có niềm tin đối với mình, người khác không tin tưởng quý vị, vấn đề không nghiêm trọng, quý vị có thể tự lập tự cường, quý vị có thể “nhân bất tri nhi bất uấn” (người khác không hiểu mình mình cũng không oán giận). Người ta không hiểu tôi, không sao, tôi không quan tâm, tôi làm cho quý vị coi, thời gian giúp ta thấy rõ lòng người, sự phủ định của người khác một chút chướng ngại cũng không có. Nhưng nếu tự mình phủ định chính mình, vậy không xong, quý vị sẽ toàn thân bất lực, lúc nào cũng đánh trống rút quân. Nhưng nếu quý vị có niềm tin, trắc trở không sờn, càng khó càng dũng, đúng không? Xin hỏi mọi người, mọi người nghĩ lại coi tinh thần của một người hao phí cho những ý niệm nào là nghiêm trọng nhất? Đó là phủ định, nghi ngờ chính mình. Chúng ta biết rằng “nhân chi sơ tính bổn thiện”, quý vị đã làm quen với chính mình. Tôi có bổn thiện, tôi có minh đức, đời này tôi có thể trở thành Thánh hiền, vấn đề do quý vị không có niềm tin đã được giải quyết.

Sự không có niềm tin này đã chướng ngại tôi rất lâu, cho nên con người phải mở kinh điển ra để mở mang trí huệ. Quý vị có nhận ra trước đây tôi rất thiếu niềm tin không? Quý vị đều là ngày ngày hành thiện nên không nhần tâm làm tổn thương trái tim bé nhỏ của tôi. Trước đây tôi rất thiếu niềm tin, thường đi hỏi bạn học: “Bạn thấy con người tôi thế nào?”, người bạn đó nói: “Bạn muốn nghe lời nói thật hay lời nói giả?”. Nghe nói để nghe lời nói thật thì chức năng của tim phải khá là mạnh mới được, trước đây còn có một bạn học gửi cho tôi một bài trắc nghiệm tâm lí, bài trắc nghiệm tâm lí của cậu ấy chấm ra được kết quả, ví dụ quý vị được bốn mươi điểm, cậu ấy sẽ nói cá tính quý vị rất giống loại gấu không đuôi. Ví dụ quý vị được sáu mươi điểm, cậu ấy sẽ nói cá tính quý vị giống cọp. Quý vị được bảy mươi điểm thì có thể nói cá tính quý vị giống khổng tước. Tôi nhớ là hồi đó làm xong bài trắc nghiệm này thì có nói với người bạn “Tôi rất giống gấu không đuôi”. Quý vị coi con người ta không mở trí huệ, không đọc kinh điển, sống rất giống súc sinh, vậy mà còn sung sướng cả ngày. Quý vị thấy có đáng buồn không? Thiệt rất đáng buồn.

Tôi ôn lại cho quý vị một chút về “Liễu Phàm tứ huấn”: “Nếu không có chánh pháp thì làm sao có thể tham gia trợ giúp sự hóa đức của thiên địa? Làm sao có thể tải bồi vạn vật? Làm sao có thể thoát ly khỏi sự thúc giục của lục trần? Làm sao có thể kinh thế xuất thế?”. Làm sao có thể khai mở huệ nhãn của mình, khai mở pháp nhãn của mình? Không có kinh điển thì hết cách. Mọi người nhớ lại chưa? “Hộ trì chánh pháp”, “Liễu Phàm tứ huấn” có đoạn này không? “Nếu không có chánh pháp làm sao có thể tham gia trợ giúp sự hóa đức của thiên địa”. Quý vị coi câu này ý nghĩa thâm thúy biết bao, nói với chúng ta điều gì? Con người là linh khí của vạn vật. “Tham gia trợ giúp thiên địa” tức là trong tất cả các loài động vật chỉ có một loài động vật có thể ngang hàng với đất trời, gọi là tam tài, chính là con người. “Tam tài giả, thiên địa nhân” (tam tài là trời đất người). Cho nên lão tổ tiên chúng ta mong cầu đã làm người thì phải đem đức năng vô tư của đất trời diễn bày ra một cách hoàn toàn, đấy mới là sự diễn bày nhân cách thực sự.

Nhưng chúng ta coi bây giờ, động vật còn không làm tổn hại đến con mình, nhưng con người chúng ta hiện tại đã sống đến mức độ nào? Sống đến mức toàn thế giới một năm phá thải năm ngàn vạn, có ghi chép lại, số không ghi chép lại chắc gấp mấy lần. Hổ dữ không ăn thịt con, tại sao? “Thiên địa nhân” con người trong tam tài, sau khi buông thả dục vọng, một năm

sát hại vô số cốt nhục của chính mình. Hơn nữa trong số đó thiếu nữ vị thành niên chiếm số lượng lớn. Cho nên không tiếp nhận sự giáo hóa của kinh điển, linh tính của con người sẽ tụt dốc liên tục. Cho nên những nghĩa lý này trong “Liễu Phàm tứ huấn” đã giảng giải hết sức rõ ràng.

Vậy chúng ta coi nếu không có sự truyền thừa văn hóa của lão tổ tiên, mặt trăng nước ngoài tròn hơn mặt trăng trong nước, nếu đem loại tâm lý này ra làm trắc nghiệm, giống được súc sinh là mừng lắm rồi. Lại lòng thay, tại sao không có một kết quả trắc nghiệm tâm lý nào nói với tôi, quý vị có hiểu tâm của Đại Thuấn, có khí độ của Đường Thái Tông, có trí huệ của Lão Tử, đúng không? Tại sao không có trắc nghiệm tâm lý như vậy? Những trắc nghiệm tâm lý này làm xong thì mỗi người đều nhìn về ai? Lấy ai làm mục tiêu? Không phải gấu không đuôi, cũng không phải khổng tước, là gì? Là những Thánh nhân lưu danh thanh sử.

Tôi rất may mắn, trước khi theo ngành giáo dục, tôi có học kinh điển trước nên có sức phán đoán, nếu không thời đại này của chúng ta, con cháu dân tộc Trung Hoa đánh mất sự tự tin của dân tộc, đều cảm thấy đồ gì của nước ngoài cũng tốt hết, cái này phải bình tĩnh. Quý vị thấy đồ nước ngoài tốt không, phải coi thế hệ sau của họ được dạy dỗ như thế nào, như vậy chẳng phải trực tiếp hơn sao? Đất nước nào thanh thiếu niên phạm tội có tỉ lệ rất nghiêm trọng? Tỉ lệ phạm tội của thanh thiếu niên nước Mỹ rất nghiêm trọng, họ không dạy ra được một thế hệ tốt, tại sao chúng ta phải học theo họ? Đó chẳng phải mù quáng lắm sao? Còn dân tộc Trung Hoa chúng ta có trí huệ, ý niệm, phương pháp, kinh nghiệm, hiệu quả giáo dục năm ngàn năm, đời nào cũng có Thánh hiền, không cần nói chi xa xôi, đời Thanh có bao nhiêu Thánh nhân? Ông Lâm Tắc Từ đời Thanh là cứu tinh dân tộc. Gia thư do ông Tăng Quốc Phan viết quý vị có thể mua được rất nhiều ở các nhà sách, đều là lợi lạc cho thế hệ sau. Phương pháp đời đời sanh Thánh hiền tại sao chúng ta không dùng? Kết quả không dùng, chúng ta coi coi, người trong thế hệ này của chúng ta là bỏ nhiều thời gian nhất trong việc giáo dục con cái. Quý vị có đồng ý không? Chúng ta bỏ nhiều thời gian nhất để dạy con, trong năm ngàn năm nay tốn nhiều tâm sức nhất để giáo dục con cái là thế hệ chúng ta đây. Xin hỏi mọi người, hiệu quả giáo dục trong năm ngàn năm nay kém nhất là đời nào? Do quý vị nói, tôi không có nói. Sự đầu tư và thù lao này không tương xứng với nhau, cho nên đề tài hôm nay rất quan trọng, “Gây dựng gia nghiệp, dạy học làm đầu”, biết trước biết sau tức gần với đạo, vốn dĩ quý vị không thể điền đảo trước sau, cái gì trước? Dạy học. Bây giờ không có khái niệm này, bây giờ quốc gia cũng vậy, gia đình cũng vậy, dựng nước trị dân kiếm tiền làm đầu. Tất cả đều nhìn về tiền, cho nên thế hệ sau rất thích tiền, thế hệ sau không còn biết tới hiếu đạo, vậy là xong. Không biết hiếu đạo, lại rất thích tiền, lại rất thích hưởng thụ, tài sản quý vị tích cóp ba đời nó vung vãi thoảng chốc là xong.

Cho nên, việc quan trọng nhất của một gia đình là giáo dục tốt thế hệ sau, quan trọng nhất không gì bằng dạy con. Việc lớn nhất trong một gia đình là gì? Dạy dỗ tốt thế hệ sau, như vậy bản tính của cuộc đời quý vị mới tính đúng, nếu không cả bản đều thua. Cho nên “giáo học vi tiên” bốn chữ này hết sức quan trọng, bao gồm một đoàn thể doanh nghiệp, nếu không đào tạo ra người kế thừa thế hệ sau, doanh nghiệp này của quý vị mười năm hai mươi năm là kết thúc. Đời nào cũng phải dạy ra người kế thừa, đó là những lãnh đạo có tầm nhìn xa, cho nên chúng tôi rất khâm phục ông Lâm, ông Hồ, các ông coi trọng việc giáo dục, mỗi năm đều tổ

chức những khóa đào tạo quy mô lớn thế này, bao gồm những buổi đào tạo quy mô nhỏ, tôi tin rằng các vị đồng tu ở khắp nơi đều đang học tập, việc này rất hiếm có. Họ yêu thương tất cả đồng nghiệp bằng tấm lòng của người cha người mẹ, tiếp nhận giáo dục văn hóa truyền thống không những lợi lạc cho các đồng nghiệp mà còn lợi lạc cho gia đình của họ. Cho nên giáo dục rất quan trọng, phải xếp ở vị trí đầu tiên.

Tôi lấy cho mọi người một ví dụ, ở Đài Loan, một trong những người sáng lập một doanh nghiệp lớn, ông tích lũy được tài sản hai tỉ đồng Malaysia, không hề ít, khoảng năm bảy mươi tuổi thì ông bị trúng gió, nằm trên giường. Con trai và cháu ông trong vòng một năm đã tiêu hết toàn bộ hai tỉ của ông. Vậy xin hỏi cuộc đời ông trước sau nặng nhẹ sai mất chỗ nào? Sai ở chỗ ông xếp việc kiếm tiền vào vị trí đầu tiên. Được, hai tỉ tiêu hết sạch, xin hỏi câu chuyện này đã kết thúc chưa? Chỉ vừa mới bắt đầu, đúng không? Có ai nói tiêu hết hai tỉ rồi sau đó con trai và cháu ông ăn năn hối cải, gia đình họ lại sống những tháng ngày vui vẻ. Mấy chuyện cổ tích chẳng phải là viết như vậy sao? Trừ phi con trai và cháu ông tiếp nhận sự giáo dục của “Đệ tử quy”, tiếp nhận sự giáo dục của “Liễu Phàm tứ huấn”, “Quần thư trị yếu”, vậy thì sẽ khác. Họ không có cái duyên đó, họ nhất định sẽ biến thành nô lệ cho những tập khí dục vọng của mình. Cho nên bi kịch của gia đình họ mới bắt đầu. Cho nên lão tổ tiên có câu nói “Người tính không bằng trời tính”. Trời tính là sao? Chân lí gọi là trời tính, kinh điển gọi là trời tính.

Được rồi, lúc này có nói với mọi người “nhân chi sơ tính bản thiện”, từ những lời giáo huấn này cảm nhận được sự dụng tâm gian khổ của lão tổ tiên, mỗi một câu mở đầu trong các kinh điển đều đủ để thay đổi cuộc đời chúng ta. Xin hỏi mọi người, bắt đầu từ hôm nay, từ thời khắc này, quý vị còn có vấn đề do không đủ niềm tin không? Quý vị im lặng. Đây là điều mà tôi muốn nói với quý vị, quý vị coi nó là kiến thức, đọc ra được, hay là quý vị lãnh hội vào tâm mình, trở thành thái độ nhân sinh của mình? Đấy gọi là học Nho, học Đạo, học Phật. Quý vị chỉ học thuộc nó, gọi là nghiên cứu học thuật, gọi là tri thức, gọi là Nho học, Phật học, Đạo học. Cho nên sự giáo dục của Thánh triết nhân Đông phương nhấn mạnh ngộ tính, nhấn mạnh việc không ngừng nâng cao tâm linh quý vị.

Cho nên lúc này tôi có nói với mọi người, mọi người đều đã nghe qua, “Giải quyết vấn đề xã hội của thế kỉ hai mươi mốt chỉ có học thuyết Khổng Mạnh và Phật pháp Đại thừa”. Người dụng tâm thể hội câu nói này sẽ hiểu ra ý nghĩa cuộc đời này của họ là gì. Mọi người đọc kĩ lại câu nói này, giải quyết vấn đề xã hội của thế kỉ hai mươi mốt, tức là giải cứu vấn đề của thế giới này, dựa vào gì? Chỉ có, duy nhất! Quý vị coi câu nói này, trong câu này có mấy trọng điểm? Quý vị coi nó là tri thức, nghe xong là xong. Quý vị dụng tâm cảm nhận, “thế kỉ hai mươi mốt”, “thế giới”, “duy nhất” dựa vào gì? Học thuyết Khổng Mạnh và Phật pháp Đại thừa mới có thể cứu thế giới này. Xin hỏi mọi người học thuyết Khổng Mạnh nằm ở đâu? Phật pháp Đại thừa nằm ở đâu? Nho Thích Đạo là ba nguyên tố quan trọng nhất trong nền văn hóa dân tộc Trung Hoa, cho nên văn hóa Trung Hoa nằm trong tay người Hoa, cho nên thân là con cháu Viêm Hoàng, trong thời đại này phải gánh vác sứ mạng cứu thế gian này, vì chỉ có dựa vào văn hóa Trung Hoa mới cứu được thế giới. Cho nên mọi người ngộ ra chưa? Đời này quý vị tới đây làm gì, nhớ lại chưa? Lúc đó nhảy xuống đây đầu thai, nhớ lại chưa? Hình như có người nhớ lại rồi, chướng ngại của quý vị từ từ tiêu trừ. Vốn dĩ đời này tôi tới đây không phải để ăn ngon mặc đẹp, mà là để giúp đỡ thế giới này giải quyết nguy nan. Trên tay của quý vị có

pháp bảo cứu thế, sau đó quý vị thấy chết không cứu, có tội lỗi không? Sao nói nhỏ thế? Có tội lỗi không? Có. Do quý vị tự nói, tôi không ép quý vị. Khổng Tử nói: “Thấy nghĩa không làm, là bất dũng!”. Mắt chúng ta thấy thế giới này loạn rồi, tiêu rồi, vẫn cứ hưởng thụ cuộc sống của mình, vậy lương tâm của chúng ta, tánh linh của chúng ta cũng bị tụt dốc, phương hướng cuộc đời như vậy là sai lạc.

Được, cho nên điều này phải dụng tâm cảm ngộ, đời này điều quan trọng nhất của chúng ta, đối với thế giới này, là tối cứu thế. Cho nên trước khi khóa học của chúng ta bắt đầu, chúng ta phải học tập bằng thái độ hết sức đúng đắn. Hiệu quả học tập của một người tỉ lệ với điều gì? Tỉ lệ với cảm giác sứ mạng của quý vị, tỉ lệ với nguyện tâm của quý vị, tâm lượng của quý vị càng lớn thì sự cảm ứng của quý vị và kinh điển càng cao, độ sâu và độ rộng mà quý vị học được sẽ khác. Cùng nghe một tiết học nhưng sự thu hoạch của mỗi người có giống nhau không? Hoàn toàn không giống nhau. Không phải kinh điển quyết định, cũng không phải thầy giáo lên lớp quyết định, là do tự mình quyết định.

Vậy sao mới học cho tốt? Đầu tiên phải phát nguyện “Bất tri mệnh vô dĩ vi quân tử” (không biết sứ mệnh thì không phải quân tử) (viết chữ cổ này những đồng tu phía sau có nhìn thấy rõ không? Được rồi). Con người phải biết sứ mệnh một đời của mình mới có thể làm quân tử. Tôi nghĩ tiêu chuẩn của quý vị có muốn làm quân tử không? Quý vị không muốn làm quân tử tức là muốn làm tiểu nhân, không làm quân tử thì làm tiểu nhân. Hơn nữa quân tử là tiêu chuẩn thấp nhất, chúng ta còn phải thăng tiến hơn, Thánh hiền đều có thể do học mà thành. Quân tử cũng giống như đại học, học trí huệ, học đạo đức, đại học. Hiền nhân là phòng nghiên cứu, Thánh nhân là tốt nghiệp tiến sĩ. Nhưng đây không phải học lực, đây là trí huệ và học vấn chân thực. Chúng ta xem câu này “tri mệnh”, chúng ta có hiểu rõ đời này làm sao mới thành tựu huệ mạng của mình không? Giống câu đầu tiên trong “Đại học” nói với chúng ta: “Đại học chi đạo, tại minh minh đức” (con đường đại học nằm ở chỗ hoằng dương minh đức). Mỗi người ai cũng có bốn thiện, cũng có minh đức, đời này chúng ta phải làm sao để hồi phục nó? Mỗi người đều có, đều có thể hồi phục. Đời Đường đại sư Lục tổ Huệ Năng, ngài nghe sư phụ ngài là Ngũ tổ giáo huấn, giảng được nửa bộ kinh Kim Cang, ngài y giáo phụng hành, đại triệt đại ngộ, minh đức hiện tiền. Người ta hỏi ngài điều gì ngài đều dùng trí huệ viên mãn trả lời họ. Cho nên để lại cho chúng ta một quyển kinh điển tên là “Lục tổ đàn kinh”. Mỗi người đều có thể làm được, chỉ cần chịu làm theo kinh điển.

Thành tựu huệ mạng của mình rất quan trọng, tại sao? Muốn thương người khác phải thương mình trước, muốn giúp người khác phải giúp mình trước, mình giác ngộ rồi mới có thể giác ngộ những người bên cạnh, chúng ta chưa giác ngộ thì lợi lạc cho con cháu được không? Tôi lấy một ví dụ cho mọi người, có một đứa nhỏ hai ba tuổi, chạy tới phòng sách ở nhà, bên này lấy một quyển bên kia lấy một quyển, coi không hiểu những vẫn lấy đại lật đại, rất loạn, mẹ nó bước vô lập tức nổi nóng, mắng nó một trận “Coi cái gì mà coi, có hiểu gì đâu!”, mắng nó một cách giận dữ, vừa mắng vừa cất quyển sách trở lại.

Hôm sau người cô đọc sách trong thư phòng, đứa nhỏ hai tuổi đó bước vô nói với người cô: “Coi cái gì mà coi, có hiểu gì đâu!”. Vậy xin hỏi mọi người, người mẹ đó có trí huệ không? Nhưng đó lại là người làm mẹ. Cho nên mỗi một người để diễn tốt vai diễn của mình, chắc chắn

phải thông qua việc học. Người không học thì không biết nghĩa, người không học thì không hiểu biết, cho nên làm lãnh đạo có phải học quân đạo không? Làm thầy có phải học sư đạo không? Làm cha mẹ có phải học phụ mẫu đạo không, nếu không “Dưỡng bất giáo, phụ chi quá” (nuôi mà không dạy là lỗi của cha), làm cha làm mẹ mà làm không tốt, ở chỗ vua Diêm La sẽ ghi chép lại, quý vị làm cho xã hội có thêm một cái duyên loạn lạc, con cái quý vị ra ngoài làm chuyện bậy bạ, quý vị cũng khó thoát khỏi tội. Con cái quý vị có cống hiến cho xã hội, quý vị có công đâu. Thời cổ đại chúng ta đều hiểu đạo lí này, quý vị đào tạo ra một cán bộ cho đất nước, sau khi quý vị qua đời thì mỗi năm nhà nước đều dùng tế lễ cấp bộ trưởng để cúng tế cha mẹ của bộ trưởng này. Uống nước nhớ nguồn, do cặp cha mẹ đó nuôi dưỡng ra rường cột cho đất nước, năm nào cũng phải cảm kích họ. Quý vị thấy văn hóa của chúng ta có hồn hậu không? Có biết báo ân không? Điều thể hiện ra từ những lễ nghi này.

Ví dụ chúng ta vừa nhắc tới lúc nãy, người mẹ quá nóng nảy, cho nên làm ngành giáo dục thì không thể để tâm trạng chi phối, muốn dạy con thì không được nóng tính, nổi nóng rồi thì phải đợi tâm trạng lắng xuống mới nói tiếp. Cha mẹ như vậy, lãnh đạo, thầy cô giáo cũng như vậy. Cho nên quân thân sư (lãnh đạo, cha mẹ, thầy giáo) tinh thần của họ hoàn toàn tương thông. Ngày nay chúng ta phải làm tốt vai diễn cha mẹ, ngoài việc thương yêu con mình ra, nhất định phải có tinh thần của quân, phải lấy thân làm mẫu, nhất định phải có tinh thần của sư, khéo léo dẫn dắt, giáo dục theo đúng đối tượng. Quý vị nói quý vị yêu thương con mình, nhưng không biết cách dẫn dắt quan niệm của chúng cho đúng đắn, cũng không lấy thân làm mẫu, con cái không dạy cho tốt. Quân thân sư là tam bảo của văn hóa Trung Hoa, lúc nào cũng lấy ba bảo bối này ra nhắc nhở bản thân, nâng cao bản thân.

Người cô này có trí huệ, nghe đứa nhỏ nói câu đó liền biết là nó học theo người lớn, đúng không? Nếu không sao nó biết người cô đọc có hiểu hay không? Người cô liền ôm đứa nhỏ vào lòng rồi nói: “Có phải do con không xếp sách vào chỗ cũ nên mới bị mẹ mắng như vậy đúng không. Sách không được để bừa bãi, đều phải xếp về chỗ cũ, từ từ coi, từ từ học thì liền đọc hiểu ngay”. Người cô liền dạy nó học chữ. Cho nên cùng một tình huống như vậy, biết dạy và không biết dạy khác nhau có nhiều không? Cách xa một vạn tám ngàn dặm. Đứa nhỏ liền hiểu được sách không được để lung tung, phải xếp về chỗ cũ. “Đặt quần áo, nơi cố định”, “Dù đang vội, xếp sách gọn, chỗ nào hư, liền chỉnh sửa”. Thói quen tốt, thái độ coi trọng sách vở của nó liền được nuôi dưỡng.

Ngày nay cuộc đời chúng ta phải xây dựng như thế nào? Một câu trong “Đại học” đã nói rất hoàn chỉnh, chúng ta cùng đọc một lần: “Đại học chi đạo, tại minh minh đức, tại thân dân, tại chỉ dư chí thiện” (con đường đại học nằm ở việc hoàng dương minh đức, thân cận tôn trọng nhân dân, lấy chí thiện chí mỹ làm mục tiêu). Chúng ta thường suy nghĩ về ý nghĩa cuộc đời, giá trị cuộc đời nằm ở đâu? Quý vị có thể dùng một câu nói giảng giải trọn vẹn không? Chúng ta rất khâm phục lão tổ tiên đã dùng một câu nói mà giảng giải rất hoàn chỉnh, viên mãn, không thiếu sót, chính là câu này. Giá trị cuộc đời trước hết là gì? Đời này huệ mạng của quý vị thành tựu rồi, tánh linh của quý vị thăng tiến rồi, viên mãn rồi, quý vị không hoài công vô ích. Nhưng trong thời đại này của chúng ta tánh linh một mực xuống dốc, càng ngày càng không cười nổi, đều sống sai hết, hơn nữa phải khôi phục trí huệ của quý vị trước, khôi phục minh đức của quý vị trước, mới có thể giúp người khác giác ngộ, giúp người khác sống có giá trị, đúng không?

Mới có thể thân dân, mới có thể lợi lạc cho người ta, mới có thể lợi lạc cho những người có duyên trong cuộc đời. Thậm chí những việc quý vị làm trong đời sẽ lưu danh sử sách, là người lợi lạc cho thế hệ sau. Xin hỏi mọi người ông Lâm Tắc Từ quý vị có biết không? Điều biết, cảm nha phiến, người đầu tiên cai nghiện toàn thế giới, tượng ông Lâm Tắc Từ có rất nhiều trên các quảng trường toàn thế giới, ông là người đầu tiên cai nghiện, ông là cứu tinh của dân tộc Trung Hoa, không có ông rất có thể dân tộc Trung Hoa bây giờ có tồn tại được không cũng là vấn đề lớn. Quý vị coi ông ảnh hưởng tới biết bao người?

Ông Phạm Trọng Yêm, Phạm công quý vị có biết không? Điều biết. Ông lập nghĩa điền, một ngàn mẫu nghĩa điền, “lo trước nỗi lo thiên hạ, vui sau niềm vui thiên hạ”. Vậy xin hỏi mọi người có hy vọng mình sẽ là Lâm công hiện đại, Phạm công hiện đại không? Có hy vọng năm trăm năm sau con cháu quý vị bước lên bục nói tôi là thế hệ sau của ai ai đó, phía dưới liền nổi lên một tràng pháo tay nhiệt liệt không? Liên quan đến những việc bây giờ quý vị làm. Vậy xin hỏi quý vị, sự truyền thừa văn hóa Trung Hoa vào hai ngàn năm trăm năm trước thời đại Khổng Tử khó hay là thời đại bây giờ khó? Thời đại nào khó? Hai ngàn năm trăm năm trước nói về hiếu thuận người ta đều tán đồng, còn bây giờ sao? “Sao mà anh ngốc vậy? Tốt với mình chút xíu, anh như vậy đã hiếu thuận lắm rồi, làm ơn đi, có thể cho bố mẹ tiền là không đơn giản rồi”. Cái tiêu chuẩn đó ngày càng hạ thấp, đúng không? Bây giờ mà nói chuyện ngũ luân bát đức với họ, họ nói: “Làm ơn đi, mấy thứ đó của thời đại nào rồi?”, người khác không tán đồng. Cho nên truyền thừa văn hóa trong thời đại này càng khó, càng khó hơn đúng không? Tôi nói mọi người nghe, càng khó thì công đức của quý vị càng lớn, làm việc khó làm nhân việc khó nhân. Cơ hội tốt cho mọi người lập công đã tới, đúng chưa? “Đời người xưa nay ai không chết, đã chết phải lưu danh thiên sử”. Tinh thần của Văn Thiên Tường cũng đã thể hiện trên người quý vị.

Cho nên bước thứ nhất của đời người là phải thành tựu trí huệ của mình, “hiếu học cận hồ trí” (ham học thì gần với trí), quý vị muốn có trí huệ trước hết bắt buộc phải ham học, học tập kinh điển, hơn nữa ngày ngày không được gián đoạn, tại sao? Việc học như lợi thuyền ngược dòng, không tiến ắt lùi.

Hơn nữa lão tổ tiên cũng đã nói trước với chúng ta, “ba ngày không đọc sách thì mặt mày đáng ghét”, ba ngày không đọc sách khí chất đều chạy đi mất, nét mặt rất khó coi, ngay cả người bên cạnh cũng bị dọa hết hồn. Ba ngày không đọc sách thì mặt mày đáng ghét, câu này do người xưa nói. Xin hỏi mọi người bây giờ chúng ta bao lâu không đọc sách thì mặt mày đáng ghét? Bây giờ một ngày không đọc sách cũng không được, mọi người có kinh nghiệm không, một ngày quý vị không đọc kinh điển thì bực dọc liền tới, phiền não rất nhiều. Cho nên một ngày không thể không đọc kinh điển. Mỗi ngày đều phải kiên trì, huân tu không gián đoạn, những lời giáo huấn này lúc nào quý vị cũng có thể lấy ra quán chiếu. Cho nên bây giờ trong túi đừng để tiền nữa, để cái gì? Để kinh điển, để sách. Bây giờ túi mình có rất nhiều sách, lúc nào cũng có thể mở sách ra là có ích, mau mau huân tập, mau mau học, tại sao? Có trí huệ sớm một ngày thì con cháu quý vị liền có phước, đoàn thể quý vị liền có phước. Có trí huệ trễ một ngày thì có thể khiến con cháu, đoàn thể lỡ lầm thêm một ngày, thêm một năm.

Các vị đồng đạo, các vị đồng nghiệp, lần trước chúng ta gặp mặt là khi nào? Một năm trước đúng không? Có nhanh không? Một năm về một cái là qua. Chúng ta còn bao nhiêu năm nữa? Chúng ta phải mau mau nâng cao trí huệ mới có thể trân quý nhân duyên này của tất cả những người hữu duyên trong cuộc đời, sau đó mới làm lợi lạc cho họ. Có tâm đó, có lòng nhân ái đó, lại thêm hiếu học, có trí huệ, lúc nào quý vị cũng có thể bi trí song toàn đi giúp đỡ người khác.

Cho nên “tri mệnh” biết cách thành tựu huệ mạng của mình như thế nào, tiếp đó truyền thừa gia đạo gia phong như thế nào, phải có sứ mạng đối với gia tộc, cái này đều thuộc về “thân dân”, tất cả những sự phát triển sau đó đều là thân dân. Phải làm tổ tiên tỏa sáng, phải kế thừa và phát huy, các vị trưởng bối và các bạn, mỗi người trong quý vị đều là thế hệ sau của Thánh nhân, quý vị có đi tra qua tộc phả chưa? Sao quý vị lại nhìn tôi một cách ngây ngô vậy? Quý vị sống tới chừng này tuổi rồi cũng chưa đi nhận mặt tổ tiên sao, phải quay về nguồn, phải tiếp nối. Quý vị coi vua Thuấn, không đơn giản, người chí hiếu một thời. Hồ, Trần, Điền, Ngu, Diêu, Phó, những họ này đều là đời sau của vua Thuấn, quý vị thấy nhiều biết mấy! Mọi người phải hiểu, tổ tiên không hề tách rời với chúng ta, bởi vì có tổ tiên như vua Thuấn cho nên con cháu của ngài được sự hộ trì của đức hạnh ngài, hộ trì của phước đức ngài, đây không phải do tôi nói, do Khổng Tử nói, Khổng Tử từng nói: “Vua Thuấn coi như là người hiếu thuận nhất thiên hạ rồi, ngài có đức hạnh của Thánh nhân, có sự tôn quý của thiên tử, có sự giàu có trong bốn bể, con cháu đời sau thờ kính ngài trong tông miếu, con cháu vạn đời nối tiếp không đoạn”. Hai ngàn năm trăm năm trước Khổng Tử đã nói chắc rằng thế hệ sau của Đại Thuấn sẽ nối tiếp mấy ngàn năm không suy “con cháu vạn đời nối tiếp không đoạn”. Bởi vì tổ tiên họ có thánh đức, trên cả thế giới chỉ còn sót lại dân tộc chúng ta vẫn đang tiếp nối, cho nên mọi người đi tra “Bách gia tánh” (họ trăm nhà), mỗi người đều là đời sau của Thánh nhân, vậy chúng ta phải đem cái đức của tổ tiên trong người chúng ta truyền tiếp lại, đấy là đời này chúng ta phải tri mệnh.

Hôm nay lên mạng coi một chút, tổ tiên là Thánh nhân nào, tôi nói cho mọi người biết, thật sự quý vị tra ra rồi, bắt đầu từ hôm nay trạng thái thân tâm của quý vị sẽ khác. Nhận mặt tổ tiên rồi quý vị không thể khiến tổ tiên mất mặt. Tổ tiên của tôi là Chu Văn Vương, sau khi coi xong tôi rất cảm động, Chu Văn Vương là nhân ái, “thị dân như thương” (lo cho dân như chăm sóc người bị thương), thương lão bá tánh, lo cuộc sống của họ không tốt, sợ họ bị tổn thương, đó là sứ mạng đối với gia tộc.

Tiếp theo, đối với cả đoàn thể của mình, doanh nghiệp của mình, chúng ta phải có sứ mạng. Phong khí tốt nhất của đoàn thể doanh nghiệp này do mình khơi gợi nên, sự tận trung, liêm khiết, đạo nghĩa của mình đều thiết lập trong đoàn thể của mình, như vậy quý vị đã thực sự có cống hiến đối với đoàn thể này. Đây là cái ân chúng ta phải báo đáp, bao gồm quý vị trong giới thương nghiệp cũng phải định vị mình là Thánh hiền nhân trong giới thương nghiệp, quý vị phải trở thành Thánh thành Hiền trong ngành nghề này. Khi bắt đầu tôi có nói với quý vị, dân tộc chúng ta là khởi gia bằng luân lý đạo đức, bất kỳ thân phận nào trong các ngành các nghề đều có thể trở thành Thánh hiền, ngay cả các bà nội trợ trong gia đình cũng có thể trở thành Thánh hiền, trở thành “thái thái”, đó đều là “tri mệnh”. Bao gồm đối với đất nước, dân tộc chúng ta, vấn đề bây giờ của đất nước của dân tộc nằm ở đâu? Nằm ở nhân tâm, nó xa rời

luân lí đạo đức, tất cả đều nhìn về công lợi, đó là nguy cơ căn bản. Nhân tâm lệch lạc, làm sao để họ quy chính? Họ nhất định phải quay về với kinh điển của Thánh hiền. Nhưng bây giờ người ta không tin theo kinh điển nữa, quý vị nói giả sử tôi làm theo lời kinh điển thì tôi sống không nổi, không có cơm ăn. Có cách nói như vậy không? Có, có sự nghi ngờ đó. Cho nên trọng tâm của nguy cơ hiện tại là ở đâu? Nguy cơ về tín tâm. Người ta không tin theo sự giáo huấn trí huệ của lão tổ tiên, cho nên vấn đề toàn thế giới, Đông phương phủ định sự giáo dục của Thánh hiền, Tây phương phủ định sự giáo dục của tôn giáo. Đây là nguy cơ lớn nhất, căn nguyên nằm ở đây. Cho nên làm sao giúp họ khôi phục lại tín tâm, gia đình nào làm gương, doanh nghiệp đoàn thể nào làm gương? Sự nghiệp của họ càng làm càng tốt, cái họ dùng là ngũ luân bát đức. Người trong toàn xã hội, trong toàn thế giới nhìn vào thấy đạo đức quan trọng, văn hóa Trung Hoa quan trọng, họ chịu học theo. Sự cố gắng mà quý vị làm ra nằm ngay trong ngành nghề của quý vị, làm tấm gương tốt cho cả thế giới, nhất là bây giờ là thời đại thương nghiệp, vương quốc thương nghiệp, doanh nghiệp đoàn thể nào làm gương được thì đều khiến người trên khắp thế giới sanh khởi tín tâm.

Mọi người có coi qua đĩa của chủ tịch Hồ Tiểu Lâm chưa? Ông ấy là một nhà doanh nghiệp, là một chủ tịch, doanh nghiệp của ông ảnh hưởng bao nhiêu người? Quá nhiều quá nhiều người. Quý vị coi ông ấy có công với quốc gia, có công với dân tộc không? Cuộc đời như vậy có ý nghĩa không? Mỗi người đều làm được, hiện tại liền làm được, cái này gọi là “thân dân”, thân ái lợi lạc cho mọi người, lợi lạc cho tất cả những người trong cuộc đời, thậm chí với những đồng bào thế giới không quen biết, đồng bào trong cả một dân tộc.

“Lấy chí thiện chí mỹ làm mục tiêu” là sao? Sự minh đức, thân dân của chúng ta đều đạt tới viên mãn tức là “chỉ dư chí thiện” (lấy chí thiện chí mỹ làm mục tiêu). Được, từ câu nói này chúng ta đã hiểu giá trị quan cuộc đời chúng ta phải bắt đầu làm từ đây, vậy chúng ta lập mục tiêu này, “tri mệnh”, đó sẽ trở thành động lực vô cùng tận cho chúng ta học tập.

Tiết sau chúng ta bắt đầu bước vào kinh văn của “Quần thư trị yếu”. Được rồi, tiết này tôi trao đổi với mọi người tới đây. Cảm ơn mọi người!

“Quần thư trị yếu 360” - Sách quý trong việc tề gia trị quốc (Tập 2)

Chúng tôi vừa nói tới với mọi người, muốn học quân tử, học Thánh hiền, trước tiên phải lập chí, “bất tri mệnh, vô dĩ vi quân tử” (không biết sứ mệnh của mình thì không phải quân tử), cho nên thái độ quan trọng trước tiên khi học tập là phải lập chí. Ngài Tô Đông Pha (đại Nho thời Tống đã nói một câu: “Những người lập đại nghiệp ngày xưa”, từ cổ chí kim người lập công, lập nghiệp cũng đang luôn tổng kết kinh nghiệm lịch sử, “Những người lập đại nghiệp ngày xưa, không những chỉ có tài xuất thế”, không những chỉ có đức năng, năng lực rất tốt, không những chỉ có tài xuất thế mà còn phải có những thứ gì khác? “Ý chí kiên nhẫn không lay động”. Cuộc đời một con người nếu muốn làm nên cống hiến gì bất buộc phải có ý chí không hề lay chuyển trước bất cứ thử thách nào gặp phải.

Quý công ty phát triển đến ngày nay thực ra những vị sáng lập như ông Lâm, ông Hồ nhất định đã đi qua một quá trình gian khó, những người khai khẩn ban đầu đều không dễ dàng gì. Người trong ngành thì coi môn đạo (môn đạo = cách thức, lề lối, con đường, bí quyết), người ngoài ngành thì coi thị phi. Một người thực sự có thành tựu trong một đoàn thể, quý vị học được gì từ họ tức là quý vị biết cách quan sát, biết cách học hỏi.

“Lập chí” là thái độ quan trọng trước tiên khi học tập. Vậy chí hướng của chúng ta đã lập xong chưa? Thành tựu huệ mạng của mình, thành tựu gia tộc, thành tựu quốc gia xã hội, thậm chí lợi lạc cho thế giới. Chúng ta làm cho gia tộc mình tốt lên, làm sự nghiệp của mình, doanh nghiệp của mình tốt lên tức là làm cho thế giới hiểu được giá trị của văn hóa Trung Hoa. Cả thế giới đều đến học tập, cả thế giới đều được an định. Cuộc đời mỗi một người có thể có rất nhiều giá trị, đều có thể phát sáng, phát nóng (đầy nhiệt huyết). Đời người ngắn ngủi mấy chục xuân thu, không thể sống oan uổng, đúng không? Giả sử một người tới thế gian này rồi nói: “Tôi tới thế gian này để làm gì? Để ăn uống no say”, vậy hàng ngày ăn no rồi ngủ, ngủ no rồi ăn, có ý nghĩa gì không? Thế hệ sau của chúng ta bị dẫn dắt sai lầm. Quý vị hỏi một sinh viên, ý nghĩa cuộc đời là gì, mấy ngàn em sinh viên, hỏi họ sau khi tốt nghiệp đại học việc quan trọng nhất họ muốn làm là gì, “hiếu thuận cha mẹ”, trong mấy ngàn người thì số người đó chỉ đếm trên đầu ngón tay.

Giáo dục, một sinh viên ra đời cần giáo dục bao nhiêu năm? Hơn mười năm, ngay cả căn bản lớn nhất của việc làm người họ cũng không học được. Gia đình, trường học, nhà nước có lỗi với những người trẻ tuổi này. Cho nên Khổng Tử nói, hiếu là căn bản của đức, giáo dục nhất định phải bắt đầu từ hiếu, nền giáo dục không bắt đầu từ hiếu là nền giáo dục mất gốc. Cho nên cảm thấy thời đại này không sanh ra được hiếu tử hiền tôn, không sanh ra được nhân tài trụ cột. Người trẻ tuổi bây giờ trong lòng họ rất bất bình, giao việc cho họ họ có tận trung, có giữ chữ tín hay không, quý vị không biết được. Cho nên bây giờ làm lãnh đạo không hề dễ, phải chọn lựa nhân tài trụ cột, tới đâu chọn? Nhìn vào gia giáo của họ. Cho nên nhân tài bắt đầu đào tạo từ khi nào? Từ nhỏ. Những thói quen tập hồi còn nhỏ sẽ trở nên tự nhiên như thiên tánh của con người, rất khó thay đổi, mọi người có kinh nghiệm không, muốn đào tạo một người, đầu tiên phải tới thăm gia đình họ, phải làm như vậy. Quý vị tìm được một nhân tài quan trọng, sự ảnh hưởng của họ tới đoàn thể của quý vị là lớn nhất, người Hoa chúng ta không làm vậy, người Nhật Bản họ làm như vậy, họ hiếu “trung thần xuất thân từ hiếu tử”. Thực sự chúng ta ở thời

đại này bản thân là con cháu Viêm Hoàng, có trách nhiệm hoàng dương văn hóa, sau đó hướng cả thế giới về một phương hướng đúng đắn. Làm như vậy.

Kế tiếp, học tập, chúng ta lại vừa nhắc tới một thái độ quan trọng khác, phải thể hội bằng tâm mình, quý vị không thể ghi nhớ nó như một tri thức. Trong “Đệ tử quy” có nói, “Không thực hành, chỉ biết học, không thực chất, thành người gì”. Bây giờ chúng ta chưa học tập kinh điển, còn cảm thấy mình không hiểu biết nhiều, sống chung với người khác vẫn (còn rất khiêm tốn. Học “Đệ tử quy” rồi, học “Liễu Phàm tứ huấn” rồi, biết được không ít đạo lí, gặp người ta thì lấy mấy đạo lí đó đi yêu cầu người khác, học một câu kinh văn giống như một thanh bảo kiếm, bây giờ học được bao nhiêu câu rồi? Chém chém chém... Quá lợi hại! Kiếm thuật cao siêu. Rất phiền phức, sau khi tâm thái lệch lạc, càng học càng ngạo mạn, càng học càng khó ưa. Chỉ cần họ xuất hiện thì mấy người khác liền đứng dậy, “Xin lỗi, tôi đi toilet, cái người học ‘Đệ tử quy’ kia lại tới rồi”. Học vậy là sai, “không thực chất, thành người gì”. Học đúng là sao? Đi tới đâu người ta cũng thấy như đang tắm gió xuân, dễ chịu như gió xuân vậy, ấm áp, cho mọi người ánh sáng, cho mọi người lòng tin.

Thái độ học tập của chúng ta, lão tổ tiên có một câu nói là tiêu chuẩn quan trọng nhất của việc học tập truyền thống văn hóa, lúc nào cũng phải dùng tiêu chuẩn này kiểm tra lại thái độ của mình. Mọi người học qua môn toán, môn toán có trục X trục Y, nhìn cái phương vị đó quý vị liền rõ. Học truyền thống văn hóa có trục X không? Trục X không có giới hạn, trong khắp thiên hạ không có người nào mình không bao dung được, cho nên trục X gọi là “rộng rãi đối với người”. Câu này nói xong rồi, dùng tâm thể hội. Bây giờ nghĩ một chút, còn có ai mình không thể bao dung được? Có nghĩ ra không? Điều không có? Xin nhận của tiểu đệ một lay. Quý vị quá sức độ lượng, trong lòng không có ai là không chứa được. Rất ghê gớm, sau này truyền thống văn hóa của quý công ty sẽ đại phóng quang minh, những người muốn học truyền thống văn hóa trên khắp thế giới đều đến tìm quý công ty, mỗi một người đều độ lượng như vậy. Đó là trục X. Trục Y kéo dài tới cùng, sâu nhất, gọi là “nghiêm khắc đối với mình”. Những thứ học được quan trọng nhất là phải đối trị những tập khí nghiêm trọng trong tâm mình, cho nên một người học truyền thống văn hóa, học có tốt hay không thì phải coi họ buông bỏ, thay đổi được bao nhiêu tập tính, đó là học vấn thực chất của họ. Giả sử học được mười năm, không bớt ngạo mạn, không bớt tham lam, vậy mười năm đó chỉ học được tri thức, không phải trí huệ.

Chúng ta bình tĩnh nhìn lại, thái độ này, nghiêm khắc đối với mình (trục Y), rộng rãi đối với người (trục X), chúng ta không cẩn thận là trục X, Y điên đảo sẽ biến thành gì? Nghiêm khắc đối với người, rộng rãi đối với mình. Nói vậy là sao? Xin hỏi, trong một ngày chúng ta khởi lên bao nhiêu suy nghĩ sai lầm? Nói bao nhiêu câu sai lầm? Làm bao nhiêu chuyện sai lầm? Một ngày, không ít phải không. Xin hỏi có ai buổi tối nằm nghĩ “Hôm nay mình có năm suy nghĩ sai lầm, quay mặt vô vách mà kiểm điểm”. Đúng đó phạt mình, quý vị có thấy qua chưa? Tôi có nghe qua, chưa thấy qua. Nghe qua hồi xưa thời Minh có một người học trò lên Dương Chủ, anh nằm mơ thấy mình đi hái của người ta hai trái lê, trong mơ thôi, đã phạt mình mấy ngày không ăn cơm, nói là “Nằm mơ mà tôi còn lấy đồ của người ta, nghĩa là cái tâm đạo nghĩa lúc ban ngày của tôi vẫn chưa đủ kiên định, vẫn còn ý nghĩ tự tư tự lợi, vẫn còn bất nghĩa, lấy trộm đồ của người ta”. Cho nên anh ấy phạt mình. Quý vị thấy người xưa dụng công tới mức độ như vậy, ngay cả nằm mơ cũng đang khảo thí, ngay cả nằm mơ cũng phải phản tỉnh.

Còn chúng ta bây giờ khi đang rất tỉnh táo vẫn cứ phạm sai lầm, còn chưa chắc thừa nhận, thậm chí không nhất định nhận ra được sai lầm của mình. Sự dụng công này, người xưa ngay cả ý niệm, ngay cả trong mơ cũng đều đang hạ công phu.

Thái độ của chúng ta đúng đắn rồi, nghiêm khắc đối với mình, phải yêu cầu bản thân. Rộng rãi đối với người, người khác làm không được, chúng ta không chỉ trích họ, ngược lại phải làm sao? Tôi phải làm sao mới giúp họ được. Chỉ có một tâm lợi nhân, nhất định không chỉ trích người, như vậy là mới đúng. Nếu không, chỉ trích một cái ngạo mạn liền khởi lên, rất có thể những người xung quanh quý vị họ đều không tán đồng truyền thống văn hóa “Học truyền thống văn hóa đều trở nên ngạo mạn như vậy, tôi không dám học”. Chúng ta trở thành chướng ngại cho rất nhiều người. Tôi nhớ có lần có một vị trưởng bối tới nghe giảng, nghe xong một tiết ông rất phấn khích, chạy tới, sau đó lấy một quyển ghi chép bài giảng, quyển đó ghi chép lại bốn chục tập, ông nói ông đã lật coi cả mười mấy lần, thiệt sự là coi tới cũ hết rồi, quý vị thấy ông có dụng công không? Rất dụng công. Nhưng tôi lật ra thì thấy sau mỗi đoạn ông đều có ghi chú, đoạn này con dâu phải coi, đoạn này con trai phải học, vợ phải học. Phần chú thích của cả quyển sách là người khác đều phải học, ông học xong tất cả mọi người đều phải học, chỉ có một người không cần học. Tâm thái ông vậy là không đúng, càng học càng lệch lạc. Cho nên thái độ quan trọng, phương hướng đó, nếu phương hướng quý vị sai, càng đi càng lạc lối.

Trước hết, chỉ có mình là học trò, những người khác đều là thầy giáo, những người khác đều đang cho chúng ta biết sự tu dưỡng của chúng ta còn thiếu sót chỗ nào. Ví dụ quý vị nhìn thấy một người sắp nổi nóng, anh ta là quý nhân của quý vị, vì anh ta xuất hiện liền giúp quý vị biết mình có chỗ nào không đủ, đúng không? Đúng. Giống như tôi đã trao đổi với quý vị một hai tiếng đồng hồ rồi, cũng chưa chắc có thể lợi ích cho quý vị, nhưng gặp người này quý vị liền biết được vấn đề của mình, họ là quý nhân của quý vị đúng chưa? Mọi người đều gặt đầu, thật không đơn giản, quý vị chấp nhận được, thấy tất cả mọi người đều là thiện tri thức của mình, đều là quý nhân của mình, vậy quý vị sẽ không có bất kỳ thái độ đối lập gì với người khác.

Tiếp đó, tiết trước chúng ta cũng đã nói, học phải dụng tâm cảm ngộ, không phải học tri thức, chúng ta giảng một câu gọi là “nhân chi sơ tính bản thiện”, cho nên bắt đầu từ hôm nay phải tin tưởng bản thân, tự lập tự cường “trời giúp người tự giúp mình, trời cứu người tự cứu mình, trời bỏ người tự bỏ mình”. Không phải chuyện may nhờ rủi chịu, cho nên tôi viết ra ở đây. Mọi người phải hiểu, tất cả mọi chuyện gặp gỡ trong cuộc đời, những người quý vị gặp, những chuyện quý vị gặp, không có gì là ngẫu nhiên. Ví dụ như mấy trăm người chúng ta cùng tụ họp lại ở đây có phải là ngẫu nhiên không? Nếu như không biết tới sự quan trọng của nền văn hóa tổ tiên, quý vị không thể bước vào lớp học này, đều là cảm ứng. “Trời cứu người tự cứu”, “trời” ở đây là gì? Là quy luật của đại tự nhiên. Một người coi trọng bản thân, họ sẽ cảm được sự giáo huấn trí huệ của tổ tiên, cảm được những quý nhân trong cuộc đời họ, cho nên “trời cứu”. Thậm chí một người có cảm giác sứ mạng đối với gia tộc, đời này tôi phải làm tổ tiên rạng rỡ, người như vậy họ tìm được một nửa cũng sẽ là hậu phương giỏi hiền (hiền dụ đảm đang), cái đó cũng là cảm ứng. Giả sử một người nam không muốn kế thừa gia đạo của tổ tiên của cha mẹ, chỉ nghĩ “cô gái này chỉ cần giống diễn viên điện ảnh đó là được”, vậy là phiền

phức. Sự cảm ứng của họ, cả đời họ chắc chắn phiền phức. Tại sao? Họ trọng sắc không trọng đức, gốc ngọn điên đảo, suy nghĩ mọi chuyện rất cạn cợt, đúng không? Họ chỉ nghĩ tới chuyện gì? Nhìn thấy vui là được, vui không được bao lâu. Họ không biết những cô gái đẹp mua quần áo rất đắt, họ không ngờ tới. Họ không biết mấy cô gái đẹp mỗi ngày phải mất bao nhiêu thời gian trang điểm, vậy còn thời gian để đọc sách, để dạy con nữa không? Không còn. Chỉ mỗi việc chọn cái áo nào cũng tốn mất nửa tiếng đồng hồ, cho nên họ không nghĩ tới những góc độ đó. Hơn nữa các cô gái đẹp ngày nào cũng soi gương ngắm nghía bao lâu? Cộng hết mấy cái này lại thì mấy cô đó còn có thời gian giúp chồng dạy con không? Không thể nào. Hơn nữa mọi người thử nghĩ coi, mấy cô gái đẹp họ có để ý tới nhan sắc của mình không? Rất là để ý. Tâm hư vinh của họ đang lớn lên, mấy thứ đồ bảo dưỡng của họ tăng nhiều lên, tôi sắp nói không nổi rồi. Quý vị tự mình nghĩ, nhắc tới đây thôi. Cho nên cuộc đời đều là cảm ứng.

“Trời giúp người tự giúp mình”. Rất nhiều người cảm thấy ông trời đối với mình không công bằng, họ cứ trách trời trách người, ý nghĩ đó đang làm hao hụt phước báo cuộc đời họ. Thực ra ông trời rất là từ bi, đối với mỗi người thậm chí đối với một quốc gia, dân tộc đều rất từ bi, nhưng người ta có chịu tiếp nhận không? Quý vị nói dân tộc Trung Hoa chúng ta có trí huệ tổ tiên tốt như vậy, nhưng hơn một trăm năm nay chúng ta không quý trọng? Không quý trọng, có phước báo không? Không có. Quý vị coi bây giờ trong xã hội người Hoa có bao nhiêu bi kịch đang diễn ra? Rõ ràng có một tổ tiên tốt như vậy, họ không biết quý trọng, thì cũng không giúp được gì. Cho nên tự giúp thì trời giúp, tự bỏ thì trời bỏ. Đó không phải ông trời không từ bi mà do mình không biết trân quý. Có câu tục ngữ “Không ai lôi A Đẩu dậy nổi”, ai là A Đẩu? Mấy người không biết quý trọng chính là A Đẩu. Tổ tiên của họ có trí huệ đến đâu họ cũng không cách nào tiếp nhận được. Ai có phước báo nhất? Chịu nghe theo lời tổ tiên, chịu nghe lời cha mẹ, nghe lời có trí huệ có kinh nghiệm cuộc đời, những người đó có phước báo nhất. Mọi người để ý mà coi, một thanh niên tuổi còn trẻ mà hết sức chững chạc trưởng thành, biết nhìn xa trông rộng, quý vị để ý, người đó nhất định là biết nghe lời cha mẹ, nghe lời trưởng bối, lãnh đạo, họ mới có thể học được nhiều trí huệ và viên dung khi nhìn sự việc khi ở tuổi còn nhỏ như vậy. Đó không phải ngẫu nhiên, cho nên nghe lời dạy dỗ là có phước. Người lãnh đạo nhất định phải khiêm tốn, tiếp thu lời khuyên dạy của tổ tiên, của người khác.

Lúc này vừa nhắc tới với mọi người, chúng ta phải dụng tâm lãnh hội đạo lí, câu này đã lãnh hội được chưa? Những lời này đã lãnh hội được rồi, bắt đầu từ hôm nay quý vị tuyệt đối không trách trời trách người. Hiểu ý rồi, quý vị sẽ không suy nghĩ sẽ không đối với người khác bằng tư duy sai lầm nữa.

Kế tiếp, nghe lời dạy dỗ là có phước, tôi phải làm một người có phước báo, bắt đầu từ hôm nay, ai khuyên tôi, cho dù là nói sai, tôi cũng cảm ơn họ, “Cảm ơn anh chịu nhắc nhở tôi”, “khen thì sợ, chê thì vui, trong “Đệ tử quy” nói, “người đạo đức, đến thân cận”. Quý vị nghe người ta xưng tán thì lo lắng sợ hãi, “Đây không phải công lao của tôi, phải cảm ơn cha mẹ, cảm ơn sự giúp đỡ của rất nhiều người”, nghe khen sợ. “Nghe chê vui”, họ nói ra vấn đề của quý vị, “Cảm ơn anh, anh là quý nhân trong đời tôi, cảm kích anh”, nghe chê vui. Rất nhiều quý nhân dần dần xuất hiện, “người đạo đức, đến thân cận”, cho nên việc có nhiều quý nhân là kết quả, nguyên nhân là khiêm tốn thọ giáo, đó là nguyên nhân căn bản, mới có sự cảm ứng đó.

Chúng ta vừa giảng mỗi một đạo lí đó quý vị đều dụng tâm thể hội đều sẽ có thọ dụng lớn. Chúng ta vừa nhắc tới “nhân chi sơ tính bổn thiện”. Trước tiên không nghi ngờ bản thân, đúng chưa? Kế tiếp, không nghi ngờ tất cả mọi người, tin tưởng tất cả mọi người. Mọi người thử nghĩ coi, một người lãnh đạo tin tưởng tất cả mọi người, hoặc nghi ngờ tất cả mọi người, cái phong khí trong đoàn thể của họ có giống nhau không? Hoàn toàn không giống nhau. Cho nên tâm thái của người lãnh đạo quyết định vận mệnh của đoàn thể này. Hết sức then chốt. Lãnh đạo rất độ lượng thì hiền tài đều tìm đến; lãnh đạo có tâm đố kỵ rất nặng, người ta đều chạy hết. Cho nên bản thân là lãnh đạo một đoàn thể phải có trách nhiệm, tôi phải dẫn dắt đoàn thể này đi về đâu? Đi về hạnh phúc, đi về đạo đức, đi về sự viên mãn của cuộc đời, quý vị có định vị như vậy thì tổ tiên sẽ âm thầm bảo hộ quý vị.

Thực sự là tánh bổn thiện, không nghi ngờ bất cứ người nào, chúng ta có duyên với bất cứ người nào trong đời này đều là vì giúp họ khôi phục minh đức. Chúng ta quý trọng cái duyên này, nếu như vậy quý vị không những không nghi ngờ bất cứ ai, quý vị còn không gây đối lập xung đột với họ. Quý vị nói “Nhưng hành động này của họ rất sai lầm”, lão tổ tiên đều biết tâm thái chúng ta cho nên đã nói câu kế tiếp chờ chúng ta “tính tương cận, tập tương viễn” (bản tính gần nhau, thói quen xa nhau), những tập khí sau này họ nhiễm vào “cầu bất giáo, tính nãi thiên” (không dạy tốt, sẽ thay đổi), câu này dạy chúng ta điều gì? Khoan dung. “Cầu bất giáo” nghĩa là họ không nhận được sự giáo dục tốt, họ rất đáng thương, sao trách họ được? Bản thân họ là dân tộc Trung Hoa, bản thân là con người, nhưng lại đọa lạc như vậy, rất đáng thương. Chúng ta làm gì còn tức giận nói với họ: “Cái người này vừa nóng tính vừa ngạo mạn, tôi rất ghét anh ta”. Việc gì phải khổ như vậy, họ là người đáng thương quý vị còn so đo với họ. Lấy trực X ra, đúng chưa? Đúng, càng độ lượng càng có phước, nghĩ được như vậy liền có thể bao dung họ. Khắp thiên hạ không có gì tôi không thể bao dung, không có ai tôi không thể tha thứ. Dụng tâm lãnh thọ.

Tiếp đó, học cách lập hành, học một câu làm một câu. Khi nào bắt đầu làm? Khóa học này kết thúc xong tôi sẽ làm, được không? Nghe xong mỗi một câu hiện tại liền làm, rất ghé góm. Có thể năm ngày sau kết thúc quý vị liền khai ngộ, nhiều khi người giảng chưa khai ngộ, người ở dưới đã khai ngộ rồi, mức độ thọ dụng (mức độ thọ ích = mức độ thu được lợi ích, lợi lạc tới mức độ ra sao) là do mình quyết định. Mỗi một câu quý vị đều hoàn toàn lãnh thọ rồi, cảnh giới cuộc đời quý vị sẽ đi lên, cho nên vấn đề không nằm chỗ học nhiều mà nằm chỗ sau khi lãnh thọ rồi làm theo một cách triệt để.

Trước tiên chúng ta khởi tâm biết ơn, khởi tâm cung kính chân thành, đến cảm ơn lời dạy dỗ của tổ tiên, đến lãnh thọ lời giáo huấn của tổ tiên. Mọi người tại sao ngày nay cùng nhau học tập văn hóa Trung Hoa, như tiết này chúng ta học “Quần thư trị yếu 360”, đó cũng là cảm ứng. Vì mọi người có cùng một tâm với thời đại Thánh vương như Đường Thái Tông nên có cảm ứng với bộ sách này.

Đường Thái Tông, tôi tin là người Hoa không có ai không biết ông ấy. Người Hoa chúng ta đến sinh sống phát triển ở khắp các nơi trên thế giới, những nơi đó có một con đường tên đường gì? Đường Đường Nhân. Cho nên “Đường” cái tên này đại diện cho người Hoa trên khắp thế giới, nó là thời đại huy hoàng nhất, giống như Nhật Bản, Hàn Quốc bây giờ có đường Chu

Tước, đường Chu Tước là nơi thời Đường tiếp đãi lưu học sinh, cung cấp chỗ ăn chỗ ở và những nhu cầu sinh hoạt khác cho lưu học sinh, sau đó học tập, tất cả đồ dùng, kinh điển đều tặng miễn phí cho họ, quý vị coi dân tộc này hào phóng cỡ nào. Lớn cho tới đại sứ của một quốc gia, quan ngoại giao tới, ông ấy muốn nói chuyện với Đường Thái Tông bắt buộc phải thông qua bảy người phiên dịch, sau cùng mới dịch lại cho Đường Thái Tông. Đường Thái Tông nói tiếp một câu lại phải thông qua bảy người đó, sau đó mới nói cho người kia nghe. Mọi người có thể tưởng tượng ra lúc đó sức ảnh hưởng của Đường Thái Tông tới cả thế giới, cho nên rất nhiều nước trên thế giới gọi Đường Thái Tông là gì? “Thiên Khả Hãn”, đó không phải ông tự phong, là người trên thế giới khâm phục dân tộc này, Thiên Khả Hãn nghĩa là người chủ chung trong thiên hạ, lãnh đạo anh minh nhất trong khắp thiên hạ, phong cho ông ấy danh vị đó, đó gọi là có thực thì có danh.

Mọi người thử nghĩ coi, Đường Thái Tông khi mười sáu tuổi đã thường sống trên lưng ngựa, cùng cha đi chinh chiến, sau cùng xây dựng nên triều Đường. Cha của ông là Lý Uyên (Đường Cao Tổ) mười sáu tuổi đã đi đánh giặc, hai mươi bảy tuổi lên làm hoàng đế, đáng quý nhất là cái trí, nhân, dũng của Đường Thái Tông. Tại sao nói ông “trí nhân dũng”? Trí huệ của một người biểu hiện ở đâu? Con người ta quý ở chỗ tự biết, người tự biết mình mới có trí huệ. Tự mình cũng không biết vấn đề nằm chỗ nào thì không cách gì sửa đổi được, không cách gì nâng cao được, không thể có trí huệ. Đường Thái Tông biết mình đọc sách quá ít, có nhiều người sau khi làm hoàng đế rồi thì rất ngạo mạn, nhưng ông ấy vẫn còn phải đọc sách, điều đó rất đáng quý. Lão Tử để lại cho chúng ta một câu nói “Kẻ biết người là kẻ trí, kẻ biết mình là kẻ minh”. Mấy câu thành ngữ mà chúng ta thuận miệng nói ra có thể đều do Thánh nhân dạy, mọi người có từng nói qua “kẻ biết mình là kẻ minh” chưa? Xuất xứ từ đâu? Do Lão Tử dạy. Cho nên văn hóa Trung Hoa là viên ngọc quý của thế giới, mọi người phải có trách nhiệm giới thiệu cho các quốc gia, dân tộc khác, đem lại lợi ích cho họ.

Mọi người có phát hiện ra trong kinh điển của chúng ta có nói, đều không dùng từ “quốc” không dùng từ “gia”, mà dùng từ gì? Thiên hạ. Lão tử tiên biết tất cả mọi người có tốt hết thì chúng ta mới có thể an định, không thể ích kỉ. Trong “Đại học” có nói, thời xưa kẻ nào muốn soi rọi mình đức của mình trong “thiên hạ”... Tiếp đó chúng ta nhìn thấy rất nhiều câu kinh đều lấy “thiên hạ” làm tấm lòng. Bắt đầu từ trí, nhân, dũng của Đường Thái Tông, trí nhân dũng trong “Trung Dung” gọi là “tam đạt đức”, phải có ba đức hạnh này thì trí huệ và học vấn của quý vị mới có thể thông đạt.

Cái đầu tiên là “trí”, trước tiên phải tự biết mình, sau đó nhận ra những chỗ thiếu sót của mình, phải ra sức nâng cao, nhận ra những tập khí của mình, phải ra sức sửa đổi những sai lầm trước đây. Một khi đã sửa đổi, phiền não nhẹ bớt, trí huệ tăng trưởng. Hoàng đế Thái Tông biết mình đọc sách quá ít cho nên ra lệnh cho Ngụy Trưng và vài vị đại thần khác, đều là những người có học vấn cao nhất thời đó. Vào trước thời Đường từ năm vị hoàng đế là Hoàng đế, Chuyên Húc đế, Đế Khốc, Nghiêu, Thuấn, cho tới đời Tấn, những kinh, sử, tử trong văn hóa mấy ngàn năm đó, kinh tức là kinh điển, sử tức là lịch sử, tử tức là những nhà đại học vấn, là giáo huấn của bách gia chư tử. Những sách này có bao nhiêu? Hơn một vạn bốn ngàn bộ. Bây giờ mọi người phải dụng tâm mà nghe, hơn một vạn bốn ngàn bộ sách có bày ra trước mặt quý vị không? Quý vị phải phối hợp một chút, có bày ra trước mặt quý vị không? Không có. Quý

vị phải tưởng tượng một chút, con người phải như lúc lâm trận thì mới có cảm giác, nếu không khi coi phim thì quý vị là ai? Xin hỏi mọi người, khi xem phim thì quý vị là ai? Khi xem phim quý vị có nghĩ mình là người đồ rác kia không? Quý vị nhất định là gì? Nhất định là diễn viên nam chính, diễn viên nữ chính, đó là những người biết xem, những người biết học. Quý vị nghe mỗi một ví dụ, mỗi một câu chuyện, đều đặt mình vào cảnh ngộ đó, quý vị liền là nhân vật chính đó, liền lãnh hội được đức hạnh và dụng tâm của họ. Không thể vừa nghe, Đường Thái Tông là Đường Thái Tông, tôi vẫn là tôi, như vậy thì không khế hợp được. Muốn thân giao với người xưa, tinh thần người xưa siêu việt thời gian không gian, chiếu vào tâm quý vị, quý vị liền có thu hoạch lớn. Hơn nữa nếu tưởng tượng như vậy quý vị càng quý trọng bộ sách này hơn, tại sao? Không phải người thường có thể làm được, không có đội ngũ này, không có Ngụy Trưng dẫn dắt những đại trí huệ đó làm sao soạn được bộ sách này. Không có Đường Thái Tông thương dân như con, ông không muốn làm dân chúng lầm lỡ, ông phải nhanh chóng nâng cao bản thân, cho nên hạ lệnh biên soạn bộ sách này. Do Thái Tông thương dân mới có bộ sách này. Các vị lãnh đạo, quý vị thương yêu gia đình mình, thương yêu đoàn thể mình, cho nên ngày nay quý vị mới tới đây học bộ sách này, so với tâm của Thái Tông thì ra sao? Vượt qua thời gian không gian giao hội với nhau. Bây giờ trong đầu quý vị có nhìn thấy Đường Thái Tông không?

Người xưa mặc dù đã cách chúng ta rất xa nhưng khí chất của họ, gương sáng của họ vẫn còn trước mặt chúng ta. Mỗi lần đọc lại sách xưa, tinh thần của những Thánh nhân này cũng soi chiếu lên gương mặt của quý vị.

Hơn một vạn bốn ngàn bộ, tám vạn chín ngàn quyển, quý vị phải chọn ra sao? Sau cùng chọn được mấy quyển? Sáu mươi lăm quyển, năm mươi tập, lựa ra hết tất cả tinh hoa trong đó. Cho nên mọi người đọc quyển sách này, bộ “Quần thư trị yếu” này tương đương với trí huệ mấy ngàn năm đúc kết trong đó, quý vị đều có được. Chúng ta rất có phước báo, bộ sách này từ sau thời Đường thì không thấy nữa, truyền qua Nhật Bản mất hơn một ngàn năm sau mới truyền trở lại, khi vua Gia Khánh nhà Thanh đăng cơ, Nhật Bản đã tiến cống bộ sách này, nếu không chúng ta cũng không đọc được. Nhưng về sau, sau giữa đời Thanh, bộ sách này không được coi trọng. Sau cùng vào cuối năm trước, bộ sách này truyền tới tay sư trưởng tôi, ngài biết đây là bảo bối nên đã in một vạn bộ, chia ra tặng cho các nhân vật chính trị, chia cho mọi người rồi ngài mới an tâm, bộ sách này mới không bị thất truyền, một vạn bộ nhất định trên khắp thế giới đều có. Sự dụng tâm lương khổ của ngài, biết được đây mới là báu vật thực sự.

Chúng ta thể hội được sự thương dân của Thái Tông, sự tự biết mình của Thái Tông, và cả dũng khí của Thái Tông, trí nhân dũng. Chỉ cần đại thần nói đúng về sai lầm của ông ông lập tức thừa nhận mình sai. Hoàng đế nhận mình sai có dễ không? Xin hỏi mọi người, hai tuần nay quý vị có nói với người bên cạnh mình “Xin lỗi, tôi sai rồi!”, mời giơ tay. Tốt, bỏ xuống. Lúc này giơ tay được khoảng mười người, vậy số người không giơ tay thì có hai trường hợp: thứ nhất, họ là Thánh nhân, đúng không? Trong một hai tuần đều không có bất kì sai lầm nào, không phải Thánh nhân thì là gì? Thứ hai, chúng ta sai rồi nhưng không cất sĩ diện đi được, không mở miệng ra nói hai chữ “Xin lỗi” được, cứ như nói một cái là mình bị mất mạng vậy (sao ko hiểu, nói ra một từ xin lỗi đó là cứ như mình sẽ mất mạng nên ko chịu nói). Cho nên, có sai biết sửa thì thành hết sai, có sai mà che giấu thì càng thêm sai. Một người sai rồi nhưng

không chịu thừa nhận tức là đã sai còn thêm sai, không phải do tôi nói, “Đệ tử quy” nói. Tiếp theo, giả sử bạn bè người thân biết quý vị là người học truyền thống văn hóa, vậy là quý vị thêm một tội nữa, tội gì? Phá hoại hình tượng văn hóa truyền thống, mấy người coi cái người học truyền thống văn hóa kia sai mà còn không chịu nhận, cái kinh sách của anh ta chỉ dùng để lấy ra giảng cho người khác nghe, tội chồng thêm tội.

Các vị trưởng bối, bạn bè người thân có biết quý vị học văn hóa truyền thống không? Biết, congratulation, chúc mừng quý vị, quý vị không còn đường lui nữa, chỉ còn cách dũng mãnh tiến về phía trước. Tiếp đó, nếu bạn bè người thân chưa biết, quý vị đừng lôi cây cờ ra la lối “Tôi học truyền thống văn hóa”, tất cả mọi người đều sẽ dùng tiêu chuẩn cao để coi quý vị, là do quý vị tự gây ra, đừng trách người khác. Quý vị chỉ cần âm thầm khiêm nhường đi hành động, đi sửa sai là được, làm gì mà phải khoa trương như vậy, còn công bố với thiên hạ “Tôi bây giờ là học trò của Thánh hiền”, không cần thiết. Trọng thực chất, quý vị thật sự làm ra mới là điều quan trọng nhất, thực sự đi làm. Trí nhân dũng, cái dũng này tức là chịu thừa nhận sai lầm, chịu đi học một câu rồi làm thiệt một câu, thiệt sự đi làm mỗi câu mình học được, có được những tâm thái tốt như vậy chúng ta tiếp tục thâm nhập kinh văn.

“Quần thư 360” nhân duyên này, tại sao lại “360”? Bởi vì một năm có 365 ngày, cho nên 360 câu tương đương mỗi ngày học một câu. Nhân duyên này tới từ việc lúc đó sư trưởng đến Malaysia chúng ta, gặp được thủ tướng nhiệm kỳ trước - ông Mahathir, còn có thủ tướng hiện tại - ông Najib, nói với họ về bộ sách “Quần thư trị yếu” này, mắt họ đều sáng lên, “Bộ sách quý tốt như vậy, khi nào có bản dịch tiếng Anh?”. “Quần thư trị yếu” năm chục vạn chữ dịch thành tiếng Anh, công trình quá lớn. Sư trưởng muốn làm lợi lạc những quốc gia, dân tộc khác, ngài liền nghĩ tới việc chọn ra những phần tinh hoa giảng cho họ, mỗi ngày giảng một câu. Cho nên dặn dò học trò chúng tôi chọn ra 360 câu trước, sau đó phiên dịch thành tiếng Anh. Kết quả những lãnh đạo quốc gia này coi xong thì hết sức tán đồng. Thủ tướng Najib khi khởi công xây dựng ở viện Hán học đã nói tới, ông cảm thấy bộ sách này những lời giáo huấn này có thể khiến cho tất cả những người làm quan biết nên làm hết bổn phận của họ ra sao, điều hành chính sách quốc gia thế nào mới tốt. Đó đều là những thể hội của các vị thủ tướng sau khi coi xong. Thậm chí họ nhìn thấy các Thánh vương của chúng ta đã trị quốc như thế nào, nghe những việc chưa từng được nghe, họ hết sức kinh ngạc.

Anh trai của thủ tướng Rudd Australia - ông Cray coi Nghiêu Thuấn trị thiên hạ như thế nào, mục này ở trang 110, mọi người có thể giở tới đó, câu 243 “Nghiêu đế rất quan tâm tới người trong thiên hạ, đặc biệt đối với dân nghèo ông càng xót thương, đau lòng khi thấy dân bị trừng phạt, đó là điều không dễ thấy”. Ông ấy đọc tới đoạn này thì rất kinh ngạc, tại sao? “Có một người dân chịu đói, tức là lỗi của ta”. Nghiêu đế nhìn thấy một người dân bị đói, ngài liền phản tỉnh do mình không có đức, mới gây nên hạn hán, do mình mà lão bá tánh phải chịu đói. “Có một người dân chịu lạnh, tức là lỗi của ta”. Có một người dân không có quần áo mặc, chịu rét lạnh, ngài nói do ngài vô đức mới gây ra hậu quả như vậy, là lỗi của mình. “Có một người dân phạm tội, tức là lỗi của ta”, có một người dân phạm tội, Nghiêu đế nói do mình không dạy dỗ họ cho tốt, là trách nhiệm của mình. Ông Cray đọc đến đây ông cảm thấy những thứ về chính trị cả đời ông đọc được không hề giống với những lời giáo huấn này. Ông nói tổ tiên của các bạn làm hoàng đế như vậy, làm thiên tử như vậy, hết sức cảm động. Cho nên “nhân chiêu

nhi nghĩa lập” có một ông vua nhân đức như vậy thì những người phía dưới đều rất có đạo nghĩa. “Đức truyền nhi hóa quảng”, đạo đức của ngài rất rộng lớn, khiến người ta cảm động, cho nên cảm hóa được người trong khắp thiên hạ. “Cố bất thường nhi dân khuyến”, ngài không cần dùng nhiều tiền bạc để khuyến lão bá tánh hành thiện. “Bất phạt nhi dân trị”, ngài không cần trừng phạt lão bá tánh, lão bá tánh đều lấy ngài làm gương, đều có tâm liêm sỉ. “Tiên thứ nhi hậu giáo, thị Nghiêu đạo dã” (tha thứ trước dạy dỗ sau, đó là đạo của Nghiêu). Câu sau cùng rất quan trọng, đoạn này mọi người không học thuộc cũng không sao, câu sau cùng phải học thuộc. Quý vị đem tấm lòng của Nghiêu để dung nạp vào thái độ nhân sinh của mình, sau này quý vị cũng là minh quân một thời. Mọi người có muốn làm minh quân không? Muốn. Quân là người lãnh đạo, mỗi một người đều có thể làm, quý vị nói tôi là bà nội trợ trong nhà có làm được không? Được. Cha mẹ là quân trong cái nhà này, đó không phải tôi nói, “Dịch kinh” nói như vậy, cho nên quý vị muốn trách tôi cũng không được, đây đều do Thánh nhân nói.

Trong quẻ 64 có một quẻ gọi là “Quẻ người nhà”, tức là giúp đỡ tất cả những người làm cha làm mẹ trị gia như thế nào. “Gia nhân hữu nghiêm quân yên” (trong nhà có một quân vương rất nghiêm), có một người lãnh đạo, một quân vương hết sức uy nghiêm, ai? “Phụ mẫu chi vị dã”, cha mẹ là quân vương của con cái. Tinh thần của quân vương là gì? “Tha thứ trước, dạy dỗ sau”. Phải tha thứ trước, không được chỉ trích, còn chưa dạy đã chỉ trích gọi là hà khắc, khắc nghiệt, là bạo chính.

Mọi người bình tĩnh nghĩ lại coi, bây giờ thanh thiếu niên có vấn đề nhiều không? Nhiều. Nhưng mọi người chú ý, khi cha mẹ nói về mấy đứa con thanh thiếu niên của mình hết thấy đều nói những thiếu sót của con, ngay cả một câu tôi cũng không chen vô được, đành phải để cho họ nói cho hả dạ trước. Được rồi, nói xong rồi. Tôi sẽ thỉnh giáo họ, quý vị đã dạy cho chúng định lực chưa? Quý vị đã biểu diễn hiếu đạo cho chúng coi chưa? Họ chưa từng nghĩ qua những vấn đề này. Con cái đều chưa học thì sao có thể yêu cầu chúng được? Cho nên tha thứ rất là quan trọng. Hơn nữa mọi người bình tĩnh nghĩ lại, mấy đứa nhỏ bây giờ lưu luyến khó rời mấy tiệm đồ chơi điện tử, nó vui vẻ không? Sự tha thứ này phải biết đặt mình vào hoàn cảnh người khác. Khi chúng ta mắng chửi những thanh thiếu niên này, quý vị có biết nỗi khổ của chúng không? Quý vị có biết nó thường xuyên thiếu vắng sự bầu bạn của cha mẹ, nỗi khổ trong lòng nó sau cùng biến thành gì? Dùng mấy trò chơi điện tử để quên đi. Ai không hơn hờ mỗi tuần cùng cha mẹ đi leo núi, đi dạo chơi non nước? Cả đời giữ mãi thiên tánh thân yêu cha mẹ như vậy ai mà không muốn? Ai muốn mâu thuẫn với cha mẹ? Ai muốn cãi nhau với cha mẹ? Tôi tin là không ai muốn hết.

Khi giảng tới đây tôi hết sức cảm kích cha mình. Gia đình tôi thuộc hạng trung lưu, cha mẹ đều là công chức, không kiếm được tiền gì nhiều, cuộc sống yên ổn mà thôi. Nhưng mặc dù không có xe lớn, không ở nhà cao cửa rộng, nhưng tôi cảm thấy mình là người giàu có nhất thế giới, vì tôi có được tình thương vô tư. Nhà tôi không có tiền mua xe xịn, cha tôi mua chiếc xe đầu tiên người ta đã lái được mười năm rồi, cha tôi mua xe cũ, mua về, cái ghế phía sau bị lệch, cho nên ba chị em tôi đều ngồi như thế này, do cái ghế bị lệch. Nhưng rất thích, cũng không hâm mộ người khác, vì chúng tôi cảm nhận được sự dụng tâm lương khổ của cha mình. Cha tôi đã dốc hết tất cả để thương yêu chúng tôi, bầu bạn chúng tôi trưởng thành. Cả nhà đi ra ngoài, tôi nhớ ở Đài Nam có một hồ tên Phấn Khởi, lúc đó ở trên một con đốc, xe cũ quá, lái

được một lúc thì nó tuột dốc, hết sức nguy hiểm, sau cùng cả nhà phải cùng nhau đẩy xe, cả đời cũng quên không được. Đúng không? Quý vị lái chiếc Benz thì không có được kỉ niệm như vậy. Bây giờ nghĩ lại thấy rất cảm ơn sự bầu bạn của cha mẹ. Quý vị nói phải tốn bao nhiêu tiền? Không cần tiền gì nhiều, sự dụng tâm của cha mẹ đã lưu lại trong tâm con cái. Nếu như có một không khí gia đình như vậy thì có ai còn muốn ngày ngày chạy ra quán internet? Cho nên cha mẹ nên dùng tình cảm chân thực, tình thương chân thực, tự nhiên dẫn dắt con cái quay về ngôi nhà ấm cúng này là được. Tha thứ trước, quý vị thể hội được nỗi khổ của chúng thì sẽ không chỉ trích chúng nữa. Dạy dỗ sau, tiếp theo là phải dạy dỗ chúng, dạy ra sao? Quý vị có thấy mỗi một chữ lão tổ tiên đều nói rất rõ, nếu không sẽ học sai. Dạy ra sao? Những thái độ này rất quan trọng. Có lần tôi ở Hải Khẩu, gặp một chủ quản cao cấp của một công ty lớn, họ muốn tôi trao đổi với họ về việc quản lí. Trước tiên tôi thỉnh giáo những chủ quản cao cấp ở đó, nói: “Hôm nay nói chuyện quản lí với mọi người, xin hỏi mọi người khi nghĩ tới hai chữ ‘quản lí’ quý vị sẽ nghĩ tới quản lí ai?”. Họ liền trả lời, quản lí người, quản lí cấp dưới, đúng không? Không đúng. Xin hỏi mọi người, quý vị có đọc qua sách quản lí chưa? Sao quý vị nhìn tôi ngây ngô như vậy? Vấn đề này không trả lời được. Quý vị học qua quản lí học chưa? Học quản lí thì phải học với ai? Học với Khổng Tử, ngài là thầy giáo của đế vương trong lịch sử, học quản lí tất nhiên phải học với ngài. Bất kì một thời đại thịnh vượng nào cũng không tách rời được sự giáo huấn của Khổng Tử, Khổng Tử cho chúng ta biết làm chính trị như thế nào, quản lí như thế nào. Trong “Luận ngữ” có nói, “chánh giả, chánh dã” (người làm chính trị thì phải chân chính). Chính trị là gì? Đầu tiên bản thân phải đoan chính, tự mình phải làm được, lấy thân làm mẫu. “Tử suất dĩ chánh” (tự mình làm gương đoan chính), quý vị là một lãnh đạo, quý vị dẫn dắt cấp dưới đi hành thiện, đi thực hành đạo đức, ai không bái phục mà làm theo? Thái độ này rất quan trọng. Giả sử một nhân viên lãnh đạo, những thứ họ học được là “Quản lí tức là quản lí người khác”, cả đời họ cũng không làm tốt công việc lãnh đạo được, bởi họ làm đảo lộn gốc ngọn, không quay về căn bản, cho nên quản lí trước tiên phải quản mình cho tốt. “Tu thân trước, tề gia sau”. Cha mẹ không có đức hạnh thì gia đình đó có quản tốt được không? Chuyện không thể nào, impossible, đúng chưa? Đạo này tôi phải thường xuyên học tiếng Anh, bây giờ ra ngoài rất nhiều khu vực đều nói tiếng Anh, nếu không nói mấy câu hình như có vẻ không thân thiện với họ.

Lão tổ tiên nói những lời này đều nắm lấy cái căn bản, thứ tự trước sau nắm rất chính xác, quý vị phải thuận theo đường đó mà đi, không đi ngược đường. Thân mình chưa tu xong mà muốn tề gia là chuyện không thể, ngược đường. Nhưng mọi người thử nghĩ coi, một người muốn tu thân phải bắt đầu từ đâu? “Đại học” nói với chúng ta “cách vật”, cách trừ vật dục, cách trừ tập khí, hạ công phu từ đây. Cho nên cái “tu thân” trong câu đầu tiên của chúng ta là gì? “Giới tham”, phải điều phục tâm tham thì mới có thể tu thân.

Lúc đó khi nói những điều này với mấy chủ quản cao cấp đó, họ đều nói quản lí người khác, tôi nói sự quản lí ở Trung Quốc nên quản tốt mình trước, “chính kỉ hóa nhân” (mình đoan chính rồi mới giáo hóa người), đây là lời giáo huấn trong “Thái thượng cảm ứng thiên” của đạo giáo. Mọi người suy ngẫm từ một góc độ khác, một người cha một người mẹ, một người lãnh đạo, tự mình còn làm không được lại đi yêu cầu những người phía dưới, những người phía dưới có phục không? như vậy không được. Người đều có tâm này, tâm đều theo lí này (tâm lí ai cũng

vậy). Hôm nay quý vị bảo con mình “Con phải hiếu thuận với cha”. Trong lòng nó nghĩ: “Cha không hiếu thuận với ông nội còn nói con hiếu thuận với cha”. Trong lòng nó không phục. Quý vị nói: “Làm lãnh đạo mọi người phải đúng giờ, không được tới trễ”, những người ở dưới nói: “Lần nào ông cũng tới trễ còn bắt chúng tôi không được tới trễ”. “Làm người thì phải thương yêu vợ con mình”, người ở dưới nói “Ông ở ngoài kiếm người khác còn bảo chúng tôi phải thương yêu vợ mình”. Cho nên quý vị coi chữ “giáo”, chữ cổ, chữ Trung Quốc có trí huệ cao siêu, cho nên chữ viết không thể tự ý sửa đổi, không thể sửa thành chữ giản thể, phải khôi phục lại chữ chính thể. Chú ý, chữ chính thể, chính thống, không phải chữ phồn thể, nó không “phiền” chút nào (phiền và phồn cùng âm), nó có trí huệ cao siêu sao phiền cho được, đây không phải tôi nói mà do ông Thẩm Mộ Vũ nói.

Chúng tôi rất may mắn mới bái kiến được bậc tiền bối như vậy, một người đại trí huệ vì sự truyền thừa cả nền văn hóa Trung Hoa, ông nhìn rất xa. Khi chúng tôi nói chuyện, có người nói chữ phồn thể, ánh mắt ông sáng quắc, hơn chín chục tuổi rồi, “Nó phiền không? Nó không phiền chút nào, chữ chính thể”. Cả đời cũng không quên được. Cho nên bắt đầu từ hôm nay, mọi người gọi là chữ chính thể, nó không phiền chút nào.

Trong chữ này, bên trái phía dưới là một đứa nhỏ, bên trên là hai cái nĩa (cái dao cái nĩa người châu Âu dùng ăn cơm), cái thứ nhất là cha mẹ, trưởng bối, thầy giáo, lãnh đạo phải làm trước; cái thứ hai là con cái, thuộc hạ bắt chước theo một cách rất tự nhiên, âm thầm ảnh hưởng. Cho nên bên trái của chữ này thể hiện điều gì? Trên làm dưới theo. Con cái đang học theo, quý vị có nhận ra không, anh chị em trong một gia đình cách nói chuyện đều giống giống nhau, thậm chí âm lượng cũng giống nhau. Mẹ họ nói giọng rất lớn, mỗi một người đều đi bán rau được, nói chuyện từ lâu một hét lên tới lâu ba, vô tình ảnh hưởng nhau, thậm chí động tác cũng giống nhau, đó đều là sự ảnh hưởng âm thầm. Cho nên người hồi trước rất thông minh, giả sử sanh được năm người con, họ sẽ chú ý dạy đứa nào nhất? Dạy anh hai chị hai, mấy đứa em phía sau, anh hai xoa đầu một cái, mấy đứa khác cũng xoa đầu; anh hai ngồi xuống, mấy đứa khác cũng ngồi xuống. Cho nên người hồi trước rất lợi hại, dạy đứa lớn cho tốt là tiết kiệm được công sức. Cho nên trên làm dưới theo, thân giáo, lấy thân làm mẫu. Bên phải là cái tay cầm cái roi, kẻ tai dạy dỗ. Quý vị có dạy con hay dạy người nào như vậy chưa? Dạy một lần là biết? Có người nào như vậy không? Có, quý vị phải cho tôi biết, họ là Nhan Hồi chuyển thế, không sai lần hai. Đó là những vị tái lai muốn phục hưng văn hóa, quý vị làm ơn phải nhắc cho tôi, nhất định phải cho tôi biết. Chúng tôi giảng truyền thống văn hóa giống như bắt vịt lên giá (không có trâu bắt chó đi cày), những người này mới thực sự là Thánh hiền tái lai.

Cho nên thông thường đều phải không ngừng kiên nhẫn chỉ dạy. “Kẻ tai dạy dỗ” cho chúng ta biết, giáo dục nhất định cần có điều gì? Kiên nhẫn. Nhưng chúng ta chú ý, người không có kiên nhẫn, nói mấy câu liền nổi nóng, kết quả một khi nổi nóng thì quý vị nói gì con cái cũng không biết, cấp dưới cũng không nhớ, chỉ nhớ cái gì? Cha mình dữ quá, lãnh đạo của mình nóng tính quá. Quý vị nói nhiều thứ hay ho như vậy họ không chịu nhớ, tính tình con người vốn là như vậy). Sau cùng khiến quý vị tức chết, tôi nói nhiều như vậy họ cũng không chịu để ý, chỉ nhớ mỗi việc tôi nóng tính. Cho nên không nóng tính thì mới có lí trí để dạy người khác, phải nhẫn nại.

Đời này tôi chưa hề thấy mẹ tôi nổi nóng. Người phụ nữ có đức hạnh thì ảnh hưởng rất lớn. Mẹ tôi chỉ đánh tôi một lần, lần nào? Do tôi ham chơi, đi bắt ếch tới nổi đã 1 giờ hơn, quên mất thời gian, cả nhà đi kiếm tôi từ 11 giờ hơn, kiếm hai tiếng đồng hồ, cả nhà đều choáng váng, kiếm không ra. Tôi là con trai duy nhất trong nhà, lại là cháu đích tôn, lại là cháu đích tôn (cháu- ông, cháu - ông cố), ông nội tôi cũng là con trưởng. Cho nên hồi nhỏ khi đi tảo mộ tôi đã từng đứng trước mộ của bà cố mình, quỳ xuống lạy xong ngước lên nhìn mới giật mình, tại sao? Tên tôi ở chỗ đầu tiên, cho nên người xưa rất coi trọng gia tộc, trên bia mộ cũng khắc tên của mình, mình phải có trách nhiệm. Tất cả các em họ đều gọi tôi là anh, mặc dù hơi già nhưng tôi vẫn có chút khí phách của anh hai, vì là cháu đích tôn (con trai của con trưởng = đích tôn, cháu trưởng) lại có nhiều em họ, nên phải có trách nhiệm.

Lần đó gây họa lớn, mẹ tôi chưa từng đánh tôi, kết quả khi tôi đi tới hẻm về nhà, thấy cả nhà đều đứng đó, có chuyện lớn rồi. Sau đó ông nội tôi nói: “Con không đánh hả?”, nói với mẹ tôi, “Con không đánh, cha đánh”. Mẹ tôi hết cách, mẹ tôi không đánh tôi, ông nội tôi cũng không bỏ qua. Sau đó từ hẻm nhà kéo tôi về nhà.

Mọi người chú ý, quý vị đi kiếm con hai tiếng đồng hồ, đột nhiên nó xuất hiện, quý vị sẽ làm gì? Một người mẹ ở nhà hàng xóm tôi đã làm gì? Lập tức lấy cây chổi lên, bốp bốp bốp... Đánh hư luôn cây chổi, “Lấy thêm cây nữa lại đây”, bốp bốp... Hồi nhỏ tôi thấy qua mấy chuyện này, nhận ra những người bị đánh như vậy, khoảng mười hai mười ba tuổi, đánh chai hết, nếu đánh nữa thì nét mặt của chúng rất lạnh lùng “đánh đi, đánh xong thì bắt đi luôn (giao cho người ta bắt đi luôn)”. Không thể đánh như vậy, quý vị đánh mất hết tự trọng của chúng, chúng sẽ nghĩ trước mặt người khác mình bị mất mặt như vậy rồi thì mình cứ hư hỏng cũng là chuyện tất nhiên. Cho nên lúc nào cũng phải giữ tự trọng cho chúng. Cha mẹ và con cái đồng tâm với nhau, mỗi lần quý vị dụng tâm thì con cái đều cảm nhận được, phải giao tâm với con cái, nếu không cứ nổi nóng tức là không biết suy nghĩ cho chúng.

Mẹ tôi không đánh tôi ngay tại trận mà kéo tôi về nhà, đóng cửa lại, sao nữa? Vẫn chưa, tại sao? Ông bà nội và mấy chị đều ở đó, người trong nhà đều ở đó, đánh như vậy tôi rất mất mặt, đúng không? Đánh xong thì bị chị tôi lêu lêu xấu hổ, rất mất mặt. Cho nên cũng không đánh tôi dưới nhà, dắt lên phòng tôi, đó đều là kiên nhẫn, kéo tôi vô phòng. Mẹ tôi thấy lần này rất nghiêm trọng, không đánh thì tôi không nhớ, đưa tay ra, mẹ tôi là giáo viên tiểu học nhưng trước giờ chưa từng đánh tôi, chỉ đánh hai cái. Cái thứ nhất đánh xuống, thiệt ra mà nói, tôi không thấy đau chút nào, tại sao? Vì tôi thấy mẹ mình đang đau lòng, cho nên khi bị đánh thì thấy sao? Đánh con đau lòng mẹ, tôi không đau chút nào, chỉ thấy mẹ tôi rất đau lòng. Kết quả đánh cái thứ hai, mẹ tôi liền quay đầu bỏ đi, tôi không thấy mặt bà, nhưng tôi biết rất rõ tại sao mà quay đi, vì bà không muốn tôi thấy bà chảy nước mắt, cho nên mới quay đi. Đánh hai cái nhưng tôi nhớ suốt đời. Đánh con nhưng đau lòng mẹ, từ đó trở đi tôi không bao giờ làm những chuyện khiến mẹ tôi đau lòng nữa. “Thân bị thương, cha mẹ lo; đức hạnh kém, cha mẹ tủi”. Cho nên người mẹ giữ gìn sự tôn nghiêm cho quý vị, kiên nhẫn với quý vị, sẽ in sâu trong tâm trí quý vị.

Hai tinh thần trong chữ “giáo” vô cùng đáng quý, cho nên khi làm những công việc của quân-thân-sư, chúng ta phải phản tỉnh ra sao? Con cái không chịu thọ giáo, cấp dưới không

chấp nhận sự lãnh đạo của chúng ta, trước hết cứ nghĩ tới chữ này là được. Bây giờ tôi yêu cầu họ có đức hạnh, Tôi đã làm được chưa? Bản thân còn chưa làm được lại đi yêu cầu họ, người ta chưa chắc chịu nghe. “Chính giả, chính dã”, mình phải hạ công phu lấy thân làm mẫu trước, chúng ta sẽ không để tinh thần vào việc chỉ trích và nổi nóng. Chúng ta đều rất lí trí, lập tức phản tỉnh, thân giáo của mình vẫn chưa đủ. Giả sử thân giáo của quý vị đã chín muồi, tiếp đó thì sao? Kiên nhẫn, mặc dù làm được rồi nhưng con cái không phải có thể lãnh ngộ mà làm theo được ngay lập tức, chúng phải có một quá trình học tập. Các nhà khoa học nói, một người muốn ghi nhớ một việc thì phải nhớ mấy lần? Hai mươi mốt lần, mọi người đã nghe qua con số này chưa? Mấy lần? Hai mươi mốt lần. Hôm nay đối mặt với học trò, đối mặt với cấp dưới, đối mặt với con cái, quý vị nói với họ họ lại quên mất, khi quý vị sắp nổi nóng, xin hãy nhắc nhở mình: đã đủ hai mươi mốt lần chưa? Nghĩ được như vậy, mới hai lần, mới ba lần, vẫn chưa đủ hai mươi mốt lần. Đột nhiên một hôm quý vị nói: “Thiệt sự đã hai mươi mốt lần rồi”, vậy tôi nói cho quý vị biết, hai mươi mốt lần là biết, là nhớ rồi. Biết rồi còn phải ngộ ra, ngộ ra rồi còn phải làm cho được, làm được rồi mới xong, đúng chưa? Cho nên hai mươi mốt lần chỉ là bước đầu tiên mà thôi, biết rồi, nhớ rồi. Còn cần rất nhiều cơ hội, những cơ hội dạy dỗ đó cứ nhắc nhở họ, trí nhớ họ càng ngày càng sâu sắc, sau cùng có thể giữ được như vậy, họ sẽ ngộ ra, sẽ làm được.

Cho nên mọi người nghĩ một chút, có cần kiên nhẫn không? Rất cần. Thật sự có tâm thái như vậy thì sự chân thành của con người sẽ thể hiện ra, ông ấy rất kiên nhẫn giúp đỡ những người bên dưới, hết sức chí thành thì đá vàng cũng hé mở. Không giúp được những người cấp dưới, lúc nào cũng nóng nảy, lúc nào cũng chỉ trích bực bội thì sự tình càng ngày càng tệ hại.

Chúng ta cùng xem câu này, mở đầu nhắc tới việc “tu thân”. Mục lớn thứ nhất “quân đạo”, làm lãnh đạo người khác phải tuân thủ những đạo đức, những đạo thường tình như thế nào? Trong cả giới thương nghiệp của dân tộc Trung Hoa xuất hiện rất nhiều thương đoàn, Sơn Tây gọi là Tấn thương, An Huy gọi là Huy thương, bây giờ Triết Giang gọi là Triết thương, người Hoa ở Malaysia gọi là Mã thương, đúng không? Tại sao họ có thể để lại những danh xưng như vậy còn những khu vực khác thì không có? Vì họ đã thực sự làm theo quân đạo, nhận được sự thừa nhận của dân tộc cả xã hội. Quân đạo là những gì? Thương đạo là những gì?

Trước tiên cái thứ nhất, trong tu thân có mấy mục lớn, ở phần mục lục, mọi người lật tới mục lục ở trang trước, trong “quân đạo” có bảy mục bao gồm tu thân, đôn thân (làm gia đình hòa hợp), phản thân (tự yêu cầu bản thân), tôn hiền (tôn trọng người hiền), nạp gián (tiếp thu lời khuyên can), đố sàm tà (ngăn chặn điều gian tà), thẩm đoán. Mục thứ nhất “tu thân vi bản”, cái này là căn bản, trong mục lớn này lại liệt kê ra năm điều: giới tham, cần kiệm, trừng phần (kiềm chế phần nộ), hướng thiện, sửa sai. Bây giờ chúng ta lật tới mục lục, xin hỏi mọi người, những điều khi này giảng qua có tương ứng với năm mục này không?

Thứ nhất, giới tham, quý vị không thể theo đuổi vật chất, bị vật chất nô lệ, “giới tham”.

Thứ hai, cần kiệm, phải cần lao, chúng ta có phải đã giao hẹn rồi không, bắt đầu từ hôm nay mỗi ngày học tập bao lâu? Sáng tám rưỡi, tôi vẫn chưa móc queo với quý vị, tốt nhất là hai mươi bốn tiếng đều trong trạng thái học tập, ngay cả nằm mơ cũng mơ thấy Khổng Tử tới xoa đầu quý vị “Người trẻ tuổi có thể dạy được”, có mơ thấy được không? Chí thành nhất định sẽ

cảm ứng. Thời Tống hồi xưa có một vị trưởng bối hết sức quý trọng lời giáo huấn của Thánh nhân, mỗi khi sách bị hư rách vứt dưới đất, ông vội đem những giấy đó về nhà, dùng nước thơm rửa lại, cung kính đem chôn đốt đi, ông không muốn nhìn thấy kinh điển bị giẫm đạp, quý trọng lời giáo huấn của Thánh nhân như vậy. Một buổi tối nọ ông nằm mơ thấy Khổng Tử tới xoa xoa lưng ông rồi nói: “Ông rất tôn trọng lời giáo huấn của Thánh nhân”, ông cụ rất cảm động, “Ông tuổi đã cao, tôi cử Tăng Tử tới làm con trai ông”, cho nên ông sanh được người con trai đặt tên là gì? Tên Vương Tăng, danh tướng đời Tống, Tăng Tử tái lai. Có cảm ứng không? Có. Mọi người nghiêm chỉnh học “Quần thư trị yếu” thì Đường Thái Tông sẽ tới xoa lưng quý vị “Tinh thần của ta người có thể làm được”, âm thầm gia hộ cho quý vị. Hoặc ông ấy phái một hiền thần nào đó tới làm con cháu của quý vị, đều có cảm ứng. Cho nên mọi người học cho nghiêm túc, sẽ cảm ứng, quý vị đào tạo ra nhiều Thánh hiền nhân một chút, phục hưng văn hóa thiết sự cần rất nhiều hiểu tử hiền tôn tới kế thừa. Phấn đấu học tập, tuyệt đối không giải đãi, không tiến ắt lùi, không thể giải đãi. Mỗi ngày đều phải dụng công đọc kinh, sau đó làm theo.

Tiếp theo là trường phần. Cái này khi trao đổi chúng ta đã nói tới rất nhiều, có sự kiên nhẫn đó không? Tức là không được nổi nóng, nếu không thì không dạy cấp dưới được, không dạy con cái được.

Hướng thiện, sửa sai, chúng ta vừa giảng nghe lời khuyên can là có phúc, nghe được một đạo lý hay lập tức làm theo, đó là hướng thiện sửa sai. Cho nên Thánh nhân dạy chúng ta không tham, không sân, không si, người không ngu si thể hiện chỗ nào? Nghe điều thiện liền hoan hỉ làm theo, biết sai liền đi sửa, người như vậy thì không ngu si.

Chúng ta tới coi câu thứ nhất, câu kinh này nói, hình như năm ngoái chúng ta đang dạy một vài câu kinh, trước đó có giảng tới một vài câu, lần này chúng ta không giảng kĩ nữa, được không? Vì “Quần thư trị yếu 360” có sáu mục lớn, hy vọng những trọng điểm trong các mục này chúng ta đều có thể cùng học được. Trước tiên là câu kinh thứ nhất nói:

“Tự Thành Khương dĩ lai, kỉ thả thiên tuế”, trong “Hán thư” đã viết như vậy, từ thời Hán tới thời đại Thành Khương đã gần một ngàn năm. “Dục vi trị giả thậm chúng” có rất nhiều quốc quân, nhà lãnh đạo muốn thống trị đất nước. “Nhiên nhi thái bình bất phục hưng giả, hà dã” họ đều có tâm tốt, muốn cai trị đất nước tốt đẹp, tại sao sau cùng vẫn không cách nào hưng thịnh được, thậm chí quốc gia còn suy vong?

“Dĩ kì xả pháp độ, nhi nhiệm tư ý, sa xỉ hành nhi nhân nghĩa phế dã”, mặc dù họ có lí tưởng tốt này nhưng họ không hạ công phu trong những tham niệm, những tập khí của mình. Điều này nhắc nhở chúng ta, muốn tề gia trị quốc bình thiên hạ thì phải bắt đầu từ đâu? Tu thân, cách vật, cách trừ vật dục, cách trừ tham dục. Cho nên ở đây nói, vì “xả pháp độ” không làm theo luân lí đạo đức, “nhi nhiệm tư ý” lúc nào cũng tự tư tự lợi. Có lí tưởng tốt, sau cùng chỉ nghĩ về mình, sau đó lại tiêu xài tiền bạc xương máu của nhân dân. Tiếp đó nói “sa xỉ hành nhi nhân nghĩa phế dã” sa xỉ phóng túng, không giữ tâm nhân nghĩa, sau cùng lão bá tánh sống không nổi, sau đó bị lật đổ. Nước có thể đẩy thuyền, cũng có thể lật thuyền, lão bá tánh sống không nổi thì đất nước của họ cũng diệt vong.

Cho nên tất cả những người cai trị đất nước, sự nghiệp đều nên quay trở lại với thiên chức của họ. Thiên chức của người lãnh đạo là thương yêu người bên dưới, phục vụ tốt người bên dưới, như vậy là làm tròn bổn phận. Nhưng bây giờ chúng ta bình tĩnh nhìn lại, điểm trọng yếu trong câu nói này là “nhân nghĩa” là có thể cai trị đất nước tốt đẹp. “Nhiệm tư ý”, tự tư tự lợi thì đất nước này sẽ diệt vong. Thiệt ra điểm căn bản này đã giải thích căn nguyên thiên hạ thái bình hay loạn lạc, tức là bây giờ người làm lãnh đạo hoặc là tất cả mọi người đều mắc sai lầm căn bản từ việc tiếp thu giáo dục, căn bản đều lấy mình làm trung tâm, tức đều tự tư tự lợi.

Ngày nay còn có những việc khoa trương gì? Trường mẫu giáo đã dạy cạnh tranh, bây giờ rất nhiều trường mẫu giáo dạy con nít cạnh tranh, sau đó dưới chủ nghĩa thăng học (thi vào trường tốt mới có tương lai tốt) thì càng đáng sợ, không thấy cái tốt của người khác, tâm đố kỵ rất mạnh. Có một cậu bé lớp bốn về nhà thì nói với mẹ: “Mẹ, cái con nhỏ học toán giỏi nhất lớp con ông nội nó chết, thiệt là tốt quá, nó không đi thi, lần này con thắng nó được rồi”. Cạnh tranh tới sau cùng con người không còn biết cảm thông nữa, ông nội của bạn nó mất nó còn thấy tốt quá, lần này nó thắng được bạn, bạn không đi thi được. Hết biết, giả sử đứa nhỏ đó là con của quý vị sau này sẽ ra sao? “Tốt quá, bố mình chết rồi, tiền đều là của mình!”, rắc rối to. Đó là một con đường cùng. Quý vị coi, lúc nào cũng tự tư tự lợi, phóng túng sa xỉ, không biết nhân nghĩa, xin hỏi thế hệ sau của chúng ta có sa xỉ không? Điện thoại bao lâu đổi một lần? Ipad, chú ý, cần kiểm soát nhà cửa thì sa xỉ không thể tăng thêm, lấy mình làm trung tâm, tự tư tự lợi.

Sau đó không thấy cái tốt của người khác, cạnh tranh. Cao hơn, đấu với người ta, cao hơn nữa, chiến tranh. Tôi viết tới chỗ không viết nổi nữa, bảo chúng ta đừng có phát triển thêm nữa, lên cao nữa thì tới ngày tận thế mất, đường đó đi không được, đường cùng ngõ cụt. Mọi người chú ý coi, bây giờ cạnh tranh, đấu tranh không phải trong đoàn thể mà tranh ở đâu? Cha con tranh nhau, cha con cáo nhau. Tại sao? Vì phần tử khủng bố đều đào tạo thành con mình, có khả năng đó không? Con cái là phần tử khủng bố, ghê gớm hết sức. Lúc nào cũng tự tư tự lợi, mưu đồ tư dục cho mình, cho nên con đường này không đi được.

Năm ngàn năm nay chưa loạn tới trong nhà, cùng lắm là trong triều đình có hỗn loạn khi tranh giành quyền lực, chưa loạn tới trong nhà, nhưng thời đại này chúng ta loạn vô tận trong nhà rồi. Vợ chồng ly dị rất nhiều, những điều này sai từ căn bản giáo dục, sai trong một niệm. Cho nên chuyển niệm, chuyển giá trị quan, từ bản thân mình chuyển thành gì? Nghĩ cho người khác, nhân ái, yêu thương giúp đỡ nhau.

Khi chúng ta còn nhỏ, hàng xóm đi chợ nhất định sẽ hỏi trong nhà: “Mọi người có mua thức ăn gì không tôi mua giúp luôn cho”, mẹ lấy tiền ra đưa cho dì, dì nói: “Khách sáo quá, về đưa sau là được, khách sáo vậy làm gì?”, đều không phân chia tôi người. Nhà nào có đám cưới, làm bánh trôi thì cả xóm đều tới làm phụ, có không? Sao quý vị không có phản ứng? Tôi nhớ hồi nhỏ tôi còn đi làm phụ dâu nữa, mọi người cũng nhận ra, hồi nhỏ tôi cũng khá dễ thương, đi làm phụ dâu, không dễ thương không làm phụ dâu được.

Cho nên quý vị coi, cả một gia đình không phân chia người này người kia, yêu thương giúp đỡ nhau, cho nên văn hóa của chúng ta thiệt ra cách chúng ta không xa, chúng ta sẽ tìm

lại nó một cách nhanh chóng, phục hưng trở lại, cho nên phải hành nhân nghĩa, không thể tự tư tự lợi, không thể sa xỉ.

Được rồi, tiết này trao đổi với mọi người tới đây, cảm ơn mọi người. Mọi người ăn cơm vui vẻ!

“Quần thư trị yếu 360” - Sách quý trong việc tề gia trị quốc (Tập 3)

Kính chào ông Ngô, ông Hồ, kính chào các vị pháp sư, các vị trưởng bối, các vị đồng tu!

Hôm qua quý vị nghỉ ngơi khỏe không? - Khỏe. Phước báo lớn nhất của đời người là ăn no ngủ kĩ, không lo âu không phiền muộn, như vậy là giống thần tiên rồi, lão tổ tiên để lại cho chúng ta một câu thành ngữ rất hay là “tri túc thường lạc”. Hạnh phúc vui vẻ, sự tự tại của tâm hồn, sự nâng cao không ngừng của tâm linh, viên mãn trí huệ của mình, đó mới là cái mà đời người theo đuổi, chứ không phải biến thành nô lệ của dục vọng, tới lúc đó cười cũng cười không nổi. Bởi vì nếu người ta tham cầu những vật chất bên ngoài, cuối cùng chỉ sống trong sự đau khổ của việc “câu bất đắc” mà thôi.

Hôm qua chúng ta giảng tới các nhà khoa học nói, mấy đứa nhỏ một hai tuổi bình quân một ngày cười một trăm tám mươi lần, sau khi trưởng thành thì bình quân mỗi ngày cười bảy lần, mấy ngày nay chúng ta từ từ khôi phục lại bình thường chút xíu rồi. Tại sao nói khôi phục lại cái tâm thơ ấu? Mấy đứa nhỏ không có tâm phân biệt, không có tham cầu. Đứa nhỏ một tuổi quý vị lấy kẹo cho nó, tốt quá; quý vị lấy thuốc đấm cho nó, tốt quá. Nó không phân biệt chấp trước.

Hôm qua chúng ta nói tới, trọng điểm lớn thứ nhất của Quần thư trị yếu 360 là “quân đạo”. Làm lãnh đạo người khác cũng phải thông qua việc học mới biết bổn phận của việc làm lãnh đạo, sự tu dưỡng và khí chất mà người lãnh đạo nên có. “Người không học, không biết đạo, không biết nghĩa”, còn trong “quân đạo” đầu tiên phải lấy tu thân làm gốc. Họ phải có sự tu dưỡng tốt mới có thể lãnh đạo người khác, mới có thể giáo hóa người khác. Và điều trước tiên là phải “giới tham”. Hôm qua chúng ta giảng tới câu thứ nhất, có rất nhiều quân vương mong muốn cai trị đất nước mình cho tốt, nhưng số quân vương thực sự có thể cai trị tốt một đất nước thì quá ít ỏi. Tại sao? Họ có mục tiêu tốt nhưng họ không buông bỏ được những dục vọng và sự tự tư tự lợi của mình, sau cùng thì bị dục vọng lôi kéo, đất nước đó nhất định sẽ thoái lạc. Cho nên con người khi có mục tiêu rộng lớn thì phải bắt tay từ việc cách ly vật dục, trừ bỏ tham dục, trừ bỏ những ý nghĩ tham lam của mình.

Khổng Tử có nói một câu “Lão giả giới chi tại đắc” (người già thì phải giảm trừ tham dục), người già rồi thì việc gì nghiêm trọng nhất? Lo nghĩ chuyện được mất hơn thua, càng sống thì trong lòng càng áp lực, càng nặng nề. Trong Luận ngữ Khổng Tử nói “Quân tử hữu tam giới” (người quân tử có ba giới luật), ba điều mà đời người phải lấy đó làm gốc:

“Khi còn trẻ, khí huyết chưa ổn định, phải giữ giới sắc”. Khí huyết chưa ổn định, nếu thường xuyên tiếp xúc với sách báo, hoàn cảnh kích thích nữ sắc quá nhiều thì những thanh thiếu niên đó dễ bị dục vọng lôi kéo. Đây là điều mà những người làm trưởng bối chúng ta phải để ý. Thật ra một chữ “sắc” đã hủy hoại thân tâm khỏe mạnh của mấy đời người rồi. Mọi người có để ý là thanh thiếu niên bây giờ, mười ba mười bốn tuổi, mặt mày nhợt nhạt. Ba mươi năm trước, mười ba mười bốn tuổi thì sắc mặt ra sao? Hồng hào tươi tắn. Tại sao bây giờ ra nông nỗi này? Từ nhỏ nó đã tiếp xúc quá nhiều với những thứ này, nó lại không hiểu, hễ bị dục vọng lôi cuốn thì cơ thể nó bị tổn hại vô cùng lớn. Cho nên ở Trung Quốc, tiến sĩ Bành Tân đã làm một chuyên đề diễn giải về vấn đề này, ai đã nghe qua bài giảng của bác sĩ Bành Tân thì giờ

tay. Mời bỏ tay xuống. Không những chỉ cho con mình coi mà còn cho tất cả những gia đình khách hàng của quý vị cũng đều phải xem bộ phim này. Vì thời kì thanh thiếu niên nếu để cơ thể bị tổn hại thì cả đời này chúng cũng không còn thân tâm khỏe mạnh được nữa, sự tàn hại đó quá lớn.

“Khi đã lớn mạnh”, khi chúng đã trưởng thành, đã khỏe mạnh, “khí huyết cứng cõi, phải giữ giới đấu”. Khi người ta tới tuổi trưởng thành, tâm hiếu thắng rất mạnh, không thấy cái tốt của người khác, lúc này tâm đố kỵ khó mà điều phục được. Chúng ta nên thấy cái tốt thì học theo, khi một người có tâm đố kỵ thì cuộc đời của họ không thể nào hạnh phúc. Hễ nhìn thấy người khác giỏi hơn mình, sự nghiệp thành công hơn mình, họ liền ủ rũ không vui. Chuyển một niệm thì sẽ từ địa ngục đi về đâu? Về thiên đường. Từ chỗ lúc nào cũng ganh tị với người bây giờ lúc nào cũng tán thưởng người, lúc nào cũng học hỏi ưu điểm của người khác, chắc chắn sẽ có một kết cục cuộc đời hoàn toàn khác.

Các vị trưởng bối, các bạn, quý vị có thấy ai chua cay, cả ngày đi đố kỵ người khác: Mắt của nó sao lại to như vậy? Sao lại là mắt hai mí? Sao mình là mắt một mí? Cứ đố kỵ, so sánh như vậy, về tới nhà còn phát cáu với mẹ, khi tâm thái con người không đúng thì tất cả những người xung quanh đều phải chịu khổ. Điều này tôi rất có kinh nghiệm, tôi có rất nhiều kinh nghiệm sai lầm trong cuộc đời, mọi người phải lấy đó làm gương. Tôi nhớ là khi còn học cấp hai, tôi thường ở bên cạnh mẹ mà nói: “Mẹ, sao con thấp thế này, con giống y như mẹ”, mẹ tôi chỉ cao 152 cm, cho nên tôi rất sợ nếu giống bà. Quý vị coi, người có tâm so sánh thì ngay cả ơn dưỡng dục của mẹ mình cũng không nhớ tới, cứ ở đó cằn nhằn với bà. Lên cấp ba tôi mới bắt đầu phát triển chiều cao, số mình có thì trước sau gì cũng có, số mình không có thì không miễn cưỡng. Chuyện được mất, so sánh quá nghiêm trọng, khi gặp lúc quan trọng thì dễ bị căng thẳng, lo nghĩ chuyện được mất.

Khi tôi sắp thi lên đại học, toàn thể tổng động viên, cả nhà cứ như sắp đi đánh trận vậy, kết quả cả nhà tôi cùng ngồi một chiếc xe để đi thi, bố mẹ và hai chị toàn thể tổng động viên, đều làm đại quân an ủi tôi. Kết quả là khi tôi đi thi, buổi tối trước ngày hôm đó ngủ không được, rất căng thẳng. Cô tôi rất quan tâm tới tôi, dưỡng tôi dạy học ở bệnh viện, cô tôi lấy hai viên thuốc an thần cho tôi uống. Hơn 11 giờ tôi uống một viên, vẫn không ngủ được, khoảng gần một giờ uống tiếp viên thứ hai, cả đêm vẫn không ngủ được, vẫn mất ngủ. Cho nên tâm được mất gây tổn hại rất lớn đối với cơ thể con người, tổn hại đối với tâm lí càng lớn hơn. Hôm sau là phải tới trường đại học để thi rồi, vừa xuống xe đi vào trường thi, gặp phải mẹ của bạn học, mẹ bạn tôi nhìn thấy cả nhà tôi đều tới hết, bà ấy nói: “Lẽ Húc, sao số con tốt quá vậy, hai em gái cũng tới đây thi cùng con luôn”. Tôi nói: “Là hai chị gái”. Chưa vô phòng thi mà tôi đã chau mày, tâm trạng rất xấu, em trai cũng biến thành anh trai rồi. Có điều hồi đó tôi chưa khai ngộ, bây giờ khai ngộ rồi, tại sao người ta nói tôi là anh trai? Lo âu sẽ khiến người ta già đi, nhỏ tuổi như vậy, mười tám tuổi đã rất ưu sầu, nhìn có vẻ rất già. Bây giờ mọi người nhìn tôi, cỡ bao nhiêu tuổi? Coi thử mình có tiến bộ chút nào không, có tiếp tục lão hóa không. Chưa vô phòng thi mà tâm trạng đã không tốt rồi, khi ngồi xuống chuẩn bị thi, vừa mới bắt đầu làm bài thì đột nhiên cảm thấy cái thuốc an thần kia rất có công dụng.

Cho nên quý vị coi, một người căng thẳng, một người lo chuyện được mất, cả nhà đều mệt theo, còn gánh nặng cuộc đời mình rất lớn. Sau đó học được “Liễu Phàm tứ huấn”, cái nào của mình thì sẽ của mình, căng thẳng cũng không có tác dụng gì, ngược lại càng tệ hại hơn, dần dần chuyện được mất sẽ buông xuống. Sau đó được mất sẽ kéo tới việc đố kỵ với người khác, những tập khí này đều phải từ từ thay đổi. Hồi trước khi thấy các bạn thi cao điểm hơn mình, tôi liền nghĩ trong lòng: “Có gì ghê gớm chứ, gặp may mà thôi”. Mặc dù trong lòng nghĩ như vậy nhưng vẫn làm ra vẻ chúc mừng người ta: “A, chúc mừng bạn, thi giỏi thế!”. Rất kính tởm. Nói cho quý vị biết, chúng ta học truyền thống văn hóa phải bắt đầu từ cái căn bản. Cái căn bản của phúc khí là gì? Thiện tâm. Cái thiện là châu báu dùng cả đời, tâm là ruộng tốt trăm năm cày. Ruộng phước dựa vào cái gì? Cày xới mảnh đất tâm. Đất tâm của một người mỗi ngày đều có thể tích lũy rất nhiều phước báo.

Trong “Liễu Phàm tứ huấn” có rất nhiều ví dụ, trong đó có một ví dụ, ông Vệ Trọng Đạt đã từng khuyên vua đừng xây cầu Tam sơn thạch, rất nhiều lão bá tánh sau khi dốc sức vô đó thì cảnh xa vợ lìa con cũng sẽ xảy ra, không cách nào sống được. Chỉ vì xây cầu Tam sơn thạch mà họ không cách nào canh tác được, không có cơm ăn, cho nên khuyên vua không thể làm. Ông ấy khởi một niệm suy nghĩ cho người trong thiên hạ, sức mạnh của cái phước đó vượt quá những cái ác mà ông gây ra trong một đời. Ông hết sức kính ngạc: “Tôi khuyên rồi nhưng vua không nghe lời tôi, tại sao sức mạnh này vẫn lớn như vậy? Kết quả là vua Diêm La nói với ông: “Một niệm của ông nằm ở vạn dân”, niệm này của ông vì vạn dân mà lo nghĩ, giả sử vua thực sự nghe theo thì sức mạnh của cái thiện của ông sẽ càng lớn.

Vậy xin hỏi, các vị trưởng bối và các bạn, chúng ta kinh doanh sự nghiệp là lo nghĩ cho ai? Một niệm của quý vị nằm ở vợ con, hay là một niệm của quý vị nằm ở cha mẹ, một niệm của quý vị nằm ở việc phục hưng sự nghiệp kinh doanh, một niệm của quý vị nằm ở việc phục hưng văn hóa Trung Hoa, một niệm của quý vị nằm ở việc dẫn dắt thế giới khôi phục đạo đức luân lí? Tâm niệm của mỗi người giống nhau không? Không giống nhau. Cùng là làm kinh doanh nhưng phước báo mỗi người nhận được hoàn toàn khác nhau. Điều này quyết định do đâu? Do tâm địa mình quyết định. Cho nên phải chuyển niệm, chuyển tâm niệm, chuyển tâm thái, vận mệnh con người sẽ thay đổi.

Do gặp được lời giáo huấn của sư trưởng nên tôi vốn dĩ hay đố kỵ người khác, không thấy cái tốt của người, đã chuyển niệm tán thưởng người khác. Tán thưởng người khác có dễ không? Dễ. Nền tảng của quý vị đều tốt hơn tôi rất nhiều, căn tánh, bản chất của quý vị đều rất tốt. Tôi thấy rất là không dễ. Bình thường hay đố kỵ người khác, đột nhiên giờ phải đi tán thưởng người khác, nhìn ưu điểm của họ, bắt đầu luyện tập tán thưởng, sau đó bắt đầu nói những cái tốt của họ. Khi mới bắt đầu nói thì nổi hết da gà. Cho nên thay đổi một tâm thái là cả một quá trình, không dễ dàng như vậy, phải luyện tập. Đi tới trước mặt người đó, nói với họ một cách chân thành, dần dần thì càng nói càng tự nhiên. Thậm chí mỗi ngày viết nhật kí đều có một câu: “Thấy điều tốt, phải học theo”. Cả ngày hôm nay mình thấy điều tốt của ai, kể đó mình phải học theo như thế nào, tâm đố kỵ liền được chuyển hóa.

Tiếp theo, “thấy cái xấu, tự phản tỉnh”. Chúng ta thấy cái xấu của người khác thì tức giận, thấy cái xấu thì đối lập, thấy cái xấu thì thấy họ chướng mắt. Như vậy là sao? Những thái độ

đó là ngạo mạn. Khi thấy cái xấu của người thì nên thương xót, thấy cái xấu nên giúp đỡ họ, như vậy mình sẽ không ngạo mạn. Quý vị thấy họ có chỗ nào rất tệ hại, quý vị liền giúp đỡ cái chỗ tệ hại nhất đó của họ, tâm ngạo mạn của chúng ta liền chuyển thành tâm từ bi. Những câu kinh này quý vị phải thực hành, đều phải có một quá trình như vậy, đôn đốc bản thân, hành động một cách cụ thể. Tập thành thói quen rồi thì vận mệnh sẽ theo đó mà chuyển biến.

Việc giữ giới tham này chúng ta giảng tới câu thứ hai. Trong cái tham này khi làm kinh doanh cũng cần phải chú ý, không được cầu cho nhanh. Tham cái nhanh cũng rất dễ khiến cho sự nghiệp của mình xuất hiện nguy cơ, hoặc là ưa sĩ diện, trên bề mặt thì làm rất tốt, tổ tiên của chúng ta rất am hiểu nhân tính, am hiểu quy luật phát triển của sự vật, họ có thể từ cử chỉ của một người mà suy ra được sự thành bại trong cuộc đời về sau của họ.

Ví dụ trong sách sử có ghi lại, phương pháp sửa sai trong “Liễu Phàm tứ huấn” vừa mở đầu đã nói: “Xuân thu chư đại phu, kiến nhân ngôn động”, các bậc quan chức thời Xuân Thu, nhìn mỗi hành động và ngôn ngữ của một người thì “ức nhi đàm kì họa phúc” liền có thể phán đoán được việc họa phúc của người này, đều rất chính xác. Trong lịch sử có rất nhiều ghi chép như vậy, việc lành dữ đều có thể nhìn thấy được. Có một đội quân, vào thời Chu, đi ngang qua chỗ của Chu thiên tử, những binh lính này không xuống xe, không lễ kính, bị một ông quan nhìn thấy, liền nói đội quân này quá ngạo mạn, chắc chắn sẽ khinh địch, chắc chắn sẽ đại bại trở về. Ông nói xong không lâu sau, quân đội nước Tề đại bại, ba chủ tướng đều bị bắt sống. Ông quan đó khi nhìn thấy hành động của họ liền đoán được ngay cuộc đời của họ.

Mọi người có muốn học coi bói không? Học được những quy luật tự nhiên này, nhìn cử chỉ của một người liền biết được việc gia đình, hạnh phúc cuộc đời sau này của họ. Trong “Quần thư trị yếu 360”, chúng ta lấy một ví dụ cụ thể, ở trang 134, câu thứ 292. Bài này là đề mục thứ nhất của bài 5, bài 5 tên “Kính thận” (kính trọng, cẩn thận). Lập nghiệp thì dựa vào cơ hội, bảo vệ cơ đồ của cha ông thì phải dựa vào hai từ này. Cung kính cẩn thận, sự nghiệp mới giữ vững được. Một khi không cẩn thận, một khi không cung kính, hễ ngạo mạn, phóng túng thì sẩy chân một bước để hận ngàn thu. Hơn nữa một người khi bị tai họa kéo tới đều không phải trong chớp mắt, nó đều có điềm báo trước, người ta sau này mới ngộ ra, khi gặp tai họa thì thường cảm thấy ông trời bất công, thật ra ông trời đã rất nhiều lần cảnh cáo họ rồi, chỉ do họ không dụng tâm quán sát mà thôi.

Từ “vi tiêm” này nghĩa là nhắc chúng ta ngăn chặn sai lầm ngay từ lúc mới phát sinh, phải suy trước tính sau, trong câu này chúng ta nhìn thấy cụm “Ki Tử giả”, Ki Tử là chú của Trụ vương đời Thương, Trụ vương là quốc vương cuối cùng thời nhà Thương, là ông vua vong quốc. Hồi đó khi Trụ vương đang ăn cơm, “Trụ vi tượng trú”, trú là đôi đũa, nhìn thấy Trụ vương ăn cơm dùng đôi đũa làm bằng ngà voi, “Ki Tử thán viết”, Ki Tử chỉ nhìn thấy đôi đũa của ông ấy thôi đã cảm thán rằng “bỉ vi tượng trú”, đôi đũa của ông ta làm bằng ngà voi, vậy ly uống rượu của ông ta làm bằng gì? “Tất vi ngọc bôi”, phải dùng cái ly làm bằng ngọc. “Vi ngọc bôi, tất tất tư viễn phương trân quái chi vật nhi ngự chi hĩ”, ông ta ăn cơm bằng đũa ngà voi, uống rượu bằng ly ngọc, xin hỏi ông ta sẽ ăn những thức ăn gì? Sơn hào hải vị. Xin hỏi mọi người, người ăn sơn hào hải vị có mặc áo thun không? Lụa là gấm vóc, quý vị có thấy người ta mặc lụa là gấm vóc mà đi ở nhà gỗ nhỏ xíu chưa? Chưa. Phải ở nhà gì? Đều là những

cung điện hết sức hào hoa. Xin hỏi mọi người, phải tốn hết bao nhiêu tiền? Tiền từ đâu mà ra? Từ xương máu của lão bá tánh. Quý vị coi họ đều không sống nổi nữa, chỉ còn cách liều mạng với mình, cho nên ở đây có nói tới “dư mã cung thất chi tiệm”, dư mã nghĩa là ông ấy chỉ đi ngựa tốt như BMW, Mercedes. (mệt xiê đét)

Hình như trước đây không lâu có một tin tức hết sức chấn động, có con của một bác sĩ, chưa tốt nghiệp trường Y, mua một chiếc xe, 600 ngàn đồng Malaysia, tôi vừa nghe tới con số này đầu tiên liền nghĩ tới vấn đề thứ nhất, anh ta đem một căn nhà ra giữa đường để chạy, 600 ngàn đồng Malaysia. Thứ hai, 600 ngàn đồng Malaysia, có thể in được 1 triệu 2 trăm ngàn quyển Đệ tử quy. Quý vị coi nếu để dành lại món tiền này, 1 triệu 2 trăm ngàn em nhỏ đều có thể học được Đệ tử quy, rất là vĩ đại. Quý vị coi, tiết kiệm có tốt không, hề tiết kiệm như vậy, thế hệ sau của cả người Hoa ở Malaysia đều có thể cầm được cuốn Đệ tử quy này của anh, công đức vô lượng. Công đức như vậy mà không làm, sau cùng khiến cho con cái xa xỉ, khiến cho con cái muốn cái gì thì nhất định phải có được cái nấy. Sau cùng tình cảm bị lệch lạc, tình cảm không chắc có thể dùng tiền giải quyết được. Không chịu đựng nổi, cuối cùng tự tử, một học trò của trường Y.

Tất nhiên tôi tin là vấn đề này rối rắm phức tạp. Xin hỏi mọi người, chỉ vì chuyện tình cảm mà đi tự tử sao? Không thể suy đoán như vậy được, cả một thế giới nội tâm của anh ta là một tâm thái không tốt hình thành bởi những kinh nghiệm cuộc đời và các mối quan hệ gia đình trong hơn hai mươi năm nay. Còn chúng ta cảm nhận được, một tâm thái quan trọng nhất là gì? Chính là thái độ nhân sinh biết cho đi, những người cho đi không cầu báo đáp tuyệt đối không có chuyện tình cảm trắc trở. Tất cả những trắc trở tình cảm do đâu mà có? Do nỗi khổ vì cầu không được. Giả sử khi cho đi họ đều thấy đây là việc mình nên giúp đỡ người khác thì họ sẽ không có những đau khổ về sau, họ sẽ không phải đi hát bài “Cho tôi một ly nước quên tình”. Cho đi còn có phúc hơn nhận lại, đó không phải là tình yêu có điều kiện, có điều kiện không gọi là tình yêu, có điều kiện gọi là “dục”. Người bây giờ đều nhìn không rõ, rõ ràng bản thân mình dục vọng rất nặng nề, còn nói mình có tình yêu chân thành, “lừa gạt”. Thật ra, mọi người bình tĩnh nhìn lại coi bản thân mình có tình yêu thực sự không? Chữ “yêu” kèm thêm chữ “chân” thì sâu nặng. Cái gì là chân? Những thứ mãi mãi không bao giờ thay đổi gọi là chân, những thứ sẽ thay đổi thì không phải chân.

Mọi người có nghe tin tức không, buổi sáng kết hôn, buổi chiều ly hôn. Thiệt hay giả? Tôi nói cho mọi người nghe, những nơi nói câu “I love you” nhiều nhất thì tỉ lệ ly hôn cao nhất, nói cho mọi người nghe, những nơi nói câu “I love you” ít nhất thì tỉ lệ ly hôn thấp nhất. Mọi người từ từ thể hội thì sẽ khai ngộ, cái mà lúc nào cũng treo trên miệng đều là giả, gọi là lời nói đường mật. Lúc nào họ cũng để trong lòng, mãi mãi không bao giờ quên, đều thể hiện ra ở việc họ tận tâm tận lực chăm sóc vợ con, chăm sóc bố mẹ, người như vậy mới là chân tình. Nhưng kì lạ là, tại sao con người lại có nhiều khổ nạn như vậy? Vì nhìn không rõ chân tướng, người nữ đều ưa nghe những lời đường mật, cho nên cuộc đời phải khai ngộ, cái gì cũng là tự làm tự chịu, tự chuốc khổ vào thân. Việc quan trọng nhất đời người là phải khai mở huệ nhãn, phải khai mở con mắt trí huệ mới có thể nhìn thấu rõ những điều thật giả tốt xấu thị phi thiện ác trong cuộc đời.

Ví dụ, lấy thêm một ví dụ nữa, hôm nay quý vị làm một việc xấu, đột nhiên bị người ta nhìn thấy “Sao anh lại làm như vậy?”, lúc đó tâm trạng quý vị sẽ ra sao? “Không có, vừa hay chỉ có hôm nay tôi mới như vậy, hồi trước tôi không phải thế này”, giải thích cả ngày, sau khi người đó đi mất, “Sao mình xui xẻo thế này? Bình thường mình có như vậy đâu, sao hôm nay chỉ phạm một sai lầm nhỏ thì đã bị phát hiện?”. Những người như vậy rất có phước báo, họ mới chỉ động một chút niệm xấu thì lập tức có người tới gõ cho họ một gậy, đó là do tổ tiên họ có đức, nhưng họ lại cảm thấy mình xui xẻo. Quý vị coi họ có biết tốt xấu không? Nhưng có vài người rất thông minh, thường biết che đậy, người khác đều không nhìn ra sai lầm của họ, sau đó tự họ ở đó nghĩ: “Ồi, mình thiệt là thông minh”. Nhưng họ không biết có một câu nói đang chờ họ “Thông minh sẽ bị thông minh hại”. Cho nên những ưu điểm mà bây giờ rất nhiều người chúng ta hâm mộ thật ra là tai họa trong cuộc đời họ. Khi chúng ta chê ghét những khuyết điểm của họ thật ra là điểm đáng quý nhất của họ, chất phác. Người bây giờ nếu chất phác thì người bên cạnh sẽ gõ đầu họ: “Sao mà anh khờ quá vậy?”.

Khi tôi đến trường đại học giảng buổi đầu tiên, ở đại học Dân tộc Trung Quốc, tôi liên tục giảng hai tiếng đồng hồ, đột nhiên, khi rời đi, có một sinh viên nam, tôi thấy chắc là cậu ấy đã chạy theo tôi rất xa, đuổi kịp rồi, mắt cậu ấy trợn rất to, cậu nói: “Thầy Thái, em nghe thầy giảng hai tiếng đồng hồ, thầy thiệt là có khiếu ăn nói”. Giả sử quý vị là tôi, lúc đó sẽ có cảm giác gì? Tôi giảng từ Nghiêu Thuấn Vũ Thang cho tới tiên sinh Tôn Trung Sơn, giảng nhiều nhân vật lịch sử như vậy, không một nhân vật lịch sử nào làm chấn động tâm hồn cậu ấy, chỉ có một việc làm tâm hồn cậu chấn động: thiệt là có khiếu ăn nói. Mọi người nghĩ thử coi, sinh viên đại học chú tâm tới cái gì? Tới những tài hoa bên ngoài, chứ không phải những lời giáo huấn và hành trì của người xưa giúp khai mở cuộc đời của họ.

Thế hệ chúng ta, sự giáo dục của chúng ta có nắm được “đức là nguồn gốc” không? Họ chỉ quan tâm tới học lực, chỉ quan tâm tới điểm số, chỉ quan tâm tới những điều kiện bên ngoài, đến sắc đẹp, đều rất hình thức. Họ chỉ nhìn bề mặt như vậy, cuộc đời họ sao có thể suy nghĩ sâu xa được? Sao họ có thể thật sự coi trọng những đức hạnh và tu dưỡng căn bản nhất được? Mọi người có phát hiện những phong khí như vậy không, không thể trách con cháu mình được.

Tôi thường tiếp xúc với một số hội nghị, lãnh đạo lên bục báo cáo, bài báo cáo đó chuẩn bị rất lâu. Nói xong rồi bước xuống, tất cả mọi người đều bắt tay ông “Nói hay quá”, điều đó có đáng tán thán không? Nói cho hay mà không đi làm, xã hội bại hoại căn bản nằm ở đây. “Thượng dĩ ngôn ngữ vi trị, hạ dĩ ngôn ngữ vi học, thế đạo chi sở dĩ nhật giáng dã”. Người phía trên cảm thấy đem những bài báo cáo này ra giảng cho hay, giảng hết sức cảm động, logic hết sức chặt chẽ, thì đó là quản lý đất nước, là quản lý đoàn thể, “thượng dĩ ngôn ngữ vi trị”. Người bên dưới, “hạ dĩ ngôn ngữ vi học”, học vấn chân thực là thao thao bất tuyệt, nói sao cho người ta đều sững sờ, khâm phục tài ăn nói của mình thì đó mới là học vấn. Phong khí thế đạo này ngày càng thoái hóa, “thế đạo chi sở dĩ nhật giáng”.

“Thuyết đắc thiên lí, bất như hành đắc nhất bộ” (nói xa ngàn dặm không bằng làm được một bước). Nói được ngàn lời sẽ khiến bản thân ngày càng hư ảo, khoa trương. Làm được một bước cuộc đời mới chắc chắn, chân thực, đi bước nào chắc bước đó. Câu thứ ba trong Luận ngữ Khổng Tử có nói: “Xảo ngôn lệnh sắc, tiên hĩ nhân” (những người ăn nói ngọt ngào, nét mặt

đơn đả, thường ít lòng nhân ái). Một người đều để tinh thần đầu tư vào ngôn ngữ thì họ còn tinh thần đối trị với những tập khí của mình không? Cho nên đức hạnh của họ tất nhiên sẽ xuống dốc. Những lời này trong Luận ngữ nếu thể hội một cách sâu sắc thì sẽ có rất nhiều cảm ngộ.

Hôm qua có một con số cũng đáng để chúng ta suy nghĩ. Hình như chúng ta mỗi năm đọc sách bình quân được mấy trang? Hai trang. Những ngày này cống hiến của mọi người rất lớn. Mấy ngày này quý vị đã coi được rất nhiều trang rồi, kéo cái mức bình quân lên cao. Mọi người có thấy mỗi một câu này đều có thể thay đổi vận mệnh con người, cho nên đọc sách rất có ích, tay không nở rời sách, những câu này đều là triết lí trong cuộc đời.

Chúng ta nhìn thấy người xưa, họ có trí huệ, quán sát được tương lai. Chỉ cần nhìn đôi đũa ông ta dùng là có thể biết được sau này ông ấy sống cuộc sống xa xỉ ra sao, sau cùng gây nên vận mệnh vong quốc. “Tự thử thủy”, quý vị coi câu kinh nói, chỉ cần bắt đầu từ đây, dùng một đôi đũa gà voi, “bất khả chấn dã”, đất nước này hết cứu nổi, không có cách nào chấn chỉnh được. Mọi người từ điểm này sẽ thể hội được, chúng ta có thể lúc nào cũng suy đoán được từ một tâm thái sai lầm của mình sẽ gây ra những kết quả gì không? Phong khí bây giờ sẽ gây ra vận mệnh như thế nào?

Ví dụ nói câu kinh kế tiếp của chúng ta, câu thứ hai nói “Phu vật tốc thành tắc tật vong, vãn tựu tắc thiện chung. Chiêu hoa chi thảo, tịch nhi linh lạc; tùng bách chi mậu, long hàn bất suy. Thị dĩ đại nhĩ quân tử ố tốc thành”. (Phàm vạn vật trưởng thành nhanh thì suy vong cũng nhanh, thành tựu chậm rãi hợp thời thì sẽ có kết quả tốt. Những loại hoa sớm nở thì tối sẽ tàn; cây tùng bách sum suê cho dù mùa đông giá rét cũng không khô héo. Cho nên quân tử có đạo đức cao thượng sẽ không cầu nhanh chóng có được thành tựu).

Người xưa của chúng ta, sự khiêm tốn của họ có thể thấy ở đâu? Họ học tập tất cả mọi vật, không phải chỉ học với người. Những kiến trúc cổ đại của chúng ta, trong tứ hợp viện, trên cửa trên tường đều khắc mai lan trúc cúc. Chúng là thực vật nhưng bốn loại thực vật này nhắc nhở chúng ta điều gì? Phải có cốt cách quân tử. Mai lan trúc cúc gọi là “tứ quân tử”. Trên vách cổng, kiến trúc truyền thống đều khắc một chiếc quạt, nhắc nhở mỗi một người khi ra ngoài nhất định phải nhớ làm điều gì? Ra ngoài phải hành thiện. Mọi người có cảm thấy dân tộc Trung Hoa là dân tộc biết cách giáo dục nhất trên thế giới này không? Họ giáo dục con cháu khi nào? Anytime anywhere. (ế ni tham, ế ni que) Tôi lấy thêm một ví dụ cho mọi người, không thể cứ nêu ví dụ mãi được, mọi người nghe một hiểu mười, cứ thế mà thể hội.

Truyền thống của chúng ta, quý vị bước vô cổng, bước vô chánh điện, bên trái bên phải có đặt hai vật. Một bên là cái bình, bình hoa, bình sứ rất tốt; một bên là cái gương. Có ý nghĩa gì? Nói với mỗi người chúng ta, quý vị bước vô cửa nhà này, phải bình tĩnh, không được đem theo sự nóng giận, không được đem theo tâm trạng gì hết, không được đem theo tính khí nhà quan vô cổng, sự sắp đặt này giúp quý vị bình tâm đối đãi với người nhà. Mọi người có phát hiện không, những người kiếm tiền nhiều nhất về nhà là đi đứng oai phong, họ làm sai việc gì thì cả nhà cũng phải bật đèn xanh cho họ, “Anh ấy kiếm tiền nhiều nhất, anh ấy vất vả lắm”. Họ có làm sai việc gì cũng không nghiêm trọng.

Ở vùng đông bắc có một nhà doanh nghiệp, có sự nghiệp rất lớn, nhưng càng ngày càng ngạo mạn, sau đó ông nghe Đệ tử quy rồi thì rất hổ thẹn, phản tỉnh thấy mình bất hiếu. Trước đây ông thấy mình rất có hiếu, tại sao? Ông đem rất nhiều tiền về nhà. Sau khi học rồi thì ông cũng không đơn giản. Người đông bắc Trung Quốc, đất nước vùng nào nuôi người vùng đó, người đông bắc rất thẳng tính, chính trực. Chỉ cần họ nghe được đạo lý thì lập tức làm theo. Bữa đó về nhà, ông bưng một thau nước nóng, muốn rửa chân cho mẹ mình. Nước vừa bưng qua, “Mẹ, con rửa chân cho mẹ”, mẹ ông không kịp nghĩ gì liền quay lưng bỏ chạy, còn nói một câu “Không dám để chủ tịch rửa chân cho”.

Mọi người nghe hiểu được chưa? Người trước mặt bà là ai? Không phải con trai bà mà là “chủ tịch”. Cho nên ngay cả khi về nhà ông vẫn còn khí thế của một ông chủ tịch. Quý vị coi, con người rõ ràng là tối thế giới này một cách thanh bạch, tại sao tuổi càng tăng thì nhiễm càng nhiều thói xấu, ngay cả mẹ mình cũng đối đãi một cách ngạo mạn. “Vốn dĩ không một vật”, muốn phối hợp thì lớn tiếng một chút, “Chỗ nào dính bụi trần”. Tối một cách thanh bạch thì đi cũng phải thanh bạch.

Mọi người phải hiểu là người xưa rất có trí huệ nhân sinh. Họ đặt bình hoa là để nói với quý vị, quý vị bước vô cổng thì không thể đem theo tính khí nhà quan, hễ vô cửa thì đóng vai gì phải giống vai đó, đóng vai chồng thì phải giống chồng, đóng vai con trai thì phải giống con trai. Tôi tới Melaka có đi tham quan nhiều nơi, đều là kiến trúc truyền thống. Họ có một thiết kế do người Tây phương sắp đặt, bước vô cổng họ đặt cái gì? Hai bên trái phải của cổng đặt một mô hình của con gấu và một mô hình của con chim ưng. Mọi người so sánh một chút, kiến trúc kiểu Trung Quốc, vừa vô cổng là nhìn thấy bình hoa và nhìn thấy chiếc gương soi, nhắc nhở chúng ta bình tĩnh. Vậy mà vô tới nhà của người Tây phương, bên trái nhìn thấy một con chim ưng, bên phải nhìn thấy một con gấu, sát khí đằng đằng. Họ theo chủ nghĩa anh hùng, mọi người phải hiểu, sau lưng chủ nghĩa anh hùng là một tướng thành công vạn binh đổ máu. Xin hỏi sự xuất hiện của Napoleon làm chết bao nhiêu người? Mọi người có tính thử được không, chết bao nhiêu người rồi? Nhưng Napoleon lại là hero (hóa rô), là anh hùng của họ.

Cho nên tại sao giải quyết những vấn đề của thế kỉ 21 phải dựa vào học thuyết Khổng Mạnh và Phật pháp Đại thừa? Người xưa không dễ gì phát động chiến tranh, hơn nữa phát động chiến tranh cũng chỉ vì dẹp yên hoạn loạn mới xuất binh chứ không phải để thành anh hùng. Lần này chúng tôi đi Srilanka, rất cảm động, anh hướng dẫn viên du lịch nói: “Đất nước chúng tôi có mấy lần, những đất nước khác muốn xâm lược chúng tôi, là do Trung Quốc cử quân đội bảo vệ chúng tôi, giúp chúng tôi tránh được chiến loạn, tránh việc mất nước”. Nghe xong đột nhiên tôi ngẩng đầu ưỡng ngực, đó là tổ quốc chúng ta, là tổ tiên chúng ta, là thầy của chính nghĩa.

Mọi người coi việc tạo chữ của Trung Quốc, chúng ta động vũ (động tới vũ lực), chữ “vũ” này viết sao? “Chỉ” (dừng lại) và “qua” (một loại vũ khí thời cổ đại, giống dao găm) thành “vũ”. Mục đích động tới vũ lực là gì? Ngăn chặn chiến loạn. Hàn Quốc có tới mấy lần nội chiến, đất nước nhân dân lầm than, Trung Quốc cử quân đội giúp họ bình định nội loạn, sau đó thu quân về. Quý vị coi dân tộc Trung Hoa yêu thương tới những người khác, những quốc gia dân tộc khác, rất nhiều lần đều như vậy. Còn khi tôi tới viện bảo tàng nước Anh tham quan thì thiệt sự

là tôi không coi hết nổi. Bao nhiêu di tích cổ trên khắp thế giới đều bị họ cướp lại để trong viện bảo tàng của mình. Xin hỏi mọi người, quý vị nhìn thấy trong viện bảo tàng của dân tộc Trung Hoa, có cướp đồ của người nào để trong đó không? Đó gọi là giặc cướp. Quý vị coi văn hóa khác biệt có nhiều không? Một nền văn hóa chuyên đi giúp đỡ người khác, cho dù có tổn hại tới sinh mạng đi chăng nữa; một nền văn hóa thì đi cướp đồ của người khác, rồi nói: “Tôi rất là lợi hại, I am hero” (ai em hía rô).

Cả Đông phương chúng ta trong một hai trăm năm nay, tại sao lại có nhiều đau khổ như vậy? Nguồn gốc căn bản nhất là đánh mất lòng tự tin dân tộc, đều thấy mặt trắng nước ngoài tròn hơn trong nước, luôn bị ảnh hưởng bởi tư tưởng công lợi. Rất nhiều học thuyết, khẩu hiệu, phong khí cận đại Tây phương mọi người đừng để dằng bị ảnh hưởng như vậy, nếu không cuộc đời sẽ gặp rắc rối.

Tôi lấy thêm một câu của Đệ tử quy, “Gọi người lớn, đừng gọi tên”, có lí không? Nhìn có vẻ chỉ là một hành vi mà thôi, nhìn việc gì cũng phải nhìn từ tận gốc, hành vi là phản ánh của tâm người, và tâm thái này sẽ theo họ suốt cả đời. Mọi người đừng coi thường sự ảnh hưởng đối với cuộc đời của mỗi một động tác khi đã biến thành thói quen. Họ “Gọi người lớn, đừng gọi tên” là tôn trọng mỗi một vị trưởng bối, rất hiếm có, sau này khi họ đi làm, tôn trọng lãnh đạo của mình, tôn trọng những công việc mà lãnh đạo phụ trách, họ không dám giải đãi, không dám lơ là. Thái độ làm người làm việc cứ vậy mà phát triển, nhưng giả sử chúng ta nghe câu “Người và người phải bình đẳng”, có lí không? Quý vị không có phản ứng, lúc này phải đứng lên. Thời đại bây giờ, những học thuyết của cả trăm năm nay, những thứ tưởng đúng nhưng lại sai quá là nhiều, nếu không đối chiếu với kinh điển thì thiệt sự là quý vị sẽ bị nó dẫn dắt sai.

Chúng tôi có một người bạn, ông ấy có một con gái. Khi ông xem những phẩm đức của Tây phương, ôi, thiệt là hay, liền bảo con gái gọi thẳng tên của mình, gọi ông là Daddy Michael. Ông rất vui, cứ làm như vậy. Một tuần sau chạy tới nói với tôi, “Rắc rối rồi, rắc rối rồi, con gái tôi cười lên đầu tôi rồi, không tôn trọng tôi chút nào hết”.

Kêu thẳng tên gọi thì tâm cung kính phải tu ở đâu? Mọi người chú ý, chúng ta là gì? “Phụ thân đại nhân”. Câu nào cũng nuôi dưỡng sự cung kính của họ, từ nhỏ tới lớn tôi luôn “Chị, chị hai”, từ nhỏ đã gọi như vậy. Đột nhiên một hôm người ta hỏi tôi, chị của cậu tên gì? Tôi đọc tên chị mình ra, cả người bồng nổi da gà, cảm thấy rất không cung kính. Người ta nói, ba của cậu tên gì? Đọc tên ba mình ra, thấy rất khó chịu. Cái tâm cung kính vô tình đã được nuôi dưỡng. Mọi người nghĩ thử coi, “Chị, chị”, gọi thân mật như vậy, có gì tốt không? Có, bài tập làm không ra thì có cứu binh rồi. Quý vị coi bây giờ, bây giờ rất nghiêm trọng. Anh chị em cứ gọi thẳng tên nhau, thậm chí ngay cả tên cũng không gọi, “Ê, ê!”, “Ê!” là sao? Tâm cung kính hoàn toàn không có.

Phẩm chất của một người bắt đầu từ việc hiếu dưỡng cha mẹ, tôn trọng anh chị em, tôn trọng các bậc trưởng bối. Không có những thứ này, ngay cả cái gốc họ cũng không có, làm sao có thể là người có đức hạnh được? Bình đẳng là gì? Bình đẳng là quý vị hết sức tôn trọng cái bổn thiện của người khác, cái minh đức của người khác. Niệm niệm đều muốn họ trở thành Thánh hiền, như vậy là quý vị thực sự tôn trọng họ, đúng không? Bây giờ có rất nhiều phụ huynh những đạo lí này đều nghĩ không thông, chỉ làm bậy.

Có một lần tôi trao đổi truyền thống văn hóa với mọi người ở miếu Khổng Tử, có một phụ huynh, vợ chồng đưa con tới, thấy rất nhiều người lớn đều đang nghe giảng, ông ấy nhìn một cái, sau đó có thầy giáo dạy cho mấy em nhỏ đi ngang qua “Có muốn cho con mình học văn hóa truyền thống, học đạo đức, học Đệ tử quy không? Người cha nghe thấy thầy giáo hỏi mình như vậy, lập tức nhìn con mình hỏi: “Có muốn học không?”, con trai ông nói: “Không muốn”, rồi bỏ đi.

Dân chủ có tốt không? Có bình đẳng, có dân chủ, thế giới hủy diệt. Dân chủ, cái gì mới là ý nghĩa thực chất của dân chủ? Ai biết. Dân chủ suy cho cùng, ai cũng có thể mắng chửi tổng thống gọi là dân chủ sao? Ai cũng có thể chửi tổng thống, tâm cung kính trong cuộc đời mỗi người đều mất hết. Quốc gia, nhân dân có phước báo không? Phải dụng tâm cấy cày ruộng phước. Tại sao xã hội bây giờ trở thành bất kì người nào cũng có thể đập bàn mà chửi lãnh đạo quốc gia được? Như vậy đất nước đó sẽ gặp nguy cơ.

Dân chủ là gì? Lúc nào cũng nghĩ tới hạnh phúc niềm vui của nhân dân, đó là dân chủ thực sự. Ai làm được? Nghiêu Thuấn Vũ Thang làm được. Để tìm được một người lãnh đạo quốc gia tốt đến kể thừa, Nghiêu đế đã tìm được Đại Thuấn, quan sát ông ấy bao lâu? Hai mươi tám năm. Đây gọi là dân chủ. Chỉ vì lão bá tánh sau này có cuộc sống tốt đẹp, ngài đã khổ nhọc tâm can quan sát một người suốt 28 năm. Xã hội dân chủ bây giờ, làm tổng thống được bao lâu? Bốn năm. Họ có thể suy nghĩ lâu dài như Nghiêu đế được không?

Thật ra chúng ta đã bước vô một khu vực sai lầm, chúng ta đều cảm thấy chỉ cần chế độ tốt, thiên hạ sẽ thái bình. Đó chỉ là cái ngọn, cái gốc là gì? Chỉ cần con người được giáo dục tốt, thiên hạ mới thái bình. Nhưng thời đại này của chúng ta, tốn hơn nửa thời gian chỉ để nghiên cứu về chế độ, đều đang nghiên cứu học thuyết nào tốt, mà lại coi thường căn bản giáo dục, lại không hiểu được phải giáo dục bắt đầu từ hiếu đạo. “Quân tử vụ bản, bản lập nhi đạo sanh” (quân tử coi trọng cái gốc, có gốc rồi thì đạo mới sanh).

Chúng ta đang đối mặt với sự xung đột của hai nền văn hóa Đông Tây, nhất là hiện tại nền văn hóa mạnh nhất, thật ra là chủ nghĩa công lợi. Muốn mau mau thành công thì sẽ sao? Thì chỉ thấy lợi trước mắt. Cái họ nhìn thấy sẽ rất nông cạn. Khi một người chỉ có dục vọng, họ không cách gì bình tĩnh, từ tốn được. Họ không cách gì suy nghĩ về quy luật phát triển của sự vật được.

Mọi người thử nghĩ coi, một đứa nhỏ ngồi trước máy tính, cơm cũng không ăn, ngủ cũng không ngủ, nó chẳng phải là đã bị dục vọng hoàn toàn khống chế rồi sao? Vậy xin hỏi nó học theo ai? Mọi người đều nhìn tôi một cách vô tội. Vậy xin hỏi, người lớn chúng ta có biểu diễn những tấm gương không bị dục vọng khống chế cho chúng coi không? Chúng không có gương mẫu nào để noi theo. Có người cha nào, đứa con nói: “Ba, hút thuốc có hại cho sức khỏe!”, người cha nói: “Con trai, con nói đúng, Đệ tử quy nói ‘Chịu sửa sai, thì hết lỗi, nếu che đậy, tăng gấp đôi’, được, bắt đầu từ hôm nay ba sẽ sửa cho con coi”. Hôm đó người cha liền thay đổi, trong tâm trí đứa con ông liền trở nên hết sức tôn quý, hết sức vĩ đại. Vì đức hạnh của quý vị khiến con mình bái phục.

Xin hỏi mọi người, khi còn nhỏ, lúc hai ba tuổi, ba năm tuổi, khi đã có trí nhớ, quý vị khâm phục ai nhất? Cha? Giống y như tôi. Thật vậy, tôi cảm thấy cha mình giống y như người khổng lồ, cảm thấy nhìn thấy cha rồi thì trời có sập xuống cũng không cần sợ. Đó là sự thực, không phải giả. Bờ vai của cha cứ như có thể gánh được cả ngàn cân nặng. Sau này lớn lên rồi mới biết, thật sự cha đã âm thầm không biết gánh vác bao nhiêu, nhưng trên mặt ông chưa bao giờ thấy chau mày, sau này tôi biết, xây dựng một gia đình không hề dễ, càng khâm phục cha mình. Thiên tánh của người con là khâm phục người cha.

Người hạnh phúc là sao? Cả đời đều khâm phục cha mình, người như vậy rất hạnh phúc. Nhưng chúng ta nghĩ coi, những người như vậy có nhiều không? Tại sao con cái tới tuổi thanh thiếu niên lại trở nên phản nghịch? Giả sử người mà nó sùng bái nhất là cha nó, nó có phản nghịch không? Quý vị không thấy rất nhiều vấn đề đều không còn nữa sao? Cho nên bây giờ rất nhiều trường học đều vậy, cấp 2, gọi phụ huynh tới họp, “Con của quý vị tới tuổi dậy thì rồi, chuẩn bị sẽ rất phản nghịch, rất nhanh nó sẽ phản nghịch!”. Năm ngàn năm nay, trong lịch sử, hồi giờ đều không có ghi chép lại tới tuổi dậy thì là sẽ phản nghịch. Vậy tại sao thời đại này của chúng ta lại như nấm mọc sau cơn mưa? Hình như ai không phản nghịch thì không bình thường, phản nghịch đều là chuyện bình thường. Người ta đều chấp vào cái tướng đó, không biết nguyên nhân nằm ở đâu. Nếu biết nguyên nhân thì sẽ thay đổi được. Cho nên tôi thấy rất thấp thỏm, tại sao? Vì tôi không bình thường, vì tôi chưa từng phản nghịch. Tôi biến thành người không bình thường, vì cha tôi mãi mãi là người tôi tôn kính nhất. Lời cha tôi nói chúng tôi nhất định sẽ để trong lòng mà suy ngẫm. Nhưng cha tôi không nói nhiều, có điều ông ấy làm rất tốt.

Trong tâm trí tôi, mỗi lần nhớ tới cha tôi, tận trung tận tụy, đối với ông bà nội hết sức hiếu thuận, có nhiều đêm bà nội tôi không ngủ được, cha tôi liền thức dậy đấm bóp cho bà, đưa bà đi khám bệnh. Đó đều là những kỷ ức khi chúng tôi lớn lên. Thậm chí còn nghe qua lời của cấp dưới cha tôi nói. Lúc đó công ty tổ chức cho người nhà nhân viên đi du lịch, đem theo cả một gia đình từ lớn tới nhỏ đi du lịch cùng nhân viên mấy ngày, mọi người thêm gắn bó với nhau. Có một dì kia, nét mặt và địa điểm khi đi ấy nói chuyện tôi bây giờ vẫn còn nhớ. Chỉ có hai người chúng tôi, dì ấy nói với tôi: “Cha con là người quản lý tốt nhất mà dì từng gặp”, lúc đó sự tôn trọng dành cho cha tôi càng sâu đậm hơn. Cho nên chúng tôi đối mặt với rất nhiều vấn đề, đều có thể suy nghĩ tìm ra nguyên nhân, sau đó mới có thể giải quyết từ cái gốc.

Lúc này phân tích với mọi người rất nhiều về một vài quan niệm mà thời đại này nhấn mạnh, nhưng bản chất của quan niệm, chúng ta vẫn phải nhìn chúng cho rõ ràng, mới không bị dẫn dắt sai lệch, cứ chạy theo trào lưu là không tốt, làm sao mới không chạy theo trào lưu? Nhất định phải có định lực, nhất định phải có sự nhận thức hết sức đúng đắn về rất nhiều sự vật, phải có chánh tri chánh kiến, mới không bị ảnh hưởng. Thật sự ra quý vị nói chúng ta bây giờ không bị ảnh hưởng bởi phong khí xã hội có được không? Ví dụ người làm cha mẹ bây giờ có coi trọng thành tích học tập của con cái không? Vậy mọi người có bị ảnh hưởng không? Mọi người đang so sánh, con nhà người ta thi điểm cao như vậy, con nhà mình thi tệ thế này, có sốt ruột không? Có muốn nổi nóng không? Có mắng con mình không? Cứ thế mà ùn ùn tuôn ra. Quý vị gạt đầu, tôi thấy may mà mình không phải làm con của quý vị, nếu không là xong đời.

Mẹ tôi là giáo viên tiểu học, học tới lớp 4 thì thành tích tôi không tốt, đồng nghiệp của mẹ tôi đều đang so sánh thành tích, người ta đứng thứ nhất, thứ hai, con của bà thì đứng thứ hai mươi mấy. Mẹ tôi chưa hề lấy chuyện thành tích ra căn nhắc tôi, ép tôi, đánh tôi, chưa từng có. Cho nên tôi không có áp lực gì hết, nhưng rất quan trọng, chúng tôi có một thói quen học tập rất tốt. Mỗi ngày cha mẹ ăn cơm xong, nghỉ ngơi một lát là đi đọc sách, cho nên thói quen đọc sách của tôi cũng dần dần được nuôi dưỡng, thành tích cũng từ từ đuổi kịp. Không được gấp rút mong cầu.

Mạnh Tử có để lại cho chúng ta một câu thành ngữ “kéo mạ cho mau lớn”, có một nông dân, nhìn đám lúa mình mới trồng thì đứng đó lâu lâu: “Sao mà chúng lâu lớn thế, nào, để mình giúp chúng một tay”, rồi anh ta dùng tay kéo từng cây lúa lên “Mọc cao lên một chút, cao lên một chút, cao lên một chút”, sau khi kéo xong, mình mấy cũng ê ẩm, sau đó nhìn đám lúa, thiệt là cao lên rồi. Rất là mệt, anh ta về nhà nghỉ. Hôm sau ra đồng coi thì lúa đều chết hết. Trưởng thành có quy luật tự nhiên của nó, không thể sốt ruột. Cho nên câu này rất có lí. Tổ tiên từ quy luật tự nhiên, quý vị coi, cây tùng cây bách từ từ lớn, từ từ lớn, có sống được cả ngàn năm. Quý vị coi mấy cây cỏ, buổi sáng vừa nở hoa, buổi tối đã héo mất, thọ mạng của nó rất ngắn, không giống cây tùng bách. Xin hỏi mọi người, con của chúng ta phải giống mấy cây cỏ hay giống cây tùng bách? Tất nhiên phải giống cây tùng bách đầu đội trời chân đạp đất, gặp phải bất kì trắc trở gì, khó khăn gì cũng không vấp ngã, hơn nữa tùng bách lúc nào cũng xanh tươi, nó không bị héo úa. Vậy trưởng thành là quy luật tự nhiên, chúng ta còn gấp cái gì?

Có một ông hiệu trưởng đã nói một câu rất hay, ông hiệu trưởng này không đơn giản, ông nói: “Sự giáo dục bây giờ, có một hiện tượng tám chữ, thấy lợi trước mắt, bỏ gốc theo ngọn”. Xin hỏi mọi người, có học sinh nào, có người nào vì hồi tiểu học thi toán được 100 điểm mà sau này lớn lên trở thành nhà doanh nghiệp thành công không? Quý vị có coi tự truyện của các doanh nhân, do hồi tiểu học lớp 3 môn văn được điểm A, môn toán điểm A, cho nên ngày nay ông ấy trở thành một doanh nhân, có không? Vậy mọi người, người làm cha làm mẹ bây giờ phải bình tâm suy nghĩ một vấn đề: Những chuyện mà quý vị quan tâm nhất bây giờ, con cái làm không được, những chuyện khiến quý vị nổi nóng, trong tự truyện của tất cả những nhân vật thành công, những việc đó có phải là việc then chốt của sự thành công không? Điều không phải. Vậy sao chúng ta lại để ý như vậy? Vậy có phải là đang làm khó mình không? Xa hơn nữa là làm khó ai? Làm khó con mình, làm tới nỗi trong nhà căng thẳng muốn chết, bước vô cửa nhà là phải hít sâu ba hơi. Cái áp lực của quý vị quá lợi hại, người trong nhà bước vô nhà đều phải hít thở sâu mới được.

Có một phụ nữ vì so sánh chuyện kiếm tiền của chồng mình với người khác, lúc nào cũng so, sau cùng chồng bà đi tự tử. Chồng bà là chuyên gia, xếp hạng nhất hạng nhì trong cả Trung Quốc, trong cả nước về lĩnh vực đó, nhưng kiếm tiền không phải nhiều lắm. Người vợ suốt ngày so sánh, so tới sau cùng người chồng chịu không nổi nữa, đi kết thúc tánh mạng.

Nhà là gì? Nhà là nơi ấm cúng, nhà là nơi mọi người chăm sóc lẫn nhau, nhà là nơi không ngừng khích lệ lẫn nhau, nhà không phải là nơi gây áp lực cho nhau. Ông hiệu trưởng đó đã nói tám chữ này. Tiếp theo ông lại lấy một ví dụ, ông nói, xin hỏi mọi người, bữa nay quý vị cầm một nồi nước muối, lấy một cái trứng gà bỏ vô trong đó, mười ngày sau nó biến thành trứng

muối. Có ai đến ngày thứ hai ngày thứ ba thì rất căng thẳng, biến nhanh lên biến nhanh lên, không cần chứ? Nó liền biến thành trứng muối? Quý vị lấy một nồi nước đường, bỏ cái trứng gà vô, mười ngày sau nó biến thành cái gì? Biến thành trứng đường. Có chuyện mình sốt ruột thì nó sẽ biến nhanh hơn không? Không có. Thậm chí càng sốt ruột thì càng phản tác dụng, tiếng Mân Nam nói, hể quý vị sốt ruột thì làm mọi sự xáo trộn lên. Quý vị nói, bao nhiêu áp lực khiến cho con cái không thích học nữa, nó ghét học, hiện tượng này bây giờ rất nghiêm trọng. Mẹ tôi không ép tôi học, nhưng bố mẹ tôi đã đem thói quen đọc sách làm cho tôi coi, dần dần tôi cũng tập thành thói quen. Cho nên sau khi học lớp 5 lớp 6, có được thói quen đọc sách, thành tích cũng tiến bộ lên.

Quân tử coi trọng cái gốc, phải nắm được căn bản. Xin hỏi mọi người, những người vào thời cha tôi, những người ba mươi năm trước, năm mươi năm trước, xin hỏi, việc học của họ có cần người khác lo lắng không? Sau khi kết hôn xây dựng gia đình có cần cha mẹ lo lắng không? Không cần. Còn bọn trẻ bây giờ thì sao? Việc gì cũng khiến người ta lo lắng. Tại sao đều là người được nuôi lớn lên nhưng lại có sự khác biệt như vậy? Nhưng thời đại này lại tốn nhiều thời gian hơn, đúng không? Ngộ ra chưa? Nghĩ thông suốt chưa? Thời bố tôi đều sanh bảy đứa, đều sanh mười đứa, có thực lực tốt thì sanh một tá cũng có. Tôi nghe nói ở Malaysia những bậc trưởng bối có thực lực tốt như vậy cũng không ít. Bây giờ mới sanh một đứa, mới sanh hai đứa, đã dạy không được. Hồi trước sanh nhiều như vậy, dạy đều rất tốt, hơn nữa lại không tốn nhiều thời gian, mấu chốt nằm ở đâu? Mấu chốt nằm ở chỗ người hồi xưa có dạy hiếu thuận, có dạy trách nhiệm. Từ tâm căn bản, có hiếu tâm, có trách nhiệm, còn việc học thì tự chúng phụ trách. Làm sự nghiệp, tự mình phụ trách, sợ cha mẹ lo lắng thêm. Có tâm như vậy thì họ có thể làm tốt mọi việc. Hơn nữa họ có một động lực phấn đấu không ngừng, họ sẽ không động tí là giở chứng với quý vị, tôi không làm nữa. Nhưng mấy đứa nhỏ bây giờ không có hiếu tâm, không có trách nhiệm, xin hỏi động lực chúng phấn đấu là gì? Dục vọng. Mình thi được 100 điểm mẹ sẽ cho mình 50 đồng, bị dục vọng kích thích. Mình thi cấp 3 cho tốt thì cha mẹ nhất định phải cho mình đi Đức du học, nếu không mình không học nữa, tiếp tục dùng dục vọng kích thích chúng. Xong rồi, rắc rối rồi, quý vị đẩy chúng vô đại học, quý vị đại sự đã thành chưa? Đòi người phải nhìn cho xa, quý vị đẩy chúng vô đại học, quý vị không có lòng trách nhiệm, chúng làm gì trong trường đại học? Đọa lạc. Đại học là gì? University (dú ni vết si ti), cho chơi suốt bốn năm. Đại học là điện đường trang nghiêm, bây giờ biến thành cái gì? Thành nơi đọa lạc. Vì bọn trẻ không có trách nhiệm, chúng không biết phải dùng bốn năm này để tích lũy năng lực báo đáp cha mẹ, báo đáp gia đình, báo đáp đất nước, chúng không có thái độ này.

Nhưng tôi xin hỏi mọi người, cái sai của bọn trẻ bây giờ có trách chúng được không? Khi con quý vị, khi thế hệ sau của quý vị sắp đi học đại học, trước khi chúng bước ra khỏi cửa nhà, quý vị có nói với chúng “Con, mẹ nuôi dạy con hơn 10 năm, hết sức dụng tâm, con đi học đại học, phải học cho tốt, không được phụ lòng cả đời của mẹ, tổ quốc nuôi dưỡng con hơn 10 năm, con phải học cho tốt, sau này mới có thể báo đáp ân đức của tổ quốc, xã hội dành cho con”. Quý vị phải như vậy, những đứa trẻ xung quanh quý vị sắp đi học đại học, quý vị nói với chúng mấy câu như vậy. Giáo dục vào lúc nào? Anytime, anywhere.

Chúng ta lại giảng tới “kính trọng, cẩn thận”. Trong kính trọng cẩn thận, trang 152, “thận thủy chung” (cẩn thận khi bắt đầu và kết thúc), sự bắt đầu của một nhân duyên, giả sử họ có

thái độ đúng đắn thì họ và những người khác sẽ hoàn toàn khác biệt. Cuộc đời khi nào mới là sự bắt đầu của nhân duyên? Khóa học 5 ngày của chúng ta, ngày đầu tiên là bắt đầu, tiết 1 của ngày đầu tiên là bắt đầu, thậm chí khi quý vị rất chú tâm thì đều là một sự bắt đầu tốt, cho nên cẩn thận ở lúc bắt đầu, một sự bắt đầu tốt là đã thành công một nửa. Ngoài ra còn có 1 cái kết thúc, rất thú vị, tại sao kết thúc cũng phải cẩn thận? Kết thúc cẩn thận, sự kết thúc đó lại là một sự bắt đầu khác.

Ví dụ quý vị qua lại với người bạn này, ấn tượng sau cùng quý vị để lại trong tâm trí họ, rất có thể một nhân duyên tiếp theo của quý vị là do người bạn này nói ra, “Người đó rất tốt, rất biết giữ uy tín”, sự kết thúc của duyên phận giữa quý vị và người bạn đó lại là sự bắt đầu của một nhân duyên tốt khác. Cho nên có một câu “Phải rộng kết thiện duyên với mọi người”, đừng gây xung đột với người khác. Đó gọi là cẩn thận khi bắt đầu và kết thúc. Trong “Thường lễ cử yếu” có một câu “tuyệt giao bất xuất ác ngôn”, quý vị và người này sau này không qua lại nữa, tuyệt đối không được nói lời xấu, không được nói những lời làm tổn thương tới họ. Đó phải cần một sự tu dưỡng.

Vậy chúng ta nhìn câu cẩn thận khi bắt đầu này, rồi nói tới mấy nhân duyên quan trọng trong cuộc đời, ví dụ nói hôn nhân đại sự, con mình sắp bước vào hôn nhân, khi nó sắp bước vào hôn nhân chúng ta có nói cho nó nghe đạo vợ chồng ăn ở với nhau hay không? Khi quý vị gả con gái đi, khi chưa gả đi có dạy bảo nó cẩn kẽ, có không tắt đèn suốt ba ngày mà giảng cho nó nghe đạo làm vợ không? Có không? Hồi xưa đều phải không tắt đèn ba ngày mới gả đi được. Còn chúng ta chưa huấn luyện trước thì đã đi nhận chức rồi. Đấy đều là phải cẩn thận lúc ban đầu.

Tôi rất bái phục mọi người, còn chưa học cách vợ chồng ăn ở với nhau mà đã kết hôn, còn chưa học cách làm cha mẹ mà đã sanh con, còn chưa học cách làm ông bà mà đã làm ông bà. Mỗi vai diễn trong cuộc đời đều phải học.

Chúng tôi từng mời chủ tịch Lưu Phương ở Thanh Đảo Sơn Đông, bà là một doanh nhân rất thành công, trước đó bà là một người vợ rất thành công, một người mẹ rất thành công, con người nhất định phải đóng vai nào giống vai đó thì mới thực sự thành công được. Giả sử một người làm cha không tốt, kết quả kiếm được rất nhiều tiền, tôi nói cho mọi người nghe, đó không phải là bản lĩnh thật sự của họ, đó là phúc báo của tổ tiên họ. Một người thật sự có đức năng thì nhất định sẽ là một người cha tốt, chứ không phải chỉ biết kiếm tiền, bởi vì đức hạnh của họ không cảm động được những người thân nhất của họ. Có lúc chúng ta không nghĩ rõ ràng những lí này thì rất khó nhìn rõ chính mình, thường đi nói những lời tưởng đúng mà hóa ra sai, “Tôi chỉ không làm cha cho tốt nhưng tôi kiếm tiền thì được”. Đây chưa chắc là tư duy đúng đắn. Thật ra rất nhiều phúc báo của chúng ta đều do tổ tiên tích lũy lại, kết quả những cái này đều đánh lừa quý vị.

Lúc nào mới học? Anytime, anywhere. Con người phải tập trung mới có thể làm tốt công việc. Khi nào mới luyện sự tập trung? Tập trung mới có định, định mới sanh huệ, đúng chưa? Hễ bị ảnh hưởng, đầu quý vị không nhìn tôi, tâm hồn bé nhỏ của tôi... Lúc này tôi vừa giảng cái gì? Cho nên quý vị không thể không nhìn, cảm hứng của tôi mất hết rồi.

Trước khi lấy chồng, cha của bà Lưu nói 3 câu, cả đời này bà đều không quên, đó gọi là cẩn thận lúc bắt đầu và kết thúc. Ông rất thương con gái mình, giờ bà phải kết hôn “Con gái, con phải đi lấy chồng rồi, phải làm việc rồi”, cẩn kiem lo toan, phải làm việc rồi, phải làm việc rồi. Về mặt của quý vị hình như không tán thành lời tôi nói lắm, có chút không cam tâm. Quý vị đều rất đáng tiếc. Truyền thống văn hóa của tổ tiên, mọi người đều phải quý trọng.

Hôn lễ truyền thống cũng là sự giáo dục. Một cô gái khi đi lấy chồng thì ngồi kiệu hoa, bây giờ là ngồi xe hơi, phải có một động tác, ném một chiếc quạt qua cửa sổ, có ý nghĩa gì? Cái quạt đó là đại tiểu thư “Ôi nóng quá!”, ở trong nhà là hưởng thụ, quý vị có thấy ai đang lau nhà mà cầm cái quạt không? Không có. Ý nghĩa đó là trước đây quý vị sống trong nhung lụa, những ngày tháng hưởng thụ bắt đầu từ hôm nay là đã game over (gem ôvờ) rồi. Sự biểu diễn đó rất thú vị, bắt đầu từ hôm nay tôi đã là vợ người khác, tôi phải làm cho gia đình này hưng thịnh lên. Cho nên “Thư kinh” cũng là dạy cách làm người, trong Thư kinh có một đoạn, chuyên nói về tâm trạng của một cô gái khi đi lấy chồng. “Đào chi yêu yêu”, nhìn thấy cây đào “Kì điệp trần trần, chi tử vu quy, nghi kì gia nhân”, vì cô ấy nhìn thấy cây đào sinh trưởng rất sum suê, cô cũng mong mình gả qua đây rồi cũng sẽ làm hưng vượng gia tộc này. “Chi tử vu quy” (cô gái này sắp xuất giá rồi), cho nên gả con gái gọi là “Vu quy chi hỷ” (niềm vui xuất giá) là bắt nguồn từ Thư kinh. Quý vị coi mình bỏ phong bì, bên trên có viết “Vu quy chi hỷ” tức là đang khích lệ mỗi một người, khi một người có gái có đức hạnh thì có thể hưng vượng cả một gia tộc, cho nên hành động đó rất quan trọng.

Mẹ tôi, rất kì lạ, chắc cũng không kì lắm, vì giả sử bà không gả cho bố tôi thì tôi rắc rối rồi. Ông ngoại tôi là người làm kinh doanh, trong nhà rất có tiền, hồi đó mẹ tôi đã đi coi mắt mấy lần rồi, đều là người giàu có, nhưng mẹ tôi không chịu. Bố tôi là nghèo nhất, bà chỉ muốn gả cho bố tôi. Ông ngoại tôi còn phân tích cho bà nghe, gả qua đó rồi mẹ tôi sẽ ra sao ra sao, từng bước từng bước đều giảng giải kĩ càng cho bà nghe “Con coi, con kiếm người này là con trưởng, con gả qua đó rồi thì phải ở chung với bố mẹ chồng, hơn nữa, nó còn có em trai đang đi học, còn có em gái đang đi học, con phải nuôi hết, con nghĩ cho kĩ”. Mẹ tôi nói: “Gả!”, vẫn muốn gả. Tại sao? Bà nhìn thấy cha tôi hiếu thuận, cho nên làm người thì phải có huệ nhãn.

Con trai sợ chọn sai nghề, con gái sợ lấy lầm chồng. Bây giờ quý vị phải kiếm người yêu, con trai kiếm người yêu, phải tra coi thử mẹ cô ấy có đức hạnh không, như vậy mới đảm bảo về phẩm chất. Đây đều là kinh nghiệm của người xưa. Nếu coi thường những trí huệ này thì cuộc đời quý vị không biết phải đi lòng vòng bao lâu. Con trai kiếm người yêu đều có tiêu chuẩn, có một câu nói là không nghe lời người xưa thì tự chuốc khổ vào thân.

Kết quả phân tích xong như vậy, mẹ tôi gả qua đó, cách hôm sau thì cha tôi đi học đại học, kết hôn được một ngày thì đi học đại học, học đại học không kiếm tiền được, tiền lương của mẹ tôi toàn bộ nộp vô công quỹ. Sau đó bắt đầu buổi sáng phải thức dậy nấu cơm, ông nội tôi đã không đi làm từ lâu, sức khỏe ông hồi đó có chút vấn đề, đều do mẹ tôi chăm sóc cả gia đình. Các bạn nữ, quý vị có dám gả không? Nhưng mọi người phải hiểu cho, cuộc đời rất công bằng, quý vị chịu bỏ ra thì phước báo sớm muộn gì cũng tới. Mẹ tôi đã nghỉ hưu gần 20 năm nay rồi, bố mẹ chồng, các cô các chú đều hết sức tôn trọng bà, vì bà đã từng chăm sóc các cô các chú tôi, nhận được sự tôn trọng của cả gia tộc, về già cũng rất có phước, con cái thì cũng

được, không cần lo lắng nhiều, tuổi già như vậy mới có phước báo. Về già còn phải lo lắng cho con cái thì đó không phải có phước báo lắm.

Quý vị coi cha của bà Lưu nói câu thứ nhất “Phải làm việc rồi”, phải vui vẻ, cần mẫn, việc gì cũng phải chủ động đi làm, bố mẹ mới ưng lòng. Câu thứ hai “Đừng gây phiền phức cho người ta”, quý vị lại không có biểu hiện gì, phải thấy câu này rất kinh điển mới đúng, mọi người nghe thì phải nghe thấy điều gì? Nghe thấy dụng tâm của người cha này. Người cha này như thế nào? Hết sức chất phác. Ông nhắc nhở con gái mình, con gái là người ông thương yêu nhất, ông cũng phải nhắc nhở bà một cách trịnh trọng, không được làm phiền người khác. Đúng không. Tôi từng nói chuyện với một số phụ huynh, họ nói “Con gái tôi rất nóng tính, tức chết đi mất, mau mau gả nó đi cho xong”, làm như vậy rất là không có đạo đức nghề nghiệp, đúng không? Cái mình không muốn thì đừng gán cho người khác, bây giờ không được gấp gáp gả con gái đi, mà để nó học Đệ tử quy, học Liễu Phàm tứ huấn, học Quần thư trị yếu trước, như vậy mới đúng.

Cha của bà rất chất phác, nhắc bà đừng làm phiền người khác. Câu thứ 3, “Đừng làm nhà mình mất mặt”, câu này khiến cho bà có thể đóng cho tốt vai người vợ trong suốt một đời. “Đức hạnh kém, cha mẹ tử”, lúc nào cũng phải nghĩ mình là đại diện cho cha mẹ. Ở Trung Quốc có một số vùng biểu dương người vợ tốt, chọn được người vợ tốt thì nổ pháo bùm bùm, tất cả mọi người đều đi chúc phúc, chúc phúc cha mẹ cô ấy, “Có con gái tốt như vậy là do ông bà dạy nên”, hơn nữa dạy tốt một người con gái, có người con gái tốt thì mới có người vợ tốt, có người vợ tốt mới có người mẹ tốt, mới có con cháu tốt.

Sự an nguy trong thiên hạ do người nữ quyết định hơn một nửa, trụ cột của bất kì quốc gia nào cũng do người mẹ dạy nên. Xin hỏi ai ở đây có con gái thì giơ tay. Giơ tay, giúp tôi ghi hình lại, sự an nguy của thiên hạ giao cho quý vị rồi, rất quan trọng.

Chúng ta coi bà Lưu, sự cẩn thận lúc ban đầu của cha bà khi bà đi lấy chồng đã ảnh hưởng tới bà cả đời. Trí huệ của người xưa đáng để chúng ta học theo.

Trong câu 328 này đã nói “Cẩn thận lúc ban đầu và khi kết thúc thì không có việc gì thất bại”, thái độ thận trọng của một người từ khi bắt đầu tới khi mọi việc kết thúc đều giữ vững không thay đổi, thậm chí còn nâng cao, người như vậy không đơn giản, người bình thường hay đầu voi đuôi chuột, như vậy không tốt lắm. Bao gồm khi chúng ta làm kinh doanh, đối với quản lí, đối với lãnh đạo, đối với cấp dưới và khách hàng, sự nhiệt huyết của chúng ta, sự tận tâm tận lực của chúng ta khi ban đầu cũng giống khi kết thúc. Trong ngành dịch vụ, sợ nhất là bị người ta nói, lúc đầu khi giới thiệu sản phẩm cho tôi thì nhiệt tình lắm, nhưng bán đồ xong rồi thì hình như không còn ai quan tâm tới tôi nữa. Điều này không chỉ uy tín sự nghiệp của mình bị ảnh hưởng, thậm chí còn ảnh hưởng đến cả một công ty. Cho nên “Đức hạnh kém, cha mẹ tử” câu này ý nghĩa rất sâu. Chúng ta đại diện cho cha mẹ mình, đại diện cho gia đình mình, đại diện cho cả đoàn thể, có thể một mình chúng ta làm không tốt cũng sẽ hủy hoại danh dự của cả một đoàn thể. Chúng ta không thể làm con sâu làm rầu nồi canh.

Có rất nhiều giáo viên trong ngành giáo dục, chỉ một hai người bọn họ mà khiến cho người trong thiên hạ đều đánh mất lòng tin vào thầy cô giáo, có không? Tội này quá lớn. Cho

nên lúc này chúng ta cũng phải nghĩ, mình đại diện cho danh dự của cả công ty, đại diện cho danh dự của cả Trung Hoa, thái độ cung kính cẩn thận của chúng ta liền có. Có thái độ này nhất định sự nghiệp sẽ thành tựu, nhất định sẽ làm tổ tiên rạng ngời, sẽ không có chuyện thất bại.

Câu phía dưới “cẩn thận khi bắt đầu cũng như kết thúc”, chúng ta coi câu 330 “Mông dĩ dưỡng chánh, thánh công dã” sự giáo dục thời mông muội thơ dại, nuôi dưỡng phẩm hạnh thuần chính vô tư của họ, đó là công lao thần thánh nhất. Đó cũng là cẩn thận khi bắt đầu, nhất là phải bắt đầu dạy từ khi nào? Phải bắt đầu dạy từ thai giáo.

Có rất nhiều Thánh vương đều do người mẹ biết cách thai giáo. Mọi người có biết thai giáo không? Mọi người lên mạng tra một chút, gõ từ “tam thái”, tài liệu về thai giáo liền hiện ra, tự mình phải làm cho tốt. Có người nói con tôi lớn hết rồi, không kịp nữa, quý vị mau mau nói cho những người vợ người mẹ có duyên, những cô gái có duyên, quý vị sẽ công đức vô lượng, đúng không? Cuộc đời khi nào bắt đầu hành thiện tích đức cũng không muộn.

Được rồi, tiết này trao đổi với mọi người tới đây. Rồi, cảm ơn mọi người!

“Quần thư trị yếu 360” - Sách quý trong việc tề gia trị quốc (Tập 4)

Kính chào các vị pháp sư, tổng giám đốc Hồ, chủ tịch Ngô, các bậc trưởng bối, các vị đồng đạo!

Chúng ta vừa giảng tới câu thứ 2, cảm nhận được người xưa rất biết cách quan sát sự phát triển của sự vật để gọi mở cho cuộc đời của mình. “Trình quán chi trị” là thời hưng thịnh của triều Đường, Đường Thái Tông cảm thấy công thần lớn nhất là thừa tướng Ngụy Trưng, ông đã tâu lên Thái Tông rất nhiều phương lược trị quốc quan trọng, Thái Tông cũng đã áp dụng theo. Thừa tướng Ngụy đã viết cho Đường Thái Tông một bài văn hết sức thâm thúy, mọi người có thể về học bài văn này, tên là “Gián Thái Tông thập tứ sở”. Trong bản tấu này, ông nhắc nhở Thái Tông lúc nào cũng phản tỉnh chính mình từ 10 phương hướng. Bài văn này lúc mới đầu cũng dùng phép so sánh “Cầu mục chi trường giả” quý vị hy vọng cây đại thụ này mọc cao tận trời xanh, “tất cố kì căn bản” thì cái gốc của nó nhất định phải cắm cho chắc, nó mới có thể mọc sum suê như vậy được. Vậy chúng ta bình tâm nghĩ lại, sự nghiệp của chúng ta muốn có dòng chảy lâu dài thì cái căn bản là gì? Đức. Đức là cơ sở của sự nghiệp, không có cơ sở này thì ngôi nhà không thể xây thành tòa lâu cao tầng được.

Chúng ta bình tĩnh nhìn lại bây giờ rất nhiều người, ví dụ nói muốn đi Trung Quốc làm ăn, trong chớp mắt kiếm được rất nhiều tiền, sau cùng gia đình đều tan vỡ, vốn liếng mất đi một đống. Tại sao? Họ không có cái gốc của đức. Cho nên một người không có đức bốn, họ có phúc khí, có phước báo, nhưng lại là tai họa của cuộc đời họ. Họ không có những số tiền này thì sẽ không đi phung phí, sẽ không nhiễm nhiều thói xấu như vậy. Một khi có tiền, không có đức liền lún vào những hố sâu dục vọng này, cho nên Lão Tử nói “Họa phước đi đôi”.

Các vị trưởng bối, các bạn, quý vị có nắm chắc rằng con cái quý vị trong xã hội hiện nay có thể gần bùn mà chẳng hôi tanh mùi bùn không? Có thể chống cự lại cám dỗ thế gian không? Ai nắm chắc thì giờ tay. Quý vị đều khách sáo thế này. Mọi người cũng hiểu, vấn đề này hết sức quan trọng, giả sử con cái chúng ta không được dạy dỗ tới một đức hạnh nhất định nhưng lại có định lực có thể đối mặt với những cám dỗ này thì cuộc đời của thế hệ sau chúng ta muốn hạnh phúc mỹ mãn cũng là không thể. Cho nên việc cắm cái gốc đức hạnh cho chúng còn quan trọng hơn không biết bao nhiêu lần so với mấy chuyện điểm số kia.

Tôi nói tới đây có thể sẽ có phụ huynh nhìn tôi, “Nhưng điểm số vẫn rất quan trọng”, một đứa nhỏ khi đã có đức hạnh, có hiếu tâm thì thành tích của nó nhất định sẽ tốt. Tại sao chúng ta không nắm cái căn bản, sau đó có cột có kèo mới có đòn tay, đức hạnh cũng vậy, học lực cũng vậy, đều từ cái hiếu của chúng, cả cái căn bản đều được dựng lên. Sao chúng ta lại bắt đầu từ cái ngọn? Chúng học được thành tích tốt rồi thì có thể tốt trong bao lâu? Mọi người đều không chịu nghĩ. “Dù sao lần này nó cứ thi tốt cho tôi là được”, động lực phấn đấu của nó là dục vọng, lần này nó thi tốt rồi, xin hỏi lần sau nó có học hành nghiêm chỉnh nữa không? “Được, không sao, mình cho nó nhiều tiền thêm chút nữa là được”. Xin hỏi mọi người, có sự cám dỗ nào còn hấp dẫn chúng hơn đồng tiền không? Vậy con cái chúng ta không qua nổi ải này. Còn thứ gì hấp dẫn chúng hơn đồng tiền? Nữ sắc, đồ chơi điện tử, bài bạc, có không? Bây giờ biết bao nhiêu sinh viên đại học đều đang làm những việc này, không chịu học, bởi vì cái gốc của

sự nỗ lực của chúng là dục vọng, không phải trách nhiệm, không phải hiếu tâm, từ cái gốc đã sanh bệnh, cho nên xuất hiện những triệu chứng này là bình thường.

Nhưng bây giờ rất nhiều người làm cha làm mẹ đều ở đó nói, chúng đột nhiên trở nên hư hỏng, tôi cảm thấy người bây giờ quá lợi hại, một câu nói có thể xóa sạch trách nhiệm của mình. Còn một câu nữa là “anh hùng khó qua ải mỹ nhân”, rõ ràng mình không phải anh hùng còn ráng dấn vàng lên mặt, đúng không? Sau đó còn kéo theo tất cả những anh hùng khác xuống nước, đó là sai lầm. Lần trước tôi tới Singapore, có một người nữ tới đón chúng tôi, ở trên xe cô nói, hàng xóm của cô có một đứa con, sau đó lớn lên hình như được mười tám mười chín tuổi, đột nhiên tự tử mất. Mọi người nghe rõ chưa? “Đột nhiên” tự tử mất. Câu này có lí không? Làm gì có ai đột nhiên..., đột nhiên tôi vui quá, sau đó tôi muốn đi tự tử, có như vậy được không? Đó gọi là đột nhiên sao? Cho nên bây giờ có quá nhiều cách nói đều không nói từ cái gốc, người ta không cách nào nhìn ra được vấn đề, cứ ở đó oán thán, sau đó vấn đề càng nghiêm trọng. Ai không biết gia đình có vấn đề, ai không biết xã hội có vấn đề, ai đang giải quyết? Vì không biết rõ cái nguồn gốc nằm chỗ nào, nằm ở việc giáo dục, nằm ở chỗ lòng người không có đức, thiệt ra cũng không phức tạp lắm. Nó là từ từ mới biến thành mức độ nghiêm trọng là tự tử, nhất định là tâm lý nó hơi bị chướng ngại, sau cùng mới trở nên nghiêm trọng như vậy,

Quý vị để thời gian đi ngược trở lại, kéo ngược lại, có nhìn thấy cái người tự tử này, có thấy khuôn mặt vô tư ngây thơ của cậu ấy không? Lúc 1 tuổi cậu vô ưu vô sầu, có không? Sao lại biến thành người tự tử? Đó mới là căn bản vấn đề. Một người nhìn thấy cha mẹ là đã vui mừng như vậy, tại sao sau cùng lại bước vào con đường cùng? Cái thiên tánh của chúng đối với cha mẹ đã bị bóp méo, bóp méo tới sau cùng, chúng cảm thấy không có ai thương chúng.

Càng khiến người ta kinh ngạc là cách nói này do ai nói? Từ miệng cha mẹ cậu ấy nói ra, “Con của tôi đột nhiên đi tự tử mất!”. Điều đó nói với chúng ta cái gì? Cha mẹ và con cái là người thân nhất, tâm liền tâm là thiên tánh, bây giờ ra sao? Đối phương đã đau khổ tới mức đi tự tử rồi, cha mẹ cũng không cảm giác được tí nào. Xã hội này chúng ta bị cái gì chướng ngại mất? Dục vọng, vật dục. Khi chúng ta rất để ý tới điểm số thì quý vị sẽ không để ý tới cảm giác của con mình nữa, quý vị sẽ dần dần đánh mất khả năng cảm nhận những người thân yêu nhất ở bên cạnh mình. Cho nên tổ tiên nói với chúng ta “Dục khiến trí mê, lợi khiến trí mờ”.

Đã bao lâu rồi chúng ta không nói chuyện một cách cởi mở chân thật với con mình? Hay là mỗi lần nhìn thấy chúng thì liền nổi nóng? Trong lòng có một đống những thứ sai sót của con mình, hay là từ đầu tới cuối đều tin tưởng vào cái bản thiện của con, tin là con mình nhất định càng ngày càng tốt? Cho nên thiệt ra chúng ta đều phải quay về với cái khởi đầu đơn thuần nhất, con cái đến với cuộc đời chúng ta, người làm cha, người lần đầu tiên làm cha có vui không? Các quý vị nam có vui không? Vui. Vui sao? Vậy bây giờ nhìn lại con gái mình, tâm trạng có giống ngày nó mới được đưa ra từ phòng sanh không? Có giống không? Chỗ nào không giống? Vốn dĩ khi nó mới ra đời chúng ta chỉ một lòng một dạ nghĩ cho nó, không hề có bất cứ yêu cầu gì đối với nó. Bây giờ yêu cầu rất nhiều, yêu cầu không được thì nổi nóng, thì không vui. Cho nên lúc này chúng ta còn nói tới tình yêu chân thật, ngộ ra chưa? Tình yêu chân thật là gì? Những cái từ đầu tới cuối đều không thay đổi mới là chân thật. Hơn nữa yêu là gì? Yêu không có điều kiện, chỉ cần có điều kiện thì là dục, không phải yêu.

Chúng ta nghĩ thử coi, mỗi lần mình nổi nóng thì nguyên nhân là gì? Do mình yêu cầu đối phương, nhưng họ làm không tốt, quý vị liền nổi nóng, sao quý vị không giúp đỡ nó từ từ làm cho tốt? Cho nên con người phải từ bản thân mình “không cần đạo, không cần tình”. Ông Vương Thiện Nhân người Đông Bắc dạy về luân lý đạo đức dạy rất hay, quan trọng là ông làm được, ông “không cần đạo, không cần tình”.

“Không cần đạo”, không yêu cầu người khác hành đạo, chúng ta sau khi học xong không thể về nhà “Bà xã, những điều thầy Thái giảng em đều chưa làm được”, nếu cần đạo thì rắc rối, nhà quý vị tôi không dám tới nữa, Giáp Động tôi cũng không dám tới, đúng không? Đúng, rất nhiều quý vị nữ sau khi về rồi thường kêu chồng mình tới: “Anh ngồi xuống, nghe giảng đây”, nhất định phải bắt chồng mình nghe, “Lần nào cũng coi cái ông này, thiệt tức chết”, quý vị ép chồng mình như vậy tôi rất sợ sau này khi mình đi trên đường thì có người đàn ông xông tới: “Anh là Thái Lễ Húc đúng không?”, tôi nhìn thấy nét mặt của họ thì nói: “Tôi là em trai anh ta”, sau đó họ nói: “Anh ta chỉ có hai người chị”, họ hiểu rất rõ về gia đình tôi, tôi nói: “Tôi là em họ anh ta”.

Cho nên quý vị coi, “người vì thiên hạ”, đại đạo của quý vị cai trị thiên hạ hay quản lý cả một đoàn thể, quý vị là một người lãnh đạo, thực sự phải hạ công phu ở đâu? Không ở bên ngoài, ở đâu? Ở ngay trái tim này. Nếu cứ muốn đạo thì quý vị sẽ rất ngạo mạn, bức ép, khiến người ta rất đau khổ, cho nên đạo do ai làm? Do chính mình làm. Trục XY đối chiếu lại, nghiêm với mình, thoáng với người.

Tôi có một trường bối rất có trí huệ, ông có nói một đoạn là chú giải của câu nói này “Đối với bản thân phải mau mau triệt để”, ý niệm vừa không đúng thì lập tức phải phát giác, không thể gáp, không thể cầu thả, không thể để mặc những ý nghĩ sai lầm. “Đối với người khác phải rộng lượng ba phần”, sự rộng lượng của một người thể hiện chỗ nào? Người khác sai, quý vị giúp họ che đậy, người như vậy thì rộng lượng, nhưng sự che đậy đó không phải cứ bao che một cách vô nguyên tắc, mọi người phải nghe cho rõ, người mẹ thấy con mình làm sai, lại đối người cha, cái này là quá bao che mà sanh hư, không đúng.

Lấy một ví dụ cho mọi người, ví dụ cha của ông Hồ, cha của chủ tịch Hồ Tiểu Lâm vào thời cách mạng văn hóa bị công nhân bên dưới cầm thanh kim loại đánh hư mắt, mọi người đặt mình vào hoàn cảnh ông ấy, quý vị bị người cấp dưới đánh hư mắt một cách vô cố, kết quả là khi xét lại án sai, liền có người tới nói với cha ông: “Cái người đó đánh ông ra nông nổi này, mau mau bắt anh ta lại, xử tội!”. Người đó phạm tội rất nghiêm trọng, quý vị coi ông cụ nói sao? Ông cụ nói, lúc đó rất nhiều cấp trên trong cả nước đều mắc sai lầm, không được trách người dân này. Sự rộng lượng thể hiện ra ở đây, giúp người khác che đi sai lầm, ngược lại đi phản tỉnh chính mình, phản tỉnh những người cấp trên.

Cho nên trong Quần thư trị yếu, chúng ta lật tới trang 155, mục thứ 6 “Tà chánh” trong “Minh biện”, người này có đức không? Từ chỗ này mà nhìn ra được, chỗ nào? Câu 335 “Quân tử yểm nhân chi quá dĩ trường thiện. Tiểu nhân hủy nhân chi thiện dĩ vi công”. Người quân tử che đậy sai lầm của người khác để trường dưỡng sự rộng lượng, thiện tâm của mình. Cha của ông Hồ đức rất dày, thế hệ sau của ông rất có phúc báo. Tiểu nhân thì ngược lại, phỉ báng, hủy hoại cái thiện của người khác, sau đó còn thấy mình rất có bản lĩnh, hơn nữa khi họ đi phỉ báng,

giả sử người đó có sức ảnh hưởng rất lớn, họ đi phỉ báng, khiến những người khác đánh mất lòng tin đối với người đó, vậy cái tội mà họ gây ra như vậy rất là lớn. Những người không thể tiếp tục nghe theo lời giáo huấn của người đó, huệ mạng của họ bị người đi phỉ báng kia làm đứt mất, cái tội mà họ gây ra rất là nặng. Cho nên tổ tiên nói với chúng ta một câu là phải giữ khẩu đức. Giữ khẩu đức, phước báo, đức hạnh của một người bắt đầu tích lũy từ đâu? Từ cái miệng. Xin hỏi một ngày quý vị nói bao nhiêu câu? Giả sử một ngày quý vị nói 1000 câu, nếu đều nói ra bằng lòng độ lượng chất phác thì đã tích lũy được 1000 việc thiện, có không? Nếu chỉ nói những lời khắc nghiệt thì ngày đó phá đi rất nhiều phước báo. Thậm chí một người nói 1 câu, có thể khiến phước báo cả nửa đời mất hết, 1 lời làm mất hết phước báo nửa đời. Quý vị có gặp qua những người này chưa? Tức là họ nói 1 câu, người khác nghe là muốn nhảy lầu, câu nói đó sẽ khiến họ mất hết phước báo cả đời.

Tổ tiên để lại cho chúng ta 1 câu “Họa tùng khẩu xuất, bệnh tùng khẩu nhập”, chúng ta hạ công phu từ tâm mình, đầu tiên không đi yêu cầu bất cứ ai khác, tự mình bắt đầu học trước. Bao gồm những thứ người khác làm không được, quý vị đều phải rộng lượng bao dung, “Họ đã rất cố gắng rồi, không được ép họ”. Sự khoan dung của quý vị sẽ cảm động đối phương, họ càng có động lực. Nếu cứ mãi chỉ trích họ, sau cùng họ cảm thấy tôi ở trong mắt anh kém cỏi như vậy thì tôi cứ hư như vậy cho anh coi.

Thành tích của tôi, trước năm lớp 4 đều không tốt, nhưng cha mẹ luôn khích lệ tôi, và những thầy cô tôi gặp đều rất tốt, họ không vì chuyện thành tích tôi không tốt mà có thành kiến với tôi. Tôi nghe nói ở một vài trường, khi giáo viên xếp chỗ ngồi, thành tích không tốt đều xếp ngồi sau cùng, tổn thọ, tiếng Mân Nam rất thú vị, có thời gian thì quý vị học mấy câu, rất thú vị, nó nói ra là có thể khiến quý vị cảm nhận được âm vị đằng sau chữ này.

Ví dụ nói “tổn thọ”, quý vị có cảm nhận được âm vị của nó không? Đây là tiếng Bắc Kinh, để tôi đọc tiếng Phúc Kiến cho quý vị nghe, “tổn thọ”, có cảm nhận được không? Rất thú vị. Tiếng Mân Nam đã mấy ngàn năm rồi, là ngôn ngữ đời Đường. Thơ Đường quý vị phải như vậy mới đọc được, tiếng Bắc Kinh đọc không được, nó không có chữ thanh nhập. Tôi lấy thêm ví dụ cho mọi người, “gượng gạo”, có cảm nhận được không? “Gượng gạo”, đúng không? Tiếng Mân Nam nói thế nào? “nai you”, cảm nhận được chưa? Thú vị không? Thú vị. Tiếng Mân Nam rất hay, “Trời sanh voi sanh cỏ, trời chẳng tuyệt đường ai bao giờ”, quý vị coi Tiếng Mân Nam gieo vần với nhau, quý vị đọc một câu, đọc vậy mà cũng như hát. Bạch nhật y sơn tận. Cho nên tôi nói cho mọi người nghe, người hồi trước khó mà mắc bệnh trầm cảm lắm, họ ngâm thơ ca hát, ngêu ngao có vần có điệu, hễ hát lên thì giải tỏa được tình cảm. Cho nên tiếng Mân Nam có chữ thanh nhập, gọi là ngắn mạnh nhanh, vậy mới đọc ra được âm điệu của thơ Đường. Tuyết trắng, chữ “tuyết” đọc là “sua”, ngắn nhanh mạnh. Chữ “trúc” là “dia”. Tiếng Bắc Kinh không có chữ thanh nhập này. Cho nên Bạch nhật y sơn tận: “Bạch nhật y sơn tận, Hoàng hà nhập hải lưu, dục cùng thiên lí mục, canh thượng nhất tầng lầu”. Bây giờ đứng trên bục giảng này cũng không dễ gì, nghe nói phải hát hò nữa mới được... Cho nên tổ tiên có đủ thứ các loại thành ngữ tục ngữ ca dao, rất nhiều triết lý nhân sinh trong mấy ngàn năm nay. Quý vị coi, tiếng Mân Nam, từ “tiểu học” là “xiuo hok”, là đứa nhỏ, nghe cái từ này là cũng nhận ra là “tiểu học”. “Đại học” là “dai hok” thì khác đi. Được rồi, sao tôi lại nói tới chuyện này rồi?

Cho nên từ tâm mình không được đi yêu cầu người khác. Kế tiếp “không cần tình” là sao? Người không cần tình mới là người chân tình. Ngày nay quý vị ở trong chuyện tình cảm, giận dỗi với ai đó, nhất định do quý vị bỏ ra và mong họ báo đáp, cần tình của người này, cho nên mới giận dỗi.

Có một người nữ kia học truyền thống văn hóa về, cô rất nghiêm chỉnh, trước đây không dọn dẹp nhà cửa gì lắm, đi học lớp của thầy Lí Việt xong, về nhà bắt đầu dọn dẹp, bắt đầu lau nhà, sau đó vừa lau vừa nhìn chồng mình, có thấy không? Có thấy không? Có thấy không? Kết quả làm được một tuần, bữa đó chồng cô nghỉ lễ, vắt chân lên ngồi đó coi báo, tờ báo rất lớn, không hề nhìn cô một cái. Cô làm đã một tuần rồi, thật sự chịu không nổi, càng thấy càng nổi nóng, cầm cái giẻ lau giơ lên, vèo, vút qua tờ báo của chồng cô, cô nói: “Em làm lâu thế rồi anh cũng không chịu nhìn, cũng không giúp phụ hả?”. Chồng cô ung dung bỏ tờ báo xuống: “Coi em kìa, còn nói là học Đệ tử quy sao?”, rốt cuộc là công phu của ai tốt hơn, rất khó nói.

Quý vị đã coi múa rối chưa? Múa rối của Đài Loan có coi chưa? Không được, đời này sẽ rất hối hận, một nghệ thuật hay như vậy, chúng tôi đều học trung hiếu tiết nghĩa qua việc xem múa rối, có nhìn thấy cảnh hai cao thủ mang kiếm trên lưng đứng đó rất lâu, sau đó ai thất bại? Người ra tay trước chắc chắn thất bại, tại sao? Định công của anh ta không đủ, bảo kiếm của anh ta vừa rút ra thì sơ hở cũng ra theo, người ta nhìn thấy vai phải anh ta động trước thì biết ngay anh sắp ra chiêu nào. Cho nên quý vị coi, nếu không chịu đựng được thì quý vị sẽ thua.

Ngoài ra, nói cho mọi người nghe, chúng ta sau khi học xong đi làm những việc này là do chúng ta thể hội được đó là những việc mình nên làm, chứ không phải làm ra với tính mục đích, sau cùng đối phương không có phản ứng gì thì mình cũng tóe lửa. Cho nên cái này là cần tình, người ta hay oán trách vì họ cần tình.

Vừa lúc này có nói với mọi người về thừa tướng Ngụy Trưng, bản tấu mà ông kiến nghị, lúc đầu ông nói cây cối phải cắm rễ cho vững. “Dục lưu chi viễn giả” dòng sông này nếu muốn tuôn chảy xa dài, “tất tuần kì tuyền nguyên” đầu nguồn của nó nước phải thông suốt. Ai là đầu nguồn? Cha mẹ là đầu nguồn của con cái, là gốc rễ của con cái; lãnh đạo quốc gia, lãnh đạo đoàn thể là gốc rễ của cả đoàn thể; thầy cô giáo là gốc rễ, là đầu nguồn của học sinh. Không có chuyện đầu nguồn ô nhiễm mà hạ lưu được trong sạch. Có chuyện đó không? Không thể có. Ngày Đường Thái Tông có tu dưỡng, ngài đều hiểu được những đạo lí này, ngài nói: “Quân giả nguyên dã” lãnh đạo là đầu nguồn, “thần giả lưu dã” thần dân là dòng chảy. Muốn hạ lưu được trong sạch trong khi đầu nguồn bị ô nhiễm là việc không thể nào có được. Vậy người làm lãnh đạo, làm cha mẹ, là thầy cô nếu suy nghĩ được như vậy thì sẽ không hành sự bằng tính khí nóng nảy mà đi chỉ trích con cái, chỉ trích học trò, chỉ trích những người bên dưới.

Cho nên bây giờ chúng ta lật tới phần “Phản thân” rất quan trọng trong phần “Tu thân”, thật ra là “Phản cầu chu kì” (quay lại tự đòi hỏi mình). Hôm qua thầy Lương Hạo có nói với quý vị một câu, chúng ta nhân đây ôn lại một chút, câu 31:

“Mạnh Tử cáo Tề Tuyên Vương viết. Quân chi thị thần như thủ túc. Tắc thần chi thị quân như phúc tâm. Quân chi thị thần như khuyển mã. Tắc thần chi thị quân như quốc nhân. Quân chi thị thần như thổ giới. Tắc thần chi thị quân như khấu cừ”.

(Mạnh Tử nói với Tề Tuyên Vương rằng: “Quân chủ coi hạ thần như tay chân mình thì hạ thần coi quân chủ như tim gan mình; quân chủ coi hạ thần như chó ngựa thì hạ thần coi quân chủ như người đi đường; quân chủ coi hạ thần như bùn đất cỏ rác thì hạ thần coi quân chủ như giặc cướp quân thù)

Cuộc đời thật ra đều là cảm ứng. “Quân nhân thần trung, phụ tử tử hiếu, huynh hữu đệ cung”, thật ra đều là cảm ứng. Thân làm lãnh đạo nếu nhân từ tự nhiên sẽ cảm được sự trung thành của thuộc hạ. Vậy có thể sẽ có người nghĩ, lãnh đạo rất nhân từ, nhưng người bên dưới lại cứ bắt nạt ông ta, có khả năng đó không? Có thể. Nhưng con người đừng sợ bị thiệt thòi, chỉ cần quý vị hành theo chánh đạo, con đường đời của quý vị có thể sẽ gặp phải một số duyên không tốt, nhưng đã là phước báo của quý vị thì bất cứ ai cũng không lấy đi được.

Nhưng điều quan trọng tới rồi, người này đối với quý vị bất nghĩa, quý vị phải đối với họ ra sao? Quý vị vẫn nhân nghĩa với họ. Thứ nhất, người xung quanh hoàn toàn khâm phục quý vị. Khi một đoàn thể đột nhiên có người phản bội, cũng là lúc thử thách sự tu dưỡng của người lãnh đạo, giả sử ông ta hoàn toàn bao dung được, thậm chí còn phản tỉnh chính mình, nhất định sẽ khiến người quanh ông cảm động, đi theo ông suốt đời; giả sử lúc này ông mở miệng mắng chửi, chửi rất nhiều người, vậy là phiền phức.

Sự “phản thân” này, ấn tượng lớn nhất của tôi là cha tôi. Có lần chị tôi ở lớp học phụ đạo, chị chưa thi đậu đại học, thi không đạt, cha tôi khuyến khích chị đi luyện thi, thi thêm một năm nữa. Thực ra giữa cha mẹ và con cái rất vi diệu, tại sao cha tôi làm như vậy? Tôi biết. Cha tôi không giải thích với tôi, vậy sao tôi biết được? Cho nên cha mẹ và con cái tâm liền tâm. Sau đó tôi cũng bị dính một vài sự ô nhiễm, bước vào xã hội. Bây giờ tôi đã khôi phục lại, khôi phục lại bình thường vào lúc nào? Vào lúc chị tôi đi lấy chồng. Tôi rất cảm kích nhân duyên chị tôi đi lấy chồng, hôm đó anh rể tôi tới rước, tôi là em vợ, đi đón anh rể vô. Sau cùng khi phải ra khỏi nhà, anh rể và chị tôi quỳ xuống lễ cha mẹ tôi, ba quỳ chín lạy, cảm tạ ơn dưỡng dục đối với chị tôi. Kết quả khi anh rể và chị tôi vừa quỳ xuống thì cha tôi liền chảy nước mắt, lúc đó, cảm xúc của cha tôi như một luồng ánh sáng chiếu thẳng vào tim tôi, tôi hoàn toàn hiểu được tấm lòng của một người làm cha.

Thật ra mà nói, bữa đó giọt nước mắt của cha tôi là nước mắt an ủi, khó khăn lắm mới tìm được cho con gái một chỗ nương tựa tốt, thật ra ông thấy rất được an ủi. Tất nhiên cũng còn nhiều cảm xúc khác vào lúc đó. Nhưng trên thực tế tình thương của người cha dành cho con gái về sau càng ngày càng sâu đậm, tại sao? Từ con gái mà có thêm những ai? Có thêm cháu ngoại trai cháu ngoại gái, cho nên tình thương của cha mẹ dành cho con cái là cả một đời, “mẹ già trăm tuổi lo con tám mươi”. Nhưng lúc đó, tôi cảm nhận được một điều là một người cha nuôi dạy một đứa con gái thiệt không dễ dàng gì. Cho nên sự khổ tâm của cha tôi chúng tôi vừa nhận ra thì thiệt sự không nở lòng nào làm việc gì khiến cha mình buồn được. Quý vị sẽ thấy bây giờ lúc nào cũng muốn báo ân còn báo không được, sao nở lòng nào làm những việc khiến cha mình buồn? Cho nên lúc đó... Hình như cha tôi nói gì tôi đều nghe hiểu hết.

Ngay cả khi tôi phải đi Hải Khẩu, cha tôi căn dặn rằng: “Đi rồi mà thấy không được thì mau mau trở về”. Tôi hoàn toàn nghĩ được, cha tôi hết lòng suy nghĩ cho tôi. Tôi sẽ không nói với ông “Cha, ông trời sẽ lo liệu, cha đừng lo”, lấy những đạo lý lớn lao đó ra ép ông, không

đúng, phải không? Ý nghĩ nào ông cũng nghĩ cho mình, mình thu nhận hết là được! Càng quan trọng hơn là gì? Quý vị phải làm cho ông yên tâm chứ không phải lấy đạo lý ra nói cho ông yên tâm, phải làm sao để ông hoàn toàn yên tâm về đứa con này. Cho nên hành hiếu không khó, nếu thiệt sự cảm nhận được tình yêu hết sức vi tế của cha mẹ qua mỗi chuyện nhỏ nhặt trong cuộc sống thì cái tâm muốn báo ơn của quý vị như suối nguồn tự động tuôn chảy.

Chúng ta sống trong xã hội bận rộn này, những giây phút có thể dừng chân lại lắng đọng tâm tư của mình quá ít ỏi! Chỉ cần mọi người tĩnh lặng lại, chúng ta suy nghĩ một chút, trong nhà ai dậy sớm nhất? Mẹ. Ai ngủ trễ nhất? Mẹ. Tôi nhớ hồi nhỏ khi tôi đi ngủ thì mẹ vẫn chưa ngủ, ở đó giặt đồ, tôi ngồi xuống nhìn mẹ, có học hay không cũng không khác gì. Lúc đó giả sử tôi đã học Đệ tử quy thì sẽ khác, hồi đó chỉ ngồi đó coi, làm nũng, không chịu làm giúp. Cho nên con người phải tranh thủ học sớm, tranh thủ học cho sớm. Rồi ai lên bàn ăn sau cùng? Mẹ. Ai ăn xong sớm nhất? Mẹ. Những điều vụn vặt này trong cuộc sống đều có thể khiến quý vị thương cảm, nhưng chúng ta quá lạnh lùng. Quý vị coi khi chúng ta học đại học, mỗi tháng về nhà một lần, vừa về tới nhà, những món chúng ta thích ăn nhất, giống như ăn tết, mới sáng sớm mẹ đã mua về, hồi hả chuẩn bị. Kết quả, mẹ mình ở đó bận rộn tít bật mà chúng ta lại đột nhiên nói: “Mẹ, trưa con đi ăn với bạn”. Quý vị coi chúng ta rất nhẫn tâm. Quý vị coi mẹ mình nói: “Ồ, được được!”, không hề trách móc gì, bây giờ nghĩ lại không biết gây bao nhiêu tội lỗi. Cho nên điều hạnh phúc nhất của con người là mau mau khai mở trí huệ, mau mau hiểu ra những đạo lý làm người, cuộc đời sẽ đi được minh bạch, vững chãi.

Tôi lấy một ví dụ quý vị liền biết được làm cha khó cỡ nào. Lúc đó cha tôi bảo chị tôi đi luyện thi, tôi liền cảm nhận được cha tôi rất lo ba chị em tôi sau khi lớn lên, con gái lớn của ông không học đại học, lo chị sẽ thấy tự ti trong bạn bè đồng họ “Em gái thì học đại học, em trai thì học cao học”, cha tôi suy nghĩ rất sâu xa, không phải chỉ nghĩ cái trước mắt. Cho nên cha tôi không nói ra nhưng tôi vẫn hiểu được tâm tư của ông, đó là thiên tính tự nhiên.

Rồi một hôm chị tôi gọi điện: “Cha, mắt con không được tốt lắm”. Cha tôi nói: “Được, ngày mai cha xin nghỉ đưa con đi khám”. Bố tôi cúp máy, nhưng không yên tâm, liền xin nghỉ chạy qua đó, qua tới lớp luyện thi. Kết quả vừa tới lớp luyện thi thì thấy chị tôi cúp học, không lên lớp. Quý vị nghĩ thử coi, người cha thương con mình như vậy, sốt ruột như vậy, chạy qua tới nơi, đã nộp tiền cho đi học rồi mà chị tôi còn cúp học, kết quả về tới nhà liền hỏi chị tôi: “Sao hôm nay con không đi học?”, ông hỏi một cách từ tốn điềm tĩnh, chị tôi then quá nói liều.... Bữa nay tôi kể chuyện này, quý vị không được nói với chị tôi, chị ấy giờ lớn rồi, cũng biết suy nghĩ rồi.

Kết quả là chị tôi then quá nên nói liều: “Con không muốn học nữa, cũng tại cha ép con đi thi đại học”, nổi cáu lên. Tôi và chị hai đứng bên cạnh “Cha đã hết lòng như vậy sao chị còn có thái độ đó, làm cha đau lòng”, chúng tôi đứng đó rất căng thẳng. Không lâu sau, cha tôi bảo hai chị em tôi lên phòng, chúng tôi ở đó, có phải là bão tố sắp dội xuống nhà rồi không? Sắp làm giông bão rồi. Nhưng cha tôi lại rất bình tĩnh từ tốn đưa hai chị em tôi vào phòng, sau đó nói: “Cha còn có điều gì làm không tốt, hai con cứ nói ra”. Lúc đó sự chấn động trong tôi rất khó hình dung. Chị tôi đã khiến cha tôi đau lòng như vậy nhưng cha tôi lại lập tức phản tỉnh

chính mình, cho nên đặc trưng nhân cách của ông đã ảnh hưởng rất lớn tới chúng tôi. Khi chúng tôi xử sự gặp rất nhiều việc, hình ảnh cha tôi, những thái độ đó đều hiện ra trước mặt chúng tôi.

Cho nên chúng ta coi câu 28 trang 12, làm lãnh đạo, làm cha mẹ, làm thầy cô thì phải có tinh thần “phản thân” này. Đây là lời vua Thương Thang đời Thương nói, ông nói: “Trẫm cung hữu tội, vô dĩ vạn phương, vạn phương hữu tội, tội tại trẫm cung”. Từ “trẫm” này là cách thiên tử tự xưng. Thang vương nói, tự tôi có tội, có lỗi lầm, xin ông trời đừng làm liên lụy tới nhân dân trong vạn phương, đừng trách móc bất cứ người nào, đó là lỗi của tôi. “Vạn phương hữu tội”, nhân dân vạn phương có lỗi lầm, có sai sót thì đều do tôi không dạy dỗ họ cho tốt, đều do tôi không làm gương tốt cho họ, cho nên ông trời đừng giáng tội cho họ, mà giáng tội cho tôi, “tội tại trẫm cung”. Đó là tấm lòng của một quân vương.

Chúng ta truyền thừa cả một nền văn hóa Trung Hoa ở Đài Loan, dựa vào sự truyền thừa của thầy Lí Bình Nam. Tối nay là tiết học nhạc, đáng lẽ là cô Lí Hồng Tân sẽ hát một bài là thơ của thầy Lí viết. Thầy nói: “Vị cải tâm trường nhiệt, toàn liên ám lộ nhân”. Con người không gặp được Thánh giáo thì đều ở trong đêm tối u ám “toàn liên ám lộ nhân”, “đãn năng quang chiếu viễn”, chỉ cần có thể phát quang chiếu sáng con đường cuộc đời của họ, “đãn năng quang chiếu viễn, bất tích tự phản thân”, thầy tự đốt cháy mình để soi sáng cho tất cả mọi người, những người có duyên, những học trò của thầy. Học trò của thầy ở Đài Loan vượt quá 500 nghìn người, thầy Lý 97 tuổi vẫn còn giảng dạy, ba bốn học trò của thầy đặt thầy lên ghế khiêng lên bục giảng, thầy nói thầy còn sống một ngày, chỉ cần chúng sanh cần tới, thầy nhất định sẽ giảng một ngày. Cho nên tinh thần của thầy cảm động rất nhiều học trò.

Có một lần, lúc lên lớp học trò rất ồn ào, kết quả là khi hết giờ, học trò tự cảm thấy mình sai rồi, liền lấy cây roi quỳ xuống trước mặt thầy Lý, xin thầy xử phạt. Cây roi đó bây giờ đặt ở Nhà lưu niệm thầy Lý ở Liên xã Đài Trung, mọi người có cơ hội tới Đài Loan, nhất định phải ghé thăm Nhà lưu niệm thầy Lý ở Liên xã Đài Trung, trong đó vẫn còn thư của tổ sư Ấn Quang viết cho thầy. Từ lá thư đó quý vị nhìn thấy gì? Tôn sư trọng đạo, lời giáo huấn của Ấn tổ dành cho thầy thầy không khi nào quên.

Còn cây roi đó là do học trò đưa lên mong thầy xử phạt, kết quả thầy Lý cầm cây roi tự đánh vào người mình, thầy nói là do thầy dạy không tốt, không phải lỗi của các trò. Cho nên những Thánh hiền nhân này, bất kể là họ ở vị trí lãnh đạo, vị trí thầy giáo, hay vị trí cha mẹ, họ đều có sự tu dưỡng “phản thân” này. Đó là lời Thang vương nói. Chúng ta coi tiếp một câu, câu 34 trang 14, có lẽ sẽ thể hội sâu sắc hơn về sự “phản thân” này: “Tích thành Thang tao hạn”. Không thể nào khi ngài làm vua rồi thì mọi sự đều thuận buồm xuôi gió, nhưng làm sao để bĩ cực thái lai, làm sao biến nguy cơ thành cơ hội, điều này có quan hệ rất trực tiếp với tâm thái thái độ của người lãnh đạo.

Năm trước chúng ta coi “Thương đạo” mọi người có nhớ không? Ông Chu Đức Thù tập đoàn Vansun mọi người còn nhớ không? Vansun của ông bị phá sản, đúng không? Khi phá sản thì ông đã làm gì? Bán hết gia sản của mình lấy tiền chia cho những người phía dưới, cho họ có thể làm ăn buôn bán nhỏ, con của ông không có chỗ ở, ăn không đủ tốt, nhìn có vẻ Vansun của ông bị sập đổ nhưng trên thực tế hành động đạo nghĩa của ông đã trở thành cơ sở cho sự ngày càng phát đạt về sau của ông.

Cho nên ở thế gian việc gì cũng tốt, không có việc xấu. Tốt xấu quyết định ở đâu? Ở tâm. Chúng ta có tâm tham thì việc tốt thành việc xấu, chúng ta có tâm giác ngộ, có tâm phản tỉnh thì việc xấu thành việc tốt. Đoạn này mọi người nghe rõ rồi, tôi hơi bị phẫn khích. Đoạn này mọi người nghe rõ rồi thì những ngày thái bình của quý vị cũng tới, “ngày ngày là ngày tốt, giờ giờ là giờ tốt, người người là người tốt, việc việc là việc tốt”. Những ngày như vậy khi nào mới gặp? Right now (roai nao) (ngay bây giờ), đúng không? Nghe có vẻ có chút đạo lí, nhưng hình như khó mà nuốt trôi ngay được. “Bữa nay mới sáng ra đã có người chửi tôi sao mà là ngày tốt được? Ngày tốt! “Liễu Phàm tứ huấn” nói với chúng ta “Nhân chi vô quá cửu nhi hoành bị ác danh giả” một người không phạm lỗi gì mà bị người ta hủy báng, còn bị người ta mắng chửi, “Tử tôn vãng vãng sậu phát” con cháu của người đó rất có phước báo, đột nhiên phát đạt lên. Xin hỏi mọi người bị mắng là việc tốt hay việc xấu? (Trả lời: Việc tốt) Ô! Khai ngộ rồi. Từ giờ trở đi ngay cả khi bị mắng cũng cảm thấy “Ồ, tặng phước báo cho con cháu mình đây”. Tôi nói cho mọi người nghe, quý vị có sự tu dưỡng như vậy, sau này người ta cũng không thể mắng quý vị được nữa, đúng không? Thậm chí người ta sẽ bắt đầu điều tra, người này bị người khác phỉ báng như vậy, mắng chửi như vậy, ngày nào họ cũng cười hì hì, trên đời này còn có loại người như vậy sao. Họ sẽ bắt đầu tò mò mà đi điều tra, thì ra là người học “Đệ tử quy”, thì ra là người học “Liễu Phàm tứ huấn”, vậy là quý vị liền trở thành tấm quảng cáo cho Thánh hiền nhân, người ta sẽ vì sự tu dưỡng của quý vị mà học giáo dục của Thánh hiền, việc quý vị bị mắng sẽ trở thành tu đại phước báo. Không chỉ con cháu quý vị có phước báo mà người mắng quý vị cũng là người tới để giúp quý vị thăng tiến. “Sự hủy báng đều là nơi tôi luyện đá ngọc”, vàng có cần tôi luyện không? Ngọc có cần giũa mài không? Ai giúp chúng ta mài? Tất cả mọi người đều đến thành tựu cho chúng ta. Tất cả mọi người đều đến thành tựu cho chúng ta, đó đều là quý nhân của chúng ta, vậy chẳng phải người người là người tốt sao? Đúng không? Đúng. Vậy là ngày tốt cũng tới. Được rồi, sau này bị người ta mắng thì phải vui lên nhé!

Cho nên cái nhẫn này là then chốt của sự thành bại. Sự nghiệp cũng vậy, đạo đức học vấn cũng vậy, “tất cả pháp đều thành bởi nhẫn”. Nhẫn như thế nào? “Lực nhẫn”, cứ đè nén sự bực tức xuống, đó là một cách, nhưng đè lâu ngày chắc không đè nổi, núi lửa bùng phát thì không xong. “Vong nhẫn”, vong (nghĩa là quên) là gì? Không được so đo, trong bụng tế tướng có thể chèo thuyền. Tiếp đó “phản nhẫn”, ngày nay tôi xung đột với một người, vì một việc mà tranh chấp nhau, có đúng hay không thì mình vẫn sai. Sự xung đột giữa người và người ngày càng sâu, vấn đề nằm ở đâu? Đều cảm thấy người khác không đúng, càng nghĩ càng muốn nổi nóng. Con người chỉ cần nói được tôi cũng có cái sai thì sự nóng giận sẽ bớt xuống. Hơn nữa tổ tiên cũng đã để lại một câu tục ngữ cho chúng ta, gọi là kẻ nửa cân người tám lạng, một bàn tay thì vỗ không kêu, cho nên giữa người và người cãi nhau được là do đâu? Trình độ tương đương nhau, cảm ngộ tương đương nhau. Lúc này hễ quý vị nghĩ ra thì còn có gì mà kiêu ngạo? Công phu của mình cũng không ra sao? Phản tỉnh được như vậy thì khí nóng liền giảm xuống.

Kế tiếp, “quán nhẫn”, một người biết cách quán chiếu thì sẽ không chấp tướng, một người hễ chấp tướng thì ngu si. Chấp tướng, mọi người có kinh nghiệm không? Một người thân một người bạn nói với quý vị một câu cách đây 10 năm, cộng thêm vẻ mặt của họ, bây giờ lúc nào cũng khiến quý vị đứng đây mà nghiêng rãnh nghiêng lười, cứ nghĩ tới là tức muốn chết, có không? Quý vị đều không phải là người ngu si, công phu buông bỏ đều rất khá. Đó là chấp tướng, 10

năm trước, giống như một bộ phim lần lượt chiếu ra, mộng huyền bào ảnh, chúng ta lại đem cái huyền tướng đó dần vặt mình 10 năm, đó chẳng phải tự chuốc lấy đau khổ sao? Chẳng phải chấp tướng sao? Đúng không? Được rồi, quý vị đừng chấp cái tướng này nữa.

Suy ngược lên tiếp, suy ngược lên nguyên nhân, họ không chửi người khác, sao lại chửi mình? Đúng chưa? Quý vị liền không chấp tướng. Suy tiếp về trước “Muốn biết nhân đời trước, thì nhìn quả đời này”, thì ra trước đây mình từng chửi họ, bây giờ nhân duyên đầy đủ, cuối cùng họ cũng nắm được cơ hội chửi lại mình. Cho nên nói cho mọi người nghe, có một câu nói rất phổ biến là “Đánh người là tự đánh mình, chửi người là tự chửi mình”, rất có lý. Hễ đánh người thì cái nhân xấu đó đã được trồng xuống, chỉ cần có cơ duyên, quân tử báo thù... , ở đây nói 10 năm, công phu nhẫn nhục của quý vị rất cao, ở chỗ chúng tôi nói 3 năm, ở chỗ quý vị nói 10 năm, đánh lại, vậy quý vị chẳng phải là ngu si sao? Quý vị đánh người sau cùng chắc chắn là tự đánh mình, người ngu si thì đi đánh mình. Chửi người thì sao? Tự chửi mình. “Đại học” đã nói: “Ngôn bội nhi xuất giả, diệc bội nhi nhập” (dùng những lời phi lý nói người khác thì người khác cũng dùng những lời phi lý nói lại mình). Quý vị nói những lời ác làm tổn thương người khác, sau cùng những lời đó chắc chắn sẽ quay trở về bản thân quý vị.

Cho nên cứ suy ngược lại thì quý vị sẽ biết chân tướng, sẽ không đi so đo nữa. Hơn nữa trước đây từng chửi họ, là đã nợ họ, đúng chưa? Bây giờ họ chửi lại mình, nợ trả xong, hết nợ thì người nhẹ nhõm. Xin hỏi bị người ta chửi là việc tốt hay việc xấu? Việc tốt. Lại ngộ ra rồi. Đúng, những món nợ này mau mau trả hết thì thân tâm ngày càng yên ổn. Sau cùng tới với mình đều là thiện duyên, ác duyên đều được quý vị chuyển thành pháp duyên, vì họ thấy quý vị tu dưỡng rất tốt, dần dần họ sẽ tò mò, đi theo học truyền thống văn hóa, đó chẳng phải đã biến ác duyên thành pháp duyên, thành thiện duyên rồi sao?

Cho nên từ “quán” này tức là có thể phân tích một cách khách quan nhân quả ngọn nguồn của sự việc, không chấp trước vào một động tác hay ngôn ngữ nào, cứ ở đó day dứt dày vò không mở lòng được.

Hơn nữa, giống như chúng tôi giảng dạy ở trường học, một học trò hành động sai, đó là một kết quả, nhưng chúng ta đi điều tra nguyên nhân, thật sự là không nổi nóng với chúng được. Có một em học sinh cuối cấp tiểu học đã chuyển trường 4 lần, rất nhiều giáo viên đều nói học sinh này rất khó dạy. Khi chúng tôi đi tìm hiểu bối cảnh gia đình em, mẹ em là người Thái Lan, cha em không chí thú làm ăn, từ nhỏ em đã là đứa trẻ bị hắt hủi, vậy quý vị còn nổi nóng với em được không? Nhưng em học sinh đó khi tôi mới chỉ dành cho em một tí quan tâm thì em nói “Thầy, em rất muốn chết”. Tôi nói với em, tại sao em muốn chết? Em nói: “Không ai thích em hết”. Chúng tôi đã dẫn dắt em tìm ra nguyên nhân “Tại sao người ta không thích em?”. Em nói: “Em hay đánh người, chửi người”. Tôi nói “Vậy thì em đừng đánh người đừng chửi người, người ta sẽ không ghét em nữa”. Rồi cứ dẫn dắt em, sau đó tôi tặng em một quyển sách “Địa Tạng Vương Bồ tát bốn nguyện kinh”, nhắc nhở em ác giả ác báo. Em rất dụng tâm, bắt đầu coi tập sách đó. Kết quả mấy ngày sau, quý vị coi, một em con trai, rất cao to rất mập, đứng trước văn phòng mà cứ rụt rè xấu hổ, cứ đi qua đi lại trước cửa, tôi ở bên trong biết em muốn tìm mình. Thật vậy, quý vị thiệt lòng yêu thương một đứa nhỏ, cho dù nó có đi đánh nhau với người ta, nhưng khi đến trước mặt quý vị thì đều giống một con cừu non, rất cảm ứng. Tôi thấy

em có vẻ rất ái ngại nên liền đi ra “Em tìm thầy có việc gì?”, em dùng một tay che tay trái của mình, sau đó từ từ mở ra, em đã dùng tay phải vẽ lên tay trái của mình một bức hình đức Phật Thích Ca Mâu Ni, vẽ trên tay mình.

Mọi người nghĩ coi em vẽ một bức hình đức Phật Thích Ca Mâu Ni phải tốn bao nhiêu thời gian? Xin hỏi trong quá trình vẽ hình Phật đó, trong đầu em nghĩ gì? Tất cả đều là hình tượng của đức Phật. Cho nên người ta đáng thương ở chỗ nào? Họ không gặp được người cha người mẹ tốt để dạy dỗ họ, không gặp được thầy cô tốt để dạy dỗ họ. Cho nên không có người đáng ghét, chỉ có người đáng thương, nếu nhìn như vậy thì sao quý vị nổi nóng với một đứa nhỏ được? Nhân chi sơ tính bổn thiện, trên người một đứa nhỏ từng bị ba trường đui học cũng nhìn thấy được điều đó, sao không thấy được?

Cho nên chúng ta có thể đối đãi với các em như vậy, đồng thời cũng đối đãi với người lớn như vậy. Có một giáo viên nói, tôi đối với mấy em nhỏ rất kiên nhẫn, nhưng đối với người lớn thì không được. Tôi nói, cô đối với các em nhỏ cũng là giả “Nhất chân nhất thiết chân, nhất vọng nhất thiết vọng” (1 cái thật thì tất cả đều thật, 1 cái vọng thì tất cả đều vọng), tại sao đối với các em nhỏ lại rất yêu thương, đối với chồng mình thì không yêu thương được? Đó gọi là gì? Gọi là yêu ghét. Cái mình thích thì yêu ghê gớm; cái mình ghét thì thấy nó không có điểm gì tốt. Yêu ghét là dục, không phải tình yêu chân thật. Sao bữa nay cứ nói tới tình yêu? Không lẽ Jesu Cơ Đốc đang âm thầm gia hộ chúng ta? Cho nên có lẽ nên hát một bài.

Bài này là hồi trước khi đi học đã học qua, tên là “Chân đế của tình yêu”, trích ra từ Thánh kinh. Nhưng mọi người bình tâm nhìn lại, trong lời bài hát này mặc dù nói về tình yêu, yêu ai? Yêu mình, “Dục ái nhân giả tiên tự ái” (muốn yêu người thì yêu mình trước), người yêu mình thì mới có thể yêu người, một người khiến thân tâm mình điên đảo rối bời, xin hỏi họ dùng cái gì để yêu người? Họ khiến thân thể mình không tốt, sau đó muốn nhảy lầu, sau đó nói với một cô gái, em cưới anh nhé, anh sẽ rất yêu em. Lừa gạt! Họ lấy cái gì để yêu, ngay cả bản thân mình họ cũng không yêu nổi mà còn muốn yêu người khác. Yêu bản thân mình là sao? Khiến linh tánh của mình không ngừng thăng tiến, khiến những tập tánh xấu của mình không ngừng buông bỏ, yêu bản thân. Cái gì là tập tánh? Tham sân si mạn nghi là tập tánh.

Cái nhẫn này còn có “hỉ nhẫn” “từ nhẫn”. Con người có thể bỏ đi tham sân si mạn nghi, chuyển tham niệm thành việc suy nghĩ cho người khác, nhân từ. Chuyển sân hận thành khoan dung người khác, bao dung. Chuyển nộ thành thứ, quý vị coi hai chữ này rất giống nhau đúng không? Nộ, tâm liền biến thành nô lệ, kiểm soát không được chính mình, “như kì tâm” là đặt mình vào vị trí người khác mà suy nghĩ cho họ, quý vị sẽ không so đo với họ nữa, thì ra họ cũng là người đáng thương. Chữ “thứ”.

Không ngu si là yêu thích chân lí; không tâm trạng hóa thì không ngu si; không ngạo mạn thì khiêm cung, cung kính người khác; không hoài nghi là tín nhiệm người khác. Những thứ tham sân si mạn nghi này là năm độc, đều đang đầu độc chân tâm chúng ta, phải trừ bỏ chúng đi, chân tâm liền hiện ra.

Hát một bài mà cũng phức tạp thế này. Tôi cứ viết ra, mọi người có lẽ sẽ thể hội lời bài hát một cách sâu sắc hơn, thật sự là tình yêu chân thành thì phải yêu bản thân mình trước.

Yêu là sự nhẫn nại lâu dài kèm với ân từ, yêu là không đố kỵ, yêu là không tự khen, không ngông nghênh, không làm những việc hổ thẹn, không cầu những việc lợi ích cho mình, không dễ nổi nóng, không so đo cái xấu của người, không thích điều bất nghĩa, chỉ thích chân lí. Việc gì cũng bao dung, việc gì cũng tin tưởng, việc gì cũng mong đợi, việc gì cũng nhẫn nại, việc gì cũng cần phải nhẫn nại. Yêu là không bao giờ ngại ngùng, không ngại ngùng, câu này phải hát ra, nghĩa là mãi mãi không bao giờ thay đổi, sự tín nhiệm đối với bất kì người nào cũng không thay đổi, đó là tình yêu chân thực.

Sự tín nhiệm hoàn toàn của cha mẹ và thầy cô giáo sẽ khiến các em nhỏ thấp lên ánh sáng trong cuộc đời. Thầy giáo môn tự nhiên của tôi hồi lớp 5 thầy hiệu trưởng Diệp (bây giờ thầy đã là hiệu trưởng), hồi đó thành tích của tôi không ra sao, nhưng thầy đứng trước giáo viên hướng dẫn của tôi mà nói, em Lê Húc này là một con gà lớn gáy muộn. Tôi dịch thành tiếng phổ thông là người tài thành đạt muộn. Con gà lớn là gà trống lớn, khi gáy nó sẽ chậm hơn nửa nhịp, vì năng lượng trong phổi nó khá lớn, phải hít thở cả buổi, cục cục cục, rồi mới gáy lên được. Mọi người đừng coi thường một câu nói của một người thầy, thiệt sự là câu nói này lúc nào cũng thúc giục tôi, tôi không thể cô phụ sự tín nhiệm của thầy Diệp dành cho mình. Cho nên giả sử quý vị là những người làm cha làm mẹ, mỗi một lời mà quý vị nói ra đều tin tưởng con mình, đều cho chúng sức mạnh, thì làm sao chúng không cảm nhận được tình yêu thương của chúng ta?

Lúc này nói với mọi người về chữ “nhẫn”, “quán nhẫn” quán chiếu, “hỉ nhẫn” hỉ nhẫn là sao? Bất cứ một việc gì, bất cứ một người nào xuất hiện đều nhắc nhở chúng ta còn có những thiếu sót gì, hoan hỉ rằng mỗi một người đều đến thành tựu sự tu dưỡng của chúng ta, hỉ nhẫn liền có. “Lại tới khảo mình rồi, rất tốt, coi thử công phu của mình ra sao”. Quý vị có gặp ai tới trường thi rồi sau đó giáo viên coi thi phát đề xuống, thí sinh làm không được liền chạy đi đánh giáo viên coi thi không, có ai gặp qua loại người này không? Không có đúng chưa? Có nghĩa là con người ai cũng rất bình thường, bữa nay chúng ta đi chửi một người nào đó, tức là đi đánh giáo viên coi thi, đúng chưa? Đúng, mỗi một người đều là tới phát đề thi cho mình, khảo thí mình, giúp mình biết mình nặng bao nhiêu, từ đó mà phản tỉnh và thăng tiến bản thân, cho nên sao có thể đi chửi giáo viên coi thi được? Càng không thể đi đánh giáo viên coi thi. Ok? Vậy là quý vị liền hoan hỉ, ai ai cũng là tới thành tựu quý vị, sao không hoan hỉ cho được?

Cho nên quý vị coi hòa thượng Bồ Đại không hề đơn giản “Miệng thường mỉm cười, bụng lớn bao dung”, ngài đã nói một câu “Nhổ nước miếng vào mặt” người ta nhổ nước miếng vào ngài, ngài nói “Cho nó tự khô đi, tôi cũng khỏi tốn sức, họ cũng không phiền não”. Nghe xong thì rất khâm phục ngài, tại sao? Bồ Đại hòa thượng có học vật lý, ngài biết nhắc tay lên cũng tốn rất nhiều calo, “Tôi cũng đỡ tốn sức”, không cần lau, “Họ cũng không phiền não”. Đó là sao? Một người đối với chúng ta hà khắc như vậy tức là đang nhắc nhở chúng ta “Như thế anh còn nhẫn được không?”, quý vị nhẫn được thì cảnh giới quý vị được nâng cao. Có dễ nhẫn không? Nói thì đơn giản như vậy, nói thì nhẹ nhàng vui vẻ relax(rì lác) như vậy, thiệt sự gặp rồi thì có dễ như vậy không?

Cho nên mọi người phải chú ý, thực sự làm được thì gọi là buông bỏ, nhưng trước khi buông bỏ còn phải có một công phu, gọi là nhìn thấu, là hiểu lý, một khi đã hiểu lý thì sẽ không

làm những việc ngu xuẩn. Lấy một ví dụ, bữa nay quý vị đeo một bao rác, đeo đã 30 năm, 40 năm, đột nhiên có một ngày một cao nhân nói với quý vị, cái mà quý vị đang đeo là bao rác rất hôi thối, ô nhiễm thân tâm quý vị. Đột nhiên quý vị nhìn ra rõ ràng, thiệt sự là rác, xin hỏi giây kế tiếp quý vị làm gì? Vứt bỏ đi, vứt lên xe rác. Đúng không? Có ai vừa nhìn thấy rác, lúc phải vứt đi thì lại nhặt lại “Cái bao rác này đã theo tôi 40 năm rồi, không có công lao cũng có khổ lao”, vậy là họ vẫn chưa nhìn rõ cái bao rác đó, họ vẫn kéo nó trở lại. Cho nên khi chúng ta nhìn thấy tính khí của mình nóng nảy như vậy, mà vẫn tiếp tục nổi nóng, chẳng phải là lại nhặt bao rác đó trở về sao? Cho nên vẫn chưa hiểu được những thứ đó gây tổn hại cho chúng ta ra sao, cho nên nghe kinh rất quan trọng, thường xuyên nghe kinh thì sẽ hiểu lý, sẽ không làm chuyện ngu ngốc nữa.

Tôi kể cho mọi người nghe một ví dụ có thực, mọi người có nhận ra tôi là người rất trọng tình cảm không? Có nhận ra không? Tôi là người rất tình cảm. Mẹ tôi thường nói: “Ôi, mẹ sanh nhầm hết rồi, đáng lẽ chị hai của con là con trai, con là con gái mới đúng”. Từ lời của mẹ tôi nói quý vị liền biết tôi rất trọng tình cảm, cho nên thường bị tình cảm chi phối. Có lần khi đang yêu, sao bữa nay cái gì tôi cũng kể ra hết vậy? Có một câu nói “Người gặp tri kỉ ngàn ly cũng ít”, bữa nay không có chuyện gì không kể với quý vị, cảm ơn!

Con người thiệt là, quý vị muốn làm chủ chính mình, quý vị không có định lực thì làm không được. Khi tôi yêu cô gái đó, cảm thấy mới quen mấy ngày mà cứ như đã quen 10 năm, 12 năm, cho nên liền chìm rất sâu, nhưng nhân duyên chưa chín muồi, cô gái đó lớn hơn tôi 5 tuổi, nhưng quý vị coi, tôi nhìn có vẻ cũng không phải người hồ đồ, nhưng khi gặp phải chuyện tình cảm thì hình như bị cái gì đó hút đi. Bây giờ đã qua thì thấy khờ dại, sao mà khoa trương như vậy? Tôi từng nghe một người nói, khi người ta yêu thì IQ thấp nhất, rất có lý. Trừ phi định lực của quý vị đã đủ thì quý vị mới không bị chuyển.

Kết quả mẹ tôi nói, cả đời này khi đối mặt với chuyện tình cảm nam nữ mẹ luôn rất có định lực. Sau đó tôi nói với mẹ “Mẹ, trong cuộc đời này mỗi người đều có một đề thi không giống nhau, mẹ có đề thi của mẹ, con có đề thi của con, đều phải thi cho qua”. Cho nên mọi người không thể chê cười người khác “Ôi trời, cái việc đơn giản như vậy mà cũng làm không được sao?”, thiệt ra những việc quý vị thấy rất khó thì có thể người khác thấy rất đơn giản, cho nên không được ngạo mạn, cứ thấy người khác cái này không tốt cái kia không giỏi, đừng, đề thi của mỗi người đều không giống nhau.

Kết quả là lần đó mẹ tôi rất không đơn giản, đã cùng tôi đi qua giai đoạn đó. Tôi thường chảy nước mắt, một hôm tôi nói với mẹ “Mẹ, con cứ thường chảy nước mắt như vậy, sao mẹ không khóc? Mẹ coi con trai mẹ khóc ra nông nỗi này, sao mẹ lại không khóc?”. Mẹ tôi nói: “Con đã khóc ra nông nỗi này rồi mà mẹ lại khóc theo nữa thì không kiểm được mắt”. Lúc đó nghe mẹ tôi nói vậy thiệt sự tôi cũng ngộ ra chút ít, ngộ được cái gì? Thì ra người thiệt sự thương tôi lúc nào cũng nghĩ cho tôi, ngay cả việc khóc hay không cũng đều quyết định bởi tình cảnh của tôi, đúng chưa? Mẹ quý vị nhìn thấy quý vị như vậy, bà phải kiềm lại, bà phải giúp đỡ quý vị, bà không thể khóc. Niệm niệm đều nghĩ cho quý vị, đó là thiệt sự yêu thương quý vị, là ai? Mẹ.

Cho nên khi nói tới chuyện tình cảm này tôi đã ngộ ra, cuối cùng cũng biết người lúc nào cũng lo nghĩ cho mình là mẹ. Quý vị ở đó giọt ngắn giọt dài, người đó có biết không? Không biết. Thậm chí những lời người đó nói càng khiến quý vị khóc lóc thê thảm hơn. Mọi người có kinh nghiệm không? Quý vị coi đó có phải tình yêu chân thực không? Những lời người đó nói ra cũng khiến quý vị rớt vài giọt máu, người đó không hề nghĩ qua, muốn nói là nói, để mặc quý vị ngồi đó góp nhặt trái tim tan nát.

Sau đó tôi đọc kinh Vô Lượng Thọ, đọc đến một đoạn thì thiết sự hiểu ra, từ sau ngày hôm đó tôi không bao giờ chảy một giọt nước mắt vì chuyện tình cảm nữa, tôi thấy không cần lãng phí nước mắt nữa. Nói cho mọi người nghe, thật ra là vì những thứ mình nợ người đó đã khóc xong rồi, giờ khóc thêm giọt nữa cũng không thể. Thiết vậy, một miếng ăn một hộp uống không gì không phải tiền định, tôi đã đọc được đoạn nào? “Con người sống trong ái dục, sống một mình chết một mình, đến một mình đi một mình, khổ vui tự chịu”, những cái khổ vui đó đều do tự mình gánh chịu, không ai thay thế được, người ta có thay mình gánh chịu được không? Được không? Trừ phi họ là Quan Thế Âm Bồ tát thì được. Quý vị tới đâu tìm Quan Thế Âm Bồ tát? Giả sử người đó là phạm nhân, người đó vẫn chưa buông được cái tôi, nhất định sẽ nghĩ cho bản thân nhiều hơn, làm sao niệm nào cũng nghĩ cho quý vị được? Vậy mà quý vị cứ mong cầu người đó niệm niệm nghĩ cho quý vị, chẳng phải là tự chuốc đau khổ tự chuốc phiền phức sao?

Cho nên người mà chảy nước mắt vì chuyện tình cảm là thất đức, tại sao? Quý vị ngồi đó khóc, khóc tới nỗi cơ thể cũng rũ rượi, bất hiếu. Tôi đang nói tôi, đúng không? Quý vị có tình yêu chân thực thì sao mà chảy nước mắt? Ngay cả hiếu cũng không hiểu thì sao có tình yêu chân thực? Lừa gạt. Tiếng Mân Nam chúng tôi là phỉn dụ người ta, đúng chưa? Cho nên quý vị coi, kinh điển của tổ tiên khai mở trí huệ chúng ta, “Người không yêu người thân mình mà đi yêu người ngoài gọi là bội đức”, quý vị ngồi đó khóc lóc, làm tổn hại thân thể, không suy nghĩ cho cha mẹ, vậy còn nghĩ được cho ai? “Người không yêu người thân mình mà đi yêu người ngoài”.

Lúc này vừa nói với mọi người về “hỉ nhân”, tôi nói với mọi người, tôi thiết sự là có gặp qua Quan Thế Âm Bồ tát, chính là cô gái đó, chính là chuyện tình cảm đó, giúp tôi nhìn rõ chân tướng tình cảm thế gian. Đừng hỏi người khác niệm niệm đều nghĩ cho quý vị được không, điều quan trọng hơn là gì? Quý vị phải niệm niệm nghĩ cho người khác. Cho nên cô ấy giúp tôi không mong cầu nhân duyên, không mong cầu tình cảm, cho nên cô ấy là Quan Thế Âm Bồ tát đến giúp tôi, giúp tôi buông bỏ tập khí chấp trước nghiêm trọng nhất của mình, nếu không phải là Quan Thế Âm Bồ tát thì cô ấy còn là ai khác? Đúng không? Đúng. Đúng vậy, cô ấy cứu khổ cứu nạn. Khổ từ đâu ra? Khổ do sự chấp trước của mình gây ra, cô ấy giúp tôi buông bỏ, giúp tôi cứu khổ cứu nạn.

Tôi từng có một giấc mơ, mơ thấy cô ấy và mẹ cô, còn có một người con trai khác ở trong nhà cô, rất thú vị, trong mơ tôi có thể nhìn xuyên tường thấy được hình ảnh bên trong, khi nằm mơ thì năng lực rất đặc biệt, thiết sự là nhìn xuyên thấu được, sau đó tôi cũng không đi vô, tôi biết họ đang làm gì, đang nói chuyện hôn sự. Tôi liền thấy rất bức xúc, tay nắm lấy nắm cửa,

đột nhiên lúc đó tôi nghĩ hà tất gì phải khổ như vậy, hà tất gì phải mong cầu? Duyên này chưa chín muồi hà tất gì miễn cưỡng? Tôi rút tay lại. Vừa rút tay lại thì tỉnh mộng.

Kết quả là sáng hôm đó, người bạn giới thiệu hai chúng tôi quen nhau gọi điện tới, đã mấy tháng anh ấy không gọi điện cho tôi rồi, nhắc điện thoại lên biết là anh, tôi nói, có phải anh muốn báo với tôi là cô ấy sắp lấy chồng không? Người bạn đó giật mình, sao anh biết? Tôi phá lên cười, nói lảng đi chuyện khác. Cho nên quý vị coi mọi việc đều có cảm ứng.

Bàn tay đó không buông xuống thì thi chưa qua, rút tay lại thì thi đậu, đúng chưa? Thiệt sự là “hỉ nhãn”, không có sự khảo thí của cô ấy thì sao tôi đi đến được những nhân duyên sau này? Con người chỉ khi nào đi rõ ràng đoạn đường phía trước thì đoạn đường phía sau mới càng đi càng rộng rãi, chỉ cần phía trước đi không rõ ràng thì phía sau sẽ giẫm lên vết xe cũ, gặp rất nhiều những vấn đề cũ.

Lúc này là muốn quý vị hiểu ra những lý này, thì sẽ không chấp trước nó nữa, cho nên nhìn thấy rồi thì có thể buông bỏ, mà thiệt ra tại sao người ta lại nổi nóng? Bởi vì có cái tôi “Sao anh có thể đối với tôi như vậy? Đây là điều tôi muốn, tôi đã bỏ ra nhiều như vậy, sao anh lại đối với tôi như vậy? Tôi rất không vui, anh không biết tôi mệt mỏi lắm sao?”. Mọi người có nhận ra không, tất cả mọi sự nóng giận đều có một tiền đề? Nghĩ về mình trước rồi mới nổi nóng, người không nghĩ tới mình thì không nổi nóng.

Tôi lấy cho quý vị một ví dụ, ở Singapore có một cặp vợ chồng rất ân ái, người chồng nói anh ấy là người hạnh phúc nhất vì lấy được người vợ tốt như vậy. Người vợ nói điều cô cảm kích nhất là người chồng đã cho cô một gia đình hạnh phúc. Mọi người nghe xong những lời này có cảm thấy nó đẹp như một bài thơ không? Gọi là phu xướng phụ tùy, vợ chồng rất hòa hợp, giống như một bài hát hay.

Sau đó người chồng nói một câu rất triết lý, anh nói, vợ tôi rất thảo hiền, có lúc mẹ tôi trách sai cô ấy, cô ấy còn quỳ xuống xin lỗi mẹ tôi, tôi thấy vợ mình làm như vậy hơi oan uổng. Đó là người chồng nói. Kết quả người vợ nói sao? Vợ anh nói, không oan uổng, mẹ chồng là bảo vật của nhà chúng tôi, nhà có người già như có bảo vật, hễ bà nổi giận thì sẽ hại tới cơ thể, tôi chỉ nghĩ làm sao mau mau khiến bà hết giận, không thể để bà giận nữa, hại tới thân thể. Cho nên tôi chỉ nghĩ tới đó, liền quỳ xuống xin lỗi, mẹ tôi liền hết giận, tôi cũng được an lòng. Cho nên, xin hỏi mọi người quỳ xuống như vậy có oan uổng không? Cô ấy không oan uổng, cô ấy được an lòng.

Cho nên từ việc này chúng ta thấy được, thật ra để không nổi nóng cũng không khó, mình buông bỏ được, suy nghĩ cho người khác. Quý vị coi, chúng ta là người lãnh đạo, bên dưới phạm lỗi, chúng ta nhìn thấy liền nổi nóng “Mấy người gây rắc rối cho tôi”, cái tôi cũng xuất hiện. Nhưng giả sử nghĩ cho những người phạm lỗi đó thì sao? Bây giờ họ đã đầu sứt trán mề rồi, mình còn mắng thêm họ một trận, chẳng phải khiến họ hồn tan phách lạc rồi sao? Đúng không? Lúc này vẫn nên nghĩ cho họ thì quý vị sẽ không nổi nóng, mau chóng giúp họ thu dọn tàn cuộc, quý vị không mắng họ, họ càng thấy hổ thẹn. Nhưng mục đích của chúng ta không phải khiến họ hổ thẹn mà là quý vị thiệt lòng suy nghĩ cho họ, sao mình có thể gây thêm rắc rối cho họ được? Như vậy thì họ sẽ nhớ tới ơn của quý vị. Cho nên truyền thống trong một đoàn

thể đều do sự tu dưỡng của người lãnh đạo quyết định. Cho nên thấy người khác mắc sai lầm thì không chỉ trích mà phải giúp đỡ, như vậy đoàn thể liền giống như người một nhà, bất kì người nào phạm lỗi thì tất cả đều đi giúp họ, đều đi kéo họ dậy, đoàn thể như vậy có một sức hấp dẫn mà quyến rũ vô cùng, ai mà không muốn đến với một đại gia đình đoàn kết như vậy? Cho nên thấy người khác mắc sai lầm thì không chỉ trích mà phải giúp đỡ.

Thật ra cũng giống như một đứa nhỏ bụng cho quý vị một ly trà nóng, nó rất vui, nó muốn thực hành Đệ tử quy. Kết quả là đứa nhỏ không cẩn thận làm đổ ly trà, người làm mẹ phải làm gì? “Con làm trò gì vậy?”, mắng nó một trận. Vốn dĩ lòng hiếu thảo của nó giống như một nguồn suối thì liền bị trận mắng của quý vị làm cho nhấn chìm xuống, sau này việc gì nó cũng không dám làm nữa. Quý vị coi trà đổ mất rồi, cái ly cũng bị bể, ly đó mua từ bên Anh đó. Đồi người lúc nào cũng phải lấy cái cân ra cân. Xin hỏi nhân cách lành mạnh của con mình quan trọng hay cái ly quan trọng? Nhân cách lành mạnh. Đáp án chính xác. Trong cuộc sống thường ngày thiệt sự đã gặp qua, vẫn thấy cái ly mua ở Pháp quan trọng hơn. Cho nên quý vị coi rốt cuộc chúng ta xếp cái gì vào hàng thứ nhất? Tất cả tiền tài vật chất, hết thảy đều không để trong lòng, niệm niệm đều nghĩ tới việc thành tựu đức hạnh của người khác, cuộc đời như vậy liền đúng, quý vị sẽ không dễ gì nổi nóng. Nếu lúc đó quý vị nói “Con cứ từ từ, đừng làm đứt tay”, quý vị dạy nó làm việc “Tối đây, mẹ với con cùng dọn, phải dọn như vậy mới không bị cắt trúng tay”, ly thì cũng bể rồi, lấy lại không được, nổi nóng thêm nữa có ích gì không? Phải kiểm soát tâm trạng thì mới kiểm soát được tương lai. “Thu dọn xong rồi mẹ biết con rất có hiếu, thấy mẹ vừa đi về nhất định khát nước, con có hiếu như vậy mẹ rất cảm động”. Quý vị có thể tưởng tượng đứa nhỏ nghe mẹ nói như vậy thì nó giống như được nạp điện, đúng không? Đúng. Nhưng sau này phải nhớ, “đi chậm rãi, đứng vững vàng”, “nếu hấp tấp, dễ làm sai”, “bung đồ vật, phải cẩn thận”, phương cách làm việc phải dạy cho nó. Quý vị không mắng nó thì nó rất cảm động. Hơn nữa còn hướng dẫn như vậy nó sẽ nhớ suốt đời, phải thấy cơ hội để dạy dỗ.

Được rồi, đó là thấy người khác sai thì không chỉ trích mà phải giúp đỡ, không kể là gia đình hay đoàn thể đều giống nhau, đó là “hỉ nhân”. Ai cũng là người tới khảo nghiệm sự tu dưỡng của chúng ta, giúp chúng ta thăng tiến.

Căn nguyên của việc nổi nóng là do chúng ta lấy cái tôi ra để trước mặt. Buông cái tôi xuống, đem mỗi một người, những người xuất hiện trong cuộc đời quý vị, những người có duyên đều đặt vào vị trí đầu tiên, tính khí của quý vị sẽ ngày càng nhu hòa. Cũng giống như cô con dâu khi nãy, cô lúc nào cũng nghĩ cho mẹ chồng nên cô không nóng giận, cô cũng không thấy oan uổng. Vậy có thể có người sẽ nói “Cứ chê trách hoài như vậy cũng rất đau khổ”, có suy nghĩ đó không? Suy nghĩ đó của quý vị không hợp logic, đúng không? Cái đó gọi là lo bò trắng răng. Tôi thấy con người sau khi phiền não được khoảng 10 năm, 20 năm, 30 năm thì hay nghĩ lung tung, không có việc gì thì nghĩ đông nghĩ tây. Xin hỏi mọi người 10 năm sau thì có liên quan tới gì? Liên quan tới right now, ngay bây giờ, “muốn biết kết quả tương lai thì coi công phu hiện tại”, làm gì có chuyện bây giờ việc gì cũng nghĩ tới người khác, sau cùng người ta vẫn làm khó quý vị? Không thể nào. Cho nên mọi người cũng nghĩ tới tâm trạng của bà mẹ chồng đó, lâu ngày sẽ biết lòng nhau, sẽ có lúc chân tướng hiển lộ. “Minh hiểu lắm con dâu như vậy nó còn quý xuống nhận lỗi, con dâu thế này phải kiếm ở đâu mới ra?”, đúng không?

Tiếp đó sẽ diễn tiếp chuyện gì? Con dâu có thêm người mẹ, mẹ chồng có thêm cô con gái. Quý vị lại ngộ ra rồi, đúng không? Phải diễn như vậy mới phù hợp với logic. Cho nên con người ở đời thì phải chịu thiệt thòi trước, đừng so đo từng li từng tí, thiệt thòi là phước, giúp mình nâng cao sự tu dưỡng, tăng trưởng phước báo.

Sau cùng là “từ nhân”, niệm niệm đều nghĩ có người khác là “từ nhân”, lúc này cô con dâu kia niệm niệm đều nghĩ cho mẹ chồng.

Được rồi, tiết học hôm nay chia sẻ với mọi người tới đây, cảm ơn mọi người.

“Quần thư trị yếu 360” - Sách quý trong việc tề gia trị quốc (Tập 5)

Kính chào các vị pháp sư, tổng giám đốc Hồ, chủ tịch Ngô, các bậc trưởng bối, các vị đồng đạo!

Chúng ta nói tới sự “tu thân” trong “quân đạo”, nói tới câu thứ 2. Hôm qua đã giảng tới, tổ tiên rất giỏi trong việc học cách xử sự, học đạo lí làm người từ hết thảo vụn vặt. Hôm qua câu thứ 2 đã nói tới, sự vật “vật tốc thành tắc tật vong, vãng tựu tắc thiện chung”. Sự vật phát triển quá nhanh thì sẽ sớm suy vong; phát triển chậm, ổn định thì dễ có kết quả trường cửu, viên mãn, ban sớm hoa nở chiều tối hoa tàn, những cây cỏ nở hoa vào sáng sớm thì có thể xé chiều đã héo tàn. Nhưng tùng bách sum suê đông sang không tàn, tùng bách là loại cây trăm năm ngàn năm, chúng mọc rất sum suê, cho dù trong ngày đông giá lạnh chúng cũng không bị khô héo. Cho nên kết luận là “Đại nhả quân tử ố tốc thành”, người quân tử thực sự có kiến thức có đức hạnh thì rất kị sự tốc thành. “Tốc thành” ở đây là tham nhìn thấy kết quả cho mau, đây cũng là tham. Hôm qua chúng ta giảng tới một ví dụ của Mạnh tử “kéo cho lúa mau lớn”.

Thiệt ra hôm qua chúng ta cũng nhắc tới, người xưa hết sức có trí huệ, họ có thể quan sát được tương lai. Trụ vương cầm đôi đũa làm bằng ngà voi liền có thể nhìn thấy được sự vong quốc. Một tâm niệm không đúng của chúng ta có thể đoán ra được sự thành bại trong sự nghiệp của mình được không? Được. Ý niệm giống như một hạt giống, hạt giống bị hư thì làm sao gieo trồng, sau cùng vẫn sẽ có kết quả không tốt. Cho nên chúng ta nhìn thấy, muốn tề gia trị quốc bình thiên hạ thì cần phải tu thân. Tu thân phải bắt đầu từ đâu? Bắt đầu từ tâm mình, phải thành tâm thật ý.

Đoạn phim sáng nay chúng ta coi cũng vậy, phải tu từ căn bản. Căn bản là gì? Tâm là căn bản. Mọi người quên mất đoạn phim sáng nay rồi hả? Để ôn lại cho mọi người một tí. Quý vị coi bốn người bọn họ bước vô ngôi thiền, đứng chưa? Tọa thiền, Đạt Ma tổ sư cũng vô theo. Sau đó mọi người có để ý thấy, bốn người này ngồi đó làm gì? Ngủ, không phải tọa thiền. Thiền là nhập thiền định chứ không phải ngủ gục. Có phát hiện ra người thứ nhất ngồi đó ngủ gục, ngủ tới lúc tỉnh dậy, nhìn thấy người khác ngủ gục anh ta còn coi thường người ta, có không? Ngủ gục, thiệt ra mình cũng ngủ gục mới dậy, đều không thấy vấn đề của mình, chỉ thấy của người khác.

Cho nên quý vị coi, đoạn phim sáng nay ngay cả một nét mặt cũng khiến chúng ta phải ngẫm nghĩ. Đúng, khi tôi đang nhìn cái sai của người khác thì tôi có giống như họ không? Giả sử tôi dành hết thời gian và sức lực vào việc nhìn người khác, tôi còn có thể nhìn rõ chính mình được không? Rất là khó. Cho nên mỗi ngày đều phải nhìn thấy cái thiếu sót của mình, “thường thấy lỗi của mình tức đã tương hợp với đạo”, quý vị đã ở trong chánh đạo, chánh niệm rồi.

Khổng Tử rất biết cách giáo dục. Một hôm, Tử Cống (người có tài ăn nói nhất) đang phê phán người khác. Khổng Tử nói, “Tứ dã hiền hô tai” (Người cũng hiền lương vậy sao?). Tử Cống đang phê phán người khác, Tử Cống là người có tài ăn nói đệ nhất, cho nên rất dễ tạo nghiệp, phải thận trọng. Có tài ăn nói thì phải nói cho người ta hiểu rõ, không phải phê phán người ta. “Tử Cống phang nhân” tức là phê phán người. Khổng Tử nói: “Tứ dã hiền hô tai?” Doan Mộc Tứ (tên của Tử Cống), người rảnh vậy sao? “Phu ngã tắc bất hạ” nếu là ta thì phải

đối trị tập khí của mình, hạ công phu ở bản thân mình, ta đã thấy 24 tiếng không đủ dùng, sao người lại rảnh rỗi đi nhìn sai lầm của người khác như vậy?

Khổng Tử thật sự là như vậy, trong Luận ngữ Khổng Tử có nói “Đức chi bất tu, học chi bất giảng, văn nghĩa bất năng tử, bất thiện bất năng cải, thị ngô ưu dã”. Hàng ngày điều Khổng Tử lo lắng không phải là vấn đề của người khác mà là sự hạ công phu ở chính bản thân mình. Đạo đức của ta có phải mỗi ngày đều tu chỉnh, thăng tiến hay không? “Học chi bất giảng”, những học vấn mà ta học được có thực hành, làm theo nghiêm chỉnh hay không. “Văn nghĩa bất năng tử”, những đạo nghĩa mà ta nghe được, ngày nay nói tới hiểu đạo, ta có lập tức làm theo, có nghe thấy điều nghĩa liền làm theo hay không? “Bất thiện bất năng cải” ta nghe thấy điều thiện thì có tu sửa chính mình hay không? Giả sử không thì đó là việc mà ta lo lắng mỗi ngày.

Cho nên người thật sự trở thành Thánh hiền đều nhất định là người hạ công phu ở chính bản thân mình, tuyệt đối không phải người suốt ngày nhìn vào người khác. Thậm chí thấy cái sai của người khác đều giúp đỡ họ một cách hết sức thiện xảo, nhẹ nhàng, không được phê phán họ. thiệt ra mà nói, phê phán người khác có tạo nghiệp không? Tạo ra rất nhiều nghiệp. Hễ quý vị phê phán họ, vốn dĩ người khác không quen biết họ, nghe quý vị nói xong tất cả mọi người đều có thành kiến với họ, cái duyên của họ và những người khác bị một câu nói của quý vị phá hỏng mất, vậy sao không tạo nghiệp cho được? Chúng ta phê phán người khác thì sẽ dẫn theo cả đoàn thể đều thích phê phán người khác, làm tổn thương tới cái duyên của họ, lại tổn hại tới đoàn thể của mình, đó chẳng phải là tạo khẩu nghiệp rồi sao? Cho nên trong kinh điển dạy chúng ta tu học, đầu tiên “Thiện hộ khẩu nghiệp, bất cơ tha quá”, trước tiên không đi bàn luận điều tốt xấu thị phi của người ta, nhất là nói về điều tốt xấu thị phi của lãnh đạo, cái tội này rất lớn.

Mọi người lật tới trang 156, câu 336, đây đều là trí huệ cao siêu của Khổng Tử: “Tử Cống viết, quân tử diệc hữu ác hồ”. Quân tử đối với người khác cũng có oán ghét phải không? Điều oán ghét này vốn dĩ bởi vì quân tử có thể thấy được những hậu quả nghiêm trọng của mỗi hành vi gây nên, cho nên quân tử hết sức thận trọng đối với những hành vi này, sẽ nghiêm khắc nhắc nhở mọi người không thể phạm sai lầm này. Chữ “ác” ở đây có nghĩa như vậy, không phải quân tử có đối lập với mọi người.

Khổng Tử nói, có, có những hành vi rất nghiêm trọng, đó là những hành vi nào?

“Ác xưng nhân chi ác giả”.

Lúc này chúng ta đã nói qua, đàm luận việc xấu việc hư của người khác là không tốt. “Ác cư hạ lưu nhi san thượng giả”, họ thuộc tầng lớp dưới nhưng lại đi phê phán những người lãnh đạo đất nước, phê phán lãnh đạo đoàn thể, như vậy sẽ gây ra điều gì? Gây ra việc cả đất nước này đánh mất lòng tin đối với lãnh đạo, khiến cho cả đoàn thể gặp phải nguy cơ nghiêm trọng về lòng tin, mọi người không đoàn kết được. Cho nên người ở dưới mà phê phán lãnh đạo ở trên thì ảnh hưởng phiến diện rất lớn.

Cho nên là một công dân thì lúc nào cũng nên nghĩ làm sao mới giúp lãnh đạo sửa sai, chứ không phải phê phán họ. Giúp đỡ như thế nào? Khuyên giải họ. Khuyên như thế nào? “Cha

mẹ lỗi, phải cố khuyên, mặt tươi vui, lời nhu hòa, khuyên không được, vẫn phải khuyên, không nên khóc (thì nên khóc), đánh không giận”. Đọc xong câu này quý vị có khâm phục trí huệ của tổ tiên không? Chỉ có một đoạn văn nhưng mọi người có biết trong đoạn văn này có bao nhiêu học vấn không? Xin hỏi mọi người, tỉ lệ thành công khi quý vị khuyên bảo người khác là bao nhiêu? Có được 50% không? Có? Xin nhận của tôi một bái, công phu rất lợi hại. Tại sao chúng ta nói phải dụng tâm? Quý vị không thể coi nó là tri thức, sau mỗi một câu nói đều có triết lí nhân sinh và thái độ quan trọng.

“Cha mẹ lỗi”, cha mẹ, người thân, lãnh đạo mắc lỗi, “phải cố khuyên”, khuyên giải, khuyên họ với mục đích gì? Chúng ta muốn họ sửa đổi, họ được lợi ích, đúng chưa. Nhưng quý vị coi, khuyên người ta tới sau cùng thì mình nổi giận, nguyên nhân do đâu? “Tức chết đi mất, không chịu nghe mình”. Quên mất mục đích, mục đích là khiến họ thay đổi, chứ không phải muốn họ nghe mình. Sau đó biến thành gì? Ham muốn khống chế, quên mất mục đích ban đầu. Sau đó còn rất tức giận “Cái người này thiện căn kém quá, thôi thôi, họ không có phước báo, không nói với họ nữa”, đổ hết trách nhiệm lên đầu họ. Cho nên quý vị coi câu này “phải cố khuyên”, chỉ cần lúc nào cũng ghi nhớ mục tiêu này, mình chỉ muốn tốt cho họ, muốn họ sửa đổi, chỉ cần không làm sai mục tiêu “không có việc gì khó chỉ sợ lòng không bền”. Tôi có quen một vị trưởng bối, chú Lư, chú từng khuyên một người bạn học Thánh giáo khuyên tới 17 năm, rất kiên nhẫn.

Mục tiêu khuyên người lập ra rồi, tức là lợi ích cho họ, giúp họ sửa đổi. Tiếp đó, khuyên bằng thái độ gì? “Tỏ ra vui, lời nhu hòa”, thái độ rất nhu hòa. Chúng ta khuyên chưa được hai câu thì khí nóng bốc lên, sau đó chắc là nổi giận, như vậy không đạt được hiệu quả, khi chúng ta bị cảm xúc khống chế thì người ta chỉ nhớ được một điều là chúng ta rất nóng tính, chúng ta nói gì họ cũng không nhớ. “Tỏ ra vui, lời nhu hòa”, khi khuyên người khác thì hết sức nhu hòa, nhu hòa thể hiện ở chỗ khi quý vị nói thì không nhắc tới những điều kiêng kị, không trách móc điều kiêng kị, hễ nói tới những điều họ kiêng thì họ nghe không lọt tai lời quý vị nói, phải né những thứ họ kiêng kị ra. Bao gồm không được mở miệng ra là nói một hơi những điều sai trái của họ. Quý vị nói “Đúng, tôi rất thẳng tính, một lần là nói ra hết”, nói tới nỗi họ phì bọp mép, không được, quý vị phải suy nghĩ tới sự chịu đựng của họ, chỉ cần nhắc tới một hai điểm là được. Hơn nữa phải hiểu tình hiểu lý, muốn nhắc tới cái sai của họ thì trước tiên phải khẳng định cái tốt của họ, khen điều tốt trước. Ví dụ đợt hội nghị này kết thúc, nhân viên chúng tôi sẽ nhắc nhở họ vài điều, nhìn thấy họ không được nói ngay “Anh rất kém cỏi, cái này làm không được cái kia cũng làm không xong”. Quý vị nói như vậy họ có khó chịu không? “Mấy ngày nay một hai giờ tôi mới đi ngủ, anh lại mắng xối xả vào mặt tôi như vậy?”. Điều mình không muốn thì đừng làm cho người khác. Quý vị vất vả như vậy, người ta còn chưa cảm ơn thì đã ào ào chê bai quý vị một tủa, ai chịu cho nổi? Người nào cũng có tâm lý đó.

Mọi người có thấy ông chồng đó, người vợ nấu cơm mười mấy năm cho ông ta ăn, mười mấy năm cũng không nói một câu thank you very much (thank diu vé ry mết), đúng không? Mười mấy năm đều rất ngon, chỉ có một ngày không ngon liền bỏ đũa xuống “Sao mà khó ăn dữ vậy?”, bắt đầu chửi mắng, ai chịu cho nổi? Cho nên sau cùng người vợ nói: “Muốn ăn thì tự nấu mà ăn”. Đó gọi là tự mình làm khổ mình. Cho nên trước hết phải khen ngợi điều tốt của người ta, họ làm rất tốt, những việc họ làm vất vả thì quý vị phải khẳng định, họ nghe xong thì

thấy quý vị rất hiểu họ, họ rất hoan hỉ. Người ta hễ hoan hỉ thì chuyện gì cũng thấy quý vị đang giúp họ, họ sẽ nghe lọt tai, nói lời hay thì dễ đi vào lòng người.

Nói năng có cần phải học không? Có. Xin hỏi mọi người, ai đã đi học qua 3 tiếng đồng hồ về việc nói năng như thế nào mời giờ tay? Rất quan trọng. Khổng Tử nói học vấn của ngài có 4 môn, môn thứ nhất là đức hạnh; môn thứ hai là ngôn ngữ, nói năng cũng phải học; môn thứ ba là chánh sự, tức là năng lực làm việc, làm sao theo đuổi việc chính trị lãnh đạo; môn thứ tư là văn học. Bốn môn. Từ những câu kinh trong kinh điển, chúng ta thấy chỉ riêng nói về cách nói chuyện như thế nào đã tốn mất 4 tiếng rưỡi đồng hồ.

Không chỉ trích những điều kiêng kị, không kể tội, ngôn ngữ của quý vị đừng sắc nhọn quá, cứ như ép họ tới chỗ không nói nên lời. “Vô tiểu trực” không nói những lời quá khắc nghiệt. “Vô trường ngôn”, khi khuyên giải người khác, người ta cứ nhìn đồng hồ, họ rất vội, còn quý vị thì càng nói càng dài càng nói càng dài, tâm họ vốn đang rất thấp thỏm. Quý vị phải biết trông mặt xem lời, bữa nay có lẽ thời gian người ta hơi vội, thấy được rồi thì mau mau tóm lại, đừng có càng nói càng dài, không dài dòng. “Vô lụy ngôn”, quý vị nói rất rườm rà, cứ lặp đi lặp lại, họ rất bức bối, đó đều là những điểm không thỏa đáng khi khuyên người.

Sự mềm mỏng đều thể hiện ở việc đặt mình vào vị trí của người khác, thái độ vui vẻ lời nói nhu hòa. Mục tiêu, thái độ đều biết rồi, “khuyên không được, vẫn phải khuyên”, mỗi một chữ đều rất thâm thúy. Khi khuyên họ quý vị phải tìm những lúc họ vui vẻ thì mới khuyên. Khuyên đi khuyên lại phải có sự kiên nhẫn, làm gì có chuyện khuyên một lần liền sửa theo, họ không phải Nhan Hồi tái lai, đúng không? Phải kiên nhẫn, phải thiện xảo, tìm những thời điểm thích hợp. Bên cạnh có nhiều người như vậy, quý vị khuyên họ, làm họ mất hết sĩ diện. Cho dù người ta không chịu nghe, cha mẹ không chịu hiểu, đánh quý vị, quý vị cũng không oán thán nửa lời, vẫn nhớ mục đích đó, tôi muốn cha mẹ tốt, tôi muốn người ta tốt, bất cứ lời nói hay hành động nào thiếu bình tĩnh của họ cũng không làm tâm tôi vướng bận.

Chúng ta coi tiếp câu 236 “Ác dưỡng nhi vô lễ giả”, họ rất dưỡng mãnh, nhưng khi nói chuyện với người khác hoặc nói chuyện với lãnh đạo thì quá mạnh bạo, lại cảm thấy mình rất chính trực, không biết mình vô lễ, lời nói khiến người khác khó chịu, họ không có sự quán chiếu này, còn cảm thấy mình rất chính trực, như vậy không thỏa đáng. Hơn nữa do ngôn từ của họ quá mạnh bạo có thể sẽ khiến cho cả đoàn thể đều nói chuyện một cách vô lễ với người khác, như vậy không thỏa đáng.

Sau cùng “Ác quả cảm nhi chất giả”, “quả cảm” tức là họ rất quyết tâm, rất quả quyết, làm việc gì cũng không dây dưa kéo dài. Xin hỏi mọi người, một người rất quả quyết là ưu điểm hay khuyết điểm? Ưu điểm? Đừng vội nói nhanh quá, xem tiếp bên dưới. Quả cảm là tài năng, không phải đức hạnh. Cái gì là tài, cái gì là đức, cần phải suy xét kỹ. Lát nữa trong phần “Tri nhân” chúng ta sẽ phân tích tiếp cho mọi người nghe. Mặc dù họ rất quả quyết, nhưng họ “chất” là sao? Cái lí của họ không viên dung, “nhậm kỉ kiến, muội lí chân”, rõ ràng phương hướng bị sai lệch nhưng trước sau vẫn không chịu sửa, ai nói cũng vô ích, có thể họ sẽ đưa cả đoàn thể đi về một hướng hoàn toàn hủy diệt, đi đến bờ vực thẳm, có khả năng đó không? Nhưng họ rất quả cảm, cho nên khi dùng người như vậy quý vị phải thận trọng.

Tôi lấy một ví dụ cho quý vị coi. Có một vài viên chức giáo dục, người ta nói với họ “Những cải cách này hình như không thỏa đáng lắm”, kết quả là viên chức đó nói “Con đường cải cách của chúng tôi tuyệt đối sẽ không quay đầu”. Nghe có vẻ lợi hại lắm đúng không? Có quyết tâm không? Có. Tôi làm mẫu cho quý vị coi “Con đường cải cách là mãi mãi không bao giờ quay đầu”. Gặp vực thẳm phải làm sao? Quả cảm mà cố chấp, rất ghê gớm. Nền giáo dục bây giờ tất thấy đều nhìn về điểm số, họ vẫn không chịu quay đầu, đó chẳng phải là hủy hoại mầm non của cả xã hội sao? Trung Quốc bây giờ không đơn giản, các trường tiểu học trung học trong cả Trung Quốc bây giờ phải học gì? Đệ tử quy, Tam tự kinh, đi lại con đường của tổ tiên. Một quốc gia hưng thịnh ắt sẽ có điểm báo. Mọi người coi những câu kinh này, thiết ra đều tương ứng với nhau.

Chúng ta quay lại câu thứ 2, nhìn thấy một tâm thái không đúng thì có thể đoán được sự thất bại sau này của họ. Ví dụ nói chúng ta thường ham nhanh, một khi đã ham nhanh thì dục tốc bất đạt. Mọi người nghĩ thử coi, xây một ngôi nhà rất nhanh thì nó có chắc chắn không? Không chắc chắn. Nó rất yếu, rất dễ sụp. Hơn nữa khi vội vã thì những người quý vị đào tạo ra đều không cảm rữ vững chắc. Quý vị muốn nhanh nhanh nhìn thấy thành tích, nhưng những thứ quý vị dạy họ dẫn dắt họ đều không tới nơi tới chốn, sau cùng khi họ ra lập nghiệp thì gặp phải rất nhiều vấn đề, không có tâm thái lành mạnh, dùng một cái bị chết yểu. Vừa chết yểu thì những người khác nhìn thấy sẽ nói, những tổ chức do người này dẫn dắt sao đều bị chết yểu hết? Vậy thì còn ai dám ở lại đoàn thể này nữa? Cho nên sự lưu động nhân công trong một đoàn thể nhất định có liên quan tới tính ham nhanh. Nhưng người làm lãnh đạo không nhận ra được tâm thái không đúng của mình, cả một truyền thống sai lầm. Thậm chí khi người ta bỏ đi chúng ta còn chửi họ “Không có thiện căn, thứ tốt như vậy mà không biết trân trọng”. Có thể do vấn đề của người làm lãnh đạo chúng ta. Cho nên ham nhanh thì sẽ rất yếu, ham nhanh thì sẽ nông nổi, tâm thái ngày càng xa lìa chánh đạo, tất nhiên sẽ khó tránh khỏi thất bại.

Thời gian của chúng ta có hạn, chúng ta chọn một vài câu để giảng. Câu thứ 5, Đế vương khai quốc đời Hạ là Đại Vũ đã khuyên thế hệ sau của ngài rằng “Huấn hữu chi” hoàng tổ Đại Vũ có lời giáo huấn thế này: “Nội tác sắc hoang, ngoại tác cầm hoang, cam tửu thị âm, tuần vũ điều tường, hữu nhất dư thử, vị hoặc bất vong”.

Ngài nói rằng, đối nội mê đắm nữ sắc, đối ngoại tham đắm vui ca săn bắn, thích uống rượu, thỏa sức uống rượu, lại thích nghe ca vũ dâm loạn, “tuần vũ điều tường”, đều thích sống trong những cung điện hào hoa, tường vách đều đeo rồng khắc phượng. Câu sau cùng rất quan trọng, phần trên nêu ra 6 việc, chỉ cần có 1 việc “hữu nhất dư thử, vị hoặc bất vong”, chỉ cần có một trong sáu điểm đó thì chắc chắn diệt vong.

Sáu điểm có một điểm liền diệt vong, vậy xin hỏi mọi người, thế hệ sau bây giờ, những thanh thiếu niên của chúng ta mắc mấy điểm? Quý vị coi, bây giờ cuộc đời của chúng theo đuổi điều gì? Ở mẫu giáo đã muốn kiếm bạn trai bạn gái, nạn phá thai nghiêm trọng như vậy, “nội tác sắc hoang”. “Ngoại tác cầm hoang”, đi ra ngoài chơi, nửa đêm 1 giờ cũng không gọi điện về nhà, bố mẹ trần trọc không sao ngủ được, ngoại tác cầm hoang. “Cam tửu”, rượu chè cờ bạc. “Thị âm”, nghe nhạc yếu đuối, đúng không, “Cho tôi một ly nước quên tình”. “Tuần vũ điều

tường”, họ đều muốn ở nhà cao cửa rộng, “điều tường” tức là đồ vật gì họ dùng cũng phải là hàng hiệu.

Cho nên thế hệ sau của chúng ta nếu không dạy dỗ tử tế thì dân tộc làm sao có tương lai? Quý vị nói “Đúng, thanh thiếu niên bây giờ đều như vậy”. Thanh thiếu niên đều như vậy là kết quả, nguyên nhân ở đâu? Chúng ta phải đối mặt với hiện thực. Xin hỏi chúng ta có như vậy không? Quý vị nói “Tôi thiết sự không có, tôi làm việc chăm chỉ thì chúng cũng thành ra như vậy”. Quý vị nói rất có lí, tuy quý vị không như vậy nhưng quý vị không chịu dạy chúng, quý vị không ở bên cạnh giúp chúng xây dựng nhân sinh quan, mục đích cuộc đời đúng đắn. Vì thời gian của chúng ta đều dùng vào việc kiếm tiền, kiếm được tiền rồi thì hết thời gian ở bên cạnh chúng, chúng muốn gì thì liền cho chúng, từ từ những thói xa xỉ này cũng được trường dưỡng.

Cho dù bản thân mình không làm sai nhưng cái nên dạy thì không chịu dạy cũng là thiếu sót với con trẻ, “nuôi không dạy, lỗi của cha”. Câu tiếp theo tôi cũng thường ghi nhớ “Dạy không nghiêm, lỗi của thầy”. Tôi dạy học ở trường tiểu học, mỗi lần đọc báo tôi đều rất thận trọng, có em nào hỏi trước do tôi dạy không, Diêm La Vương ở đó ghi chép rất rõ ràng, đúng không. Giả sử học trò của tôi phạm lỗi, tối chỗ Diêm La Vương nói là “Thầy giáo tiểu học chưa dạy cháu”, cái tội này nhất định tôi phải gánh chịu. Những điều Tam tự kinh nói đều là chân lí.

Cho nên thân giáo ngôn giáo đều phải làm được. Bao gồm sự ảnh hưởng của môi trường, mấy em nhỏ lớn lên trong môi trường so đo thì các em không so đo sao được? Quý vị phải thường xuyên đưa các em tới công ty chúng ta nghe giảng, đúng không. Công ty phải làm gì? Làm một lớp dạy Đệ tử quy cho các em. Thế hệ sau của đại gia đình này toàn bộ đều phải học Đệ tử quy, toàn bộ đều phải học trí huệ 5000 năm, được không? Được. Ai dạy? Quý vị dạy! Như vậy quý vị là học sinh giỏi của Mạnh Tử. Mạnh Tử nói “Thời thế này ngoài ta ra còn chờ ai?”, gánh vác trách nhiệm. Có một câu danh ngôn nói là “Sự gánh vác trách nhiệm là khởi đầu của sự trưởng thành”. Khi một người gánh vác trách nhiệm thì thiệt ra người nhận được nhiều lợi ích nhất là ai? Nhất định là bản thân người đó. Hễ họ có trách nhiệm thì nói cho mọi người biết, giả sử tôi nói với quý vị, tiết thứ nhất của ngày mai do quý vị dạy thì bắt đầu từ bây giờ mỗi một câu nói quý vị cũng không dám bỏ qua, vì quý vị phải lên bục giảng bài. Quý vị sẽ tập trung tinh thần lắng nghe những điều người khác nói. Chúng ta có cần thử nghiệm một chút không? Rút thăm, dành 10 phút trong tiết đầu ngày mai, ai lên bục giảng thì ngay bây giờ sẽ tập trung hết tinh thần, tối nay ngủ không được, bắt đầu học. Cho nên gánh vác trách nhiệm rất quan trọng.

Lúc đó chúng tôi ở Hải Khẩu, đây là câu có tỉ lệ phát thanh cao nhất trong tất cả các đoàn thể. Hồi đó tôi dạy các em nhỏ ở Hải Khẩu, kết quả có một ngày đột nhiên có chuyện, tôi gọi điện cho cô Lý Việt, tôi nói “Tiết học chiều nay tôi dạy không được, cô dạy nhé”. Buổi sáng thông báo cho cô, buổi chiều đã phải lên võ đài, hơn nữa cô không dám nói “No”(nô). Lại có một ngày, tôi lại gọi điện cho cô “Tiết dạy cho phụ huynh ngày hôm nay tôi không lên được, cô lên nhé!”, cô lại phải lên lớp ngay hôm đó. Có thể thấy tôi rất hà khắc đúng không? Phải đào luyện như vậy, phải có dũng khí mà gánh vác. Hơn nữa không chỉ có cô ấy như vậy, trung tâm của chúng tôi ở Hải Khẩu, hình như người trưởng môn đã truyền tới đời thứ 6 hay thứ 7 rồi, khi tôi ra thì đã đổi cô lên, cô Lý đổi lên. Cô Lý ra thì đổi đời thứ 3. Đời thứ 3 ra gánh vác rồi

thì đổi đời thứ 4. Mỗi người đều phải gánh vác như vậy. Cho nên truyền thống đoàn thể của chúng tôi ở Hải Khẩu là chỉ cần trách nhiệm tối thì “Được!”, đều xông lên.

Cho nên những nhân duyên mà chúng ta tiếp xúc, những việc mà mình gặp trong đời này đều không phải ngẫu nhiên, đều nói với chúng ta, đây là nhiệm vụ của mình trong đời này, nếu không tại sao lại khiến chúng ta nhìn thấy? Ngày nay quý vị nhìn thấy những vấn đề trên báo chí hết sức nhiều, đều bị mình nhìn thấy, mình hết lòng giải quyết những vấn đề này vì dân tộc, vì xã hội. Ví dụ nói tôi nhìn thấy thầy giáo làm sai “Được, vậy nhiệm vụ của tôi là chấn hưng sư đạo, đây là trách nhiệm của tôi”. Nhìn thấy xã hội đều quên mất hiếu để trung tín, vậy đời này chúng ta tối đây là làm cho tốt hiếu để trung tín, thay đổi truyền thống xã hội. Đây đều là những việc tôi gặp phải, nói cho tôi biết tôi nên hết lòng vì đạo nghĩa gì. Con người có tâm cảnh như vậy thì tuyệt đối sẽ không chỉ trách bất cứ người nào bất cứ việc gì, họ đều tối khơi tinh thần trách nhiệm trong tôi. Như vậy chúng ta cũng không còn hao tổn thời gian vào những tâm trạng và những phê phán đó.

Năm ngoái tôi học được một câu vô cùng sâu sắc, do tổng giám đốc Hồ của chúng ta nói: “Phàm việc gì cũng không chỉ trách mà dũng cảm đến gánh vác”. Nào, chúng ta cho một tràng pháo tay để cô vũ ông Hồ. Nói cho mọi người nghe, một lãnh đạo tốt như vậy cũng là do Thánh hiền dạy nên, ông Hồ của chúng ta là học sinh xuất sắc của tiên sinh Thẩm Mộ Vũ. Cho nên quý vị coi, cha mẹ tốt, thầy cô tốt hết sức quan trọng. Nói tới đây, ai làm được cha mẹ tốt, ai làm được thầy cô tốt? Sao quý vị nhìn tôi ngây ngơ như vậy? Quý vị phải ghi nhớ một câu “Thời thế này ngoài ta ra còn chờ ai?”.

Khi mọi người đọc những câu này, không chỉ không được phạm những lỗi này, thậm chí quý vị còn phải tránh điều đàm tiếu, không được để người ta hiểu lầm. Cho nên là một lãnh đạo đừng ăn mặc hàng hiệu nhiều quá, có thể quý vị sẽ dẫn dắt mọi người theo đuổi những thứ hư vinh này, bao gồm “đối nội thì mê đắm nữ sắc”. Giữa người và người có cái duyên trong quá khứ không? Có. Có thể trong quá khứ cô ấy là vợ của quý vị, nhưng đời này quý vị đã kết hôn rồi, có khi nào gặp lại cái duyên này không? Có. Cho nên lúc này người và người đối đãi với nhau nhất định phải biết giữ lễ, biết giữ chừng mực. Một người nam một người nữ không thể nói chuyện riêng lẻ trong một phòng. Điều đầu tiên, giả sử quý vị làm như vậy, cửa còn đóng lại, đột nhiên có người đi nói với chồng của cô ấy “Ai đó và vợ của anh không biết làm gì ở trong đó”, vậy gia đình họ có phải là khói lửa ngút trời không? Vậy có trách nhiệm của quý vị không? Cho nên tránh điều đàm tiếu là việc rất quan trọng.

Trong “Thường lễ cử yếu” có viết gì? “Qua điền bất nạp lí, lí hạ bất chỉnh quan”, mọi người đọc qua chưa? Rồi. Tại sao trong ruộng dưa không thể cột dây giày? Chủ ruộng đứng nhìn từ xa “Nó đang ăn trộm dưa của mình!”, tới lúc đó giải thích không xong, người ta thấy quý vị cúi xuống không biết muốn làm gì. Dưới cây mận, cây mận rất thấp, với tay là có thể hái được, quý vị đứng đó chỉnh sửa lại mũ, người ta nhìn từ xa “Nó đang hái mận của mình!”, quý vị không làm nhưng vẫn phải tránh việc người khác nghi ngờ. Đó là điều thứ nhất. Người và người sống chung với nhau phải giữ lễ này mới không bị người khác hủy báng, gây ra những chuyện vô cùng nhiễu nhương. Sự yêu thương đùm bọc giữa con người với nhau đều thể hiện

qua những việc chi tiết như vậy. Quý vị nói, thiết sự muốn nói chuyện thì mở cửa ra, hoặc là khi làm cửa thì làm cửa kính trong suốt, đều phải nghĩ cho chu đáo.

Kế tiếp cũng phải nhắc nhở chính mình, giữa người và người đều có nhân duyên quá khứ, có lúc thật sự là sau khi quý vị làm một việc thì rất hối hận, cũng không biết lúc đó tại sao mình lại làm như vậy. Quý vị có nghe nói ai đó làm xong việc gì thì hối hận cả đời chưa? “Sao tôi lại làm chuyện như vậy?”, ngay chính mình cũng không hiểu nổi, đó là do nghiệp lực quá nặng. Nhưng quý vị giữ được lễ này rồi thì sẽ không xuất hiện những việc như vậy. Nhất là khi chúng ta phải tiếp xúc với rất nhiều đám đông, đều phải chú ý giữ chừng mực, nếu không vốn dĩ quý vị muốn giúp đỡ họ, kết quả hai bên không giữ được chừng mực, nguyên tắc, sau cùng cuộc đời của cả hai người đều bị phá hoại. “Sẩy chân một bước để hận ngàn thu”, cho nên quý vị đi gặp khách hàng thì phải nhìn rõ những tình huống này, phải đem người khác theo, đúng không? Những điểm này đều đáng để chúng ta thận trọng.

Tôn giả A Nan là thị giả của đức Phật, định lực công phu có đủ không? Rất đủ. Nhưng khi gặp lại người vợ bảy kiếp của mình, cũng suýt nữa khiến đạo hạnh của ngài bị hủy hoại. Chúng ta không phải A Nan, cũng không có được công phu như ngài, càng phải giữ những chừng mực này. Quý vị càng giữ những chừng mực này thì lại càng khiến người khác cảm thấy quý vị là người hết sức tinh tế, hết sức chững chạc, nhất cử nhất động của quý vị đều khiến họ học hỏi được nhiều điều, học được cách xử thế một cách chừng mực.

Tiếp theo chúng ta coi chủ đề kế tiếp, “Cần kiệm”. Chúng ta luôn nhấn mạnh, bất kì lời giáo huấn và đức hạnh nào, quý vị dụng tâm thể hội thì sẽ thấy học vấn trong đó rất là nhiều. Chúng ta nhìn sự cần cù, một người cần cù thì có điểm gì tốt? Điểm thứ nhất, người cần cù thì cơ thể khỏe mạnh, người lười biếng thì khí huyết không lưu thông, có không? Đó là thân. Kế tiếp, tâm sẽ có những thay đổi gì? Những người cần cù sau khi làm việc thì biết bỏ ra rất là vất vả, cho nên họ sẽ cảm ơn sự cống hiến của người khác, gọi là “quen lao động thì biết cảm ơn”. Mấy đứa trẻ bây giờ tại sao không biết cảm ơn? Tất cả đều do người khác làm xong hết, nó chỉ biết ngồi đó chê bai mà thôi, không biết cảm ơn. Đây là đối với nội tâm của nó, đầu tiên biết cảm ơn. Kế tiếp, người cần cù, người ta giao việc cho họ, họ sẽ tận lực đi làm, họ có tinh thần trách nhiệm. Người trẻ bây giờ không làm việc nhà, chúng thấy về tới nhà việc gì cũng không liên quan tới mình, chúng không có trách nhiệm, chúng coi nhà là gì? Hotel, khách sạn.

Có một người cha nghe xong thì về nhà làm thử nghiệm. Ông có ba người con gái, ông lấy một cây lau nhà để ngang trước cửa phòng mình rồi lần lượt gọi từng đứa con gái vô phòng, kết quả ba đứa con gái đều bước ngang qua cây lau nhà đó, không ai để ý tới nó. Gọi ba đứa vô xong ông hết sức đau lòng, đột nhiên nghĩ tới một người khác, “Bà xã, qua đây một tí”. Kết quả vợ ông đi qua thì liền lấy cây lau nhà lên. Cho nên quý vị coi, bọn trẻ đều thấy những việc đó không phải việc của chúng, sao chúng có trách nhiệm cho được? Một đứa con gái cảm thấy trong nhà không việc gì liên quan tới nó, sau này nó đi lấy chồng, đi làm vợ thì có làm cho tốt được không? Đó gọi là thêm rắc rối cho người khác, khiến gia đình người ta gà kêu chó sủa, chứ không phải qua làm hưng thịnh ba đời nhà họ.

Kế đó, quý vị coi tâm thái của nó, nó biết cảm ơn, hơn nữa nó đã từng làm việc, nó sẽ đặt mình vào vị trí người khác mà thể hội cái khó của người ta, nó sẽ không chỉ biết phê phán. Quý

vị coi, thân tâm nó đều đang thay đổi. Kế đó, không chỉ tâm lí sẽ thay đổi, năng lực của nó cũng sẽ nâng cao, người làm càng nhiều thì càng từng trải, cho nên thiết thòi là phước. Nó càng gánh vác thì năng lực của nó càng nâng cao, tính nhẫn nại của nó càng nâng cao, sự tín nhiệm của người khác đối với nó càng nâng cao. Đó đều là những điều không thấy được, nhưng đang tồn tại. Nhưng người làm cha làm mẹ không hiểu những đạo lí này thì sẽ dẫn dắt con mình một cách sai lầm nghiêm trọng. Tôi lấy cho mọi người một ví dụ, có một em bé trai, học lớp 1 lớp 2, cha em làm chủ quản trong trường, em học lớp 1 lớp 2 ngày nào cũng rất vui vẻ, ngày nào cũng là người về sau cùng, vì em phải đợi cha mình. Em về sau cùng nên đã kiểm tra lại hết tất cả những đèn điện, sau đó vui vẻ đóng cửa lại, sau đó tới văn phòng tìm cha mình. Em bé này rất tốt, em cảm thấy lớp học này là trách nhiệm của mình. Kết quả có một hôm, cha em nói với em: “Sao mà con ngốc quá vậy? Cái gì con cũng làm, con thiết thòi quá chừng!”. Em sưng ra. Từ hôm đó trở đi em không làm nữa. Em nhỏ này tới năm lớp 5 thì phát triển thành bộ dạng ra sao? Có một hôm em đối với một bạn cùng lớp, cha của bạn đó mất rồi, em chê cười bạn mình không có cha.

Một người ngày nào cũng coi lớp học là trách nhiệm của mình, vì sự dạy dỗ sai lầm của người cha khiến em đến năm lớp 5 trở nên hà khắc tới nỗi sự đau khổ của người mất cha em không thể hội được, lại còn chê cười họ, phê phán họ. Kết quả bạn học đó khóc thút thít đi tìm thầy giáo, thầy giáo mới an ủi em. Nhưng việc này xảy ra không lâu sau, nhà của em học trò có cha làm chủ quản đó bị ăn trộm, kết quả tên ăn trộm đó bị ông phát hiện, ông không bỏ qua cho tên trộm, cứ đuổi theo, đuổi tới lúc tên trộm hết đường chạy, không còn biết chạy đi đâu nữa, tổ tiên nói “không đuổi giặc cùng đường”, quý vị đuổi theo, ép nó, chó cùng dứt đuôi, tên trộm đó quay đầu lại, lấy một con dao găm đâm ông, chỉ đâm một nhát, không may trúng chỗ trọng yếu, cha của em đó liền chết.

Con trai ông trước đó không lâu chê cười người ta không có cha, không lâu sau cha của em cũng chết mất. Cho nên một người cha có quan niệm sai lầm thì kiếp nạn của gia đình này sớm muộn cũng xảy ra. Nếu như người cha này thấy em tung tăng chạy tới, ông đưa ngón tay cái lên “Con trai, sau này con nhất định sẽ là người rất có tương lai, vì lúc nào con cũng để cả lớp học, cả trường học trong tim mình, người có trách nhiệm như vậy thì thành tựu sẽ rất cao”.

“Cần kiệm”, chữ “cần” này, đứa trẻ có tâm lượng rộng lớn, đứa trẻ có trách nhiệm, năng lực sẽ không ngừng nâng cao. Thiết thòi là phước, ruộng phước phải dùng tâm cày cấy. Hơn nữa người thường làm việc không cần người khác gọi cũng tự động đi giúp đỡ, quan hệ giao tiếp của họ không tốt sao được? Thiên thời không bằng địa lợi, địa lợi không bằng nhân hòa, người đi đến đâu cũng được chào đón thì sự nghiệp chắc chắn thành công. Cần cù có rất nhiều điểm tốt.

“Kiệm”, cuộc sống người cần kiệm có rất ít nhu cầu, cho nên họ sẽ không tham những, họ an phận thủ thường, không mong cầu người khác, có thể nuôi dưỡng sự liêm khiết của họ. Thứ hai, người cần kiệm, giảm bớt những việc hưởng thụ quá đáng của mình để giúp đỡ những người nghèo khổ, có thể nuôi dưỡng lòng nhân đức của họ.

Năm ngoái ở miền Đông Ấn Độ gặp nạn hạn hán hết sức nghiêm trọng, mỗi một giây có 1 đứa bé chết vì hạn hán. Có một pháp sư pháp danh Huệ Lễ, ngài nói: “Rất kì lạ, ở châu Âu

châu Á chỉ cần xảy ra hạn hán khiến người dân chết đói thì rất nhanh chóng sẽ có người đến giúp đỡ, tại sao đều cùng là người, ở châu Phi mỗi ngày lại chết nhiều người như vậy, lại ít người quan tâm tới?”. Pháp sư này không hề đơn giản, ngài nhận nuôi hơn 3000 trẻ mồ côi, quỹ ngân sách của ngài tên là “Hội ngân sách dấu chân voi”.

Quý vị coi, mỗi ngày chúng ta sinh sống sung túc thế này vậy mà mỗi ngày lại có nhiều trẻ em chết đói như vậy, nếu như quý vị dạy con mình từ khi còn nhỏ “Con, con dành một đồng, dành hai đồng thì có thể giúp một em nhỏ như con khỏi bị chết đói”, con quý vị vui lên, mỗi ngày “keng” bỏ một đồng vô hũ, quý vị đã giúp chúng nuôi dưỡng tâm nhân từ. Thậm chí có cơ hội thì có để đưa chúng cùng bay đến châu Phi một chuyến, tôi tin là sẽ thay đổi cuộc đời chúng. Trăm nghe không bằng một thấy, chúng ta từng nhìn thấy một bức ảnh, khổ tới mức độ nào? Khổ tới mức dùng nước đá ngựa để gội đầu, khổ tới mức hoàn toàn không nhìn thấy thịt, chỉ có một lớp da dính liền một bộ xương. Quý vị để cho con mình thực sự nhìn thấy thì trái tim nhân từ của chúng sẽ được phát khởi.

Cho nên cần kiệm có thể nuôi dưỡng tâm nhân từ. Kế tiếp có thể giúp một người nhìn xa trông rộng, bây giờ biết dành dụm thì mới ứng phó được với những chuyện bất ngờ trong cuộc sống, trong cuộc đời sau này. Nhịn được điều thiếu thốn trong hiện tại, để dành sự sung túc cho mai sau, về sau sẽ có phúc. Người xưa hiểu, người xưa thường hay tích trữ lương thực, lỡ hoạn nạn có tới thì cũng có lương thực trữ đủ chín năm. Xin hỏi mọi người, giả sử trái đất đột nhiên có một biến cố nghiêm trọng, loài người chúng ta còn thức ăn ăn được trong bao lâu? Quý vị coi, ruộng đất bây giờ đều đem đi làm gì? Đi xây nhà lầu. Càng ngày càng ít người làm ruộng. Khi hoạn nạn thực sự xảy ra trước mắt thì xin hỏi, Ipad của quý vị muốn mua một cái bánh bao cũng mua không được đúng không? Viên ngọc đá xanh của quý vị muốn mua một chai nước người ta cũng không thèm để ý tới. Vì sắp mất mạng rồi những thứ đó làm được gì? Nhưng mọi người có phát hiện ra không, khi cả xã hội chỉ thích điều hư vinh, tất cả những thứ họ mua về đều không quan trọng, không có liên hệ gì tới việc duy trì sự sống của quý vị, nhưng tất cả tiền bạc đều tiêu vào đâu? Không ai quan tâm tới vấn đề sinh tồn. Cho nên bây giờ mọi người đều phải tận tâm tận lực duy trì truyền thống nông canh, có nơi nào không phun thuốc sâu, không dùng phân hóa học, quý vị hãy mua thức ăn của họ, mua lương thực của họ. Tôi nghe nói Malaysia chúng ta cũng có rất nhiều nông dân có lương tri, nếu không thế hệ sau của chúng ta ngay cả ruộng cũng không có để cày nữa.

Hơn nữa bây giờ chúng ta ba bữa đều đang ăn thuốc độc, ở Đài Loan có 1 con số, nhiều năm về trước, mỗi một người bình quân một năm uống 2.7 kg thuốc sâu, thức ăn chúng ta ăn mỗi ngày đều có độc, đó không phải ngẫu nhiên, đó là điều tất nhiên. Mỗi ngày đều ăn thuốc độc thì cơ thể không bệnh tật sao được? Người tính không bằng trời tính. Quý vị nói người phát minh ra thuốc sâu và phân hóa học có thông minh không? Còn không thông minh sao? Tôi không chế ra được, họ đã chế ra được rồi. Nhưng họ không học được một điều từ tổ tiên “Ông trời có đức hiếu sanh”, sao họ có thể chế tạo ra một thứ có thể giết chết vô số sanh mạng như vậy? Tăng Tử nói với chúng ta “Xuất hồ nhĩ giả, phản hồ nhĩ giả” (ở hiền gặp lành, ác giả ác báo), đúng không, hôm qua chúng ta đã nói, đánh người là đánh chính mình, chửi người là chửi chính mình, hạ độc tất cả sanh mạng, sau cùng ai ăn chất độc nhiều nhất? Chính con người. Cho nên bây giờ tiền bạc phải dùng vào ngành duy trì sanh mạng cho con người. Bao gồm triển

khai cho công ty chúng ta những sản phẩm bảo vệ môi trường này, một ngành nghề có lương tâm, vì người mẹ Trái đất, một ý niệm này của quý vị đã trồng được vô lượng phước báo. “Quân chi nhất niệm, dĩ tại vạn dân” (một niệm của người đã nằm ở vạn dân). Đây là lời trong Liễu Phàm tứ huấn, đúng không? Quý vị đều nhìn tôi một cách ngây ngô, quý vị thiệt có lỗi với quyển Liễu Phàm tứ huấn. Cho nên nhất định phải có người phát tâm, giảng Liễu Phàm tứ huấn trong đoàn thể của mình, được không? Được. Sách quý, Nhật Bản đã phong thành Trị quốc bảo điển, còn con cháu dân tộc Trung Hoa chúng ta thì để nó qua một bên, rất là đáng tiếc.

Đó là cần kiệm. Câu thứ 9 đã tổng kết lại tính quan trọng của nó, câu thứ 9 trang thứ 4:

“Cố tu thân trị quốc dã, yếu mặc đại dư tiết dục”

Một người tu thân tề gia trị quốc không gì quan trọng hơn việc tiết chế dục vọng.

“Truyền viết”

Trong Lễ kí có nói:

“Dục bất khả tàng”

Dục vọng không thể phóng túng, phải tiết kiệm.

“Lập quán hữu gia hữu quốc, kì đắc chi dã, mặc bất gia ư kiệm ước”.

Quán sát lịch sử lâu dài 5000 năm, một đất nước, một gia đình có thể hưng vượng lên được, không một đất nước một gia đình nào hưng vượng lên mà không nhờ vào cần kiệm, cho nên cần kiệm là căn bản của việc coi sóc nước nhà.

Quý vị nam mà chưa kết hôn, muốn kiếm vợ thì phải coi cô ấy có cần cù không, có tiết kiệm không, có hiếu thuận không, như vậy thì huệ nhân mới mở ra được, mới không chọn sai người, gây ra kiếp nạn cho gia tộc. Kế tiếp:

“Kì thất chi dã, mặc bất do dư xa xỉ”

Sự thất bại, sự vong quốc của một đất nước không thể không có nguyên nhân từ việc xa xỉ, lãng phí. Cho nên:

“Kiệm giả tiết dục”

Người tiết kiệm thì biết đủ, dục vọng ít.

“Xa giả phóng tình”

Người xa xỉ thì phóng túng dục vọng.

“Phóng tình giả nguy”

Người phóng túng dục vọng thì hết sức nguy hiểm.

“Tiết dục giả an”

Người tiết chế dục vọng thì gia đình an ổn, thân tâm chính họ cũng an ổn.

Chúng ta coi tiếp trọng điểm thứ 2. Một lãnh đạo muốn tu thân thì phải biết điều phục, khắc chế tính nóng nảy của mình, điều này mấy ngày nay chúng ta đã nói khá nhiều. Ôn lại một chút, nhân không nổi nóng có 6 điều nhân: thứ nhất là lực nhân; thứ hai là vong nhân, bụng tử tướng có thể chèo thuyền; thứ ba là phản nhân, phản tính bản thân mình cũng sai, khí nóng liền hạ xuống; thứ tư là quán nhân, không chấp ở hành động, người đáng ghét ắt phải có điều đáng thương; thứ năm là hỷ nhân, giáo viên coi thi tới rồi, họ tội giúp mình nâng cao; thứ sáu là từ nhân, nghĩ tới từ nhân thì có nghĩ tới cô con dâu đó không? Mẹ chồng cô nổi nóng, hiểu lầm cô, cô liền quỳ xuống “Mẹ, con sai rồi!”, nhớ ra chưa? Phải dụng tâm, những hình ảnh này hễ nghĩ tới thì liền hiện ra trong đầu quý vị.

Câu 11:

“Phu Thánh nhân dĩ thiên hạ vi độ giả dã, bất dĩ kỉ tư nộ, thương thiên hạ chi công”

Là một lãnh đạo quốc gia, là một quốc quân có Thánh đức, lúc nào họ cũng suy nghĩ về lợi ích của nhân dân, không vì tính nóng nảy, sự phẫn nộ của mình là làm tổn thương tới đạo lí công bằng trong thiên hạ. Không chỉ quốc quân như vậy, người làm cha làm mẹ làm lãnh đạo lúc nào cũng nhớ tới câu “Gia hòa vạn sự hưng”. Tôi thường thường giận dữ thì “hòa” liền mất đi, gia đình cũng suy thoái. Không thể có lỗi với tổ tiên, không thể có lỗi với vợ con, như vậy thì lúc nào họ cũng ghi nhớ điều này.

Có một cặp vợ chồng kết hôn đã hơn 60 năm, 90 tuổi rồi, trước giờ chưa từng cãi nhau, chưa từng đổ mặt gây nhau. Hậu bối của họ nhân dịp họ 90 tuổi đã làm một lễ chúc mừng đám cưới hơn 60 năm của họ, thỉnh giáo ông cụ đó “Ông làm sao để xây dựng gia đình như vậy?”. Ông cụ mới nói: “Ngày chúng tôi kết hôn, vợ chồng tôi đã giao hẹn với nhau, trước mặt các con tuyệt đối không được nổi nóng. Một trong hai người muốn nổi nóng thì người còn lại phải đi ra ngoài, như vậy sẽ không cãi nhau được. Không thể làm gương xấu cho các con”. Quý vị coi cặp vợ chồng này rất có trí huệ, có gì đều nói ngay lúc đầu, thận trọng khi bắt đầu. Tiếp đó, ông cụ này cười rất tươi và nói: “Ông nói cho mấy cháu nghe một bí mật, hơn 60 năm nay đều do ông bỏ ra ngoài trước”.

Mọi người dụng tâm cảm nhận một chút gia đình này, hơn 60 năm trời, mỗi lần người vợ muốn nổi nóng thì người chồng liền cúi đầu đi ra ngoài, người vợ đứng đó có cảm giác gì? “Lại là mình nổi nóng trước, chồng mình thiệt là có tu dưỡng, lúc nào ông ấy cũng nghĩ tới các con, nghĩ tới cái nhà này”. Tất nhiên, người chồng đi ra ngoài, 15 phút sau về ngay, nếu đi lâu quá thì phải đặt mình vào vị trí của người vợ mà suy nghĩ, đúng không. Nếu không bây giờ trên báo chí nói có rất nhiều người tự sát, quý vị ra ngoài lâu quá “Có phải là nghĩ quẩn rồi không?”. Cho nên khoảng 15 phút là được rồi. Về nhà rồi thì người vợ cũng sẽ hơi áy ngại hơi xấu hổ, lần này lại là bà ấy nổi nóng trước, bà ấy rất áy ngại, mau mau pha cà phê linh chi cho quý vị uống, bưng tới trước mặt quý vị, áy ngại không nhìn quý vị, rất xấu hổ, bưng để trên bàn. Lúc này người chồng nên nói gì? Lúc này người chồng nói: “Bà coi, lại là bà nổi nóng trước rồi kìa”. Người ta đã rất áy ngại rồi quý vị còn hà khắc như vậy nữa, còn xoi mói khuyết điểm của họ nữa. Người vợ liền nói: “Có gì ghê gớm chứ?”, vậy là quý vị phải uống cà phê bằng mắt, đó gọi là tự chuốc khổ vào thân, tự mình làm khó mình, trách người khác không được.

Cuộc đời có một chân lí gọi là tự làm tự chịu. Nếu không nói lời khắt nghiệt như vậy thì quý vị sẽ không chịu kết quả này. Cho nên con người trước tiên phải học điều hồn hậu, nhìn thấy người ta đã rất xấu hổ rồi rất á ngại rồi thì phải cho họ có đường rút lui, đừng có ép người. Cho nên lúc này phải làm sao? Cứ coi như chưa có chuyện gì xảy ra và nói: “Bà xã, bữa nay chúng ta có thời gian, anh muốn về nhà thăm bố mẹ vợ chút xíu, mau mau đi mua sầu riêng cho họ ăn”. Quý vị không những không so đo mà còn nghĩ tới bố mẹ của người vợ, xin hỏi mọi người, người vợ sẽ cảm động bao lâu? Quý vị đều rất có kinh nghiệm nên trả lời được đáp án chính xác ngay, cảm động cả một đời. Người chồng thật sự có tu dưỡng thì trong hơn 60 năm sẽ khiến vợ cảm động mấy lần? Như vậy sao không sống với nhau tới đầu bạc răng long cho được? Cho nên quý vị coi, trị gia, trị đoàn thể, lúc nào cũng phải suy nghĩ cho cả đoàn thể, suy nghĩ cho đại cục, như vậy mới không nổi nóng, hoàn toàn không nổi nóng được. Cho nên khắc chế là đức hạnh bắt buộc phải có của người vì nước vì nhà.

Còn một điểm nữa, giả sử quý vị muốn nổi nóng, bình tĩnh lại quý vị sẽ nghe thấy một âm thanh, đó là tiếng nói của thế hệ sau “Tổ tiên ơi, đừng nổi nóng, nếu không chúng con không sanh ra được”, nhất thể, trong chữ Hán có chữ “hiếu” rất có ý nghĩa, bên trên là chữ “lão” bên dưới là chữ “tử”. “Lão” là cha mẹ, là tổ tiên; “tử” là con cái, là đời sau, nhất thể không phân biệt. Thế hệ trước còn có thế hệ trước nữa, thế hệ sau còn có thế hệ sau nữa. Chúng ta lần này, tôi thấy những người đưa tay, thế hệ sau của Đại Thuấn có đến 1/5 rồi, giả sử vua Thuấn hỏi đó phải đối mặt với cảnh cha mẹ bất hòa không nhìn nổi sự nóng giận thì những người vừa đưa tay lúc này đã không thấy nữa, nghiêm trọng không? Hết sức nghiêm trọng, đúng chưa? Cho nên giả sử quý vị bình tĩnh được như vậy thì thiệt sự quý vị sẽ nghe thấy có người đang nói với mình “Đừng nổi nóng nữa, nếu không chúng con sẽ biến mất”.

Kế tiếp, một trọng điểm nữa là “thiên thiện” (hướng về điều thiện). Chúng ta coi câu thứ nhất nói rất đúng:

“Tử viết, ngã tam nhân hành, tất đắc ngã sư yên, trạch kì thiện giả nhi tòng chi, kì bất thiện giả nhi cải chi” (Khổng Tử nói, trong 3 người đi chung chắc chắn có thầy của mình. Chọn những cái hay mà theo, chọn những cái không hay mà sửa).

Từ câu này có thể hiểu được ai là thầy giáo? Tất cả mọi người đều là thầy giáo của mình. Nhìn thấy gương tốt thì làm theo, nhìn thấy gương không tốt thì kiểm điểm lại mình. Vậy chúng ta bây giờ phải điều chỉnh tâm thái, không chỉnh lại cho đúng đắn thì rất có thể biến thành gì? Nhìn thấy người thiện thì đố kỵ, không thấy được cái tốt của họ.

Nhất là những người nam trung niên, tôi không phải nói quý vị, tôi nói những người đàn ông trung niên bên ngoài, vì tâm sự nghiệp của người nam rất mạng, giả sử họ không tu hành thì sẽ hiếu thắng, không thấy cái tốt của người khác, giả sử nói những người nam khác làm rất tốt “Có gì ghê gớm đâu, may mắn mà thôi”, đó là tâm đố kỵ, không thể khen thưởng người khác. Cho nên phải bỏ tính hiếu thắng đi, bỏ tính đố kỵ đi thì khi thấy người khác tốt mới học theo được. Thấy người khác không tốt thì phải sửa mình, người ta làm không tốt chúng ta phải tự kiểm điểm. Nhưng có lúc chúng ta thấy người khác không tốt sẽ có thành kiến với họ, sẽ đối lập với họ, như vậy không tốt. “Kiến nhân ác, tức nội tỉnh”, thấy người khác xấu thì phải giúp

đỡ họ, không được ngạo mạn với họ. Cho nên hễ chuyển niệm thì sự tu dưỡng của quý vị sẽ được nâng cao.

Lúc này là “Thiên thiện”, bây giờ là “Cải quá” (sửa sai). Sửa sai còn có tiềm đề, chúng ta học truyền thống văn hóa có lẽ đã được một thời gian rồi, nhưng học truyền thống văn hóa rồi có công phu chân thật không không phải nhìn vào thời gian ngắn hay dài. Giả sử chúng ta nói với người khác “Tôi học truyền thống văn hóa đã 5 năm rồi”, rắc rối lớn, ý niệm này đã rất ngạo mạn đúng không?

Bữa nay coi phim không thể phí công được, quý vị coi Lương Võ Đế gặp Đạt Ma tổ sư, gió thổi chuông rung, đúng không. Đạt Ma tổ sư liền nói với ngài: “Tôi thấy tâm hoàng thượng động rồi”, câu này có sâu sắc không? Rất sâu sắc. Không phải gió động, cũng không phải chuông rung, tâm ai động? Tâm mình. Nhưng Lương Võ Đế có nghe lọt tai không? Lương Võ Đế chịu nghe lời gì? Giả sử ông chịu lãnh thọ liền quỳ xuống khấu đầu thì ông sẽ khai ngộ. Đạt Ma tổ sư giúp ông trực chỉ nhân tâm, nếu ông lập tức lãnh thọ thì rất ghê gớm. Nhưng ông liền nói “Đại sư nói chí phải, không uổng công trăm tới đây gặp ông”. Có ngạo mạn không? Ngạo mạn. “Không uổng công trăm tới đây gặp ông”. Đó là người khai ngộ, khi nói chuyện vẫn dùng cách nói của đế vương thì sao nhận được ích lợi cho được?

Câu chuyện này nói với chúng ta, chúng ta có nhìn thấy rõ ràng mỗi ý niệm của mình không? Nhìn không rõ, bị ai bán mất? Huệ mạng của mình bị chính mình bán mất.

Ông lại không thấy rõ vấn đề, lại hỏi tiếp: “Đại sư tinh thông Phật giáo như vậy, thỉnh giáo ông một vài vấn đề, trăm xây dựng chùa chiền cúng Phật in ấn kinh sách bao nhiêu năm nay, trăm có công đức gì không?”. Quý vị coi, ông hỏi câu này thì đã mắc bệnh tham danh rồi mà tự mình còn không biết. Đạt Ma tổ sư nói thẳng với ông: “Không hề có công đức gì”. Mặt ông liền tím lại. Cho nên quý vị coi, tu hành phải tu từ đâu? Tu từ ý nghĩ.

Một đoạn phim khác, chúng ta vừa nói tới, có 4 người ở đó ngồi thiền, người thứ nhất ngủ gục một mạch rồi tỉnh dậy, nhìn thấy người khác ngủ gục lại còn tỏ thái độ coi thường người khác. Sau đó đột nhiên có một trận gió thổi tới, anh ta nói “Đèn dầu tắt rồi”, người kế tiếp nói: “Sao anh lại nói chuyện?”, người thứ ba có vị trí lớn nhất, quý vị coi anh ta nói gì: “Chúng ta không được nói chuyện!”. Quý vị coi lúc nào họ cũng đang quản lý người khác, vì anh ta là lãnh đạo. Quý vị coi tập khí của mỗi người, khi nói chuyện ai cũng có tập khí trong đó nhưng họ nhìn không thấy. “Chúng ta không được nói chuyện”, ông ấy lại muốn làm đội quản lý trật tự. Người thứ tư thì nói: “Hi hi hi, chỉ có tôi không nói gì”, cười trên nỗi đau của người khác.

Quý vị coi, mọi người đều không quán chiếu được tâm mình, đều hướng ra ngoài tìm cầu. Thời đại này Đạt Ma tổ sư rất có trí huệ, nắm được cơ hội này, bắt đầu cầm miếng sành ngồi đó mài “sột sột sột”. Họ hỏi: “Đại sư ngài đang làm gì vậy?”, đại sư nói: “Các người đang làm gì?” “Chúng tôi đang ngồi thiền thành Phật” “Ta đang mài sành thành kính”. Họ nói: “Sành sao thành kính được?”. Đại sư nói: “Vậy ngồi thiền sao thành Phật được?”. Điểm một cái như vậy “Các người phải biết, Phật không có một hình thức nhất định nào, và thiền cũng không phải ngồi hay nằm. Các người chỉ biết ngồi thiền chứ không biết tại sao phải ngồi thiền, chỉ biết học

Phật chú không biết phải làm sao mới có thể thành Phật. Như vậy các người không nhìn thấy đại đạo được”, ngài dẫn dắt họ như vậy.

Người phía sau cũng rất đáng quý, đã thỉnh giáo tiếp: “Vậy làm sao mới thấy đại đạo?”, tổ sư nói: “Phải tu từ căn bản”. Vậy căn bản là gì? Tâm là căn bản, phải tìm thấy căn bản. Tất cả thiện ác đều từ tâm sanh, tội từ tâm sanh và từ tâm biến. Nếu như ngay cả đạo lí căn bản này cũng không biết, chỉ hạ công phu trên bề mặt thì chắc chắn lãng phí thời gian. Cho nên ngày nay chúng ta học được 5 năm 10 năm còn khoe khoang với người khác, vậy thì cái tâm khoe khoang này sẽ trở thành chướng ngại cho việc học tập của chúng ta.

Cho nên mọi người coi, cả bộ phim suy nghĩ của nhiều người đều không đúng, tự bản thân họ có biết không? Cho nên trước khi sửa sai còn có một tiền đề, phải biết sai, phải hối hận mới sửa sai được. Biết rồi nhưng không hối hận, không đối mặt với nó, không nhìn thẳng vào nó, không hạ quyết tâm thì vẫn sửa không được.

Sư trưởng của tôi từng nói qua, trước 20 tuổi có thể nói họ, từ 20 tuổi tới 40 tuổi phải dùng ám thị, sau 40 tuổi thì không nói họ được nữa. Năm nay tôi 39 tuổi, rất nguy hiểm. Nhưng những lời này mọi người phải hiểu, tức là tuổi tác con người càng cao thì sĩ diện càng nặng, càng nghe không lọt tai những lời khuyên của người khác. Cho nên càng buông bỏ sĩ diện xuống thì càng gặp được quý nhân.

Con người sao biết mình sai? Một là bản thân thường đọc kinh, thường nghe kinh, đối chiếu với bản thân. Mỗi câu đều nói cho ai nghe? Luôn nói cho mình nghe, như vậy quý vị rất dễ biết mình sai. Cho nên anh bạn người Tân Thành này coi bộ phim này được 1 lần, mỗi một tình tiết anh đều “Ồ, đây là đang nói mình đây, đây là đang gõ đầu mình đây”. Anh nhận được lợi ích rất lớn. Đó là do anh thấy đều đang nói về chính mình, anh rất dễ biết sai. Nếu chúng ta nghe đều thấy là đang nói về người khác thì rất khó biết sai.

Tiếp đó, phải tự mình biết “văn quá hân” (nghe biết mình sai thì vui mừng), người khác nói chúng ta, chúng ta lập tức cúi mình với họ “Cảm ơn anh, anh là quý nhân của đời tôi”. Sau đó nói với họ “Tôi nhất định sẽ sửa, không cô phụ lời khuyên của anh”. Ghi lại câu này, khi về nhà phải nói đúng như vậy. Câu này nói ra có dễ không? Bỏ sĩ diện đi thì dễ nói. Thiệt sự nếu chúng ta không bỏ sĩ diện đi thì đời này không thành tựu huệ mạng được, hủy hoại mình một đời. Chúng ta coi tiếp câu 17 trang 7:

“Tiên dân hữu ngôn”

Cổ nhân từng nói:

“Nhân chi sở nan giả nhị, lạc tri kì ác giả nan”

Vui với việc người khác chỉ ra sai lầm của mình, đồng thời tự mình biết đi sửa sai, người như vậy rất khó tìm. Đường Thái Tông làm lãnh đạo, ngài chủ động yêu cầu người khác chỉ ra những vấn đề của mình, điều này rất đáng quý, chẳng trách ngài là Thánh quân một đời. Đó là cái khó thứ nhất. Thứ hai:

“Dĩ ác cáo nhân giả nan”

Tức là giúp người khác chỉ ra cái sai của họ, sau đó người ta lại vui vẻ tiếp thu, điều này rất không dễ dàng. Lúc này chúng ta không phải đã nói về sự tu dưỡng của ngôn ngữ rồi sao, nếu quý vị ăn nói không suy nghĩ về thời gian, hoàn cảnh, không nghĩ tới thái độ của mình, muốn người khác tiếp thu lời khuyên của mình thì không dễ. Cho nên có thấy là việc giúp đỡ một người cũng cần công phu rất lớn, phải đặt mình vào vị trí của người khác.

Có một lần, Đường Thái Tông sắp gả con gái, ngài sắp xếp của hồi môn và hôn lễ cho con gái mình, quy mô còn lớn hơn chị gái của ngài (trưởng quận chúa), tức là cô của con gái ngài, từ “trưởng” trong trưởng quận chúa tức là thân phận càng cao hơn. Kết quả Ngụy Trưng liền khuyên ngài: “Hoàng thượng, ngài làm như vậy là vô lễ, thất lễ. Quy mô hôn lễ của công chúa không thể lớn hơn cô của mình được”. Hoàng đế có cả thiên hạ, bây giờ ta làm lễ cưới cho đứa con gái thân yêu nhất của mình, sao ông lại nói nhiều như vậy? Những lời này thần dân có dám nói không? Theo vua giống theo cọp, đúng không “Ngay cả việc của đứa con gái thân yêu nhất của ta ông cũng can thiệp, người đâu!”, cho nên quý vị coi Ngụy Trưng không hề đơn giản, người thân yêu nhất của vua, cha nào cũng thương con gái nhất, đúng không? Đó là lý thường tình, nhưng ông vì truyền thống của cả một quốc gia nên ông dám khuyên.

Kết quả là Thái Tông trở về đem chuyện này nói với vợ mình, trưởng tôn hoàng hậu. Trưởng tôn hoàng hậu cũng sắp gả con gái, kết quả là Thái Tông nói chuyện đó với vợ, nếu như quý vị là mẹ, lại là hoàng hậu, việc quý vị gả con gái mà cũng bị người khác can thiệp chuyện hồi môn, quý vị sẽ nói gì? “Cái tên Ngụy Trưng này có phải là ăn no rồi việc không, xen vô nhiều việc như vậy” vậy là phiền phức. Nhưng quý vị coi, trưởng tôn hoàng hậu rất đáng quý, bà liền nói Hoàng đế nên mượn cơ hội này củng cố lại thái độ quan trọng của mình, tức là rất coi trọng lời khuyên của Ngụy Trưng. Bà nói: “Hoàng thượng, thiệp và ngài kết hôn đã lâu rồi, mỗi lần thiết muốn khuyên ngài việc gì cũng thấy phát run, thấp thỏm lo sợ, thiệp và ngài là vợ chồng thân thiết như vậy, khi khuyên ngài cũng thấy áp lực rất lớn, huống hồ gì thần tử của ngài, ông ấy càng khó khăn hơn”, liền khiến Hoàng đế hiểu được cái quý của những đại thần này. Quý vị coi trưởng tôn hoàng hậu có lợi hại không? Hoàng đế nghe xong, người đâu, ban cho Ngụy Trưng bao nhiêu lễ vật. Ban thưởng như vậy rồi cả triều đình đều rất tán thưởng tinh thần tiếp thu khuyên can của Thái tông, đều dám khuyên bảo ngài.

Từ câu chuyện này trưởng tôn hoàng hậu đã chỉ ra “dĩ ác cáo nhân giả nan”. Nhất là phải chỉ ra cái sai của lãnh đạo, nói những việc đó áp lực rất lớn, điều này tôi rất có kinh nghiệm, vì có một bé trai 9 tuổi nói: “Nói chuyện với thầy Thái thì trước tiên phải hít thở sâu 3 lần đã”. Nghe là hiểu, tôi nghe xong là hiểu ngay ý của em bé này, tức là bình thường tôi dữ quá, người ta nói chuyện với tôi phải hít thở sâu một hồi rồi mới dám nói. Cho nên một lãnh đạo nếu hiểu được điều này, phải giúp người bên dưới không phải chịu nhiều áp lực khi khuyên mình thì mới có thể nghe được rất nhiều tình hình khách quan, như vậy sẽ có thể nhanh chóng điều chỉnh lại những điểm thiếu sót của mình, điều chỉnh lại những vấn đề của tổ chức. Đó là “tu thân”.

Thứ hai là “đôn thân”. “Đôn thân” là đoàn kết gia đình mình, tu thân rồi sau đó mới tề gia. Mọi người coi câu 19, câu này đã xóa bỏ những hiểu lầm và ô nhục đối với văn hóa Trung Hoa:

“Tích tam đại minh vương chi tất kính thê tử dã”

Thánh vương 3 đời Hạ, Thương, Chu, minh quân chắc chắn phải tôn trọng thương yêu vợ con mình.

“Cái hữu đạo yên”

Đây là điều rất có lí.

“Thê dã giả, thân chi chủ dã”

Quý vị coi có rất nhiều cách nói, dân tộc Trung Hoa chúng ta không tôn trọng vợ, không tôn trọng người nữ, đó là nói bậy. Câu này nói với chúng ta, vợ là gì? “Thân chi chủ dã”, cho nên mọi người nghe qua một danh từ gọi là “bà chủ gia đình” là bắt nguồn từ chỗ này. Mọi người có nghe qua từ “bà chủ gia đình” chưa? Cho nên từ “chủ” này sao gắn với người vợ, không phải gắn với người chồng, nói cho chúng ta biết, vợ chồng phân công làm việc, ai quan trọng hơn? Vợ. Cho nên vợ quản việc nội chánh, giúp chồng dạy con, hiếu thuận với cha mẹ chồng. Gia đình này hưng thịnh hay suy thoái đều do người vợ quyết định. Thân chi chủ, sao có thể không tôn trọng người vợ cho được?

“Tử dã giả” (con trai)

“Thân chi hậu dã”

Con cái là sự kế thừa huyết mạch của cha mẹ tổ tiên, nếu như không dạy con cho tốt thì gia đình này bị đứt gãy ngay trên tay chúng ta, vậy sao chúng ta còn mặt mũi gặp tổ tiên? Đây là “thân chi hậu dã”.

“Cảm bất kính dữ”

Đối với vợ con đều phải thận trọng, tôn trọng.

“Thị cố quân tử vô bất kính dã”

Cho nên quân tử, những người lãnh đạo người khác không ai không tôn trọng vợ con mình.

“Kính dã giả, kính thân vi đại”

Lúc nào cũng cung kính, thái độ tôn trọng gì là quan trọng nhất, căn bản nhất? Nói tới tôn trọng, quan trọng nhất là tôn trọng chính mình, “kính thân vi đại”, tại sao? Vì thân thể mình là do cha mẹ dành cho.

“Thân dã giả, thân chi chi dã, cảm bất kính dữ”

Mình là sự kế thừa của sinh mạng cha mẹ, là cành lá nối tiếp ra, nếu chúng ta không thương yêu thân thể mình “bất kính kì thân, thị thương kì thân” thì làm tổn thương tới cha mẹ, đó là làm tổn thương tới cái gốc rễ. Sinh mạng của chúng ta bị tổn phước nghiêm trọng.

“Thương kì thân, thì thương kì bản dã”

Làm tổn thương tới cái căn bản lớn của việc làm người, tổn thương tới gốc rễ.

“Thương kì bốn, tắc chi tòng nhi vong”

Sự nghiệp của quý vị sẽ thất bại, thế hệ sau của quý vị sẽ có vấn đề, “chi tòng nhi vong”, cả gia đình đều suy vong, vì đã làm tổn hại tới gốc rễ.

Trong Đệ tử quy có 1 câu rất quan trọng, “thân hữu thương, di thân ưu; đức hữu thương, di thân tu”, thân thể có vấn đề thì có thể cha mẹ sẽ lo lắng 1 tuần 1 tháng, nhưng đức hạnh bị tổn hại thì cha mẹ phải lo lắng bao lâu? Có thể cả đời cũng phải nuối tiếc, phải đau khổ. Cho nên là người thì lúc nào cũng phải nghĩ, mình đại diện cho cha mẹ, đại diện cho tổ tiên, đại diện cho đoàn thể, đại diện cho công ty, không thể vì những hành vi của mình mà làm tổn hại tới gia đình, tổn hại tới đoàn thể, thậm chí không thể tổn hại tới dân tộc Trung Hoa của chúng ta, đúng không. Chúng ta đi tới đâu người ta cũng gọi chúng ta là người Trung Quốc, đúng không? Đúng, chúng ta là người của dân tộc Trung Hoa. Ra nước ngoài, làm việc tốt, công đức vô lượng, ai ai cũng nói “Người Hoa rất cừ, người Hoa rất tốt”. Chúng ta ra ngoài, đại diện cho quốc gia, đại diện cho người Malaysia, đúng không?

“Tam giả, bá tánh chi tượng dã”

Ba điểm này, tôn trọng thân thể mình, tôn trọng vợ, tôn trọng con, làm tốt 3 việc này rồi thì trở thành tấm gương cho bá tánh. Có một người nọ, anh làm ở một cơ quan nhà nước, khi anh chưa tới đó làm thì tỉ lệ ly hôn của cơ quan này rất cao, nhưng sau khi anh qua đó rồi, vợ chồng anh đối đãi với nhau rất hòa hợp, vợ anh thường nấu đồ ăn ngon đem đến mời cấp dưới của anh, anh cũng thường nói cho cấp dưới nghe những điều về tình nghĩa đạo nghĩa vợ chồng, sau khi anh qua đó làm thì cơ quan anh không còn cặp nào ly hôn nữa. Quý vị nói người lãnh đạo này có công đức không? Ở đó có truyền thống ly hôn, kết quả là sau khi anh qua đó thì rất nhiều cặp vợ chồng không ly hôn nữa, cha mẹ tổ tiên của những vợ chồng đó rất biết ơn người lãnh đạo này, anh đã truyền lại nhân sinh quan đúng đắn cho người cấp dưới của mình, hóa giải những nguy nan trong cuộc đời họ.

Cho nên, các vị trưởng bối, các vị đồng đạo, mỗi ngày quý vị tiếp xúc với không ít người, quý vị tích góp công đức rất dễ, gặp một người thì tặng một quyển Liễu Phàm tứ huấn, tặng một bộ Đệ tử quy, sau đó đem việc thực hành của quý vị ra nói với họ, thay đổi cuộc đời họ, thay đổi một gia đình, công đức vô lượng. Quý vị nói với họ 1 vài câu, vốn dĩ họ sắp ly hôn nhưng giờ không ly hôn nữa, buổi tối có lẽ quý vị sẽ nằm mơ thấy tổ tiên họ “Thank you very much”, sự thật không hề sai, trong lịch sử đều có những chuyện này, cho nên trái tim nhân ái của người xưa luôn đặt mình vào vị trí của người khác.

“Thân dĩ cập thân, tử dĩ cập tử, phi dĩ cập phi”

Từ việc tôn trọng, yêu thương thân thể mình, họ sẽ tôn trọng thân thể của tất cả mọi người; thương yêu con cái mình, dạy dỗ tốt con cái mình, họ sẽ coi trọng việc giáo dục con cái của mỗi gia đình, họ đều cảm nhận được; tôn trọng vợ mình, họ sẽ tôn trọng vợ của người khác.

“Quân tu thử tam giả, tắc đại hóa khái dư thiên hạ”

Tấm gương của họ ảnh hưởng sâu rộng, ảnh hưởng tới cả quốc gia, tới người trong thiên hạ. Cái “khái” này còn một âm đọc nữa là “hi”, tức là ảnh hưởng của họ lan rộng khắp mọi người.

Điều này cũng nói với chúng ta “Người đời xưa nay ai chẳng chết, làm sao lưu lại lòng son trong sử sách”. Đời này chúng ta khiến nhiều người đều nhớ tới mình, đều nói, tôi từng gặp được người nào đó, cho nên cuộc đời tôi mới đi về hướng hạnh phúc này, mới được thay đổi. Như vậy giá trị cuộc đời quý vị là rất lâu dài, vì họ đã nối tiếp tinh thần của quý vị. Quý vị coi đoàn thể này của chúng ta, bao nhiêu người đều đang cảm ơn chủ tịch Lâm, đúng không? Cho nên tấm gương cuộc đời này rất là xứng đáng, “đại hóa khái dư thiên hạ”.

“Thuấn hà nhân dã? Vũ hà nhân dã? Hữu vi giả diệc nhược thị”. Vua Thuấn là tấm gương rất tốt. “Thánh dữ hiền, khả huấn chí” (Ai cũng có thể thông qua nỗ lực mà trở thành Thánh hiền). Không phải chỉ có chủ tịch Lâm làm được mà mỗi người chúng ta đều có thể làm được cuộc đời có giá trị như vậy.

Cảm ơn quý vị, chúc phúc quý vị!

“Quần thư trị yếu 360” - Sách quý trong việc tề gia trị quốc (Tập 6)

Kính chào các vị pháp sư, tổng giám đốc Hồ, chủ tịch Ngô, các bậc trưởng bối, các vị đồng đạo!

Hôm qua chúng ta nói tới việc tu thân, rồi nói tới việc 1 lãnh đạo trước tiên phải tề gia “kì gia bất năng giáo”, con cái của họ, vợ chồng họ không thể chung sống hòa hợp viên mãn, “nhi năng giáo nhân giả” mà lại có thể đi dạy người khác thì đó là điều không thể. Bắt buộc phải cảm hóa được những người bên cạnh thì mới cảm hóa được những người ở xa. Cho nên trong lịch sử có rất nhiều lãnh đạo, vợ chồng anh em họ đối đãi với nhau thân ái, bao gồm cả việc giáo dục con cái đều trở thành tấm gương trong thiên hạ.

Hôm qua chúng ta nói tới câu 19 trang 8. Những Thánh quân những minh vương 3 đời này, họ cung kính thân thể mình, cung kính danh tiết mình, tôn trọng vợ con, dạy dỗ tốt con cái. Trung Quốc có 1 câu nói “Bất hiếu hữu tam, vô hậu vi đại” (tội bất hiếu có ba loại, không con nối dõi là tội lớn nhất). Từ “vô hậu” này là không có thế hệ sau tốt lành, gia đạo không truyền lại được, có lỗi với cha mẹ tổ tiên. Câu này dẫn dắt ra nữa thì không chỉ trong gia đình mới “vô hậu vi đại” mà trong đoàn thể chúng ta, sự tận trung chân thật không chỉ bản thân mình tận trung làm việc mà còn phải bồi dưỡng ra những nhân tài xuất sắc hơn mình, mang lại lợi ích cho cơ quan đoàn thể mình, giống như một người làm chủ tịch, làm tổng thống, việc quan trọng nhất trong nhiệm kỳ của họ là gì? Bồi dưỡng người kế thừa tiếp theo. Trung thân như vậy suy nghĩ rất sâu xa. Cho nên đối với một người làm sự nghiệp thì làm việc để tìm người thay thế là điều quan trọng nhất, đó đều là những người suy nghĩ rất sâu xa.

Trong tiết học hôm qua chúng ta có nhắc tới Tề Hoàn Công, ngài ở vào thời Xuân Thu, Xuân Thu ngũ bá, công lao của ngài khiến người ta xưng tụng nhiều nhất. Vì có ngài đoàn kết lực lượng của chư hầu, ngoại tộc không xâm phạm dân tộc Trung Hoa chúng ta được, nếu như không có ngài, có thể chúng ta đã bị các ngoại tộc khác tiêu diệt rồi. Khổng Tử hết sức khâm định công lao này của Hoàn Công, bao gồm việc Quản Trọng phò tá Hoàn Công, cho nên Khổng Tử nói nếu không có sự phò tá của Quản Trọng có thể chúng ta đã xóa tóc khoe ngực như những dân tộc ăn lông ở lỗ rồi, bị họ tiêu diệt, bị họ đồng hóa. Công lao lớn như vậy mọi người nghĩ thử coi ngài có trí huệ cao rộng không? Trí huệ rất cao, vì ngài biết dùng Quản Trọng, nhưng sau khi Quản Trọng chết, Tề Hoàn Công đã dùng 3 người, kết quả ngài chết không mảnh đất chôn thân, bị 3 người mà ngài yêu quý hại chết cho tới 67 ngày sau cũng không ai phát hiện, dòi nặng lúc nhúc rồi mới tìm ra. Mọi người có thể hiểu được, trọng điểm đầu tiên, một người dùng đúng người thì tất cả sẽ thịnh vượng lên. Kế đó, người này nhất định phải tìm người thay thế, nếu không sau khi họ đi mất thì quân vương của họ sẽ gặp phải họa nạn lớn như vậy.

Chúng ta có thể lật tới một trọng điểm khác cũng của “quần đạo”, trọng điểm thứ 4 “tôn hiền”. Trang 16, lúc mở đầu có nói, câu 38: “Vô thường an chi quốc, vô hằng trị chi quốc”. Không có quốc gia nào mãi mãi an định, cũng không có công dân nào mãi mãi phục tùng. Mở rộng điều này ra, thật sự cũng không có đoàn thể nào mãi mãi hưng thịnh, then chốt nằm ở đâu?

“Đắc hiền giả an xướng” nhận được lời giáo huấn và sự phò tá của hiền nhân thì sẽ an định, hưng thịnh.

“Thất chi giả tắc nguy vong” đánh mất hiền nhân thì sẽ diệt vong.

“Tự cổ chí kim, vi hữu bất nhiên giả dã”

Mọi người coi những câu kinh này, tổ tiên chúng ta nói lời không lập lờ nước đôi, đều nói như đinh đóng cột, vì đây là chân lí. Câu này chúng ta trước hết nhìn từ phạm vi lớn nhất, mọi người nghĩ thử coi, thế giới bây giờ có nguy nan không? Quý vị coi thiên tai bây giờ nhiều như vậy, làm sao cải thiện? Làm sao gây ra điều đó? Trái đất gặp phải nguy cơ sinh tồn, tổ tiên chúng ta nói, cũng trong tập Quần thư trị yếu 360, câu nào giảng ra cũng nằm trong đó.

Chúng ta coi trang 164, “nhân quả”. Làm sao để phân biệt rõ ràng căn nguyên của động loạn, 1 câu của tổ tiên đã nói ra hết. Cho nên thời đại bây giờ gặp tai nạn lớn như vậy, không nghe lời người già thì chịu khổ ngay trước mắt. Người già của phương Đông là ai? Khổng Tử, Mạnh Tử. Ô, vậy mà còn đánh đổ họ, tai họa liền tới. Ở phương Tây thì sao? Yesu Kito, kể cả Muhammad của đạo Islam. Phương Tây không tin vào giáo dục của tôn giáo nữa, phương Đông không tin vào giáo dục của Thánh hiền nữa, vậy là họ không biết làm người như thế nào nữa, sẽ tạo tác ác nghiệp. Lòng người tán loạn, tai nạn liền tới.

Ở đây nhắc tới: “Duy thượng đế phát thưởng” thượng đế ban phúc giáng họa, không chỉ ở một gia đình hay 1 đất nước.

“Tác thiện, giáng chi bách tường” đối với người hành thiện thì ban cho mọi điều cát tường, đó là quy luật tự nhiên.

“Tác bất thiện, giáng chi bách ương” nếu làm ác thì sẽ giáng xuống đủ điều tai họa.

Mọi người nghĩ thử coi, câu này có nói ra hết mọi căn nguyên không? Cho nên căn nguyên của thiên tai là do đâu? Do lòng người tạo ác, không trách thiên nhiên được, là do chính chúng ta chiêu cảm tới.

Cho nên lòng người không tốt là do không có sự giáo hóa của Thánh hiền, cho nên “đắc hiền giả tắc an xướng”. Bây giờ trong cơ quan chúng ta mời Khổng Tử tới làm thầy, mời Thánh hiền nhân tới làm thầy, như vậy doanh nghiệp đoàn thể đó sẽ hưng thịnh lên. Giống như chúng ta, quý công ty học tập Đệ tử quy, học tập Liễu Phàm tứ huấn, bây giờ còn thỉnh ra cả bộ Quần thư trị yếu do Đường Thái Tông soạn nữa, đúng không? Như vậy là “đắc hiền”, bao gồm đoàn thể chúng ta trong đó, lãnh đạo đều là những người hiểu đạo lí, đều coi trọng đạo đức, coi trọng những quan niệm đúng đắn về tề gia. Nếu lãnh đạo có tri kiến sai lầm thì cả đoàn thể đó đều bị dẫn dắt lệch lạc.

Tôi lấy cho mọi người 1 ví dụ, tôi từng tới giảng dạy ở trường đại học Địa chất, kết quả có một giảng viên nữ rất căng thẳng, cô ấy nói với tôi: “Giảng giải những quan niệm tư tưởng đúng đắn này cho sinh viên đúng là cấp bách như việc cứu hỏa”. Tôi nói: “Sao cô có suy nghĩ này?”. Cô ấy nói: “Trước đây không lâu, trường cô có mời 1 nhân vật thành công”, chữ ‘thành công’ này phải bỏ trong ngoặc kép, mọi người có biết ý gì không? Cái thành công này nghĩa là

kiếm được không ít tiền, bây giờ chúng ta định nghĩa sự thành công rất hời hợt, chỉ là kiếm được nhiều tiền. Mời người đó tới, mời doanh nhân đó tới giảng cho sinh viên nghe. Kết quả doanh nhân đó vừa lên thì nói 1 câu: “Các bạn sinh viên, nếu cuộc đời các bạn muốn thành công thì trước tiên phải buông hai chữ “đạo đức” xuống, chỉ cần các bạn không giết người, không phóng hỏa, không phạm pháp thì việc gì cũng có thể làm”.

Ôi, cô giáo đó nói cô toát mồ hôi hột, một việc càng khiến cho cô kinh ngạc hơn nữa là doanh nhân đó vừa giảng xong thì sinh viên ở dưới vỗ tay rào rào. Cho nên chúng tôi nhìn thấy các vị có sự nghiệp thành công như thế này, tôi rất mong đợi quý vị tới thuyết giảng ở trường đại học, chủ tịch Hồ của chúng ta nhất định phải tới trường đại học giảng, đem bài Bát dưỡng (phương pháp dưỡng sinh) giảng cho các bạn sinh viên nghe. Vì mình là một lãnh đạo thành công, sinh viên đại học rất khâm phục, quý vị đã có thành quả rồi thì họ sẽ tiếp thu những lời quý vị giảng. Thiệt vậy, việc gieo rắc nhân sinh quan đúng đắn đối với một đứa trẻ mà nói thì ảnh hưởng tới cả đời nó, ảnh hưởng cả gia đình nó. Nếu như đem tà tri tà kiến đưa vào đất nước này thì tai họa quá lớn, “thất chi giả tắc nguy vong”.

Có một lần, Khổng Tử (ở đây thấy Khổng Tử là thần dân của vua, thật sự dụng tâm hết sức công phu, nắm lấy mọi cơ hội để khuyên bảo lãnh đạo của mình). Có lần Ai Công nói với Khổng Tử “Tôi nghe nói có phải xây nhà thì không nên xây hướng về phía đông, xây hướng về phía đông thì không may mắn đúng không?”. Khổng Tử trả lời ra sao? Khổng Tử nói: “Xây nhà hướng về phía Đông có may mắn hay không tôi chưa nghe qua, tôi chỉ nghe qua có 5 chuyện không may mắn”. Quý vị coi từ 1 câu nói, từ 1 câu Ai Công hỏi, sau đó đã nói tới những việc gì? Nói tới đạo lí bình thiên hạ. Nắm lấy mọi cơ hội, đó gọi là tận trung.

5 việc đó là việc gì? May mắn hay không thể hiện ở 5 việc này. “Tổn nhân tự ích” tổn hại người khác, mưu tính lợi lạc cho mình, “thân chi bất tường”, tự mình tạo tội lỗi, như vậy sao may mắn cho được? Nên là “chư ác mạc tác, tuế tuế bình an; chúng thiện phụng hành” mới có thể “niên niên như ý”. Cho nên bản thân câu nói này, tổn hại đến người khác chắc chắn sẽ hại đến mình, không được cầu lợi ích cho mình, đó là không biết đạo lí mới làm ra những việc ngốc nghếch như vậy. “Thân chi bất tường”.

“Khí lão thủ ấu” một gia đình, một đoàn thể không ghi nhớ ân đức người lớn tuổi, trước mắt chỉ nhìn thấy mấy đứa nhỏ, chỉ chiều chuộng mấy đứa nhỏ, “khí lão thủ ấu, gia chi bất tường”, gia đình như vậy sẽ suy bại.

“Lão giả bất giáo, ấu giả bất học, tục chi bất tường”, truyền thống của cả xã hội đều xáo trộn. Truyền thống xã hội bại hoại thì cả xã hội đều buông thả mấy đứa nhỏ. Tôi từng nghe người ta nói “Người trẻ có cách nghĩ của người trẻ, chúng ta quản không được!”. Quý vị có từng nói qua những lời này không? Những lời này tội chướng rất nặng, quý vị khiến những người nghe thấy sau cùng đều không quản lí lũ trẻ nữa, nhân loại sắp sửa bị tiêu diệt. Cho nên người bây giờ nói chuyện, có lúc phải suy nghĩ cho chín chắn mới được nói. Tôi còn nghe qua là “Tôi cũng không cần con cái hiếu thuận với mình, dù sao tôi cũng có lương hưu rồi”. Tội chướng của câu này ngay cả computer (com bú tơ) cũng tính không nổi, máy tính tính không nổi. Câu này nghĩa là đang cổ vũ người khác không cần hiếu thuận nữa. Tôi nói cho mọi người nghe, điều đó có nghĩa là cổ vũ người khác đừng giống con người nữa. Có lí đó không? Con

người không biết hiếu thuận thì họ không còn tư cách làm người nữa. Đây không phải lời tôi nói. Tôi không mắng người, tôi chỉ nói theo lời kinh điển. “Cách ngôn biệt lục” lúc mở đầu đã nói với chúng ta, “kiệt trung tận hiếu, vị chi nhân”. Một người biết trung hiếu thì đó mới là người giữa đất trời, nếu không ngay cả súc sinh họ cũng không bằng. “kiệt trung tận hiếu, vị chi nhân”. Không thể có được thái độ trung hiếu thì đó không phải người, đây mới là tiêu chuẩn của việc làm người.

Tôi từng nói với mọi người, tôi nói quý vị có những câu chuyện rất hay về hiếu thuận, làm phiền mọi người đưa cho tôi, khi mọi người giao lưu với nhau chúng ta có thể đem những câu chuyện này kể cho nhau nghe. Kết quả không lâu sau, quả nhiên có người gửi cho tôi. Anh ta gửi tới cái gì? Con mèo đen nhà chúng tôi rất hiếu thuận, khi mẹ nó đang ăn thì nó ngoan ngoãn ở bên cạnh, đợi mẹ nó ăn xong nó mới ăn. “Hoặc ăn uống, hoặc đứng ngồi, người lớn trước, người nhỏ sau”. Làm người sao mà không bằng loài mèo cho được? Còn nữa, anh còn lấy ví dụ, anh nói con mèo con này có lúc nghịch ngợm quá đà, mẹ nó mắng nó, meo meo, hung dữ với nó. Anh nói, con mèo con liền cúi đầu xuống, rất hổ thẹn. “Cha mẹ dạy, phải kính nghe, cha mẹ la, phải thừa nhận”. Mèo còn làm được, con người làm không được sao? Cho nên đúng vậy, nếu như làm người mà không hiểu được những đạo lý làm người thì sẽ chà đạp lên nhân cách của mình.

Cho nên ở đây có rất nhiều lời không được nói năng cầu thả, phải nói theo chân lý. Bữa nay quý vị nói: “Tôi không cần con cái hiếu thuận với mình”, câu này để cho mấy đứa nhỏ nghe thấy, sau này chúng sẽ nói gì? “Mẹ, cái cô nhà kia nói không cần con cái hiếu thuận, sao mẹ lại bắt con hiếu thuận với mẹ?”. Kế đó lại nói tiếp: “Tôi có lương hưu rồi”, xin hỏi lương hưu từ đâu mà có? Người bây giờ suy nghĩ mọi chuyện đều không bắt đầu từ gốc rễ. Xin hỏi mọi người, lương hưu của người đó từ đâu mà ra? Tiền lấy từ những người nộp thuế mà có đem ra phát lương hưu cho họ. Những người nộp thuế đó chẳng phải là người trẻ bây giờ sao? Quý vị nói chúng không cần hiếu thuận thì đầu tiên chúng phải cắt mất kinh phí gì? “Mấy người già đó không ích lợi gì nữa!”, cắt đứt mấy khoản tiền đó. Có lí không? Quý vị nói chúng không cần hiếu thuận thì chúng không tôn trọng người già nữa, vậy sau này mấy khoản lương hưu đó chúng xóa sổ hết, có lí đó không? Đúng. Bàn tính đẹp như vậy, quý vị đã kêu gọi sự bất hiếu, sau này mấy khoản tiền dưỡng lão đều xóa hết, có khả năng đó không? Hình như quý vị không có khả năng suy đoán? Phải có ý thức về nguy cơ, phải suy nghĩ sự việc từ gốc rễ. Đó là tập tục, mỗi người chúng ta nên kêu gọi những tư tưởng quan niệm và phong tục đúng đắn.

Kế tiếp, “thích hiền”, người hiền đức đều không dùng nữa, “nhậm bất tiêu, quốc chi bất tường”, tai họa của đất nước này, đoàn thể này liền ập tới. Giống như câu này, trong Quần thư trị yếu của chúng ta cũng có, mọi người không cần ghi chép vớ vẩn như vậy. Câu 304 trang 139, quý vị coi Ai Công hỏi Khổng Tử: “Quả nhân văn chi, đông ích bất tường, tín hữu chi hồ”. Ta nghe nói xây nhà hướng về phía đông thì không may mắn, thiệt là có chuyện này không? Kết quả Khổng Tử liền nói, có 5 việc không may mắn, và những việc này đều không liên quan gì tới chuyện xây nhà hướng về phía đông hết.

“5 việc không may mắn, không liên quan tới việc xây nhà hướng về đông. Hại người lợi mình, không may mắn cho bản thân. Bỏ già nuôi trẻ, không may mắn cho gia đình. Không

trọng dụng hiền tài, không may mắn cho đất nước. Người già không dạy, người trẻ không học, không may mắn cho truyền thống phong tục. Thánh nhân ở ẩn, kẻ ngu lộng hành, không may mắn cho thiên hạ”.

Phương đông không tin theo lời giáo huấn của những Thánh nhân như Khổng Tử. Phương tây không tin theo lời giáo huấn của Yesu Kito, kinh điển tôn giáo, chủ nghĩa công lợi, những tà tri tà kiến này “ngu giả thiện quyền, thiên hạ bất tường dã”.

“5 việc không may mắn, không liên quan tới việc xây nhà hướng về đông”

Nắm lấy một vấn đề rất bình thường, Khổng Tử rất coi trọng cơ hội này, đem những then chốt trong việc trị quốc trị gia ra nói với quân vương của mình.

Mọi người nghĩ thử coi, thế gian này của chúng ta phải bắt đầu coi trọng lại những lời giáo huấn của Thánh hiền và giáo dục của tôn giáo phương tây, đầu tiên phải khôi phục lòng tin, nguy cơ về lòng tin, mọi người đều thấy những thứ này lỗi thời, không có ích nữa, họ không tin những thứ này có thể đem lại lợi ích cho gia đình học, lợi ích cho sự nghiệp họ. Con người có nguy cơ về lòng tin, họ phải nhìn thấy tấm gương rõ ràng thì mới tin theo, nếu không họ thấy đó là những thứ lỗi thời. Cho nên các bậc trưởng bối, các vị đồng tu, quý vị xây dựng gia đình, sự nghiệp đều phải dùng văn hóa truyền thống Trung Hoa, gia đình và sự nghiệp của quý vị mới xây dựng được tốt, quý vị đem cơ duyên tin theo Thánh giáo này cho tất cả người thân bạn bè của quý vị, lòng tin của họ nhờ quý vị mà được xây dựng nên. Sự cống hiến và giá trị trong đời này của quý vị là công đức vô lượng.

Ngoài ra còn một điểm nữa, nếu chúng ta đã học văn hóa truyền thống nhưng gia đình càng lộn xộn, điều này cũng là một tội chướng nặng nề. Có phải nói như vậy không? Có lí không? Có. Được. Cho nên các vị trưởng bối, các vị đồng đạo, quý vị đã học truyền thống văn hóa rồi, quý vị không còn đường đi nào khác nữa, chỉ có thể đi về phía trước. Thiệt là vui mừng, quý vị và tôi có vận mệnh giống nhau. Có một câu nói “phá phủ trăm châu” (ý nói quyết một trận sống còn), con người ta vì còn đường lui nên họ cứ thoái lui, không thể tiến bộ được.

Được, bắt đầu từ hôm nay, chúng ta là biển quảng cáo của Thánh hiền. Việc thứ nhất, nhìn thấy người khác liền mỉm cười, hôm qua chúng ta còn thảo luận tới việc “rộng tu cúng dường” đúng không? Phải làm ích lợi cho người khác, phải cúng dường người khác. Quý vị mỉm cười, đó là sự cúng dường tốt nhất. Người ta vừa nhìn thấy quý vị liền hoan hỉ, “Ồ, người học Thánh giáo thì sống vui vẻ hạnh phúc vậy đó, tôi cũng đi học thôi”. Cho nên mỗi ngày khi đi ra ngoài đều phải soi gương, nếu soi mà thấy mình cũng bị giật mình thì phải đi nghe kinh đọc kinh, nét mặt hiền hòa trở lại thì mới đi ra ngoài. Cho nên mới nói “nét mặt không sân hận cũng là một sự cúng dường”, nét mặt của quý vị không có một chút sát khí nào, hơn nữa lại hiền lành dịu dàng, đó cũng là quý vị đã làm lợi ích cho mọi người rồi.

“Nét mặt không sân hận là một sự cúng dường, mở miệng không sân hận thì tỏa hương thơm”, mỗi một câu nói quý vị đều đem lại lợi ích cho người khác, nói lời nhu nhuyễn, đem lại trí huệ cho mọi người, không nói lời bực bội “mở miệng không sân hận thì tỏa hương thơm”, cho nên con người muốn tích lũy công đức cũng không khó, mỗi ngày đều mỉm cười thì đã tích lũy được không ít công đức rồi. Ngược lại, (bây giờ tôi nói chuyện hình như đã giảng 1 cái

“chánh” thì phải giảng tiếp 1 cái “phản”, sự việc phải suy nghĩ từ nhiều phía, từ 1 suy ra 3) nếu ngày nào quý vị cũng mặt mày nhăn nhó thì ngày đó gây ra tội chướng cũng không ít.

Chúng ta quay lại phần “tôn hiền” vừa mới giảng, quả thật là “đắc hiền giả an xương, thất chi giả nguy vong” (có được hiền tài thì an định, mất đi hiền tài thì nguy vong), thời đại này chúng ta đã sai lầm khi dung dưỡng tư tưởng của chủ nghĩa công lợi, tự tư tự lợi, còn coi nó như một chuẩn tắc. Thậm chí trên báo chí của một quốc gia đã viết “Tham lam là động lực giúp nhân loại tiến bộ”, viết trên báo như vậy. Quý vị nói chính phủ này có trách không? Một tư tưởng sai lầm như vậy mà lại đăng ra trên báo, chính phủ không để ý tới. Chính phủ hồi trước thì hiểu được phải bảo hộ sự thuần tịnh thuần thiện của nhân dân, không thể có tà tri tà kiến.

Thiên hạ như vậy, một triều đại cũng như vậy. Tề Hoàn Công đã dùng Quản Trọng, rất tốt, thiên hạ đại trị. Sau khi Quản Trọng qua đời, ông dùng tiếp 3 người không tốt, kết quả ông chết không đất dung thân, rất nghiêm trọng. Thiệt ra mà nói, trước khi Quản Trọng mất, ông ấy đã nói với Tề Hoàn Công không thể dùng 3 người này, Tề Hoàn Công vẫn không nhin nổi. Cho nên người ghét kẻ ác rồi thì còn phải tránh xa chúng ra, không thể chỉ ghét chúng mà chúng vẫn thường tới tìm quý vị, vậy cũng không được, quý vị sẽ bị ảnh hưởng.

Tề Hoàn Công dùng 3 người, Dịch Nha, Thụ Điêu, Khai Phương. Dịch Nha rất biết nấu ăn, một hôm hấn hỏi Tề Hoàn Công: “Hoàn Công, ngài đã từng ăn thịt em bé chưa?”. Tề Hoàn Công nói chưa. Kết quả hấn đem đứa con đang quấn trong khăn của mình ra nấu cho Tề Hoàn Công ăn. Tề Hoàn Công nói: “Khanh coi, hấn yêu ta còn hơn yêu con mình! Vậy ta chắc ta có thể dùng hấn được”. Quản Trọng nói: “Cái mà con người ta thương yêu nhất là con của mình, ngay cả con mình mà hấn cũng không yêu, hấn yêu ngài là có mục đích!”. Tề Hoàn Công nói: “Được, Thục Điêu, hấn vì muốn ở bên ta mà tự mình đi làm thái giám, người coi, hấn còn yêu ta hơn thân thể của hấn, người này có thể dùng được”. Quản Trọng nói: “Cái mà người ta thương tiếc nhất là thân thể của mình, ngay cả thân thể mình mà hấn cũng có thể làm tổn thương thì mục đích lớn hơn của hấn còn nằm phía sau”. “Được, còn 1 người tên Khai Phương, hấn là vương tử của một quốc gia, ngôi vương tử hấn không làm nữa, chạy tới đây theo ta, thậm chí cha mẹ hấn chết đi hấn cũng không về chịu tang, vẫn cứ theo ta”. Quý vị coi, khi người ta phán đoán sự tình, nếu không dùng kinh điển thì thiệt sự phán đoán không ra. Kết quả Quản Trọng nói: “Ân đức cha mẹ là lớn nhất, ngay cả ơn này hấn cũng không nhớ tới thì hấn còn nhớ tới ơn của ngài được không?”. Ông cứ khuyên Tề Hoàn Công, Tề Hoàn Công lúc đó còn khá tỉnh táo, không dùng bọn họ. Kết quả Quản Trọng mất được 1 thời gian sau, ồ, quên mất tiêu, dùng luôn, sau khi dùng rồi mới có kết cuộc như vậy.

Cho nên Quản Trọng còn có một điểm mà ông phải suy nghĩ lại là gì? Khi ông còn nhậm chức đã không bồi dưỡng ra nhân tài có năng lực như mình, cho nên sự nghiệp của Tề Hoàn Công cũng nhanh chóng sụp đổ sau sự ra đi của ông. Cho nên lòng “trung” này của con người, đối với gia đình phải nuôi dưỡng ra một thế hệ tốt, nếu không sự nỗ lực cả đời này của quý vị đều thành số 0, thậm chí rất khó gặp lại tổ tiên. Đoàn thể và quốc gia cũng vậy.

Trong phần “Thần đạo” hình như đã nhắc qua với mọi người, trong phần “Thần đạo” chúng ta nhìn thấy, câu 69 trang 33, Tử Cống hỏi thầy mình: “Trong thế gian này trong thời đại trước mắt này ai là người hiền đức?”. Khổng Tử nói: “Tề có Bào Thúc Nha, Trịnh có Tử

Bì”. Tử Cống nghe xong: “Thầy, không đúng, nước Tề có Quản Trọng, nước Trịnh có Tử Sản, đây là hai nhân tài trị quốc, sao thầy lại không kể tới hai người bọn họ mà lại kể tới hai người khác?”. Khổng Tử nói: “Quản Trọng do ai tiến cử? Bào Thúc Nha. Tử Sản do ai tiến cử? Tử Bì. Người có thấy Quản Trọng tiến cử người nào khác không? Bản thân ông ấy rất tháo vát nhưng ông ấy không đào tạo ra được người khác, có thể quốc gia đó sẽ sắp sửa suy vong”.

Trong lịch sử của chúng ta, mọi người biết rất rõ về tiên sinh Tăng Quốc Phan tiên sinh Lâm Tắc Từ triều Thanh, lúc nào họ cũng mang bên mình 1 quyển gì? Sổ nhân tài, bất cứ lúc nào nhìn thấy một nhân tài nào thì họ đều nhanh chóng ghi lại, thậm chí khi mình bị giáng chức rồi họ vẫn tiếp tục. Xin hỏi mọi người, bị giáng chức tâm trạng có vui không? Không vui. Bị chuyển đi. Phạm Trọng Yên nói: “Không vui vì vật, không đau vì mình”, bất cứ cảnh giới nào tới họ đều được thản nhiên. Như vậy mới là có công phu đúng không? Người nào không nghe lời quý vị quý vị liền buồn bã 3 ngày, vậy là không có công phu. Cho nên họ bị giáng chức, trên đường đi vẫn tiếp tục tìm kiếm nhân tài. Lòng trung đó không bị thay đổi vì bất cứ sự việc gì, đó mới là lòng trung chân thật.

Tài phát hiện nhân tài của Lâm Công rất lợi hại, bao gồm việc phát hiện ra con rể mình cũng rất lợi hại. Con rể ông tên Thẩm Bảo Trinh, đã từng là tỉnh trưởng của Đài Loan. Ông phát hiện ra anh ấy như thế nào? Đêm giao thừa ông có một tập số phải chép lại, Thẩm Bảo Trinh lúc đó là một nhân viên văn thư nhỏ, còn trẻ, được, đem cho anh viết. Đêm giao thừa, mọi người đều về nhà ăn tết hết, anh vẫn ở đó chép chép chép, chép tới khuya, cuối cùng cũng chép xong, đem cho tiên sinh Lâm Tắc Từ coi. Tiên sinh Lâm Tắc Từ coi xong “Cầu thả thế này! Đem về chép lại!”, đã chép rất chuyên tâm vậy mà kết quả lại bị mắng một trận. Nếu là quý vị thì sẽ sao? Thôi đi, không làm nữa. Bị mắng như vậy Thẩm Bảo Trinh vẫn rất cung kính chép lại lần nữa. Chép chép, chép tới khi trời sáng, đem đi. Lâm Công nhìn: “Uh, khá lắm khá lắm, trời sáng rồi, nào, đi chúc tết với ta”, liền kéo anh ra sảnh chính, đã có rất nhiều bạn bè người thân tới chúc tết tiên sinh Lâm Tắc Từ rồi. Ông nói: “Nào nào nào, hôm nay tôi có chuyện vui lớn, đây, tới gặp con rể tôi đây”. Quý vị coi, Lâm Công phát hiện nhân tài, bảo anh đi chép bài, nhìn thấy định lực của anh, nhìn thấy tính nhẫn nại của anh, người thanh niên này sau này chắc chắn có thành tựu. Quả nhiên anh cũng là đại tướng triều Thanh. Phương pháp này phải học theo.

Mọi người coi câu này, Khổng Tử trả lời Tử Cống: “Nhữ văn dụng lực vi hiền hồ. Tiến hiền vi hiền hồ”, sự phán đoán, sự nỗ lực làm việc của quý vị là hiền minh? Hay là tiến cử hiền tài càng hiền minh? Tử Cống suy nghĩ rồi nói, tiến cử hiền tài càng hiền minh. Những lời này của Khổng Tử đều đang khai mở cho người khác. Thời đại bây giờ, có lúc không học những kinh điển này, mọi người sẽ thấy: Tôi chăm chỉ làm việc là đã tận lực với đoàn thể rồi. Đợi đến khi họ lên làm lãnh đạo thì có rất nhiều việc vẫn phải tự mình làm. Sau đó người phía dưới làm không tốt thì họ liền mắng, mắng xong rồi thì “Thôi thôi, để tôi tự làm”, cho nên động một tí là nói: “Tôi rất vất vả, người bên dưới chẳng có ai làm được việc hết!”. Thiệt ra là do họ không biết dẫn dắt người khác, họ vẫn giống như những nhân viên làm việc cấp dưới, việc gì cũng tự mình làm bạt mạng. Họ lên làm lãnh đạo rồi, việc quan trọng là gì? Là bồi dưỡng nhân tài, là phát hiện nhân tài, đó mới là chức trách của người làm lãnh đạo. Kết quả tự mình không hiểu làm lãnh đạo phải ra sao, cứ mắng người bên dưới, đó chẳng phải rất điên đảo sao? Đúng, cái

gì quý vị cũng giành đi làm hết, tất nhiên người bên dưới sẽ nói: Thôi thôi, để ông làm. Quý vị không cho người ta gánh vác, người ta cũng chỉ đứng bên cạnh nhìn mà thôi. Cho nên quân và thần không thể dịch chuyển vị trí, bản thân mình phải tự biết bổn phận của mình.

Còn người lãnh đạo thì phải truyền đạt, giúp đỡ, dẫn dắt. Thầy Lý có nói với quý vị không? Không nói. Quý vị phải truyền đạt lại kinh nghiệm của mình, ở nhiều cơ hội khác nhau quý vị phải dẫn dắt họ, giúp đỡ họ, khuyên bảo họ, truyền đạt và giúp đỡ, phải phò giúp họ, kế đó, tận tay dẫn dắt họ. Nhất là người trẻ bây giờ đều không hiểu lắm về phương pháp phương thức làm việc căn bản, phải kiên nhẫn truyền đạt giúp đỡ dẫn dắt, từ từ sẽ xuất hiện nhân tài.

Cho nên chúng ta phải quay lại, câu 19 trang 8, “Bất hiếu hữu tam, vô hậu vi đại”, gia đình và đoàn thể đều cần đến nhân tài. Tầm nhìn của chúng ta phải lớn lên một chút, chúng ta phải vì đất nước, vì dân tộc mà bồi dưỡng nhân tài, được không? Được. Sự nghiệp của quý vị đều phát triển tới mức độ quốc tế, mọi người có để ý thấy không, bây giờ rất nhiều người Hoa trên nhiều quốc gia đều xuất hiện nguy cơ thất truyền văn hóa, cho nên cả nền văn hóa Trung Hoa thông qua mọi người mà truyền tới các gia đình người Hoa trên toàn thế giới, tổ tiên dân tộc Trung Hoa sẽ cảm ơn quý vị, gia hộ cho quý vị, cho nên phải bồi dưỡng nhân tài thế hệ sau cho dân tộc, cho đất nước.

Lúc nào chúng ta cũng phải dùng thân giáo để ảnh hưởng tới con trẻ, kể cả cảnh giáo, trong giáo dục, thân giáo rất quan trọng, bao gồm cảnh giáo. Không khí đoàn thể này của chúng ta, trong đoàn thể của chúng ta, tôn trọng người lớn tuổi, chỉ cần mọi người tụ họp lại, nhất định phải mời người lớn tuổi ngồi trước, người mới tới có bị ảnh hưởng không? Có. Vừa bước vô, không có ai bắt hiếu, những người vốn dĩ bắt hiếu vừa bước vô thì họ rất tự nhiên bắt đầu có hiếu, nhờ hoàn cảnh.

Làm sao xây dựng hoàn cảnh? Các vị đồng đạo, thực hạnh được mỗi câu trong Đệ tử quy, đó là cảnh giáo. “Mũ quần áo, đặt cố định”, cả môi trường của quý vị đều trở nên ngăn nắp, người khác dần dần sẽ bị ảnh hưởng. “Đi thông thả, đứng đoan nghiêm”, có phải là cảnh giáo không? Cả đoàn thể của quý vị ai đi đứng cũng vội vàng hấp tấp, tâm rất hối hả. Mỗi người quý vị đi đứng rất vững vàng, rất ung dung, người ta vừa tới thì thấy “Người ở đây đi đứng có khí chất rất khác, không khác gì model quốc tế”, đi đứng rất có trình độ, rất ung dung. Những việc đó đều vô hình ảnh hưởng tới người khác, cảnh giáo. “Người hành thiện, ta học theo” cũng là cảnh giáo. Tại sao mỗi người bọn họ đều có thể nhận ra ưu điểm của người khác, rồi học theo, bắt chước theo? Cảnh giáo.

Kế tiếp, ngôn giáo. Ngôn giáo cũng rất quan trọng, tại sao? Mọi người cảm nhận một chút, có lúc chúng ta nói với con cái, nói với những người còn trẻ một vài đạo lý nhân sinh quan trọng, nói được một lúc thì nó nói: “Cha, được rồi được rồi, nghe chán quá đi!”, có không? Nhưng đột nhiên nó bị ngã, quý vị giúp nó bôi thuốc, sau đó nói với nó “Chuyện này nếu như con làm như vậy thì con sẽ không ngã lăn quay như vậy”. “Cha, đúng rồi!”, nó liền ghi nhớ. Cho nên những thời cơ này quý vị đều nắm được, sau này con cái quý vị gặp vấn đề gì thì nó sẽ tìm ai? Cha ơi, tới đây tới đây, bàn bạc một chút bàn bạc một chút. Lúc này quý vị phải nói với nó: “Con trai, cha còn có rất nhiều khách hàng cần gặp, con muốn tìm cha thì phải xếp lịch

trước”, không phải cứ gọi là mình tới liền được. Như vậy con quý vị sẽ thấy mỗi lần nói chuyện với quý vị đều trở thành khoảnh thời gian quý báu.

Sự ngôn giáo này hoàng đế Thái Tông đã làm rất tốt. Tôi đã từng nói với mọi người, hoàng đế Thái Tông nhân từ, có trí huệ, lại có dũng khí “trí nhân dũng” đều đầy đủ. Dũng khí này ở đâu ra? Làm thật, học rồi liền làm theo, cho nên ngài đọc được đoạn này thì biết giáo dục con cái rất quan trọng. Ngài hết sức tán thán, vì khi mới 16 tuổi ngài đã ra ngoài đi đánh trận, 27 tuổi làm hoàng đế, biết bao tháng năm của ngài, con ngài ngày càng lớn khôn, còn ngài phải bỏ thời gian trên lưng ngựa. Ngài cũng thấy rất tiếc nuối vì không được ở cùng con, nhưng ngài hiểu đạo lý này, bắt đầu từ lúc đó, ngài nắm lấy mọi cơ hội để giáo dục. Quần thư trị yếu có thu thập lại một số quan niệm này. Ví dụ khi con mình đang ăn cơm, ngài hỏi con “Con biết cơm từ đâu không?”. Chúng tôi đã từng hỏi qua mấy đứa nhỏ, con có biết cơm từ đâu ra không? Nó nói, từ bếp bưng ra. Hỏi tiếp nó, cơm trong bếp từ đâu mà ra? Cái này chưa chắc đã biết, “Đi siêu thị với mẹ con mua về”, chúng sống ở thành phố, ngay cả cây lúa cũng chưa thấy qua.

Chúng tôi có một nhóm mấy em nhỏ tới từ Thâm Quyển, đi về quê, nhìn thấy người ta đang cấy lúa, gieo lúa nước. Lúa nước đều có một lớp nước, chúng cũng không nhìn thấy đất, sau đó mấy đứa nhỏ đứng đó vò đầu bứt tai: “Ghê quá, nó có bị chìm xuống dưới không?”, một đứa khác nói: “Đừng có lo, ở phía dưới có xi măng nữa”, ở phía dưới làm gì có xi măng? Nói bậy. Chúng đều không hiểu nên chỉ nói bậy. Sau đó có một ngày đi gieo lúa thiệt, làm tới nỗi đứa nào cũng mình mẩy ê ẩm mới về, đều muốn nằm bẹp, nhìn thấy cơm thì thấy ngon hết sức, mau mau ra ăn. Ăn xong rồi cô giáo nói với chúng: “Mấy em ngày nay đi gieo lúa, gieo được 1 buổi sáng, đều bị các em ăn hết rồi, ngày nay các em gieo được một chút xíu thì đã bị ăn mất hết, các em coi nông dân vất vả biết mấy”. Chúng thật sự thể nghiệm được rồi quý vị mới dạy chúng “Cày đồng đang buổi ban trưa, mồ hôi thánh thót như mưa ruộng cày, ai ơi bưng bát cơm đầy, dẻo thơm một hạt đắng cay muôn phần” chúng liền nghe hiểu ngay. Còn quý vị cứ đứng đó nói, ngay cả cây lúa hình thù ra sao chúng cũng không biết, cũng chưa từng đi gieo lúa thì sao chúng thể hội được?

Cho nên Thái Tông hỏi: “Gạo, con hiểu không? Còn nói không hiểu sao? Gạo, do người nông dân cày cù canh tác 3 tháng 4 tháng mới thu hoạch được, đồ biết bao mồ hôi”. Tất nhiên có cơ hội thì phải dẫn thái tử đi coi. Hoàng đế trước đây, họ có khoanh riêng một khoảnh đất chuyên dành cho hoàng tộc gieo trồng, để rèn luyện, dẫn đầu trong việc biểu diễn sự quan trọng của nông canh.

Sau đó đi ra ngoài, trên đường nhìn thấy ngựa, ngài liền hỏi con: “Con, con biết ngựa không?”. Người con nói, không biết. Sau đó hoàng thượng nói với nó: “Ngựa, con phải yêu thương nó, không được để nó sức cùng lực kiệt, như vậy nó sẽ phục vụ con rất tốt. Con ngược đãi nó sức cùng lực kiệt thì nó bỏ chạy mất, bỏ trốn mất”.

Điều này có trong Quần thư trị yếu 360 câu 314 trang 147:

“Điều cùng tắc trắc” con chim bị ép tới đỉnh điểm thì sẽ mổ người.

“Thú cùng tắc quặc” con thú bị dồn tới đường cùng thì sẽ dùng móng vuốt mà cào cấu, chống cự.

“Nhân cùng tắc trá” con người bị ép tới cùng thì sẽ dối trá, quý vị khiến người ta không có cơm ăn, ép họ đi lừa gạt hoặc đi trộm cướp đều có thể.

“Mã cùng tắc dật” con ngựa bị ép tới cực điểm thì sẽ chạy trốn.

“Tự cổ cập kim” từ xưa tới nay.

“Vi hữu cùng kì hạ nhi năng vô nguy giả dã” không có lãnh đạo nào vì ép bức thần dân vô bước đường cùng, hết cách sinh sống mà bản thân họ lại không gặp nguy cơ, mà sự nghiệp của họ lại có thể phát triển, đó là điều không thể. Cho nên thật sự muốn thành tựu sự nghiệp thì quan trọng nhất là phải thương người, không chỉ biết thương khách hàng mà phải thương luôn cả những người bên dưới của mình.

Bây giờ có lúc chúng ta đối với người ngoài rất tốt, họ đều luôn tán thán chúng ta, kết quả những người bên cạnh chung sống với chúng ta thì mệt muốn chết, thậm chí họ còn mệt hơn cả chúng ta, trở thành họ rất mệt, còn tiếng vỗ tay thì đều dành cho chúng ta, vậy là chúng ta không biết thương xót họ, như vậy tỉ lệ lưu động nhân viên trong đoàn thể này có thể sẽ rất cao. Trên thực tế, tình thương yêu của chúng ta dành cho khách hàng là thật hay giả? Ngay cả người bên cạnh quý vị cũng không thương được thì sự thương yêu kia không phải thật, sự thương yêu đó là một loại tâm hư vinh.

Người khác đều tán thán tôi, người khác đều cung kính tôi, người khác đều khảng định tôi, làm nhiều thêm tí nữa! Quý vị nói “Chúng tôi tổ chức giảng tọa văn hóa truyền thống có rất nhiều người tới nghe, vận mệnh rất nhiều người đều được thay đổi” kết quả những người bên cạnh đều sanh bệnh, còn chúng ta thì không thấy xót xa, còn nói với những người xung quanh: “Nguyện lực của anh không đủ! Làm một khóa học lợi ích cho nhiều người như vậy, anh còn la mệt? Tâm thái của mấy người còn chưa đạt yêu cầu, không sợ niệm khởi chỉ sợ giác chậm, mau mau chuyển niệm thì sức khỏe tốt lên liền!” . Có lí không? Đạo lí cao như vậy là đối với mình chứ không phải đối với người bên cạnh. Đối với người bên cạnh thì phải sao? Phải thông cảm, phải yêu thương mới đúng.

Nhìn có vẻ những người ở xa đều rất biết ơn, thiệt ra khi chúng ta còn chưa thương được những người bên cạnh thì tỉ lệ lưu động rất cao, người ta sẽ hoài nghi, quý vị là những người học truyền thống văn hóa, tỉ lệ lưu động trong đoàn thể sao lại cao như vậy? Vậy là lòng tin trước đây quý vị cho họ sau cùng đều bắt đầu bị hao hụt, thậm chí bị phủ định hết. Cho nên làm việc tốt thì phải suy nghĩ cho sâu xa, phải căn cứ vào kinh điển, trước tiên phải yêu thương đoàn thể, phải tề gia sau đó mới nói tới trị quốc, mới đem lại lợi ích cho càng nhiều người.

Thậm chí thực sự như vậy, vừa hay cơ duyên đã tới, vẫn cần phải làm, nhưng bắt buộc phải tôn trọng những người bên cạnh, đem nhân duyên này nói rõ với họ “Nhân duyên này rất đột ngột, tôi cũng rất sợ mọi người quá mệt, tình hình là như thế này, mọi người thấy có nên làm không?”. Họ nói: “Việc này ảnh hưởng tới cả đất nước xã hội của chúng ta, mệt chút xíu cũng không sao, mọi người cùng nhau làm!”. Đó cũng là một sự tôn trọng chứ không phải quý vị làm lãnh đạo thì thấy những việc mình đã quyết định thì mọi người đều phải phối hợp với mình, cũng không thông cảm với họ, như vậy là không thỏa đáng.

Cho nên từ xưa tới nay chưa có ai ép uổng người bên dưới mà bản thân mình lại không gặp nguy cơ. Thiệt ra 1 người thật sự có thể làm được việc lớn thì đều dùng đức hạnh của họ để cảm động, cảm hóa, thu phục người khác, chứ không phải chỉ dựa vào lệnh bài của tổ tiên mà làm việc, không phải tiêu tốn phước báo của tổ tiên mà làm việc. Thật sự có đức rồi thì một đoàn thể sẽ không xuất hiện tỉ lệ lưu động, đúng không? Đúng. Khi đoàn thể chúng ta xuất hiện tỉ lệ lưu động tức là chúng ta đang tiêu tốn phước báo của tổ tiên, của những người bên trên, nên dùng lòng yêu thương và trí huệ của mình để dẫn dắt đoàn thể mới đúng.

Tiếp đó Thái Tông lại đưa thái tử đi nhìn thấy nước, nhìn thấy sông, họ đang qua sông, đột nhiên Thái Tông hỏi thái tử: “Con biết thuyền không? Con biết tàu không?”, chúng ta lật tới câu 305 trang 140, “giám giới”. Giám giới là những điều nhắc nhở khuyên răn được rút ra từ những công án trong lịch sử. Những đạo lí mà Thái Tông nói với con mình đều rất tương ứng với câu này.

“Phu quân giả châu dã” người lãnh đạo giống như chiếc thuyền này.

“Dân giả thủy dã” người dân giống như nước.

“Thủy sở dĩ tải châu” nước có thể đẩy thuyền.

“Diệc sở dĩ phục châu” cũng có thể lật chìm thuyền.

“Quân dĩ thử sư nguy” quốc quân từ đó có thể nghĩ tới những nguy hiểm bên trong.

“Tắc nguy khả tri hĩ” vậy thì mức độ nguy hiểm tự mình cũng có thể hiểu được.

Cho nên Mạnh Tử nói “Tam đại chi đắc thiên hạ dã” 3 triều đại Hạ Thương Chu có được thiên hạ, “dĩ nhân” là do thương dân; “kì thất thiên hạ dã, dĩ bất nhân” không thương dân thì bị lật đổ.

Quý vị coi, ngồi 1 chuyến thuyền mà giảng được cho con mình một đạo lí quan trọng nhất của người làm quốc quân. Mọi người sau này có đi ngồi thuyền không? Không phải chỉ ngồi thuyền không thôi, quý vị coi có rất nhiều cơ hội để giáo dục, chúng ta đều không nắm được, rất đáng tiếc. Mọi người đi Đầm Nhật Nguyệt chưa? Quý vị ngồi trên thuyền ở Đầm Nhật Nguyệt, nhìn thấy nước hồ trong xanh như vậy, thì có thể giảng cho con mình một bài, đúng không? Con coi hồ nước này, tẩy sạch mọi dơ bẩn, giống như con người ta mỗi ngày đều đọc kinh, tẩy sạch những dơ bẩn trong tâm mình.

Tiếp đó, đi bộ thì thấy cây, Thái Tông lại hỏi con trai: “Con có biết cây không?”. Con ngài lắc đầu. Ngài nói: “Mộc thọ thẳng tắc trực”, cây cối đều bị cong vẹo đúng không, nhưng quý vị coi những cây làm đồ gia dụng thì đều thẳng, rất thẳng, tại sao cây gỗ lại có thể biến thành thẳng như vậy được? “Mộc thọ thẳng tắc trực”, dây mực đo lên thì đường thẳng liền hiện ra, có thể theo đó mà làm đồ gia dụng, rất thẳng. “Nhân thọ gián tắc Thánh” con người nếu chịu nghe lời can gián thì đời này họ có thể trở thành Thánh hiền nhân. Nhìn thấy cây gỗ có thể nhắc nhở bản thân, lúc nào cũng nắm được cơ hội giáo dục để dẫn dắt quan niệm tư tưởng của con cái.

Chúng ta coi tiếp trọng điểm thứ 3 của phần “Quân đạo”, gọi là “phản thân”, phản cầu bản thân. Chúng ta coi câu 34 trang 14. Vào thời nhà Thương, khi Thành Thang tại vị đã gặp phải nạn hạn hán, Thang vương đã kiểm điểm chính mình, kiểm điểm mình từ 6 việc “dĩ lục sự tự trách viết”.

Việc thứ nhất “Chính bất tiết gia” xử lý việc chính sự có phù hợp với pháp luật không? Có làm theo suy nghĩ riêng, cảm xúc riêng của mình không?

“Sử dân tậ gia”, chữ “tậ” ở đây nghĩa là quá đáng, gấp gáp. Sử dụng sức dân có gấp gáp quá không? Khiến nhân dân sức cùng lực kiệt, không sống nổi qua ngày, điều này không tương ứng với đức hiếu sinh của trời cao, cho nên mới gây ra họa nạn, ngài đã kiểm điểm như vậy, có phải là những điều này mình làm không tốt không?

“Cung thất vinh gia” có phải là cung thất quá xa xỉ không? Hôm qua thầy Lương Hòa cũng đã giảng qua “lộc tận nhân vong”, phước báo của quý vị hưởng thụ quá nhanh, vốn dĩ quý vị có thể sống tới 80 tuổi, nhưng mới có 50 tuổi quý vị đã dùng hết phước báo rồi, giảm thọ 30 tuổi. Giả sử vốn dĩ quý vị chỉ có 50 năm tuổi thọ, nhưng quý vị rất tiết kiệm, khi đến 50 tuổi thì phước báo của quý vị chưa dùng hết, quý vị có thể sống tới 80 tuổi, được tăng tuổi thọ.

Bà nội tôi năm bốn mươi mấy tuổi thì sức khỏe không tốt, thường đi khám bệnh, nhưng sống được tới 86 tuổi, vì bà hết sức tiết kiệm, một miếng giấy vệ sinh phải dùng khoảng 3 lần, còn xé ra dùng từ từ. Lúc đó tôi thường nói, bà nội sao mà tiết kiệm quá, tiết kiệm tới nỗi bọn cháu cũng muốn chịu không nổi. Nhưng rất vi diệu, bà nội tôi đi tới đâu thì đèn điện tắt tới đó, lúc đó chúng tôi thấy bà tiết kiệm quá sức, nhưng vô tình cũng bị ảnh hưởng, sau này khi ra bên ngoài, hình như cũng đi tắt điện một cách vô ý thức như vậy, đều thấy là không được phí điện. Một lần mẹ tôi nói với 3 chị em chúng tôi “3 đứa các con sao mà còn tiết kiệm hơn cha mẹ nữa?”, kết quả chúng tôi nói với mẹ: “Vì quản gia trong nhà mình là bà nội”, nói đùa thôi, người quản gia. Bà nội tôi thật sự là sức khỏe không tốt, nhưng bà rất tiết kiệm, nên bà được tăng tuổi thọ.

“Nữ yết thịnh gia” những người nữ, những phi tần của hoàng thượng có phải là lộng hành can thiệp triều chính, làm thành phong khí trong triều rồi không?

“Bao tư hành gia”, từ “bao tư” ở đây nghĩa là truyền thống hối lộ, có phải là thịnh hành lắm không?

“Sàm phu xương gia”, có rất nhiều người nói lời đàm tiếu phải không?

Ngài đã kiểm điểm lại những thiếu sót của mình từ nhiều góc độ như vậy, nếu không tại sao ông trời lại giáng xuống tai họa. Cho nên gặp phải bất cứ sự việc gì, đầu tiên phải tự kiểm điểm bản thân từ nhiều phương diện, người như vậy nhất định sẽ có trí huệ, người như vậy nhất định sẽ không ngừng nâng cao đức hạnh và năng lực của mình, nhận được sự kính yêu của những người xung quanh. Nếu như bản thân mình sai mà còn mắng chửi người khác thì sẽ đánh mất lòng người.

Trong giới quản lý, quản lý Toyota của Nhật Bản, rất nhiều quốc gia đều đang học theo, mọi người có nghe qua chưa? Toyota, có một nhóm doanh nghiệp Trung Quốc, họ muốn tới

Mỹ học cách quản lí, máy bay bay qua Mỹ, rất là vất vả, mười mấy tiếng đồng hồ. Tới Mỹ rồi, muốn học cách quản lí của bọn họ, công ty Mỹ đó nói, họ học theo Toyota của Nhật Bản. Họ lại từ Mỹ bay qua Nhật. Kết quả khi tới công ty Toyota, còn chưa bước vô, trước cổng của họ đã viết 1 câu: “Những gì mình không muốn thì không làm cho người khác”. “Câu này hình như là của Khổng Tử, Mạnh Tử thì phải, thôi đi về”.

Cho nên có rất nhiều người Nhật mắng người Trung Quốc chúng ta, mắng người Hoa, “Đây đều là những thứ của tổ tiên mấy anh! Mấy anh còn chạy xa xôi như vậy để học sao?”. Tất nhiên, mặc dù là thứ của tổ tiên mình, người ta học theo thiết giỏi thì chúng ta vẫn phải học theo người ta. Giống như khi coi phim Hàn Quốc thì chúng ta rất cảm động. Phim Hàn Quốc, quý vị coi “Thương đạo” Lin shang wo, mỗi lần đi đâu xa về nhà, động tác đầu tiên là gì? Mời mẹ già an vị, khấu đầu trước mẹ: “Mẹ, thời gian này khiến mẹ phải lo lắng rồi!”, có nhớ không? Quý vị coi phim rớt cuộc là nhớ được những tình tiết gì? Sự hiếu thảo này vừa xuất hiện liền khiến người ta xúc động. Hay là quý vị đều coi mấy phim như “Pretty woman” “Người đàn bà đẹp”.

Tinh thần Toyota thật ra là tinh thần phản thân này, ví dụ, thuộc hạ của họ có sự cố gì đó, đối với họ mà nói, đầu tiên họ sẽ suy nghĩ một điều: “Nhân viên này của mình dạo này sức khỏe có ổn không?”. Đầu tiên không phải chỉ trích, điều đầu tiên suy nghĩ là sức khỏe của họ có ổn không, mình không quan tâm tới họ nên mới xảy ra sai sót này phải không?

Thứ hai, nếu sức khỏe của họ không có vấn đề gì, sức khỏe của cha mẹ, của người thân họ có tốt không? Ví dụ nói một người nam, con họ mới được 1, 2 tuổi, sốt cao, cả đêm không ngủ được, lại phải đi làm. Lúc chúng ta còn nhỏ, rất nhiều ngày cha mình phải trải qua như vậy. Cả đêm không ngủ được lại phải lo lắng, gây ra chút sai sót cũng khó tránh phải. Nhưng nếu như lúc này quý vị thông cảm được: “À, con anh như thế này thì anh phải nói với tôi chứ, cho nghỉ 1 ngày, nghỉ ngơi cho khỏe, đừng ảnh hưởng tới sức khỏe!”. Quý vị coi, nhân viên đó sẽ cảm động biết mấy. Phải dùng tấm lòng đối với mọi người! Đây là góc độ thứ hai.

Góc độ thứ 3, anh ta làm sai có phải là do mình chưa dạy anh ta hiểu, chưa dạy rành? Mình còn chưa dạy anh ta. Thứ 3, mình đã dạy qua rồi, đã dạy đủ 21 lần chưa? Đây là điều bổ sung sau, do khoa học nói ra, chúng ta phải áp dụng.

Họ suy nghĩ tiếp, có phải tiến trình làm việc do chúng ta tích lũy được có bộ phận cần được điều chỉnh hay không? Đây là điều thứ 4 họ suy nghĩ. Nếu tiến trình làm việc của mình có chỗ chưa thích hợp, nhân viên gây ra sai sót thì không phải vấn đề của họ, mà là vấn đề tính toán tiến trình của mình.

Nếu toàn bộ những điều này đều không có vấn đề, góc độ thứ 5: “Thật sự họ đã làm sai, vậy mình phải làm sao để họ học được kĩ năng tốt từ sai sót này” nắm lấy cơ hội đó để sau này họ không phạm sai lầm nữa.

Mọi người coi, 5 góc độ này có bất kì sự chỉ trích nào không? Không có. Cho nên khi thấy người khác làm sai thì không chỉ trích, mà phải làm gì? Giúp đỡ. Việc gì cũng không chỉ trích mà phải dừng cảm gánh vác, đây là danh ngôn của chủ tịch HỒ của chúng ta, đúng chưa? Được, đây là những điều mà phần “Phản thân” nhắc nhở chúng ta.

Kế tiếp, chúng ta coi trang 20, “Nạp gián”, lúc này chúng ta đã đọc qua “Nhân thọ gián tặc Thánh”, có thể tiếp thu sự khuyên răn của người khác. Câu 46:

“Quốc chi sở dĩ trị giả. Quân minh dã”, đất nước, đoàn thể được cai quản tốt là do quân vương, lãnh đạo anh minh.

“Kì sở dĩ loạn giả. Quân ám dã”, đất nước bại loạn là do quân vương u mê, không có trí huệ phán đoán công việc.

“Quân chi sở dĩ minh giả” một quốc quân làm sao mới anh minh được?

“Kiêm thính dã” tức là họ biết lắng nghe và tiếp thu những ý kiến về mọi mặt.

“Kì sở dĩ ám giả. Phiến tín dã”. Sở dĩ họ u mê vì họ không tìm hiểu tình hình một cách khách quan, chỉ biết nghe lời một người mà họ sùng tín, coi đó như là chân tướng của sự việc, sau đó có thể sẽ tùy tiện nổi nóng, tùy tiện phạt người, tùy tiện giết người, đất nước như vậy sẽ loạn. Cho nên rất nhiều trung thần đều do hoàng thượng nghe theo lời bịa đặt của người khác mà gặp phải tai họa. Nghe theo lời bịa đặt nhất định là gì? Là do lòng tin phiến diện gây ra. Cho nên “Kiêm thính tặc minh, phiếm tín tặc ám”.

Mọi người có kinh nghiệm không? Ví dụ có một cặp vợ chồng cãi nhau, người chồng tới kiểm quý vị, người vợ cũng tới kiểm quý vị, tôi tin là kinh nghiệm của quý vị không ít, quý vị là người dẫn dắt tổ chức, hơn nữa rất là kì diệu, quý vị nghe người chồng nói chuyện, người vợ đó không phải người. Quý vị nghe người vợ nói chuyện, người chồng đó không phải người. Rốt cuộc ai không phải người? Nghe xong quý vị nói: “A, tôi không phải người, đều do tôi không dẫn dắt chồng cô cho tốt, tôi sai rồi”, có thể cô ấy sẽ không phê phán tiếp được. “Khắp nơi có tội, tội đều do trẫm”. Chúng ta vừa học xong, Thang vương nói như vậy, ngài cảm thấy đều do ngài không giáo hóa nhân dân cho tốt.

Cho nên có thể hiểu được, trong mọi việc con người ta sau khi dùng cảm xúc để nhìn nhận thì không còn khách quan nữa, chỉ nhìn thấy cái sai của người khác. Cho nên lúc này quan trọng nhất là quý vị phải xử lí tốt mối quan hệ này, giúp mỗi người đều lấy lại lí trí, lấy lại chánh niệm, nhìn nhận vấn đề của mình, chứ không thể chỉ trách móc người khác, nếu không sự xung đột sẽ không cách nào thu xếp được. Chỉ cần luôn chỉ trách người khác thì không có việc thành ra có việc, việc nhỏ thành ra việc lớn.

Có 2 cặp vợ chồng sống đối diện nhau, một cặp ngày nào cũng cãi lặt vặt, cứ ba ngày sáu ngày chín ngày thì cãi nghiêm trọng 1 lần. Tại sao phải 3 ngày 6 ngày 9 ngày mới cãi nghiêm trọng 1 lần? Vì cãi như vậy rất tốn sức, phải điều dưỡng 2 ngày, lấy lại sức rồi mới có thể hồi phục. Hơn nữa cãi tới cùng thành thói quen, đột nhiên một hôm cả người thấy ngứa ngáy: “A, bữa nay có việc gì mình chưa làm, rất là khó chịu? À, bữa nay vẫn chưa cãi nhau”. Làm thành thói quen xấu thiệt không tốt, “tâm không tốt thì phong thủy cũng vô ích”. Tâm quý vị không tốt, cho dù quý vị sống ở long huyệt thì sau cùng cũng thành ổ chuột. Phong thủy đều bị tâm niệm của chúng ta chuyển đổi hàng ngày.

Cặp vợ chồng thường cãi nhau này họ cũng không muốn như vậy, cho nên một hôm người vợ đi qua nhà cặp vợ chồng hòa thuận đối diện, thỉnh giáo người ta, người vợ này nói: “Vợ

chồng chị ăn ở với nhau như thế nào?”. Người vợ kia nói: “Nhà chúng tôi toàn là người xấu, nhà anh chị toàn là người tốt”. Cô này nghe xong, nhà mình toàn là người tốt mà ngày này cũng cãi nhau? Nhà họ toàn là người xấu mà lại hòa thuận như vậy? Cô này đang mỉa mai mình phải không?

Thấy cô không hiểu được lời mình, người vợ kia nói tiếp: “Ví dụ, tôi rót cho chồng 1 ly trà, nhưng khi anh ấy bước vô thì không cẩn thận làm ly trà rớt mất, tôi liền nói ‘xin lỗi xin lỗi anh, trà em để không đúng chỗ, làm cho anh đụng phải’, vừa nói vừa lấy giẻ lau tới lau, ‘lát nữa em pha cho anh ly khác’. Người chồng nhìn thấy, do mình bất cẩn làm đổ bể tâm ý của vợ, liền nói ‘xin lỗi xin lỗi em, là do anh không cẩn thận, để đổ anh lau, để đổ anh lau’, đều biết nhận sai, đều là người xấu mà”. Hai vợ chồng ở đó giành cái giẻ lau “để em lau, để anh lau”, mọi người có gặp qua chưa, hai vợ chồng giành qua giành lại tới nỗi rách giẻ luôn? Rách rất đẹp, gia đình đó chắc chắn sẽ hưng thịnh.

“Cùng là 1 ly trà vị đổ bể, ở nhà chị có thể sẽ khác, ly trà bị đổ bể, chị liền đứng bên cạnh ‘anh đi đứng mà không có mắt hả? Muốn uống thì tự mình đi rót!’ .Ồ, chị nổi nóng lên, chồng chị cũng bị chị làm cho nổi nóng ‘đàn bà con gái như cô, để ly trà mà cũng không nên! Cô còn làm được gì nữa?’”. Chỉ một ly trà, chuyện nhỏ, cãi cãi cãi, cãi tới sau cùng đòi ly dị, chuyện nhỏ biến thành chuyện lớn.

Có 1 cặp vợ chồng trẻ tới cơ quan làm thủ tục ly hôn, nhân viên nhìn thấy họ còn trẻ như vậy mới hỏi: “Hai người ly hôn vì chuyện gì?”. Hai người trẻ nhìn nhau 1 lúc: “Tháng trước cãi nhau vì chuyện gì?”, nhớ không ra nữa. Nhưng tức qua không nhịn được: “Tôi phải làm tới cùng”. Cho nên khi người ta đánh mất lí trí thì không còn nghĩ tới con cái, không còn nghĩ tới cha mẹ hai bên nữa, cũng không nghĩ tới những lời thề non hẹn biển xưa nữa, những lời hứa hồi xưa ở đảo Batam, hay ở đảo Relang gì đó, đều quên hết. Cho nên hễ nổi nóng thì tương lai của mình cũng bị hủy hoại.

Cho nên điều quan trọng là phải nhắc nhở mỗi người trước tiên phải tự kiểm điểm chính mình, họ mới thực sự trưởng thành thực sự hóa giải mối quan hệ trong gia đình, mối quan hệ giữa người và người sau mỗi sự việc, nhưng quý vị không có định lực, quý vị nghe xong lại muốn đi đánh nhau, đi theo họ mà mắng người, mọi người có kinh nghiệm này không? Nghe miết nghe miết rồi chịu không nổi: “Nào, tôi và anh đi tìm họ để lí luận!”. Cho nên con người phải có định lực thì mới giúp người khác được.

Rất nhiều trung thần đều do hoàng thượng sau khi nghe tin theo lời gièm pha thì nổi nóng nên bị giết đi, sau cùng người chết không thể sống lại, hoàng đế Thái Tông cũng phạm sai lầm này, nghe theo lời sai trái, kết quả giết mất một người vô cùng tốt. Hoàng thượng hết sức đau buồn, cho nên nói với đại thần: “Sau này người phạm tội chết phải hô 3 lần mới được giết, không thể chỉ nghe ta nói giết là các người liền đi giết!”, cho nên có 1 thành ngữ gọi là “Tam thẩm định tội” (ba lần định tội), có liên quan tới Đường Thái Tông. Cho nên dùng trong thời đại bây giờ là gì? Tòa án địa phương, Tòa án cao cấp, Tòa án tối cao, đây là cách lưu truyền lại từ thời cổ đại, tức là không thể vì nhất thời nghe theo lời gièm pha hoặc nhất thời nổi nóng mà giết lầm mạng người, không thể sống lại.

Đoạn kinh văn kể tiếp nói:

“Thị cố nhân quân thông tất kiêm thính” nội tâm quân vương thông đạt được đều do họ nghe nhiều lời nhỏ nhẽ, tìm hiểu tình hình một cách khách quan.

“Tắc Thánh nhật quản hĩ” Thánh đức của họ ngày một tăng.

“Dung thuyết thiên tín, tắc ngu nhật thậm hĩ” nghe tin theo lời gian trá thì u mê ngu muội, có thể ngày càng nghiêm trọng. Cho nên việc nghe lời khuyên can rất quan trọng.

Thiệt ra có thể chúng ta sẽ cảm thấy, có vài người chúng ta hễ nhìn thấy họ là sợ, không muốn nghe họ nói. Một hoàng đế khác của đời Đường tên là Đường Huyền Tông, hình như quý vị không quen ông ấy, tôi giới thiệu một chút về vợ ông ấy là quý vị quen ngay, Dương quý phi. Khi Đường Huyền Tông chưa gặp Dương quý phi thì đã khai mở một thời kì hưng thịnh, không hề đơn giản. Sau khi gặp Dương quý phi thì suýt nữa làm triều Đường bị diệt vong. Cùng một người, nói cho mọi người nghe, vấn đề lớn nhất là tu thân và tôn hiền. Điều đầu tiên, ông ấy tu thân, sắc giới không phục được “trong cung tham đắm mỹ sắc, bên ngoài ham mê săn bắn, say mê rượu ngon và âm nhạc xa xỉ, thích xây cung điện sa hoa, người làm vua nếu có một trong những hành vi trên thì không ai không bị diệt vong”, lúc này đã đọc qua 6 việc này, chỉ cần có 1 việc thì vong quốc, cho nên tu thân rất quan trọng.

Nhưng tại sao Đường Huyền Tông có thể khai mở thời kì hưng thịnh? Bởi vì trước đó ông tôn hiền, ông có rất nhiều hiền tài, Trương Cửu Linh, Hàn Hưu, rất nhiều hiền tài. Kết quả, Hàn Hưu rất chính trực, Đường Huyền Tông rất sợ ông ấy. Có lúc Đường Huyền Tông chỉ ham chơi, chơi mãi chơi mê, đột nhiên hỏi người bên cạnh: “Hàn Hưu có viết ta đang làm những việc này không?, vừa hỏi xong thì đột nhiên nghe người bên cạnh: “Báo!” số tâu của Hàn Hưu tới rồi, Đường Huyền Tông cũng phát run “Lại đến mắng ta nữa!”. Kết quả tình hình này xuất hiện mấy lần thì người bên cạnh bắt đầu tâu lời gièm pha: “Hoàng thượng, tên Hàn Hưu này thiệt là quá đáng! Hoàng thượng đã ốm mất một vòng rồi, đều do ông ta gây ra! Loại người này phải cho đi đày, càng xa càng tốt, không nhìn thấy ông ta nữa là tốt nhất!”. Nhưng Đường Huyền Tông nói: “Mỗi lần ta nhìn thấy ông ta áp lực rất lớn, thiệt là ốm mất 1 vòng, nhưng ta nghĩ kĩ lại, những lời ông ta nói đều rất có lí, lúc đó rất đau khổ, sau khi về bình tĩnh lại thì thấy rất có lí. Còn những lời các người nói với ta đều là lời ngon ngọt, lúc đó ta nghe thấy rất vui, nhưng khi về bình tĩnh nghĩ lại thì thấy không đúng. Cho nên mặc dù ta ốm đi mất, ốm một mình ta nhưng mập được người trong thiên hạ, vậy cũng xứng đáng!”.

Lúc đó thì còn có Hàn Hưu. Còn Trương Cửu Linh bị bệnh không ra ngoài được, Hàn Hưu cũng chết mất: “Cửu Linh đã già Hàn Hưu đã chết, không còn số trình khôi phục minh triều nữa”. Số trình không tới nữa, không ai nhắc nhở nữa, vừa hay lúc đó lại gặp phải oan thân trái chủ nghiêm trọng nhất của ông, Dương quý phi xuất hiện, phiền phức! Nếu Dương quý phi xuất hiện vào thời vua Thuấn thì có lẽ bà chỉ có thể chùi toilet. Vua Thuấn rất là lợi hại, vừa nhìn thấy, người nữ này quá xinh đẹp, cho đi chùi toilet! Tôi nói như vậy là có căn cứ, những Thánh vương này đều có tính cảnh giác cao độ. Hồi đó người ta tặng cho vua Thuấn một món đồ, là 1 thứ rượu, ngài uống xong lập tức bỏ xuống, thứ này nhất định phải vứt đi, sau này nhất định có người vì thứ này mà vong quốc. Ngài chỉ nhấp 1 hớp thì liền có thể phán đoán được thứ

đồ đó sau này sẽ vong quốc. Quý vị coi, khả năng chỉ trông mâm mà biết cây ra sao của ngài rất tốt. Cho nên một đất nước, bao gồm cả sự thành bại của cuộc đời 1 người đều có quan hệ khá lớn với việc lắng nghe lời khuyên can.

Được rồi, tiết này trao đổi với mọi người tới đây, cảm ơn mọi người.

“Quần thư trị yếu 360” - Sách quý trong việc tề gia trị quốc (Tập 7)

Kính chào các vị pháp sư, tổng giám đốc Hồ, chủ tịch Ngô, các bậc trưởng bối, các vị đồng đạo!

Chúng ta nói tới “Quân đạo”, điểm thứ năm là “nạp gián” (nghe lời khuyên can), điểm thứ sáu là “đỗ sàm tà” (ngăn chặn điều gian trá). Khi chúng ta nghe thấy lời đàm tiếu, phải biết phán đoán. Tất nhiên cái duyên để người khác nói lời đàm tiếu không thể đổ hết trách nhiệm cho những người nói lời đàm tiếu đó, có thể do họ nhất thời hồ đồ, đây là một nhân duyên, những lời đàm tiếu này sẽ phát huy tác dụng, căn nguyên vẫn nằm ở bản thân mình, điều này nghĩa là tại sao tổ tiên nhắc nhở chúng ta “Làm việc không thông, phải tự hỏi mình”.

Có 1 câu cách ngôn nói là: “Sàm bất tự lai, nhân nghi nghi lai; gián bất tự nhập (những lời ly gián), thừa khích nhi nhập” (lời sàm tiếu không tự tới, do nghi ngờ mà tới; lời ly gián không tự vào, do có kẽ hở mà vào). Mặc dù chúng ta từng nghe qua “Lời sàm tiếu phải cẩn trọng không được nghe, nghe rồi sẽ kết tai ương, vừa nghe theo thì thần chịu chết”. Quân vương nghe theo lời đàm tiếu thì thuộc hạ có thể sẽ bị chỉ trích, xử phạt, thậm chí bị sát hại; vợ chồng nghe lời ly gián thì ly dị; anh em nghe thì bất hòa, ly biệt. Cho nên lời đàm tiếu có tác dụng phụ rất không tốt, nhưng căn nguyên vẫn không tách rời bản thân chúng ta được, nếu chúng ta không phát tâm nghi ngờ những người bên cạnh mình, người thân hoặc lãnh đạo của mình, hoặc thuộc hạ của mình thì họ có nói gì đi nữa cũng không có gì chướng ngại. Nếu đem những điều không tốt của người thân bạn bè để trong tâm, thậm chí còn thù dai thì kẽ hở xuất hiện, lời ly gián mới lọt vào được.

Trong “Luận ngữ” Khổng Tử có nói, bất kì ai cũng không thể ly gián gia đình Mẫn Tử Khiên được. Mẫn Tử Khiên là 1 trong 24 gương hiếu, mẹ anh đã qua đời từ sớm, cha anh lấy 1 người mẹ kế, đối với anh rất không tốt. Mẹ kế của anh sanh được 2 người em trai, dùng vải bông làm áo cho họ, dùng bông lau làm áo cho anh, bông lau không giữ ấm được. Mẫn Tử Khiên còn phải lái xe ngựa, trong gió lạnh như vậy vẫn phải lái xe ngựa, anh lạnh quá chịu không được, dây lái ngựa cầm không chắc cho nên cả xe ngựa đều bị nạn. Cha anh rất tức giận: “Mày lái ngựa kiểu gì vậy hả?”, ông lấy roi ngựa đánh anh, đánh đến rách áo, bông lau bay ra. Mẹ kế ngược đãi anh lâu như vậy cha anh giờ mới phát hiện, rất tức giận, liền quay về nhà, muốn bỏ người vợ này đi. Mọi người nghĩ thử coi, nếu như anh để bụng những điều không tốt của người mẹ kế, rất có thể sẽ thêm mắm thêm muối, nhà họ có thể sẽ xảy ra bi kịch, mẹ kế phải ra đi. Nhưng quý vị coi anh có hiếu như vậy, đối với mẹ kế cũng rất có hiếu. Anh thấy cha mình tức giận như vậy nhất định sẽ đuổi mẹ kế đi, anh liền quỳ xuống van xin, anh nói: “Mẫu tại nhất tử hàn” mẹ kế ở lại thì chỉ mình con chịu lạnh, “Mẫu khứ tam tử đôn” nếu mẹ kế đi rồi thì hai em con đều cùng nhau chịu đói chịu lạnh, cho nên xin cha đừng đuổi mẹ kế đi.

Mọi người thử nghĩ coi, một người phụ nữ ngược đãi một đứa trẻ, ngược đãi lâu như vậy, gặp chuyện lớn thế này nó không chỉ không oán trách mà còn giúp đỡ họ, giúp hai đứa con ruột của họ, cho nên đã thức tỉnh lương tri của một con người. Cho nên trong thiên hạ không có ai là không cảm hóa được, trong những truyền thống này của Thánh hiền chúng ta có thể cảm nhận được. Người mẹ kế sau đó đã tỉnh ngộ, coi anh như con ruột của mình. Lúc này, Khổng

Tử tán thán rằng: “Với lòng hiếu thảo của Mẫn Tử Khiên, bất kì ai cũng không ly gián được tình cảm của anh và cha mẹ, anh em.

Ngoài ra còn 1 nhân vật trong lịch sử nữa, tên Chu Văn Xán, anh trai của anh không có thành tựu như anh, nên anh nuôi anh mình, nuôi anh trai mình. Anh trai anh sống trong nhà anh, một hôm uống rượu say xỉn, về nhà đánh anh, lên cơn say mà đánh anh, kết quả nhà hàng xóm bên cạnh nhìn thấy chướng mắt, tập hợp lại qua mắng anh trai anh. Nếu như quý vị quý vị sẽ xử trí ra sao? “Cuối cùng cũng có người tới giúp mình xả giận rồi”. Vậy mọi người nghĩ thử coi, muốn trút hết cơn giận đó có phải là sẽ khiến sự tình càng khó dàn xếp không, “nhịn được cơn giận nhất thời, tránh được nỗi lo trăm ngày”. Chúng ta hay cầu sự hả dạ nhất thời, nói ra một câu có thể phải mấy tháng sau quan hệ giữa hai người cũng không có cách nào giao tiếp với nhau 1 cách tự nhiên được, quý vị coi sức công phá của một câu nói lớn biết bao nhiêu? Nếu nhịn được rồi thì tình cảm mấy năm trời có thể giữ lại được, cho nên “nhẫn” rất quan trọng, mới có thể giữ được mối quan hệ giữa người và người.

Văn Xán không phải như vậy, người ta chạy qua xả giận giúp anh mắng anh trai anh, anh liền chạy ra ngăn tất cả mọi người lại, anh nói: “Mọi người không được ly gián tình cảm hai anh em tôi!”, anh nuôi anh trai, anh trai còn uống rượu, lấy tiền của anh đi uống rượu, còn đánh anh, anh hoàn toàn không để bụng, nhanh chóng đi chặn mọi người lại, “Mọi người không được mắng anh tôi, không được khiến anh tôi khó xử”. Những người hàng xóm này bị tình nghĩa anh em của anh làm cho cảm động, “Đi thôi đi thôi”, đi về hết. Vậy mọi người nghĩ thử coi, sự việc tiếp theo sẽ phát triển ra sao? Anh trai anh tỉnh rượu thức dậy có biết tình hình đó không? “Mình uống rượu say đánh em mình, người ta chạy tới can ngăn, em mình còn nói không được ly gián tình cảm anh em mình”, một lần, hai lần, ba lần, trái tim anh trai anh cũng làm bằng thịt chứ không phải sỏi đá, nên đã cảm động vì đức hạnh của em trai mình.

Cho nên chúng ta không được nghi ngờ, trong lòng không thể có những oán giận, những thành kiến này, nếu không lời đàm tiếu rất dễ dàng xâm nhập. Thông thường những người nói lời đàm tiếu thì luôn luôn có mục đích, đa phần đều e dua nịnh nọt. Nói xong thì quý vị rất không thích nghe, thì khá là chính trực; chúng ta không buông bỏ được sĩ diện thì mới buồn. Câu 54 đã nói: “Phu nhân chủ mặc bất ái ái kỉ, nhi mặc tri ái kỉ giả chi bất túc ái dã”.

Quân vương không ai không sủng hạnh những người yêu thích mình, nhưng lại không biết những người yêu thích mình thật ra không đáng được sủng hạnh. Giống như triều Thanh có Hòa Thân, Hòa Thân rất hiểu tâm tư của hoàng đế, thường theo ngài đi tìm thú vui, nhưng sau cùng truyền thống của đất nước có thể đều bị những người nịnh nọt này hủy hoại. Ngược lại giống như Đường Thái Tông vì có Ngụy Trưng rất chính trực nên triều đại của ngài mới hưng thịnh lên được.

“Cố hoặc tiểu thần chi nịnh” cho nên bị những tiểu thần gian trá bên cạnh mê hoặc.

“Nhi bất năng phế dã” không thể tránh xa, không thể phế trừ bọn họ.

“Vong vi kỉ chi ích kỉ” quên đi mất thông thường những thuộc hạ những đồng nghiệp có suy nghĩ khác mình, thật ra là đang nhắc nhở chúng ta đừng độc đoán quá, phải suy nghĩ tới mọi phương diện, thật ra họ mới là người có thể tạo dựng lợi ích cho chúng ta.

“Nhi bất năng dụng dã” mà không trọng dụng họ.

Cho nên giả sử chúng ta thật sự nghe theo lời khuyên răn, rất có thể rất nhiều người chính trực đều cởi mở chân thành với chúng ta. Tất nhiên cũng có thể, ví dụ đồng nghiệp, cấp dưới xung quanh quý vị đóng góp ý kiến cho quý vị, nhưng ý kiến của họ nhìn trước mắt hình như rất hay, nhưng nhìn xa thì không hay, quý vị nhìn thấy những chỗ thiếu sót, những tác dụng phụ, còn họ không thấy, nhưng họ đề ra những ý kiến này cũng là một ý tốt của họ, đúng không? Họ hờn hờ suy nghĩ 3 ngày không ngủ nghỉ gì, chạy lại nói với quý vị, quý vị có thể hội được tâm ý của họ không? Thế hội được nhưng thực sự là có tác dụng phụ, phải làm sao? “Ôi, cảm ơn anh đã hết lòng suy nghĩ vì đoàn thể vì công ty, ý kiến này tôi sẽ suy nghĩ kĩ lại rồi sẽ trả lời anh”. Quý vị tôn trọng tâm ý của họ, 2 ngày sau nguôi lại bớt, lãnh hội được tâm ý của họ rồi, uống với họ 1 ly trà linh chi, mọi người đều rất vui vẻ, rồi hãy phân tích cho họ nghe. Quý vị tôn trọng tâm ý của họ, đồng thời cũng mượn cơ hội này giúp họ học được cách nhìn sự việc một cách toàn diện, thậm chí nhìn sâu xa hơn, những điều này đều là nhân tình thế sự. Họ đã dụng tâm lâu như vậy, quý vị liền: “Không được, ồ, thiệt dở quá!”, họ bị tát nước lạnh vào mặt. Cho nên “Hiểu rõ thế sự, nắm được quy luật của nó, đó là học vấn; xử lí vấn đề một cách thích đáng, đúc kết kinh nghiệm, đó là sách vở”. Cho nên trái tim mình phải mềm mỏng.

Đối mặt với lời gièm pha, quý vị cũng không thể lập tức mắng chửi họ, mắng chửi họ xong sau này họ không nghe lời quý vị nữa, quý vị không dạy họ được nữa. Con người ta đều chưa học qua, đừng trách móc bất kì ai, họ có duyên với mình thì mình giúp họ, cho nên trong kinh có 1 đoạn: “Tiên nhân bất thiện, bất thức đạo đức, vô hữu ngữ giả, thù vô quá dã”, cha mẹ, ông bà, tổ tiên của họ không hiểu, không có người dạy họ, nên đừng trách cứ họ, đây đều là sự bao dung mà người Trung Quốc chúng ta nói tới, sự bao dung tha thứ mà tổ tiên dạy. Ngày nay quý vị thấy hành vi của người này rất không tốt, họ nói: “Cha tôi không có dạy tôi”, quý vị rất tức giận: “Đi kiếm cha anh đi!”, kết quả cha anh cũng rất ngây ngô mà nói: “Cha tôi cũng không có dạy tôi”. “Đi kiếm ông nội anh đi!”, ông nội anh nói: “Cha tôi cũng không dạy tôi”. Tất cả mọi người đứng trước một ngôi mộ, quý vị còn muốn gì nữa? Cho nên con cái Trung Hoa chúng ta mấy đời này đã quên mất sự kế thừa Thánh giáo, mọi người chịu không ít điều khổ, cho nên đều phải bao dung, không được tính toán.

Nhưng có người lại nói, “Anh ta đã học 5 năm rồi mà vẫn như thế, không thể tha thứ được!”. Có lí không? Nói cho mọi người biết, học 5 năm mà vẫn như thế thì càng đáng thương! Đáng thương hơn khi chưa học, đúng không? Học 5 năm rồi vẫn như vậy là tại sao? Tất cả đạo lí họ đều hiểu sai hết, bóp méo hết, họ rơi vào một cái hố không chui ra được. Hơn nữa họ còn đeo thêm một cái mác “Học Đệ tử quy”, họ gây ra nghiệp càng lớn, quý vị phải càng từ bi hơn với họ! Quý vị coi, phải suy nghĩ mọi việc như vậy mới đúng.

Bao gồm có nhiều người đối với con cái thì rất kiên nhẫn, nhưng đối với người lớn thì không được, chúng ta trao đổi với họ thế này: “Xin hỏi anh thấy mấy đứa nhỏ dễ dạy hay người lớn dễ dạy?”. Người lớn mấy chục tuổi rồi, nuôi ra rất nhiều tập khí, càng vất vả, cho nên đối với người lớn càng phải kiên nhẫn, đúng không? Có lúc chúng ta cứ chấp trước suy nghĩ của mình “Anh ta đã 40 tuổi rồi, ngay cả việc này cũng không hiểu là sao?”. Họ 40 tuổi là thân thể họ lớn lên, chứ không phải trí huệ cao lên, sao có thể chấp tướng được? Cho nên xoay chuyển

lại, ý nghĩ vừa chuyển thì tâm lượng của quý vị ngày càng lớn, sẽ không đối lập với người ta, sẽ không có thành kiến với người ta.

Cho nên ngày đầu tiên chúng tôi đã nói với mọi người, câu đầu tiên trong rất nhiều kinh điển lão tổ tiên nói đều là đạo lí nhân sinh quan trọng nhất, “nhân chi sơ, tính bản thiện”, cho nên tin tưởng rằng mỗi một người đều có thể thành Thánh thành hiền, những thói xấu bây giờ của họ đều rất đáng thương, không nhận được sự giáo dục tốt, “cẩu bất giáo, tính nãi thiên” (nếu không được giáo dục, bản tính sẽ đổi dời), quý vị sẽ không chỉ trích nữa, thế nào? Mình làm tấm gương cho họ, giúp họ có lòng tin đối với Thánh giáo, họ sẽ thay đổi rất nhanh.

Cho nên làm sao chúng ta mới buông bỏ được sự chỉ trích đối với bất kì người nào khác? Sư trưởng của tôi có 1 pháp bảo, mọi người có muốn biết không? Muốn. Nghe được pháp bảo rồi thì phải làm theo ngay. Do có học sinh hỏi ngài: “Thiệt tình bảo con đừng nhìn cái sai của người khác thì khó quá, mặc dù thường nghe sư phụ nói nếu là người tu hành chân thật thì không thấy lỗi thế gian, nhưng trong đầu con toàn là người này không đúng, người kia làm sai, làm sao đây?”. Ngài nói: “Bắt đầu từ hôm nay, nhìn thấy cái sai của bất kì người nào, con liền nói với mình là sai ở chỗ mình”. Ví dụ nói anh ta bất hiếu, là do cái hiếu của mình vẫn chưa cảm động được anh ta, mình không làm gương tốt được cho anh ta, như vậy quý vị sẽ không thấy cái sai của anh ta nữa, ngược lại quay về nâng cao bản thân mình, là do mình làm chưa tốt; quý vị nhìn thấy người khác không tuân thủ nội quy, nói, là do mình chưa làm gương cho họ về việc trì giới, thủ pháp; quý vị thấy người ta không liêm khiết, quý vị nói, được, để tôi liêm khiết trước cho anh thấy. Bao gồm khi chúng ta đi xe buýt, rất nhiều người đều nói, mấy đứa thanh niên này sao không biết nhường chỗ? Thay vì chỉ trích những thanh niên đó, chi bằng chúng ta làm sao? Làm cho họ coi là được rồi. Cho nên những cái sai của tất cả mọi người đều cho chúng ta biết, là do chúng ta làm không đủ tốt, chúng ta nên làm gương cho họ, giúp họ thay đổi những sai lầm đó. Cho nên người thế gian bất hiếu, chúng ta liền làm gương có hiếu; người thế gian bất để, chúng ta làm gương để; người thế gian bất trung, chúng ta làm gương trung; người thế gian không giữ chữ tín, chúng ta làm gương tín. Lúc đó chúng ta sẽ không thấy lỗi thế gian nữa, bất kì lỗi lầm gì cũng đang nói với chúng ta về trách nhiệm của chính mình, mình phải làm gương tốt cho thế gian, như vậy là đúng rồi.

Chúng ta coi điểm thứ 7 “Thẩm đoán”, chúng ta phải cùng nghĩ về lợi ích chung, tiếp thu rộng rãi lời hay ý đẹp, nhưng sau cùng người lãnh đạo cao nhất phải ra quyết định, cho nên có câu thành ngữ gọi là “càn khôn độc đoán”, sau cùng vẫn phải có người phán quyết. Cho nên “Thẩm đoán” nói với chúng ta, người lãnh đạo không phải người chạy ra tuyến trước để làm việc, người lãnh đạo phải nắm lấy phương hướng chung của cả đoàn thể. Tất cả mọi người đều rất nỗ lực, kết quả phương hướng sai mất, toàn quân bị dập chìm. Cho nên lúc nào họ cũng phải giữ bình tĩnh mới có thể quyết đoán. Còn bao gồm cả việc tuyển người, dùng người, đó đều là thiên chức của người lãnh đạo. Còn những người bên dưới, thiên chức của họ là làm tốt những việc trong bốn phận của mình, họ phải tinh thông công việc mà họ phụ trách. Người phụ trách tài vụ thì phải không ngừng nâng cao khả năng tài vụ của mình; người phụ trách sản xuất phải tinh thông quy trình sản xuất. Bộ phận khác nhau thì đặc tính khác nhau, họ đều phải họ cho tốt những phương diện đó. Còn người lãnh đạo cao nhất thì phải nắm lấy phương hướng, nắm quyết sách, sau đó dùng đúng những cán bộ quan trọng. Chúng ta coi câu 58 trang 26:

“Nhân quân chi đại hoạn dã” điều âu lo lớn nhất của quân chủ.

“Mặc đại hồ tường dư tiểu sự, nhi lược dư đại đạo” điều đáng lo ngại nhất của người làm lãnh đạo không gì hơn việc ưa soi mói những việc nhỏ nhặt, bất kì chuyện gì dù nhỏ như hạt lúa hạt mè họ cũng thích xen vào, nhưng lại lơ là những cương lĩnh quan trọng của việc trị quốc “lược dư đại đạo”.

“Sát dư cận vật, nhi ám dư viễn số” chỉ nhìn thấy những sự việc trước mắt nhưng lại bỏ qua những quy hoạch mưu tính lâu dài.

“Tự cổ cập kim, vị hữu như thử nhi bất vong dã” từ xưa tới nay chỉ cần như vậy thì không ai không bị diệt vong.

Cho nên chúng ta coi, một đoàn thể thương nghiệp, họ có thể hiểu được cái cơ bản của cả sự nghiệp này nằm ở đạo đức “đức giả, sự nghiệp chi cơ dã”, cơ sở của sự nghiệp giống như việc xây lầu cao tầng, cái móng làm không chắc, sớm muộn gì tòa lầu đó cũng sập đổ. Cho nên mọi người rất có phúc báo, quý công ty rất trọng đức. Những thương đoàn để lại tiếng thơm trong lịch đại tổ tiên đều đặt cái đức ở vị trí đầu tiên, “đức giả bản dã, tài giả mạt dã” (đức là cái gốc, tiền là cái ngọn”. Quý vị thấy người lãnh đạo đúng đắn rồi thì họ có thể lợi ích cho bao nhiêu người trong đoàn thể, kể cả gia đình của họ. Cho nên điều này phải nhìn rất xa, không phải nhìn gần, thậm chí không phải chỉ nhìn vào thành tích lao động trước mắt là được.

Thật ra chúng ta thấy những người làm cha làm mẹ bây giờ là thấy được thái độ làm việc làm người trong sự thành bại hạnh phúc một đời của những người con, hay là chỉ nhìn thấy điểm số của chúng? Quý vị sao lại nhìn tôi ngây ngô như vậy? Quý vị coi, điều này không chỉ nói về quân vương, mà cha mẹ cũng vậy, giả sử chỉ nhìn thấy những sự việc trước mắt nhưng lại bỏ qua những quy hoạch mưu tính lâu dài thì gia đình này không thể nào phát triển được. Cho nên quý vị có thể nhìn được bao xa, con cái quý vị sẽ đứng trên vai quý vị, chúng càng có trí tuệ, “con hơn cha là nhà có phúc”. Cho nên con người nhất định phải có cục diện của mình, nhìn việc gì cũng nhìn cái căn bản, nhìn cho lâu dài. Cho nên chúng ta rất hy vọng đoàn thể lớn của chúng ta trở thành tấm gương của giới doanh nghiệp. Bài “Thương đạo” chúng ta xem năm ngoái không thể để uống phí được. Ông Lâm Thượng Ốc, tập đoàn Wanshang của ông rất thành công. Vậy trong thời đại thương nghiệp này, trong vương quốc thương nghiệp này, trở thành 1 tấm gương thực hành những lời giáo huấn đạo đức luân lí của tổ tiên Trung Hoa, tức là chúng ta đã có cống hiến lớn nhất cho dân tộc Trung Hoa, giúp người dân trên thế giới tràn đầy lòng tin đối với lời giáo huấn của tổ tiên.

Tiếp theo chúng ta xem tiếp mục lớn thứ 2 “Thần thuật”. Rất có thể mỗi người chúng ta vừa làm lãnh đạo vừa làm cấp dưới, có thể có người sẽ nói “Hoàng đế là quân chứ không phải thần”. Mọi người chú ý, tổ tiên chúng ta rất lợi hại, xin hỏi hoàng đế tên gì? “Thiên tử”. “Tử” là con của người ta, là thần của người ta. Cho nên khi có thiên tai thì hoàng đế làm gì? “Trai giới mộc dục” (ăn chay trì giới tắm rửa sạch sẽ), đến thiên đàn sám hối. Mọi người lật lại lịch sử triều Thanh, khi Khang Hi phát hiện thiên tai thì đều sám hối bản thân mình vô đức, ăn chay suốt mấy ngày, hết sức cung kính, không dám suy nghĩ lung tung, sau đó mới đến thiên đàn sám hối, viết số văn chiếu cáo thượng thiên. Trong lịch sử đều có ghi chép lại, chí thành cảm

thông. Mỗi ngày họ đều đi tế trời, sám hối, trời nắng chói chang, đợi đến khi họ đọc hết tế văn thì cả bầu trời bắt đầu mây đen kéo tới, họ vừa về cung không bao lâu thì bắt đầu đổ mưa. Sau đó liên tục nhận được tấu văn của các tỉnh gửi tới, 600 dặm gia cấp, 800 dặm gia cấp đều có, 600 dặm gia cấp là một ngày chạy 600 dặm, phải đổi ngựa mấy lần, gấp rút đem tình hình đó báo cáo với hoàng đế, lập tức các tỉnh đều đổ mưa. Cho nên thiết sự là có thể cảm động đất trời, chỉ cần dùng tâm chân thành, tại sao? Họ là hoàng đế, họ đều đã kiểm điểm chính mình, lão bá tánh cũng học được thái độ này, liền giữ lại được tâm trời. Cho nên người xưa chúng ta, cho dù là hoàng đế thì họ cũng biết khuất phục, phải biết làm thần, phải biết làm con, hơn nữa họ phụng hành thiên đạo, thay trời giáo hóa lão bá tánh.

Điều đầu tiên của người làm thần dân là phải “Lập tiết”, phải có khí tiết. Mạnh Tử nói 1 câu: “Phú quý bất năng dâm”, chúng ta có vị trí cao rồi không thể ở đó hưởng lạc, mà phải suy tính phước lợi cho nhân dân, “phú quý bất năng dâm”; “bần cùng bất năng dời” khi mình rất nghèo khó thì nguyên tắc làm người của mình cũng không được đổi dời; “uy vũ bất năng khuất” bất kì sự áp bức quyền lực nào, sự mê hoặc của nữ sắc hay lợi ích nào cũng không được dao động. Như vậy là người có khí tiết, nếu không việc quốc gia, việc chung giao cho chúng ta, sau cùng làm đổ bể, như vậy là chúng ta có lỗi với đất nước có lỗi với sự tin tưởng của lãnh đạo. Câu 62 vừa hay thầy Lương cũng có nhắc đến với mọi người rồi:

Những quý vị ngồi đây ai họ Dương mời giơ tay. Quý vị hôm nay đến nhận tổ tiên mình, cuối cùng quý vị cũng biết, mời bỏ tay xuống, đường hiệu của quý vị là “Tứ tri đường”: thiên tri, thần tri, nhĩ tri, ngã tri. Nhất định phải “bất khi ám thất, bất lí tà kính” (khi ở trong phòng kính cũng không được làm điều bậy bạ) mới được.

Khi Dương Chấn đi ngang huyện Xương thì vừa hay tú tài Vương Mật từng được ông tiến cử cũng đang làm huyện trưởng huyện Xương, đi bá kiến ông ấy, trong đêm đêm theo 10 cân vàng đến tặng Dương Chấn. Dương Chấn nói, quý vị coi, người xưa nói chuyện rất có ý vị, ông ấy không nói “Sao ông lại hối lộ tôi?”, nói vậy thì thẳng thừng quá, không hàm súc không hay. Thật vậy, người xưa nói chuyện rất có học vấn, rất biết kiểm soát việc nhân tình thế thái. Quý vị coi ông ấy nói như thế nào, nói rất nghệ thuật:

“Chấn viết: Cố nhân tri quân” tôi người bạn cũ này hiểu rõ ông nên mới tiến cử ông ra làm quan.

“Quân bất tri cố nhân hà dã” sao ông lại không hiểu tôi như vậy, còn đem vàng đến cho tôi. Tôi phiên dịch thêm một tí: “Ông không phải đang sỉ nhục tôi sao?” lát nữa còn có vài câu nữa chúng ta phân tích sau, những cái này đều là người xưa nói chuyện với nhau, đầy ẩn ý, giữ sĩ diện cho người đối diện, không quá thẳng thừng. Nhắc nhở vậy rồi họ nhớ lại: Đúng vậy, hồi trước ông tiến cử tôi vì coi trọng tôi, tôi không nên làm những việc này mới đúng. Vương Mật có thể rất muốn báo ơn, phương cách này không tốt lắm, ông nói:

“Mộ dạ vô tri giả” bây giờ đêm tối không có bất kì ai nhìn thấy, khi đi đến đây tôi cũng rất cẩn thận, không có ai đi theo tôi. Cái này là tôi thêm vô, như vậy mới kịch tính hấp dẫn. Tất nhiên khi thêm vô thì chỉ để tăng sức hấp dẫn, những ý không có trong bài thì không thể tự mình thêm lung tung vào được.

“Chấn viết, thiên tri thần tri ngã tri tử tri. Hà vị vô tri” có trời biết thần biết tôi biết ông biết, sao có thể nói không ai biết?

Thiệt ra điều đáng thương nhất của con người là lừa dối ai? Lừa dối lương tri của chính mình. Cho nên cái này là lập khí tiết, “phú quý bất năng dâm, uy vũ bất năng khuất”, bao gồm ngay cả trong sự nghiệp của chúng ta đều phải lấy điều này làm lương tri của sự nghiệp, làm chuẩn tắc của thương nghiệp, không thể vi phạm, làm gương tốt cho giới thương nghiệp, xây dựng đạo đức thương nghiệp. Giống như chúng ta theo đuổi công tác giáo dục, thiên chức của chúng ta là xây dựng đạo đức sư phạm.

Thứ hai “Tận trung”. Tận tâm tận lực. Chúng ta nhìn chữ “trung”, trung và tâm, tâm không nghiêng lệch không méo mó gọi là “trung”. Thiệt ra tâm chúng ta không khởi tham sân si mạn, lúc nào cũng một lòng một dạ suy nghĩ cho người khác, đó là tận trung. Câu 65:

“Tử viết, quân tử chi sự thượng dã” quân tử phụng sự lãnh đạo, quân vương của họ.

“Tiến tư tận trung”, “tiến” vừa hay họ có cơ hội này, khi đang làm quan trong triều họ luôn nghĩ làm sao giúp hoàng đế trị vì thiên hạ.

“Thoái tư bổ quá” sau khi thoái triều về nhà vẫn đang nghĩ thời gian này quân vương có điều gì không thỏa đáng, mình phải nhanh chóng nhắc nhở ngài, chỉnh sửa cứu vãn sai lầm của quân vương.

“Tướng thuận kì mĩ” đối với ưu điểm, chính sách thương dân của quân vương thì nhanh chóng tận tâm tận lực để phát huy.

“Khuông cứu kì ác” đối với những khuyết điểm của ngài thì phải chỉnh sửa đúng lúc.

“Cố thượng hạ năng tương thân dã” cho nên quân vương bên trên và thần tử bên dưới đều có thể tương thân tương ái, đó là bổn phận của thần dân.

Thật ra chúng ta xem đoạn này, nếu như quý vị là người lãnh đạo, gặp một nhân viên lúc nào cũng đối với quý vị “tiến tư tận trung, thoái tư bổ quá”, một nhân viên như vậy, một chuyên phận trong cuộc đời như vậy thì phải biết trân trọng, rất khó gặp.

Thứ ba, làm thần dân thì phải có bổn phận “khuyến gián”, cái “khuyến gián” này:

“Trung hữu tam thuật” sự tận trung của thần tử có 3 biểu hiện:

“Nhất viết phòng, nhị viết cứu, tam viết giới”.

“Phòng” là gì? “Tiên kì mạt nhiên, vị chi phòng dã”, sai lầm vẫn chưa phát sinh thì đã có một tí triệu chứng, thần tử này phải biết nhanh chóng nhắc nhở.

“Nhị viết cứu” đã phát sinh sai lầm rồi, vừa bắt đầu thì nhanh chóng điều chỉnh, mất bò rồi thì phải lo làm chuông, gọi là: “phát nhi tiến gián, vi chi cứu dã” (xảy ra rồi thì khuyên giải, gọi là cứu vãn).

Thứ ba: “Hành nhi trách chi, vị chi giới dã” sai lầm đã hoàn toàn không cứu vãn được nữa, gây ra rồi, sau đó trực tiếp nói thẳng vấn đề ra, gọi là “giới”, “giới” tức là sau này không

được tái phạm. Cho nên đây là khả năng khuyên giải của người làm thần tử, nhưng hiệu quả nhất là cái nào? Phòng. Có bất kì dấu hiệu gì cũng phải dự phòng.

“Phòng vi thượng. Cứu thứ chi. Giới vi hạ”. Dự phòng là phương thức thượng đẳng nhất, cứu vãn là xếp kế tiếp, cáo giới là hạ đẳng nhất. Điều này có giống với việc bác sĩ chữa bệnh không? Giống. Bác sĩ giỏi nhất là gì? Điều chưa sanh bệnh nhưng đã nhìn thấy một chút triệu chứng liền trị cho khỏi. Điều này trong phần “Vi tiệm” của chúng ta, lật đến trang 135, câu 294, cho nên thần tử phải có trí huệ, động tác nào của hoàng thượng, động tác nào của lãnh đạo không đúng thì sau này chắc chắn sẽ gây ra kết quả gì, lập tức khuyên bảo họ.

“Noãn viết, Vương đọc bất văn Ngụy Văn Hầu chi vấn Biển Thước da”

Bàng Noãn nói với quân vương của ông “Quân vương, ngài chưa nghe qua việc Ngụy Văn Hầu đã từng thỉnh giáo thần y Biển Thước sao?”

Ngụy Văn Hầu hỏi Biển Thước: “Viết, tử côn đệ tam nhân, kì thực tối thiện vi y” ba anh em ông đều là bác sĩ, y thuật của ai cao nhất?

“Biển Thước viết, trưởng huynh tối thiện” anh cả của tôi công phu tốt nhất, còn anh hai của tôi xếp kế tiếp “trung huynh thứ chi”, còn tôi thì thấp nhất “Biển Thước tối vi hạ dã”.

“Văn Hầu viết, khả đắc văn da” tại sao như vậy? Ông có thể nói cho tôi nghe không?

“Biển Thước viết, trưởng huynh dư bệnh thị thần, mạc hữu hình nhi trừ chi, vô danh bất xuất dư gia”. Anh cả tôi nhìn sắc mặt của bệnh nhân, trong giai đoạn tàng ẩn bệnh vẫn chưa hình thành thì anh tôi đã trị khỏi cho họ, cho nên tiếng tăm của anh không ra khỏi nhà người này.

“Trung huynh trị bệnh, kì tại hào mao, cố danh bất xuất dư lư” anh hai của tôi trị bệnh, khi bệnh tình vừa mới phát tác thì đã trị xong, cho nên danh tiếng của anh không ra khỏi con hẻm nhà bệnh nhân này.

“Nhuộc Biển Thước giả, sàm huyết mạch, đầu độc dược, cát cơ phu, nhi danh xuất văn dư chu hầu”. Tôi chữa bệnh phải châm kim lưu thông huyết mạch của họ, còn phải kê thuốc (những thang thuốc có một chút tác dụng phụ), còn phải làm phẫu thuật giúp họ trị bệnh, cho nên ai ai cũng biết tôi đang trị bệnh, ai ai cũng biết người này bệnh rất nặng, là nhờ tôi chữa khỏi, cho nên danh tiếng của tôi vang khắp các nước chư hầu.

Đoạn đối thoại này rất thú vị. Xin hỏi mọi người, thật ra mỗi người chúng ta, ví dụ gặp phải chuyện gì đó, làm cho đầu u trán mẻ, sau đó có người đến giúp chúng ta cứu lửa, chúng ta hết sức biết ơn người giúp mình cứu lửa đó, nhưng chưa từng biết cảm ơn người đã từng nhắc nhở chúng ta. Thậm chí đối với người nhắc nhở đó chúng ta còn bực bội vì bị làm phiền, mặc kệ họ, sau đó thì hết sức cảm ơn cái người giúp chúng ta cứu lửa, sau đó nói với người đó “Anh thiệt là có nghĩa khỉ”.

Chúng ta lật tới trang 133, câu 290. Có một người trong nhà bị cháy, kết quả có rất nhiều người đến giúp anh ta dập lửa, râu tóc đều bị cháy hết, đầu u trán mẻ, anh ta liền bày tiệc rượu mời những người này, “Những người này thiệt là tốt!”, kết quả bên cạnh có người nói với anh

ta: “Ai đó trước đây rất lâu đã bảo anh dời ống củi lửa này đi, sửa lại ống khói kia 1 chút, nếu nghe lời người đó thì anh đã không bị cháy nhà rồi, không nghe lời người đó nên anh mới gặp kết cục này, bây giờ coi những người bị thiêu hết râu tóc như bảo bối, còn cái người đã khuyên anh từ sớm thì anh lại không quan tâm tới người ta”. Người này nghe xong thì tỉnh ngộ, vội đi tìm người kia mời qua uống mấy ly. Cho nên quý vị coi câu này: “Giáo nhân khúc đột viễn tân, cố vô ân trạch” họ đã nhắc nhở anh nên sửa lại ống khói, dời củi lửa đi, nhưng anh ta không thấy ơn trạch của họ.

“Tiêu đầu lạn gạch, phản vi thượng khách” những người giúp đỡ cứu người, đầu u trán mẻ đều là khách quý.

Ở đây thể hiện sâu sắc rằng người bị cháy nhà thiệt ra là đã gốc ngọn đảo lộn rồi, giả sử họ sớm nghe theo lời khuyên của người khác thì đã không phải chịu hậu quả này. Cho nên quý vị coi, thiệt ra người xưa đang giảng, con người chúng ta bây giờ xảy ra nhiều tình trạng, rất nhiều người đến giúp hóa giải, quan trọng là, sau này có còn gặp những việc như thế nữa không? Còn. Nhưng giả sử bây giờ chúng ta nghiêm túc nghe theo lời giáo huấn của Khổng Tử, nghe lời giáo huấn của “Quần thư trị yếu 360”, có thể những tai họa trong cuộc đời chúng ta về sau này đều được hóa giải, chứ không phải đi cảm ơn những người đến giúp chúng ta thu dọn tàn cuộc mà thôi. Cho nên mỗi sáng sớm đốt 3 nén hương cảm tạ trời cảm tạ đất cảm tạ Khổng Tử, cảm tạ tổ tiên Thánh hiền. Chúng ta thật sự nghe theo lời của họ thì họ mới có thể thiệt sự giúp đỡ chúng ta từ ngay căn bản.

Người hậu thế đại đa số đều không chú ý đến việc phòng tránh những chuyện chưa xảy ra, nhưng lại nỗ lực trong việc cứu vãn những hậu quả đã gây ra. Những đại thần biết nhìn xa trông rộng thì lại rất ít nhận được khen thưởng, ngược lại khi tai họa hiện tiền thì những đấu sĩ dám liều mạng thì được sùng bái. Cho nên con người có lúc những chuyện tốt xấu gốc ngọn thì chưa chắc đã nhìn thấy rõ ràng. Cho nên sau này khi chúng ta phạm phải vấn đề gì, không phải chỉ cảm ơn những người cứu lửa không thôi mà còn phải cảm ơn ai? “Việc này hình như có ai đó đã nhắc nhở mình, mẹ đã từng nói qua với mình, nhưng mình không nghe nên mới gây ra hậu quả này” mau mau đi về khấu đầu với mẹ, mời mẹ ăn 1 bữa, sau đó nói: “Mẹ, nếu con sớm chịu nghe lời mẹ thì đã không phải chịu những nỗi khổ này, sau này mẹ nhắc nhở con nhiều hơn, giảng giải cho con nhiều hơn nhé!”.

Trọng điểm thứ 4 của việc làm thần tử chúng ta đã nói qua, là “Cử hiền”. Kế tiếp chúng ta coi trọng điểm thứ 3 “Quý đức”. Mục lớn thứ nhất trong “Quý đức” là “Thượng đạo”, sùng thượng đạo đức, sùng thượng quy luật của tự nhiên. Chúng ta coi câu 75, trang 35, câu này chúng ta thường xuyên nhắc tới trong mấy ngày nay:

“Hảo học cận dư trí” người thích đọc sách Thánh hiền, chịu thâm nhập giáo huấn của Thánh hiền, thì từ từ sẽ tiếp cận được trí huệ.

“Lục hành cận dư nhân” đem những lời giáo huấn đã học được ra thực hành, nhất là niệm niệm đều nghĩ cho người khác, dần dần tâm nhân từ của họ sẽ được khơi dậy. Thiệt ra càng làm thì càng biết được sự đau khổ của người khác, tôi tin là các vị đồng sự ở đây đều có thể cảm nhận sâu sắc, thật sự tiếp xúc được với những người khác nhau thì mới biết được cuộc sống

trong xã hội bây giờ, có dễ dàng gì không? Nhà nào cũng có nỗi khổ riêng. Nếu giải quyết xong rồi thì quý vị có thể cứu được những người dân trong cơn nước lửa. Thực sự có lúc người ta bị kẹt trong xung đột giữa cha và con, kẹt trong xung đột giữa vợ và chồng, thật sự đã có lúc nghĩ đến chuyện tự vẫn. Quý vị đem đạo lí giảng cho người ta nghe rõ rồi, có thể sẽ cứu được 1 mạng người hoặc cứu được cả 1 gia đình. Cho nên thật sự trong cuộc đời này, có người vì những lời quý vị nói mà không đi tự vẫn, “lực hành cận dư nhân”, quý vị sẽ càng nhân từ hơn mà đi cứu những người trong cơn nguy cấp này. Nhưng quý vị chưa làm qua thì sẽ không thể hội sâu sắc được.

Tôi đã từng dạy 1 học sinh, mấy tiết trước cũng đã kể với mọi người, em đã đổi trường 3 lần rồi, đến trường chúng tôi là lần trường thứ 4. Tôi nói với em học sinh này “Em đừng đánh người đừng chửi người nữa thì người ta sẽ không ghét em nữa”. Em đó chau mày nói 1 câu mà tôi nhớ rất rõ, em nói: “Thầy, em rất muốn sửa, nhưng em sửa không được”. “Rất muốn sửa”, “nhân chi sơ tính bổn thiện”, “nhưng em sửa không được”, “cầu bất giáo, tánh nãi thiên”. Cho thấy em rất đáng thương không? Rõ ràng em có thể là 1 Thánh nhân nhưng lại bị những tập khí này trói buộc. Nhìn thấy 1 đứa trẻ như vậy thật sự là em đang giúp tôi, em kêu gọi lòng thương yêu dạy dỗ của tôi, đối diện với bất kì em nhỏ nào cũng không được từ bỏ, “lập hành cận dư nhân”.

“Tri sĩ cận dư dũng” có thể biết được cái sai sót của mình trong quá trình học tập, sau đó khởi tâm hổ thẹn, dũng mãnh thay đổi, người như vậy là đã gần với cái dũng. Có thể biết “trí, nhân, dũng” thì sẽ biết nâng cao sự tu dưỡng của mình như thế nào:

“Tri tư tam giả, tắc tri sở dĩ tu thân”

“Tri sở dĩ tu thân, tắc tri sở dĩ trị nhân”

Tự mình tu thân tốt rồi, sửa đổi bản thân rồi thì có thể cảm hóa người khác. Quý vị đã đi qua quá trình làm sao buông bỏ tập khí thì đối với những người còn đang trên đường, quý vị có thể nói chuyện rất thú vị với họ, bản thân quý vị còn chưa có công phu buông bỏ, quý vị nói với họ thì lực nhiếp thọ có hạn, họ có thể vừa nghe vừa thấy “Anh nói thì nhẹ nhàng như vậy, làm gì dễ dàng thế?”. Cho nên 1 người thật sự đã đi qua rồi, thật sự đã sửa đổi những tập khí nghiêm trọng của mình rồi, họ nói chuyện người ta tín phục, cho nên họ có thể “trị nhân”.

“Tri sở dĩ trị nhân, tắc năng thành thiên hạ quốc gia hĩ”.

Có thể giáo hóa người khác, có thể dẫn dắt quản lí tốt nhân dân, thì có thể làm tốt những chuyện trong quốc gia thiên hạ. Cho nên chúng ta dẫn dắt đoàn thể phải bắt đầu từ việc tu thân, phải bắt đầu từ việc đề khởi “trí nhân dũng” để đối trị tập khí của mình. Đề khởi “trí” thì không bị tình cảm chi phối; đề khởi “nhân” thì không ích kỉ, niệm niệm đều nghĩ cho người khác; đề khởi “dũng” thì không thoái lui, không tự dối mình, có dũng khí để đột phá.

Thứ 2 “Hiếu đễ”. Đơn vị này là “Quý đức”, chỉ cần có đức thì sự nghiệp nhất định thành tựu, vì quý vị nắm được căn bản rồi. Trong đức hạnh, Khổng Tử nói trong “Hiếu kinh”, “Phu hiếu, đức chi bổn dã”, căn bản của đức hạnh là ở đây, “giáo chi sở do sanh dã”, quý vị dạy con cái, dạy cấp dưới, dạy học trò, nhất định phải bắt đầu từ căn bản hiếu đạo. Sự giáo dục của

chúng ta bây giờ, tri thức kĩ năng quá nhiều, không giáo dục cái căn bản là hiếu, cho nên về sau cho dù đã đi học 18 năm, 16 năm, ngay cả cái hiếu là căn bản của việc làm người thì chưa chắc họ đã hiếu. Cho nên giáo dục không thể làm đảo lộn gốc ngọn. Chúng ta coi câu 88, người hiếu thuận thì tâm cảnh và sự hành trì của họ, chúng ta có thể thấy:

“Nhất cử túc nhi bất cảm vong phụ mẫu” mỗi một bước đi đều không dám quên cha mẹ.

“Nhất xuất ngôn nhi bất cảm vong phụ mẫu” mỗi một lời nói đều không dám quên cha mẹ.

Tại sao? Vì sợ hành vi của mình nguy hiểm, “thân bị thương, cha mẹ lo”, sợ ngôn ngữ của mình sẽ mang tới tai họa và ô nhục, “đức hạnh kém, cha mẹ tủi”.

Nhất cử nhất động đều không dám quên cha mẹ. Đi thuyền chớ không bơi, không dám lấy di thể của cha mẹ mà làm việc nguy hiểm.

Tức là khi 1 người làm việc gì đó, họ sẽ nghĩ “Thân thể này do cha mẹ cho mình, không thể làm tổn hại đến nó”, cho nên đi đường không thể đi đường dốc nguy hiểm, trượt té xuống phải làm sao?

Nhưng mọi người có thấy không, rất nhiều trào lưu ở phương Tây càng nguy hiểm càng hứng khởi, tốn 1 cục tiền đi làm, quý vị có tiêu tiền vào những trò mạo hiểm không? Nhảy lộn nhào trên không trung? Kể cả quý vị coi phương Tây rất thích đua xe, lái tới mấy trăm, lỡ có trục trặc gì thì cũng mất mạng. Quý vị nói họ làm những việc này cha mẹ thấp thỏm lo sợ, không phải chỉ có mặt mà gan cũng muốn lộn ngược lên. Đi thuyền chớ không bơi, con sông đó lớn như vậy, nước lại xoáy, có thuyền mình không đi, cứ ở đó hung hăng hiếu chiến, đó đều là bất hiếu. Cho nên không dám để di thể của cha mẹ gặp nguy hiểm, tức là làm những việc nguy hiểm.

“Nhất xuất ngôn nhi bất cảm vong phụ mẫu” khi nói năng cũng không dám quên cha mẹ.

“Thị cố ác ngôn bất xuất dư khẩu. Phẫn ngôn bất cập dư thân” bất kì lời nói ác nào, lời nói trái đạo đức nào họ cũng không nói khiến cho người khác phải sỉ nhục mình.

“Bất nhục kì thân, bất tu kì thân”, họ không làm ô nhục danh tiết của mình, không làm ô nhục nhân cách của mình, không khiến cha mẹ cảm thấy hổ thẹn, đó mới là có hiếu. Hôm nay quý vị sống chung với người ta tới nỗi kết oán thù với họ, đến nhà quý vị mắng chửi om sòm, khiến cha mẹ đau buồn hết sức, đúng không? Nếu ngày nay quý vị rộng kết thiện duyên với người ta, tất cả những hàng xóm láng giềng khi quý vị không có ở nhà cũng thường chạy tới nhà quý vị “Con trai của ông thiệt tốt, đối với quê hương chúng ta có cống hiến rất lớn lao”, cha mẹ quý vị ngày nào cũng hoan hỉ, tổ tiên được nở mày nở mặt.

Thứ 3 “Nhân nghĩa”. Cái nhân nghĩa này là đối với người bạn đời của mình, đối với thế hệ sau, đối với cha mẹ, mở rộng ra là đối với đất nước, dân tộc đều phải có phần nhân nghĩa này. Câu 92 Tăng Tử nói:

“Sĩ bất khả dĩ bất hoàng nghị. Nhiệm trọng nhi đạo viễn”. Là một người đọc sách Thánh hiền thì tâm chí của họ không thể nào không rộng lớn, cương nghị, mọi người coi tổ tiên dùng

2 chữ này thật là có trí huệ “hoàng” là hoàng đại, “nghị” là nghị lực, xa rộng, đại diện cho những người đọc sách Thánh hiền, tâm phải ra sao? “Hoàng” đặt sự an nguy của thiên hạ trong tâm mình; “nghị” cả đời này quý vị phải có tâm kiên cường, không thể thoái lui, không thể bỏ gánh giữa đường. Ngày nay chúng ta hoàng dương văn hóa Trung Hoa, quý vị bỏ gánh giữa đường chẳng phải là đã trở thành tấm gương phản diện rồi sao? Không phải, là ví dụ phản diện, phản diện thì không thể làm gương, từ ngữ phải dùng cho đúng. “Nhiệm trọng nhi đạo viễn” trách nhiệm này rất trọng đại, con đường phải đi rất xa xôi. Tại sao xa xôi? Vì phải đi cả đời. Cho nên tổ tiên còn 1 câu nói khác, trong 360 câu cũng có, gọi là “cái quan luận định” khi nào mới ra kết luận của cuộc đời này của quý vị được? Khi quý vị thực sự ngừng thở, nắp quan tài đóng lại rồi, gọi là “cái quan luận định”. Còn chưa tới ngày đó thì đừng kết luận sớm quá. Có người cả đời đều rất tốt, đến đoạn sau cùng thì bảo đảm không được, cho nên phải “nghị”, phải kiên trì tới cùng, “nhiệm trọng nhi đạo viễn”.

“Nhân dĩ vi dĩ nhiệm, bất diệc trọng hồ” coi việc thực hành nhân đức, hoàng dương Thánh giáo làm trách nhiệm của mình, điều này hết sức sâu rộng và trọng đại, “bất diệc trọng hồ”, từ “trọng” này không phải trọng lượng, mà là quan trọng, không phải trầm trọng, mà là thấy việc mình làm rất quan trọng, đời này mình không uổng phí, “nhiệm trọng nhi đạo viễn”. “Nhân dĩ vi dĩ nhiệm, bất diệc trọng hồ?” cho nên đạo đức thương nghiệp phải được phục hưng nhờ chúng ta, gọi là “nhân dĩ vi dĩ nhiệm, bất diệc trọng hồ?”.

“Tử nhi hậu dĩ, bất diệc viễn hồ” trách nhiệm này phải gánh vác đến chết, con đường này rất là xa xôi. Trong Phật giáo còn nói, không phải một đời này hành Bồ tát đạo mà đời đời thế thế hành Bồ tát đạo, cho nên dùng lời nhà Phật mà nói “tử nhi bất dĩ, bất diệc viễn hồ?” do lời giáo huấn của nhà Phật còn kéo dài đến đời vị lai. Chúng ta xem tiếp trang 45 câu 96:

“Bần tiện chi tri bất khả vong. Tào khang chi thê bất hạ đường” đây là đạo nghĩa, những bạn bè tri kỷ của 1 người lúc bần hàn không thể vì họ giàu sang phú quý mà quên mất những người bạn cùng chung hoạn nạn, như vậy người ta sẽ thấy rất lạnh lẽo. Ngày nay sự nghiệp của quý vị phát triển rồi, vô tình những bạn bè người thân nhìn thấy quý vị trong tâm sẽ có đôi chút ái ngại “Anh ta có coi thường mình không?”, vô tình sẽ có cảm giác ngăn cách. Lúc này quý vị liền mời họ ăn cơm mời họ uống trà một cách thân thiện, sau đó thường nhắc tới “Hồi còn học trung học là do anh nâng đỡ tôi, hồi đó tôi có lần không đem cơm theo, anh đã nhường 1 nửa cho tôi”, người ta sẽ thấy rất nhớ chuyện xưa, cho nên con người không thể vì sự nghiệp thành công rồi thì liền không nhớ ra nỗi ân tình của những người đã từng giúp đỡ chúng ta mấy mươi năm nay, như vậy chúng ta đã bị đọa lạc ngay trong phú quý.

“Tào khang chi thê bất hạ đường” đối với người vợ tào khang cùng chung gian khổ chân lấm tay bùn vất vả sớm hôm với chúng ta thì không thể nào từ bỏ, phải nhớ đến công lao và biết ơn tri ngộ của vợ mình. Cô ấy tin tưởng chúng ta, cùng chúng ta không phân chia này kia nợ khác thì mới có gia đình ngày hôm nay.

Câu này nằm trong đoạn đối thoại giữa Quang Vũ Đế thời Đông Hán và đại thần Tống Hoàng của ông. Do anh rể của Hán Quang Vũ Đế qua đời, ông muốn giúp chị mình tìm chồng nên hỏi chị “Chị coi trong triều bá quan văn võ nhiều như vậy chị thấy mình vừa lòng người nào?”, kết quả chị ông nói “Đức phong của Tống Hoàng là tốt nhất”. Hoàng đế liền đi làm mai,

làm hoàng đế cũng không dễ dàng gì, còn phải đi làm mối cho chị mình. Ông nói với Tống Hoàng: “Ta nghe nói người ta khi phát đạt rồi thì đổi bạn bè, còn đổi cả vợ, hình như có truyền thống như vậy”. Kết quả Tống Hoàng tiếp lời, tiếp rất nghệ thuật, ông không lập tức từ chối hoàng đế mà nói với hoàng đế trước “Bần tiện chi tri bất khả vong” (khi giàu có thì không thể quên bạn bè lúc bần cùng), hoàng đế nghe xong liền “Đúng!”, chính khí của hoàng đế đã hồi phục chút ít. Tiếp đó mới nói ra lời càng quan trọng hơn: “Tào kang chi thê bất hạ đường”, “Hoàng thượng, tôi không thể phản bội vợ mình”. Những lời này nói rất nghệ thuật, không lập tức từ chối, trước tiên phải có 1 nốt đệm, có 1 bước chuyển, nếu không người ta lại nghĩ, ta đến gọi người đi làm hoàng thân quốc thích, người liền “Hoàng thượng, sao có thể phản bội vợ mình được?”, hoàng thượng nói: “Ta còn phải để cho người dạy sao?” đúng không? Nhưng ông lại nói dần từ đầu đến đuôi “Bần tiện chi tri bất khả vong”, hoàng đế có đôi phần tỉnh ngộ, ông nói tiếp “Tào kang chi thê bất hạ đường”. Kết quả công chúa Hồ Dương đứng bên cạnh nghe có thất vọng không? Không nên thất vọng, cô nên vui, vì sao? Cô không nhìn nhầm người, đúng không? Cô nhìn đúng rồi, anh ấy không tiếp nhận, cô nên vui vì tầm nhìn của mình rất chính xác.

Kế đó chúng ta coi điểm thứ 4 “Thành tín” trong “Quý đức”. Câu 101, sự thành tín, uy tín hết sức quan trọng.

“Tử Hạ viết, quân tử tín nhi hậu lao kì dân, vị tín tắc dĩ vi lệ kỉ dã. Tín nhi hậu gián, vị tín tắc dĩ vi bàng kỉ dã”. Cái này cũng là nhân tình thế sự, Tử Hạ nói, người làm lãnh đạo người làm quân vương thì trước tiên phải thu phục sự tín nhiệm của dân chúng. Sau đó mới thuận tiện trong việc phân chia công việc cho nhân dân, để họ xây dựng đất nước. Nếu nhân dân đều không tín nhiệm chúng ta, chúng ta xếp 1 đống công việc cho họ họ sẽ thấy mình đang ngược đãi họ. Cho nên “tín” là căn bản quan trọng giữa người và người. “Tín nhi hậu gián”, họ tin tưởng quý vị rồi, bất kể họ là lãnh đạo hay là cấp dưới của quý vị, họ tin tưởng quý vị rồi quý vị hãy khuyên bảo họ, họ sẽ tiếp nhận dễ dàng hơn. “Vị tín tắc dĩ vi bàng kỉ dã” họ không tin quý vị, quý vị khuyên bảo họ, họ sẽ thấy có phải quý vị nhìn họ thấy trái mắt, có phải có thành kiến với họ không? Như vậy sẽ gây ra hiểu lầm.

Mọi người coi, trong đoàn thể của chúng ta, ông Lâm bảo chúng ta làm việc gì chúng ta đều làm 1 cách hoan hỉ, ông ấy nói gì chúng ta cũng đều hoan hỉ tiếp thu, có không? Tại sao? Có cơ sở của sự tín nhiệm! Chúng ta biết ông đều muốn tốt cho chúng ta! Cho nên lãnh đạo đều đang biểu diễn cho chúng ta coi, đúng chưa? Cái này phải vỗ tay! Cảm ơn! Cho nên quý vị thấy ông Lâm của chúng ta đoàn kết mọi người hoàng dương văn hóa Trung Hoa, mỗi người đều phải học văn hóa Trung Hoa, mỗi người đều nghe, mỗi người đều tiếp nhận, vì biết ông Lâm kêu gọi chúng ta học cái này chắc chắn là tốt cho chúng ta, chúng ta tin tưởng ông ấy. Cho nên đầu tiên phải xây dựng sự tin tưởng trong gia đình, xây dựng sự tin tưởng trong đoàn thể của mình, sau đó mới phát triển được.

Cho nên câu tiếp theo có nói tới:

“Là vua thì lấy điều tín dạy quân thần. Là thần thì lấy điều tín trung với vua. Là cha thì lấy điều tín dạy con. Là con thì lấy điều tín hiếu với cha. Là chồng thì lấy điều tín dẫn dắt vợ. Là vợ thì lấy điều tín thuận theo chồng. Người phía trên thuận theo đạo mà giáo hóa người phía

dưới. Người phía dưới thuận theo đạo mà đối đãi với người phía trên. Trong 100 người thì không có 1 người không bị giáo hóa”.

Cho nên 5 quan hệ giữa người và người, quan hệ ngũ luân đều là cảm ứng.

Tôi từng nghe được 1 câu chuyện rất cảm động. Có 1 thầy giáo ở dưới quê, mẹ thầy đến thăm thầy, hôm sau thầy vẫn phải đi lên lớp, thầy từ biệt mẹ rồi ra ngoài. Do thầy dạy học dưới quê nên phải băng qua 1 con sông, khi qua sông thì giẫm lên 1 cục đá, cục đá đó trượt đi mất, thầy cũng rớt xuống sông, ướt hết người, vội vã chạy về nhà thay quần áo. Mẹ thầy thấy cảnh đó, thầy đang thay quần áo thì người mẹ đến hỏi: “Con có đặt lại hòn đá đó cho ngay không?”. Thầy sững người, khi té xuống thầy chỉ nghĩ mau mau về nhà thay đồ, không nghĩ tới phía sau còn có người đi qua, cục đá đó đã lung lay, không chắc nữa. Mẹ thầy nói: “Như vậy mà con cũng làm thầy giáo? Mau đi đặt ngay lại!”. Quý vị coi lời dạy của người mẹ thầy nhớ được bao lâu? Cả đời cũng không dám quên. “Cha mẹ lấy điều tín dạy con”, tín nghĩa, đứa con này sẽ ghi nhớ cả đời.

Mục lớn thứ 5 “Chính kỉ”. Chúng ta coi trang 50 Khổng Tử nói:

“Kì thân chính, bất lệnh nhi hành” bản thân người lãnh đạo ngôn hành đoan chính, tất cả đều đúng với quy củ, nhân dân tự nhiên sẽ ủng hộ, quý vị không ra mệnh lệnh họ cũng học theo hành vi của quý vị.

“Kì thân bất chính, tuy lệnh bất tùng” nhưng nếu bản thân người lãnh đạo làm không tốt, cho dù có rất nhiều quy định, người bên dưới cũng không muốn phục tùng, thậm chí còn ra sao? Thậm chí bằng mặt chứ không bằng lòng. Cho nên điều quan trọng nhất của người lãnh đạo là thân chính, lấy thân làm gương. Chúng ta ôn lại 1 tí điều đã giảng trong ngày thứ nhất “Chánh giả, chánh dã, tử suất dĩ chánh, thực cảm bất chánh”, làm chính trị thì đầu tiên bản thân người lãnh đạo phải đoan chính trước, như vậy không ai dám không theo.

Kế tiếp, điểm thứ 6 “Độ lượng”. Độ lượng phước lớn, 1 người độ lượng thì mới khiến cho đoàn thể mình yên tâm, nếu tâm lượng nhỏ hẹp, động 1 tí là mắng chửi người, chỉ trích người, người xung quan quý vị sẽ mắc bệnh tim, lúc nào cũng rất căng thẳng. Có câu cách ngôn nói rất hay “Đức không rộng không thể khiến người đến, lượng không lớn không thể khiến người an”. Khi đến với đoàn thể quý vị, giống 1 đại gia đình, mọi người ở đây vui vẻ trưởng thành, như vậy sẽ khiến người ta an, đó đều là đức lượng của quý vị. Hôm qua chúng ta xem “Đạt Ma tổ sư truyện”, tên giặc cướp đó muốn dồn Đạt Ma tổ sư vào chỗ chết, ngài lúc nào cũng từ bi với hắn. Cho nên chúng ta coi 2 câu này, câu 119, do Đông Hán Quang Vũ Đế nói:

“Phu kiến đại sự giả, bất kị tiểu oán” người thiệt sự làm việc lớn sẽ không so đo những sai sót nhỏ nhặt của người khác. Câu 120:

“Lão Tử viết, báo oán dĩ đức” Lão Tử nói, lấy đức báo oán.

Hôm qua Đạt Ma tổ sư là lấy đức báo oán, kể cả việc người ta không cho ngài đi thuyền, nói người Ấn Độ dùng tay bốc cơm ăn. Cho nên người và người phải tôn trọng tôn giáo của người khác, tôn trọng phong tục tập quán của người khác, đó mới là người học lễ. Lễ kính lễ kính, quý vị tất nhiên phải tôn trọng người khác.

Trong đoạn phim hôm qua, đầu tiên phải tôn trọng thói quen ăn cơm của người ta, kể cả việc người ta đi không mang dép quý vị cũng phải tôn trọng. Hơn nữa quý vị thấy mang dép khỏe hơn hay không mang dép khỏe hơn? Khi nào quý vị được nghỉ có thời gian thì tới vùng tự nhiên dẫm trên mặt đất, chân chúng ta đã rất lâu rồi không chạm đất, phải tiếp nhận khí đất trời. Thói quen sinh hoạt có chỗ khác biệt, tôn trọng lẫn nhau, nhưng những người trong đoạn phim đó đều dùng thói quen sinh hoạt của mình đánh giá người khác, nhìn nhận người khác, hình như không bình thường. Nhưng quý vị coi, khi đối mặt với sự nghi ngờ của người khác về những thói quen sinh hoạt của mình tổ sư Đạt Ma vẫn hằng thuận họ, quý vị để sẵn 1 đôi dép nhất định muốn tôi mang, không mang thì quý vị sanh phiền não, được, tôi xách đôi dép lên, đúng chưa, sau khi tôi đi thì người đó nói, ồ, lấy đi rồi, mang rồi mang rồi, rất vui. Hằng thuận chúng sanh, chỉ cần quý vị vui, được, làm những việc khiến quý vị vui, ngài không có chướng ngại. Sau cùng đôi dép này cũng có tác dụng, đúng chưa? Sau khi mở nắp quan tài chỉ còn 1 chiếc, lúc đó tổ sư Đạt Ma đã 150 tuổi rồi.

Điểm thứ 7 “Khiêm hư”, đây là 1 điểm hết sức quan trọng trong đức hạnh. Lương Vũ Đế không thể nhận được lợi ích là do ông không có thái độ khiêm tốn thọ giáo, cho nên cuộc đời về sau của ông cũng còn hoạn nạn, chưa thành đạo được. Còn đại sư Huệ Khả thì hết sức khiêm tốn tiếp nhận lời giáo huấn của sư phụ thứ nhất và sư phụ thứ hai của mình, đời đó ngài được thành đạo. Chúng ta thấy giới doanh nghiệp bây giờ có rất nhiều doanh nghiệp đứng top 500 trên thế giới, trong 1 đêm đã sụp đổ. Có 1 hiện tượng hết sức phổ biến là lãnh đạo của họ sau khi thành công thì cậy tài khinh người, cảm thấy mình làm việc gì cũng sẽ thành, người bên cạnh nói họ không nghe, sau cùng thì thất bại. “Kinh Dịch” có 64 quẻ, trong đó có 1 quẻ là “lục hào giai cát”, lúc nào cũng cát tường, “Liễu Phàm tứ huấn” có 4 bộ phận: phương pháp lập mệnh, phương pháp sửa sai, phương pháp tích thiện, điểm thứ 4 là dạy về khiêm đức, đặc biệt có 1 chương chuyên nói về khiêm tốn, có thể thấy khiêm tốn có tầm quan trọng như thế nào đối với sự thành bại của đời người.

Thứ 8 “Cẩn thận”. Hôm qua chúng ta đã nghe thầy Lương kể rất nhiều ví dụ, giữa 1 niệm mình có giữ được hay không thì khác nhau 1 trời 1 vực. Ông ấy giữ được rồi thì để phước cho đời sau, giữ không được thì để họa cho con cháu. Cho nên “Thánh nhân nếu không giữ được niệm thì thành cuồng nhân. Cuồng nhân nếu giữ được niệm thì thành thánh nhân”, cho nên giữa 1 niệm thì khác biệt rất chi là lớn. Thời Anh Tông hoàng đế triều Minh có 1 người tên Tào Nãi, sau đó ông lên làm tể tướng. Nhưng khi ông làm quan nhỏ, ở trong nhà ngục nhìn thấy 1 nữ phạm nhân, thiệt là đẹp hết sức, ông liền động tâm. Nhưng ông có tính cảnh giác cao, vừa động tâm thì liền lấy bút lông viết 4 chữ, “Tào Nãi không được”, “Tào Nãi không được”, viết mấy chục lần, viết xong đốt đi, viết xong đốt đi, viết đến khi trời sáng, sau đó thì vượt qua được. Nếu như không vượt qua được thì ông còn làm tể tướng được không? Cho nên phương pháp này rất hay, bữa nay đi về mua bút lông, kiểm lại những tà niệm ác niệm của mình.

Kế tiếp nhắc nhở chúng ta, câu 134:

“Truyền viết”, “truyền” là chỉ quyển kinh sách “Quốc ngữ”.

“Tùng thiện như đặng, tùng ác như băng”, hành thiện giống như leo núi, những thói quen xấu sẽ kéo chúng ta xuống, quý vị phải leo lên. “Tùng ác như băng”, chúng ta khởi ác niệm, sau đó làm 1 hành vi không tốt, có thể sẽ “1 lần sảy chân để hận ngàn thu”.

Thứ 9 “giao hữu”, kết bạn. Sau khi vào xã hội bạn bè có ảnh hưởng rất lớn đối với mình. Chúng ta thấy câu 149, khi Khổng Tử còn tại thế đã phán đoán, sau khi ta mất đi, đức hạnh của Tử Cống sẽ thoái lui, đức hạnh của Tử Hạ sẽ nâng cao. Tại sao? Vì Tử Cống thích chơi với những người không bằng mình, Tử Hạ thích chơi với những người hiền đức hơn mình.

Mọi người chú ý quan sát, một người khi còn trẻ mà đã thích nói chuyện với người già, thích thỉnh giáo kinh nghiệm của người lớn tuổi, những người như vậy thời thiếu niên đã chững chạc sớm, họ ăn nói không giống như lứa tuổi của họ, tại sao? Những người họ tiếp xúc lúc nào cũng đang nâng cao họ, cho nên Khổng Tử lấy ví dụ, tại sao hai học trò này của ngài lại có kết quả khác nhau như vậy.

“Cố viết, dữ thiện nhân cư” luôn ở với những người xuất sắc hơn họ.

“Như nhập chi lan chi thất, cửu nhi bất văn kì hương, tức dữ chi hóa hĩ” họ bị những thiện nhân bên cạnh ảnh hưởng, lây truyền.

“Dữ bất thiện nhân cư” ở chung với những người bất thiện, đức hạnh kém.

“Như nhập bào ngư chi thích, cửu nhi bất văn kì xú, diệc dữ chi hóa hĩ, thị dĩ quân tử tất thận kì sở dữ giả yên” cho nên quân tử, những người có kiến thức họ kết bạn hết sức thận trọng, nhất định phải tìm những người thiết sự có đạo đức trợ giúp đức hạnh của họ.

Thứ 10 “Học vấn”, cái “học vấn” này tuyệt đối không phải chỉ những người học thuộc lòng 1 đồng kinh sách, chúng ta coi câu 154 thì có thể hiểu được cái gì là học vấn thiết sự.

“Tăng Tử viết, quân tử công kì ác, cầu kì quá, cường kì sở bất năng, khứ tư dục, tùng sự dư nghĩa, khả vị học hĩ”. Cái gì là học vấn chân thực? Đối với những tập khí xấu của mình tuyệt đối không nương tay “công kì ác”, mau mau giết sạch; “cầu kì quá” mỗi ngày người ta nói với mình mình còn những sai sót gì, hoan hỉ tiếp nhận và sửa đổi; “cường kì sở bất năng” mình còn năng lực gì không ổn thì ra sức không ngừng nâng cao. Cho nên người ta chỉ trích mình mình phải thừa nhận, phải nâng cao, thừa nhận sự chỉ trích là mở đầu của sự trưởng thành. “Cường kì sở bất năng, khứ tư dục” 1 người phải có đạo đức, đầu tiên phải điều phục phải buông bỏ cái tự tư tự lợi của mình. “Tùng sự dư nghĩa” lúc nào cũng nghĩ tới đạo nghĩa, phải tận đạo nghĩa, như vậy mới là người có học vấn.

Sau cùng, thứ 11 “Hữu hằng”. Sự tu dưỡng đạo đức của 1 người, sự nghiệp gia nghiệp của 1 người phải có chí vững bền thì mới xây dựng viên mãn được, gọi là “chí vững bền là căn bản của sự thành công”, nhưng để nuôi dưỡng chí vững bền thì cũng cần 1 số phương cách, ví dụ bắt đầu từ hôm nay mỗi ngày đều nghe kinh 1 tiếng, đây là cách luyện chí vững bền, đúng chưa? Mỗi ngày đều viết nhật kí kiểm điểm, khi viết nhật kí thì coi mình đã thực hành câu nào “nhìn người thiện, thì học theo”, hôm nay người nào đã nhắc nhở mình, ghi lại. Một vị sư tí ở Singapore của chúng tôi khi chúng tôi vừa ngồi lại với nhau, điện thoại của cô đều là những bài giảng của sư phụ. Tôi nói quý vị coi người ta dụng công như vậy, những lời giáo huấn của sư

phụ không lúc nào rời xa, vậy bữa nay về viết nhật kí, điều này tôi cũng phải ghi lại. Đó là nhật kí của quý vị mỗi ngày đều tích lũy lại những thu hoạch của quý vị.

Kể cả việc chúng ta biết sức khỏe rất là quan trọng, nhưng muốn khỏe mạnh thì người ta phải kiên trì, phải vận động, muốn sống thì phải vận động. Xin hỏi mọi người mỗi ngày có vận động trên nửa tiếng không? Nếu không chúng ta học được rất nhiều nhưng bản thân mình không rèn luyện, sức khỏe vẫn không tốt. Mỗi ngày đều ngâm chân, trở thành 1 thói quen, đó đều cần đến sự kiên trì.

Kể đó, giới thiệu với mọi người mỗi ngày đều xem 1 vài “Câu chuyện về giáo dục đức hạnh”, chỉ 2 năm quý vị đã học được với 768 vị Thánh nhân. Bộ sách này rất quý giá, trở thành bảo vật gia truyền của quý vị. Thật sự chịu học theo, thật sự mỗi ngày chịu học theo 1 truyện rồi kể cho con mình nghe, bộ sách này tôi tặng cho quý vị. Quý vị phải thiết sự học theo, nếu không học một cách nghiêm túc thì phải đem tới trả lại tôi. Sự dụng tâm của mỗi người đều không uổng phí, hoặc là đoàn thể của quý vị, mỗi lần hội họp thì quý vị đem bộ sách “Giáo trình giáo dục đức hạnh” này ra, bảo vật, “Nào, hôm nay tôi kể cho mọi người nghe 2 truyện”, gia đạo của đoàn thể quý vị liền được truyền lại. Nếu mọi người cần bộ sách này thì có thể đến trung tâm chúng tôi lãnh về.

Mục thứ 4 “Vi chính”, tức là làm sao dẫn dắt đoàn thể làm chính trị. Lúc bắt đầu là “Vụ bồn”, tất nhiên câu này có 120 điều, chúng tôi chia sẻ với quý vị 1 điều, ở trang 81, câu 179, lại là 1 ví dụ:

“Thủy tuyên thâm, tắc ngư miết quy chi, thụ mộc thịnh, tắc phi điều quy chi, thứ thảo mậu, tắc cầm thú quy chi, nhân chủ hiền, tắc hào kiệt quy chi, cố Thánh vương bất vụ quy chi giả, nhi vu kì sở quy”.

Nước sâu rất sâu tự nhiên sẽ chiêu cảm nhiều cá tôm đến, cảm ứng; cây cối rậm rạp thì chim chóc đến sinh sống, xây tổ; cây cỏ um tùm thì cầm thú đến sinh sôi nảy nở, đó đều rất tự nhiên, không hề miễn cưỡng. 1 quân chủ hiền minh, nhân đức thì hào kiệt khắp nơi tự nhiên quy tụ, cho nên người thiết sự quay về với cái căn bản thì là Thánh vương, người làm lãnh đạo không cần đi cầu xin người khác quy phục, không miễn cưỡng duyên phận, mà là sao? “Vụ kì sở quy”, họ phải thành lập đoàn thể này, xây dựng môi trường sao cho mỗi một người đến đây đều thấy hạnh phúc, đều có sự nghiệp viên mãn, đều thành tựu sự nghiệp, đều đến đây thành tựu huệ mạng của họ, vì ở đây giống như một đại gia đình, không phân chia ta người. 1 đoàn thể chỉ cần giống 1 gia đình không phân chia người này người kia thì đoàn thể đó rất có sức hút, có sức hấp dẫn, ai đến rồi cũng không muốn rời đi. Cho nên nên dụng tâm ở đâu? Không mong cầu người ta đến, mà là xây dựng 1 môi trường tốt đẹp nhất giúp người ta trưởng thành, giúp người ta thành tựu sự nghiệp của họ, là đúng rồi. Đó là “vụ bồn” (lo cho cái gốc).

Thứ 2 là phải biết “tri nhân”, “vi chính”, điều thứ nhất “vụ bồn, điều thứ 2 “tri nhân thiện nhiệm” (biết người biết việc), bởi vì quý vị dùng đúng người rồi thì đoàn thể của quý vị sẽ yên ổn, giống như Đại Thuấn dùng 5 người, thiên hạ liền an định, vì 5 người này là hiền giả am hiểu 5 lĩnh vực này nhất, tất nhiên quý vị phải hiểu những người này, quý vị phải phán đoán từ nhiều phương diện trong cuộc sống, câu 185, trang 85, quý vị phải biết quan sát.

“Cư thị kì sở thân, phú thị kì sở dữ, đạt thị kì sở cử, cùng thị kì sở bất vi, bản thị kì sở bất thủ. Ngũ giả túc dĩ định chi hĩ”.

Quý vị có thể phán đoán nhân cách của 1 người: bình thường khi cư trú thì xem những người họ thân cận; khi họ đã giàu có rồi thì xem những người họ qua lại và những người họ bố thí; khi họ hiển đạt thì xem họ có thể tiến cử người khác 1 cách chí công vô tư không; khi họ nghèo khó thì xem họ dù người nghèo nhưng ý chí có nghèo hay không, có đi làm những việc trái với khí tiết của mình không; họ nghèo khổ bản tiện nhưng họ không có 1 chút gì tham lam vợ vét. Cứ vậy mà phán đoán thì có thể nhìn ra được một nhân tài làm tể tướng. Cho nên trong đoàn thể quý vị muốn giao nhiệm vụ quan trọng cho ai thì phải phán đoán đúng người đó. Nếu dùng sai 1 trụ cột thì ngôi nhà này cũng sập theo. Cho nên xây 1 ngôi nhà thì 4 cái cột phải vững chắc, ngôi nhà đó mới không bị sập đổ.

“Tri nhân”, “nhiệm sử”, biết người thì phải giao đúng việc, quý vị phải biết dùng đúng người, sở trường của họ là về tài vụ quý vị không thể dùng họ trong việc kinh doanh. Cho nên điểm này là quý vị phải dùng đúng, hơn nữa dùng đúng 1 người rồi thì họ sẽ ảnh hưởng tới cả đoàn thể, họ sẽ dẫn dắt đoàn thể này tốt đẹp.

Thứ 4, trang 92 “Chí công”, phải có công tâm, ở đây nhắc tới phần “Thiên hạ vi công” của “Lễ kí”.

Người làm chính trị, làm lãnh đạo thì điểm thứ 5 rất quan trọng, phải coi trọng việc giáo hóa, điểm thứ 5 là giáo hóa. Chỉ cần dạy dỗ cho tốt thì mọi người đều có đức hạnh, đoàn thể này nhất định hưng vượng. Chúng ta xem trang 100, câu 220, trong sự giáo hóa này, ngoài việc quý vị dẫn đầu thì còn phải xây dựng 1 tấm gương tốt cho đoàn thể, khiến cả đoàn thể học hỏi lẫn nhau. Trong đoàn thể của quý vị ai là người chồng tốt thì quý vị phải biểu dương họ; ai là người con tốt thì quý vị phải biểu dương họ. Sau đó khiến tất cả mọi người đều phải học tập họ, đó là 1 người lãnh đạo rất có trí huệ. Cho nên:

“Hiển hiện biểu đức, Thánh vương sở trọng, cử thiện nhi giáo, Trọng Ni sở mĩ”.

Quý vị cứ xây dựng những tấm gương đó, giảng giải về những hành vi tốt lành đó, giúp tất cả mọi người đều làm theo, đó cũng là trí huệ của Khổng Tử. Gần đây giới quan chức Trung Quốc đều rất coi trọng việc biểu dương những tấm gương đạo đức, rất nhiều tấm gương về trung, hiếu, cảm động cả trăm triệu người dân, chính phủ nhà nước có thể làm như vậy, đoàn thể cũng có thể làm như vậy, đó là sức mạnh của việc giáo hóa.

Thứ 6 “Lễ lạc”, phần này đã giảng khá nhiều trong tiết học của cô Lí, chúng ta cứ thể hội từ trong đó là đúng rồi. Cho nên tên của cô Lí có thể cũng có liên quan đến sứ mệnh trong cuộc đời này của cô, cô phải chế tác lễ nhạc thì mới được, cho nên con người cũng phải chịu nghe theo số mệnh.

Thứ 7 là phải “Ái dân”, điều này cũng rất quan trọng, yêu như thế nào? Ở đây có 1 ví dụ, trang 109, câu 241:

“Cố thiện vi quốc giả, ngự dân như phụ mẫu chi ái tử, như huynh chi từ đệ dã” yêu thương những người cấp dưới giống như cha mẹ yêu thương con cái, huynh trưởng yêu thương em út.

“Kiến chi cơ hàn, tắc vi chi ai, kiến chi lao khổ, tắc vi chi bi” thấy cảnh cơ hàn thì xót xa, thấy cảnh lao khổ thì bi ai, tức là lúc nào cũng đồng cảm với những người bên dưới.

Được rồi, thời gian sắp hết, chúng ta còn trang cuối 130, mục lớn thứ 5 “Kính thận” (kính cẩn thận trọng), thật ra mục này chúng ta đã giảng không ít, câu thứ nhất, câu 282:

“Tích thiện chi gia, tất hữu dư khánh; tích bất thiện chi gia, tất hữu dư ương” nhà tích lũy điều thiện thì thường có niềm vui; nhà tích lũy điều bất thiện thì thường có họa nạn.

Đều phải nhìn thấy những thay đổi vì thế này. Tôi tin với tấm lòng như thế thì mọi người nhất định có thể xây dựng 1 gia đạo trăm năm ngàn năm không suy thoái, chúc phúc gia tộc của mỗi người.

Thứ 2 là “Phong tục”, tức là phong khí, ảnh hưởng đến mỗi một người, cho nên mọi người phải chăm chỉ học truyền thống văn hóa, đó là một phong tục tốt.

Thứ 3 là “Trị loạn”, trang 138, then chốt của việc trị loạn nằm ở đâu? Lúc này chúng ta cũng đã giảng tới, 5 điều không may tức là then chốt.

Thiệt ra phía sau còn rất nhiều câu, tiết học phía trước chúng ta giảng tới đây. Có cơ hội thì chào mừng mọi người đến trung tâm chúng tôi, mỗi chiều thứ 7 từ 2 giờ rưỡi đến 6 giờ, có tiết học 3 tiếng đồng hồ giảng về “Quần thư trị yếu 360”, bây giờ giảng tới “Vụ bổn”, chương thứ 4 “Vi chính” và “Vụ bổn”.

Sau cùng cũng chúc mọi người sức khỏe dồi dào, gia đình bình an. Cảm ơn mọi người!

